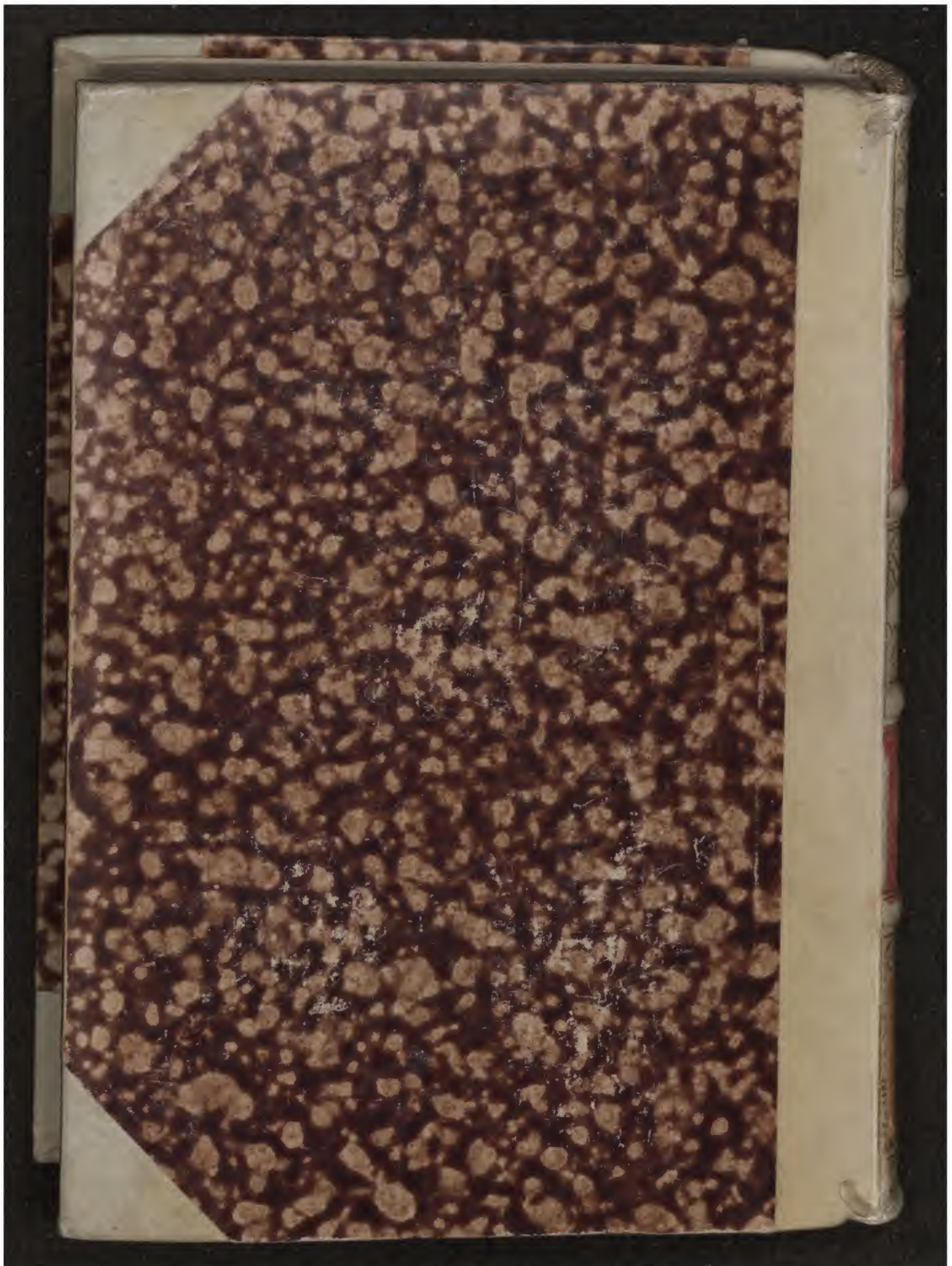

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Nencini inc. 37

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 37

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 37

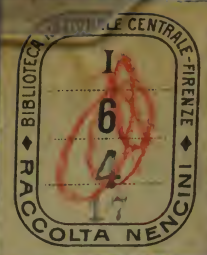

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini Inc. 37

Inc. Nenc.

37

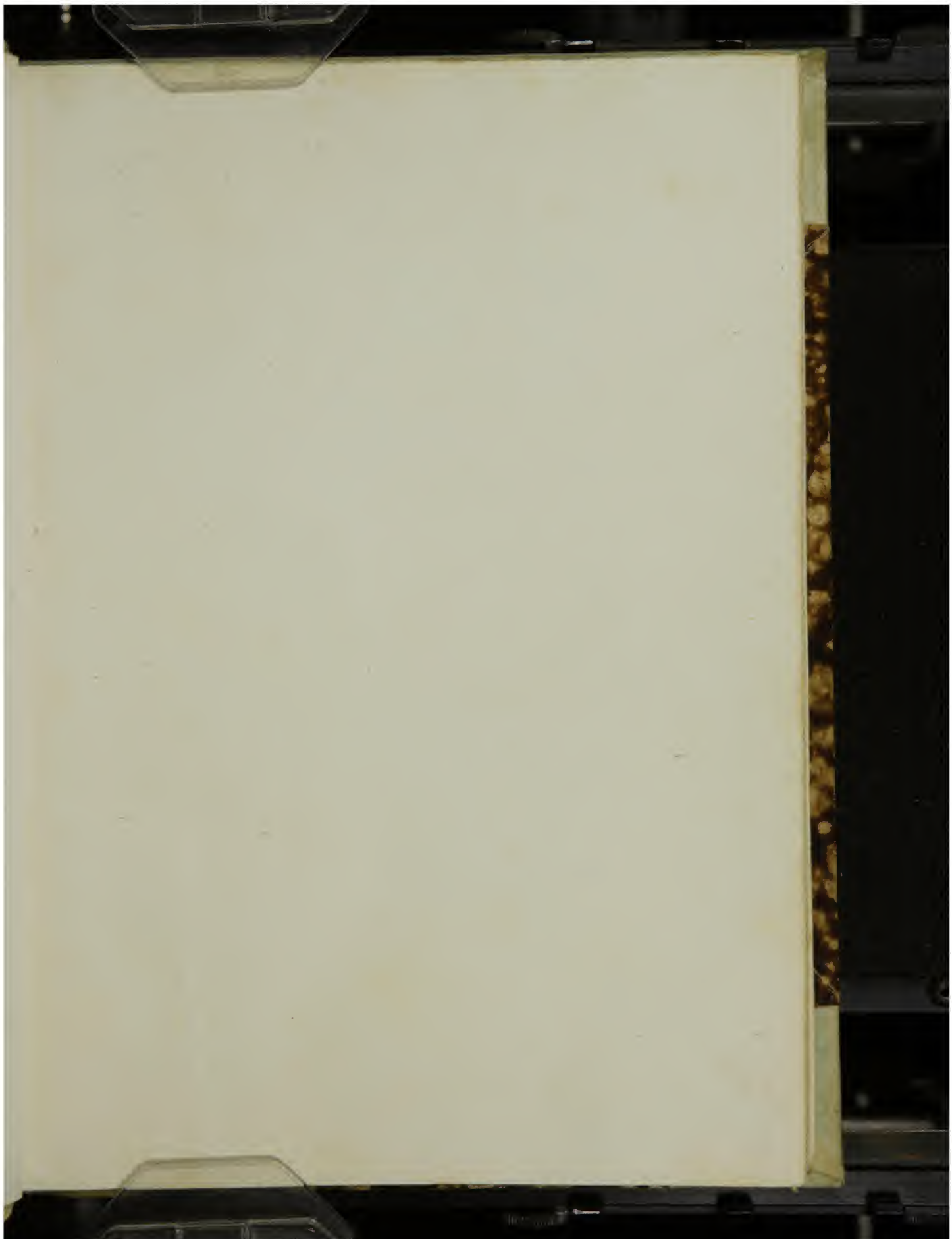
BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE - FIRENZE

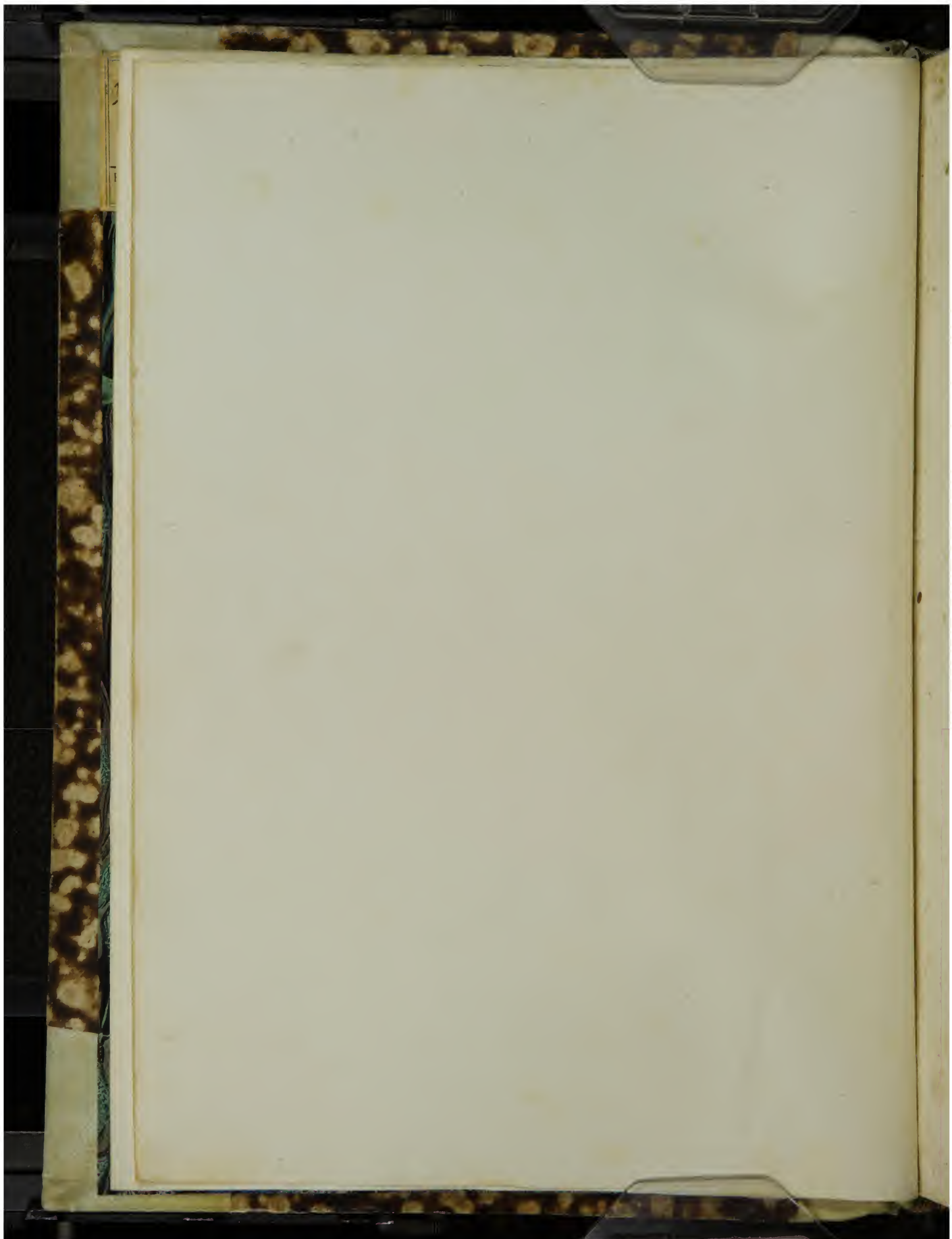

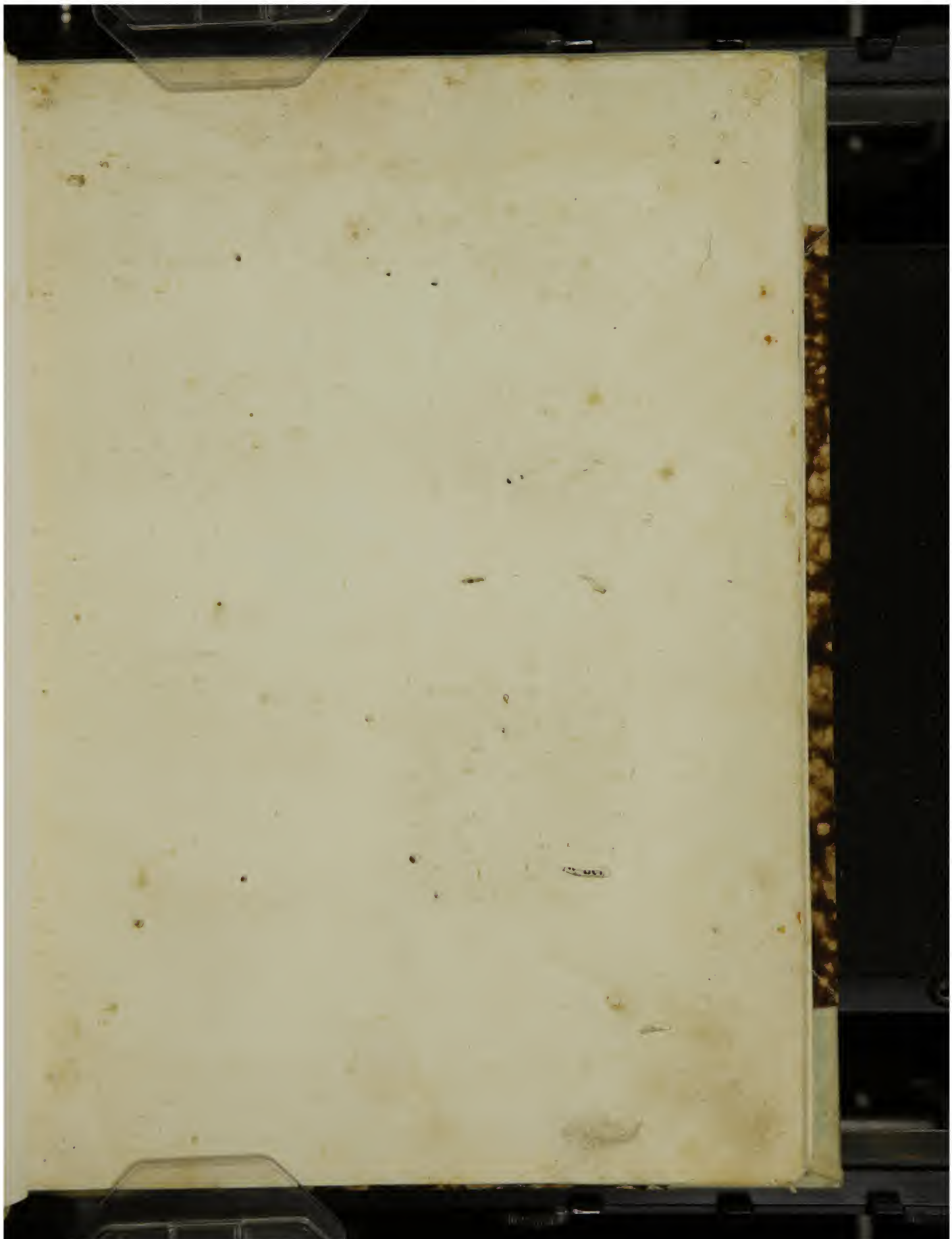
Ex Libris Joannis Nencini
1872

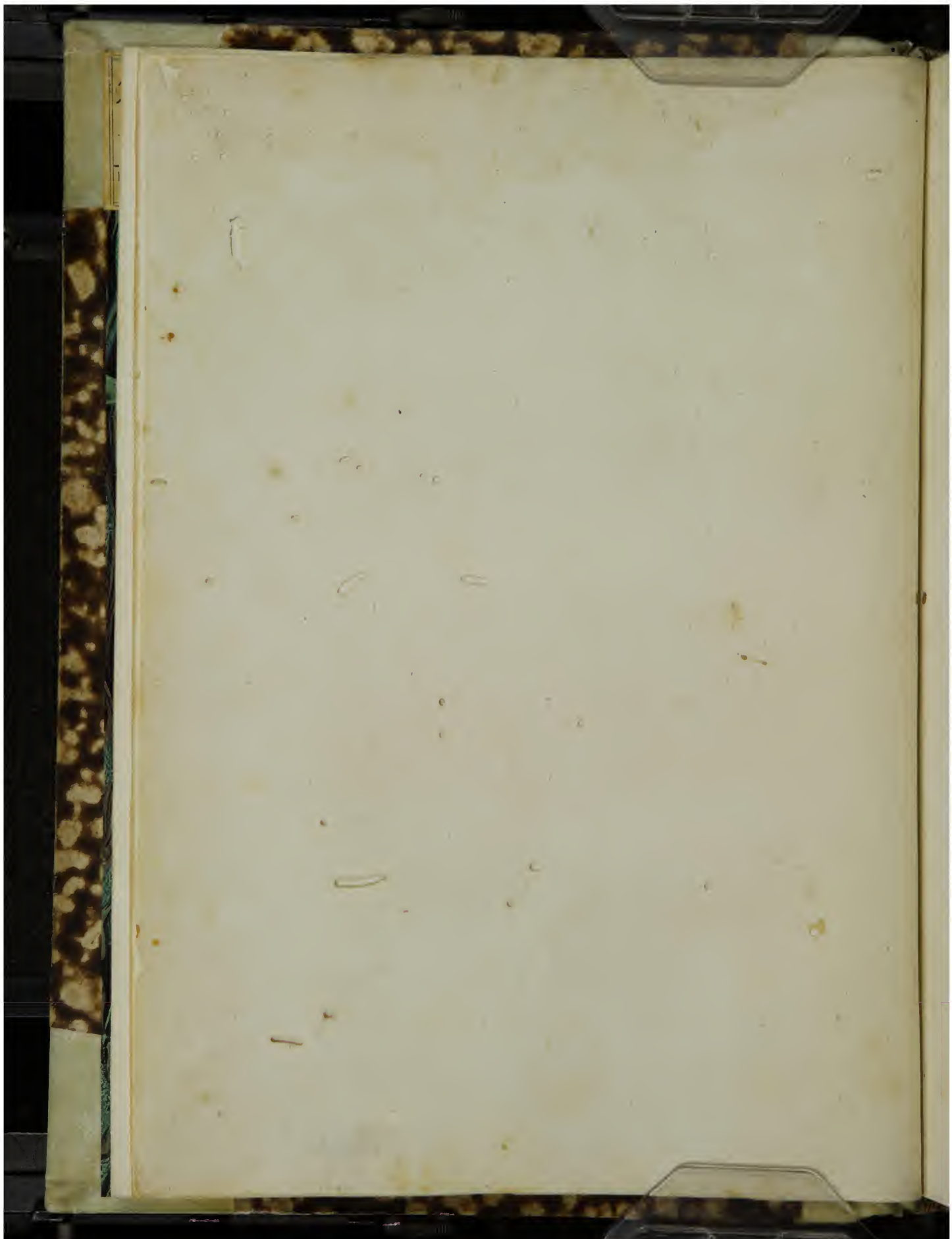

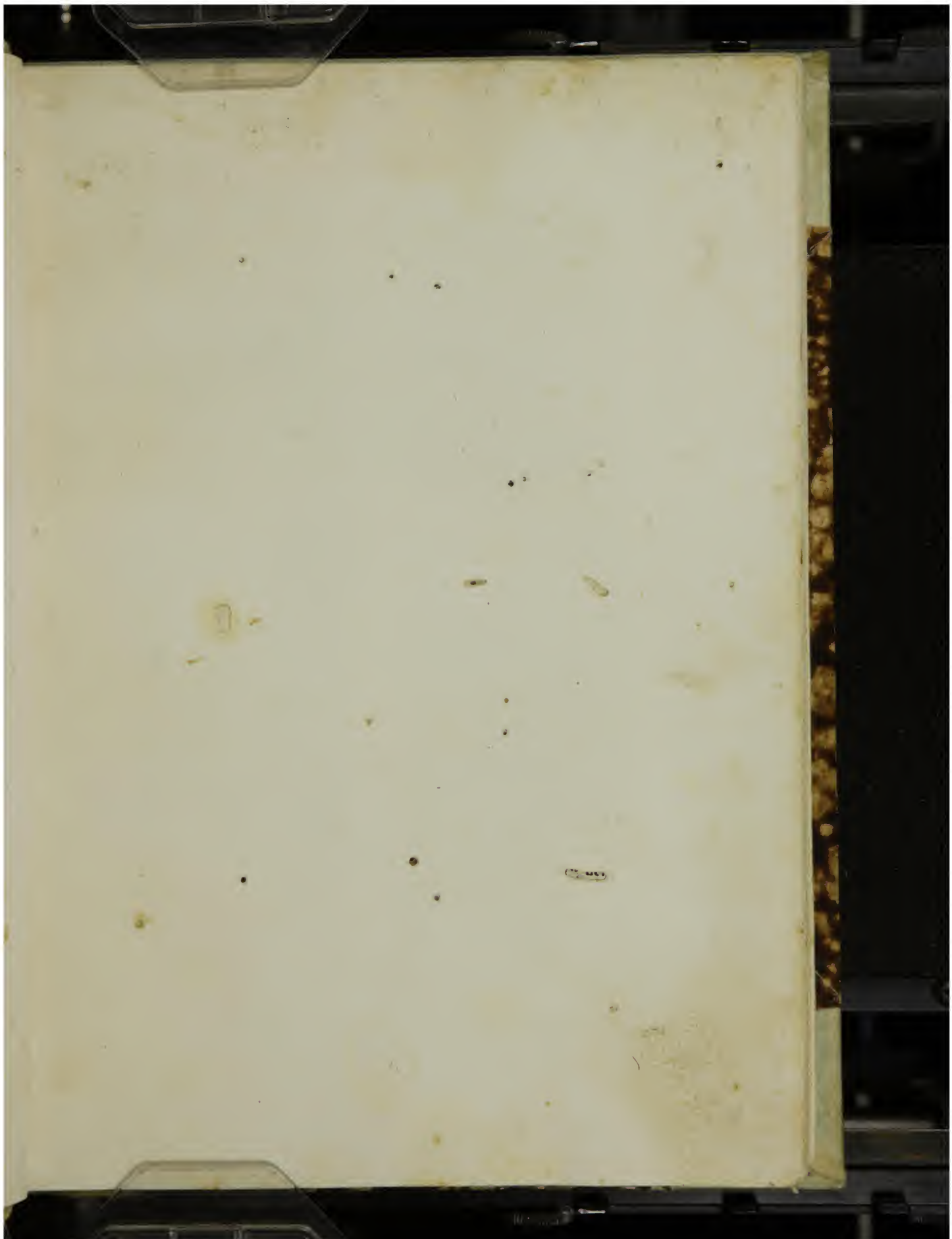
76
1/6/4

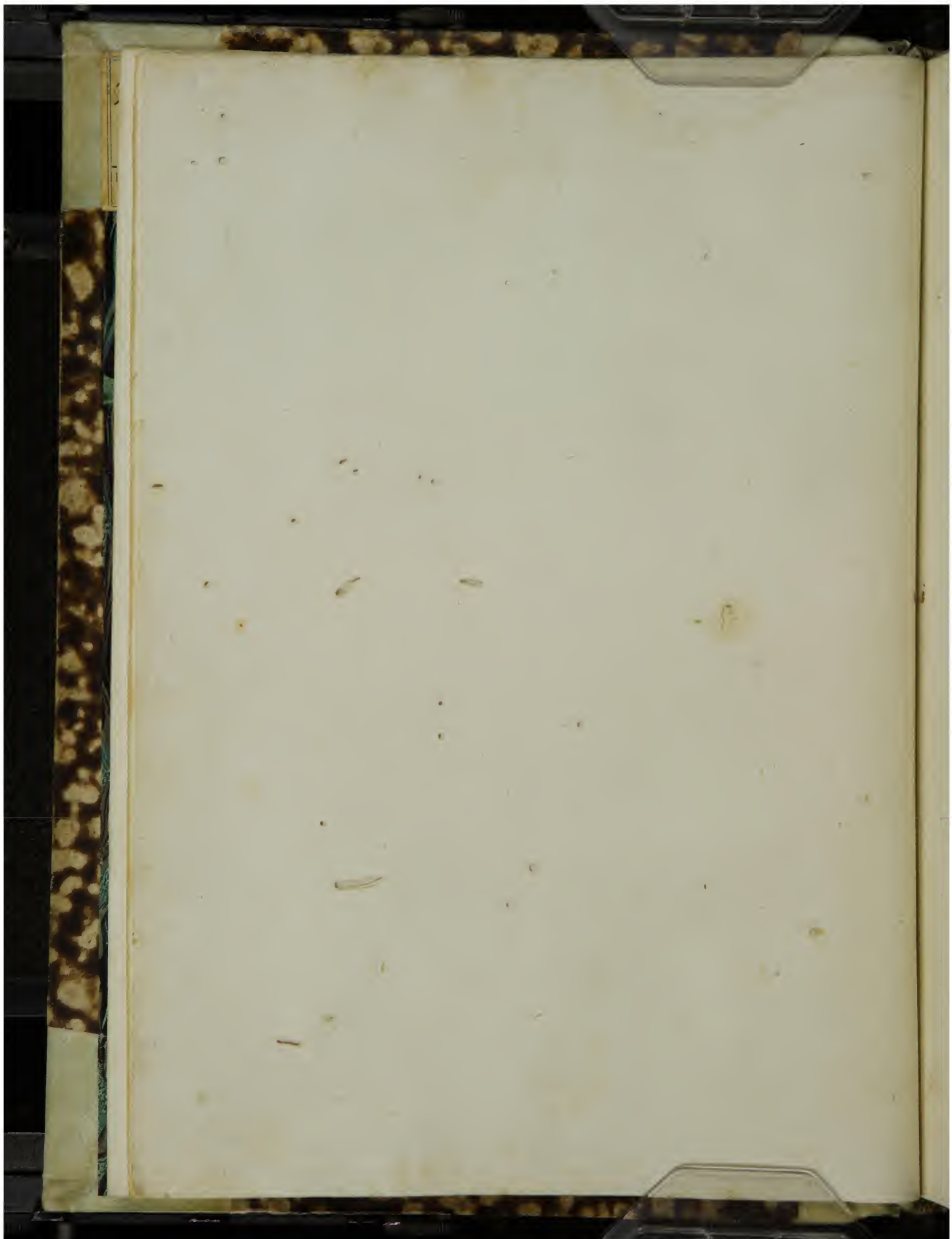

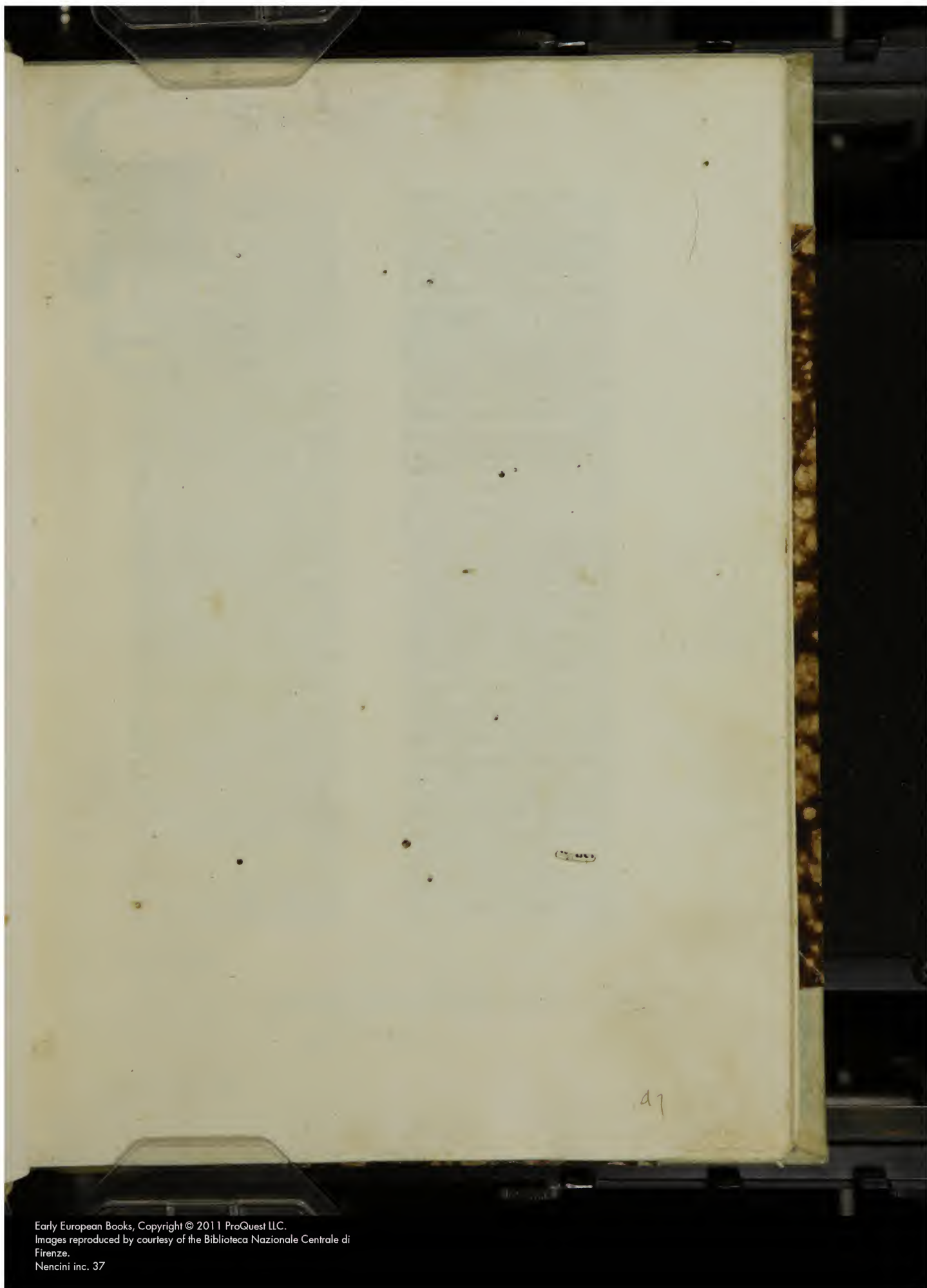

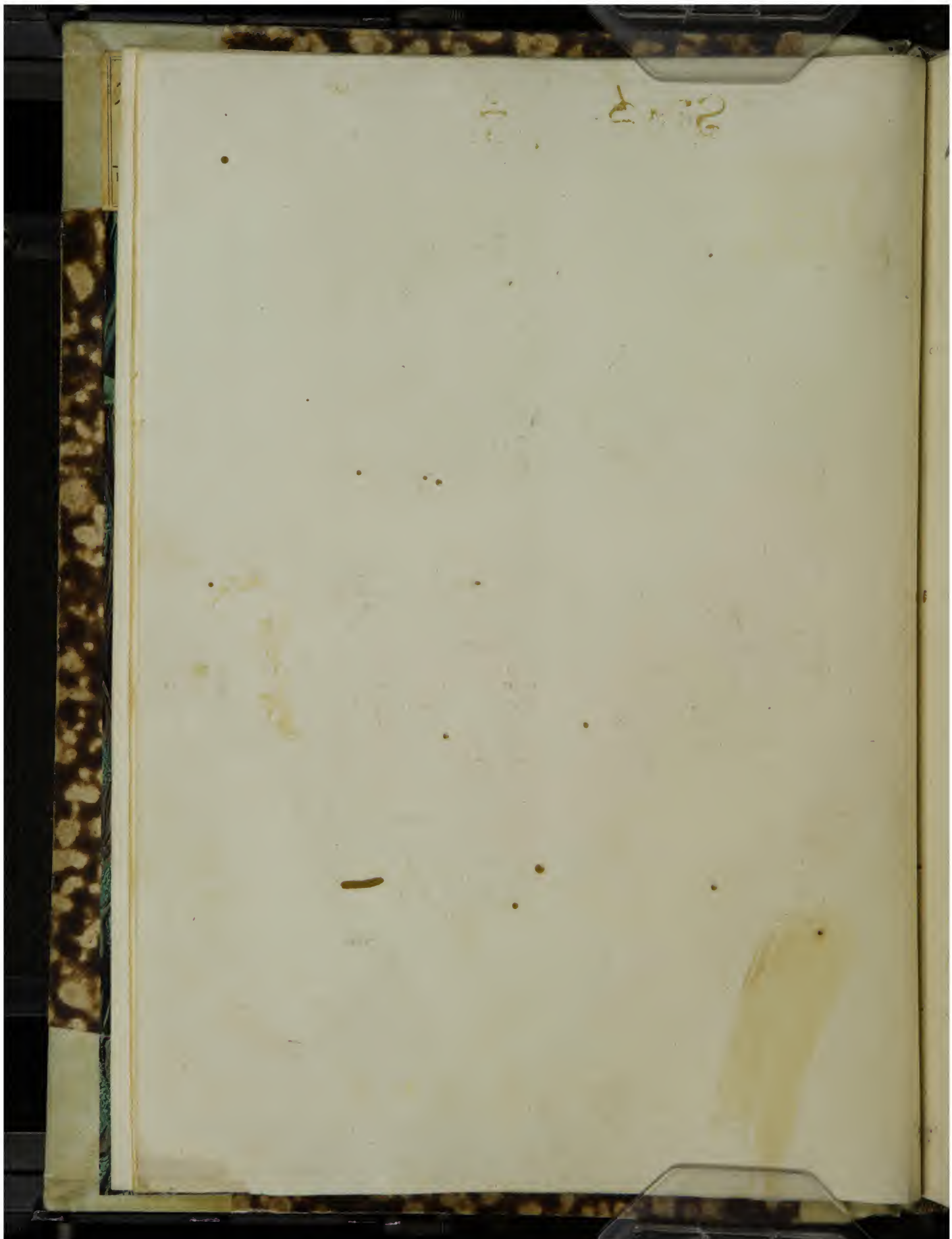

B

EUEREU,
DISSIDY
domini archiepi
florentini beati an
tonini ordiis p'dicatoz uiri utri
usq; pagine pitissimi. Tractat9
super c'suras. feliciter incipit.
Excoicatio dicitur exclusio
a coione. sicut aut e tri
plex coio fidelin. s. i con
uersatoe ut loq;la cibo. salutatoe
n h9. i sacroz susceptoe. i bono
ru spualiu p'ticipatoe. q; sunt in
eccia. iuxta illud psal. participet
me fac deus oim timetiu. Sic
triplex pot dici excoio aliis ob
mullz. Et p'ia e excoio maior q;
etia d'r anathema. et excludit a p
dicta triplici coione. de hac. iii.
q. iii. engiltrudā. et ii. q. iii. sic
apli. et c. nihil. Sza e excoio mi
nor. q; excludit a coione et p'tici
patoe sacrozū passina tātū. fm
io. de lig. ut de cle. ex. m. c. si
celebrat. et de hac. ii. q. iii. cum
excoicato. et iii. q. iii. engiltru
dā. Tertia e excoio data a deo
s. i. iusta p quodlz mortale. Et de
hac. ii. q. iii. audi. Ista g' de cē
suris ecciasticis q'ra ps sex ti
tulos habz. in p'io tractabit de
excoione maior. i. fo de m'iori
in iii. de m'idecō. in. iii. de sus
pensione. i. v. de irregularitate.
i. vi. de penis i genere. Quātū
ad p'mū sciēdū q; excoio maior
q'nz ifert ab hōie sine a iudice.
Et q; ista ifert p uariis et inue
ris cābus et iustis. ideo pon
n pnt cā9 ipi. Q'nz ifert a iur

pticulari p cōstōes v3 sinodales
alie9 dioce9. uel puiciales fcās
s. i. cōcilio puicali. uel p legatū
alie9 puicie. q; nō extēdunt ad
alia loca. s. extra puiciaz uel di
oce9. Et q; b uariatur et multis
mōis. q; quot dioe. tot quodā
mō cōstōes. iō ipē et obmittūt.
Q'nz uero infertur excoio a iure
cōi seu p cōstōes fcās i cōciliis
ulibus. uel a sūmis pōtificibus.
q; alstrigūt et ligāt ubiq; terraz
fideles. q'nz quedā hnr i corpe
iuris. Un bo. de sen. ex. i. p'io
xxx. nūerat excoioes collcās ex
decretis et decretalibz. Io. uero
an. i. c. eos de sen. ex. li. vi. i. glc.
nūerat. xxxii. q; hnr i ipō vi. li.
Et idē i cle. alias. de sen. ex. li. vi.
nūerat. lii. q; hnr i cle. uedam
alie sūt p extrava. diuersoz sū
moz pōtificū. Et itē qdā alie sūt
q; ānuati sūt a sū pōtifice in
curia. cōtra qualdā personas seu
cōtētes qdā uicia ut infra pa
tel. Igr circa istā materiā ex
coiois maioris sic pcedet. P'io
ponentur cā9. p'pt quos icurrūt
excoio maior quoz qdā sūt apli
ce sedi reseruati q'nt ad absoloz
S3o tractabit de ipā excoioe. Ter
tio de ipius absoloe. i. p'ponet at
ipos casus excois iur p'p9 agēt
de illi i qb9 frequētius icurrūt
cū aliqli dectatōe. s3 notata p
doct. et exm de aliis breuissime
expediet. demū ponet de uerbo
ad uerbū qdā extravaq. et ipē. p
cessus q; fit ānuatiz in curia per
papā cōtinēs ples excoicatiois.

Iste liber p'tinet loco s'cū a)anie a mia
apet hendēnaz.

**Excommunicati s̄ i ieiētes man'
molentes i p^o ecclⁱ. ymⁱ. c. i.**

Si quis suadēte diabolo hu-
ius sacrilegii uituz vel cri-
men iurrit q̄ i clericū vel mo-
nachū manus uolenter iecerit.
anathēatis uiculo subiciatur. ⁊
nullus epōz illū presumat absol-
uere. nisi mortis urgēte pericu-
lo. donec aplīco aspectui p̄ntet.
⁊ eius mādātū suscipiat. Innoc.
secūndus. xvi. q. iiii. Super hō
decreto sunt. v. notāda. Primū
ē q̄ nōtē si quis. cōprehēditur ⁊
fēta. ut dīc ibi glo. ⁊ archi. ⁊
p̄z ex. de sen. ex. mulieres. S̄z
notandū ē quis clericus uel reli-
giōsus gaudet isto priuilegio ⁊
quis non. Sup quo 10. de lig.
i tract. de cens. eccl. dīc q̄ mo-
nachus nō clericus gaudet isto
priuilegio. s. q̄ ieiēs manū uo-
lētaz i ipsuz ē excoīcatus. Itēz
canōicus r̄gularis nō clericus.
Itē nouicius religiosus gaudet
hoc priuilegio. ut i c. si relīoso
eo. ti. l. vi. Itē mōiales ⁊ cōuer-
se earū. ex. de sen. ex. de mōia-
libus. Itē cōuersi relīonū. s̄ de
conuersis seculariū remāet du-
biū. host. aut i c. nō dubiū. de
sen. ex. dīc q̄ cōuersi q̄ r̄manz
i domo sua uiuēs ut laicus. nō
gaudet hac imūitate. xxxii. q. i
ut lex cōtinet. Si uero sit cō-
uersi tradēs se ⁊ sua cōsecratq̄
intēdens horas audiēs honeste
uiuēs. talis gaudz hac imūitate.
xvii. q. iiii. si quis. p̄batur hec
solō i c. ut priuilegia. de priu.
uersu. b. aut. ⁊ hac credo ueraz

10. de lig. Clericus cōiugatus n̄
bigamus iēdēs i hītu clericali
⁊ tōsura gaudz hac imūitate. ut
i c. uno. de ele. cōiū. li. vi. ⁊ hō
quo ad duo. s. q̄ia pcutiēs euz
īcidit i canonē. ⁊ r̄ndere nō hēt
in iudicio seculari. De pcutiēte
clericū cōiugatū nō bigamū di-
mittētē hītu ⁊ tōsurā. ⁊ postea
reassumētē. Utrū talis īcidat i
canonē. sunt opiones. Et quidā
dicūt q̄ nō. nā satis ē q̄ semel
elegerit sibi uitā laicalē. p̄fessiōe
ut regula. q̄ semel. de reg. iū. i
li. vi. Alii dūt cōtrariū q̄ iusta
pn̄a nemī ē auferēda. lx. q. i.
si quis famosuz libellū. p̄ hoc
faciunt notata per Innoc. i c. fi
de ui. ⁊ ho. cle. q̄ dīc clericos
priuatos priuile^o. q̄a se imiscēt
negociatōibus illud reassumere
dittendo. 10. mo. ⁊ arch tenent
hāc partē. hanc ēt. p̄bat cle. de
ui. ⁊ ho. cle. si l̄ra ītelligat s̄m
rectū ⁊ cōtinuū ītellectū. Nam
ibi dīc tex. q̄ diu i p̄missis exis-
tāt uel īsistāt eo ipso amittāt.
Et ille uersus s̄m uerū ītellectū
refertur ad oīa precedētia. ut c.
p̄rio. ⁊ ii. regis. de appel. Lō
firmat hoc q̄ illa cōstō ē p̄ealī.
iō i dubio dēt recipere interpre-
tationēz i partēz mīnōrez. 10. de
lig. De pcutiēte depositū dūt
10. ⁊ Ug. l. d. accedēs q̄ īcidit
i canonē. ⁊ idē ber. s̄z bar. bñ.
tenet cōtrariū quod uidetur ap-
probari per c. de gdatio. de pe.
li^o. vi^o. 10. an. in cōcō c. de gda^o

tunc primā opōne esse uerā. in
verbaliter depōito. s; i actualiter
deposito ē uera cōtraria opō.
10. de lig. Percuties clericū per
saltū, p̄motū incidit i canōne qz
talis recipit caracterē. Clericus
percuties se ipm irato aīo incidit
i canōne. quod pbat. xxi. q. v.
si nō licet. p̄terea tale priuilegiū
ē in dultū toti ordini clericali.
cui renūciari nō pōt. 10. de lig.
idez arch. 1. 10. an. Percutiens
clericū excoīcatū utruqz incidat
in canōne. dñt aliq q n p c. ex
coīcari. xxi. q. v. 1. q. i. mlti.
s; in cōtrariū ē cōis opō. nam
excoīcatz retinē ordinē. rōe cuiq
idēta ē i mūltas. g^o durat dura
te cā. hāc. o. tenent 10. idē Un.
gof. Innoc. 10. an. specul. Percu
tiens clericū sine hītu incedētez.
si mōit9 fuerit nō assumpserit.
nō incidit in canonez. si aut non
fuerit mōitus 1 ipm percussit
nō i actu belli ul aggressiure tūc
incidit et si clericus hītu depo
sito se als miscuerat. s; si ipsuz
percussit i actu belli 1 aggressu
re tūc nō incidit. s; Innoc. hic tñ
putarez pōderādñ qz dedit cāz
bello 1 aggressiure. naz si cleric9
i iuste cāz dederit. tūc indubita
tū ē q illi cōtra quos uēit. *si*
nō iust ex capite defense pmisse.
ut in c. si uero. 1 ceteri fauētes
aggressiō. et nō incidit. Itē si ter
tius cōtra tertiu. 1 cleric9 teme
re se imisceat hītu deposito: et
tūc crederē percutiētes i limib9

aggressiure nō fore excoīcatos. 1
sic itelligo opī. Innoc. 10. de lig.
Percuties ordinatū nō baptiza
tū nō incidit. qz nō habz carac
terē. Percuties ordinatū unū
coactōe absoluta nō incidit in ca
nōz. qz tal nō rēpit caracterez.
ex. de bap. maiores in gloz in
unū coactione conditionali nisi
postea ratificet exp̄sle uel tacite
talē percuties nō incidit i canōez.
10. de lig. Detinēs clericū aspor
tātez res suas uel aliās apud se
depositas p uolentiā 1 auferēs
eo iuito nō incidit in canōz si ei
aufert dñ ē i asportādō anq se
recipiat ad locū destīatū 1 adep
tus fuerit possessiōz rerū illarū
p̄fē. incidit fm pe. de cens. eccl.
Ter^o notādñ ē q in qbusdā cā
bus qm̄s non actuali. inciat qz
manū incidit in canōz. p̄p̄ quos
daz actus iniuriosos personales
fcōs cōtra tales. sicut cñ qz per
cutit clericū subiciēte se uerbe
rib9 eius. p emda offense mis
se. ex. de sen. ex. cōtingit. Cleri
cus uero se subiciēs uidet et q
sit excoīcatus. dñc 10. an. in no
uella. qz p̄cipāt in crīe dānato
ex. eo. nup. 1 c. si cōcubīe. nisi
dicas qz participiū in crīe tūc i
ducit excoīcatōz in participāte
qn participat euz excoīcato non
in illo actu tātū. p q^o p̄cipalis
excoīcatōz incurrit. ad h^o infra eo.
si cōcubīe. s; post latā snām
1 decretū nuper. ponit etiā illū
excoīcatū tempe cōionis. Nec

*Si aut hī facit excoīcatū
p̄p̄ p̄uicū ad locū dñt*

obstat si dicas qd mādās vel coo-
perans pcutiēti sit excōicatus. qz
nō ē ex m picipii. s; ex proprio
fco qd qnz excōicatus ē nō. pbi-
bens. i. eo. qre. vel nisi dicas qd
submittere n sit picipiā crī qz
probabilī poterat credere illū re-
missū. prior tñ solō nō vī suf-
ficiēs ubi ictus iterāt cū ex pūo
sit excōicatus. b. io. an. Idē paul
i. ele. eos. de consan. i. affi. i. sic
vidēt dicere qd nō sit excōicatus.
pe. uero de perusio. dīc. qd talis
clericus. si pmittit se pcuti una
percussioe tm. tūc n ligat maio-
ri. qz anq sequat lesio pcutiens
nō ē excōicatus. qz sic se subiciē
do nō participat excōicato s; ex-
cōicādo. si aut subicit se pluribz
percussionibus. tūc ligat maiori.
qz participat excōicato i. crīe. Et
ista pīa solō fct ad qd quā fa-
ciūt pīdī doct. de eo q recipit
cōioz a filio sine līa eius a qo
dēt hīe. Utrū. s. sit excōicatus
sicut i. ipe religiosus. remittūt ad
not. circa istā decretal. cōtigit.
Itē reputat. qmānq uolēta cū
qs retinet clericū icarceratū. vel
i custodia. vel uiculatū. ut in c.
nuper. i. cludēs clericūz uolēt ne
ab inimicis ipm qreūbz occidat.
nō incidit i. canōz. qz l; alit mō-
lētia. nō tñ uolus. imo ad salutē
ipī fit nō aut ad iurā. hoc t;
Inno. i. c. nuper. Duo. n. requirūt
ad hō ut qs i. canōz illū icidat si
qf suadētē xvii. q. iiii. s. ius do-
losus. i. fcti perpetrā. vī ex ipō

tex. i. io. an. et tenz qd penā late-
ntie nullū icidit per solā attēta-
tiōz nisi peruenerit ad actus con-
sumatōz. per c. perpetue. de ele-
li. vi. naz uibrās gladiū ut percu-
teret clericū quē tñ nō percussit
qz ille ictū uitauit nō incidit i. ca-
nōz. io. de lig. Si aliq mīci cle-
rici obsidēt ipm i. casto. uel i. do-
mo forte alicuius mulieris clau-
dūt ipm. i. nō ut custodiāt. s; ut
illi uerecūdiā faciant. nō dicētur
illū detinere in custodia uel car-
cerē. qz n; b. intēdunt. itē nec mo-
lentiaz inferunt persone uel rebz
adherētibus. b. sunt uerba Inno.
nescio tñ si per b. uerba intēdat
Innoc. dīcē hos nō fore excōica-
tos. l; b. uideat per uerbā illa n;
uolētā. rē. quod requirūt canon.
credo tñ in obsidēte ponderādū
propē qd fiat obsessio. an. ppter
castrū habēdū. i. nō personā ui-
olandā. i. tūc credo qd nō incide-
ret. si aut fierz obsessio. ppter per-
sonā ut uolēt. tūc icideret. De
claudente uero domū mulieris
ad uerecūdiā clerici detegēdam.
credētē ipsūz icludētē excōicatū.
nā fit iuria persone clerici iclu-
si. io. de lig. Itē reputat. qmā-
nus uolēta. ut cū qs mādē capi
uel uerberari talē. i. sequitur effe-
ctus. ut i. c. perpendimz. Itēz per-
cutere rputat clericū cū qzātā
bz pcutiōz clericū. fctz nōie suo
ut i. c. cū quis. eo. ti. li. vi. Itēz
percutere reputat clericū cū nō
pēfēdit clericū cū ledit psonālē.

et defendere pōt sine piculo sui
ex. eo. q̄te. Nota circa hūc casuz
uariesunt. opi. qdā. n. ut io. et
bar. i. q̄ sup. c. q̄te. 7. Ul. dnt
q̄ istud. s. nō defendere clericos
ab iniuriis psonalr cū fieri possz.
iducit excoīōz q̄tū ad officiales
ad quozū offm pertz eos defen
dere. xxiii. q. v. admīstratores
xxiii. q. iiii. forte. bo. uero dīe
i. sum. h. ēe itelligendū generalr
de quocūq̄ ēt si nō teneret ad h
ex officio. dnmō uerbo tm̄ pbi
bere possit. ut si dicerz illi q. uel
let iniuriari. caueas tibi. uel nō fa
cias. 7. ille abstineret. ar. ad h. ex
eo. dilecto. li. vi. Idē uidet senti
re io. de lig. sup. c. q̄te. Inno. ue
ro rēcit utraqz opīoz. 7. dīc q̄
si aliqs uerberaret nōie meo. et
ex neglīa nō. phiberē sine dolo
nō īcidere i. canōz. cū necius sit
dulus. sec9 si ex pposito nō. pbi
beo. io. an. i. nouel. i. dco c. q̄te.
dīc q̄ um. alb. 7. bo. finalr tēnt.
q̄ si qs hēat uerberātez i. ptāte.
siue ille uerberet nōie illius siue
n. īcidit i. canōz. qn̄ pōt. phiberē
7. nō. phz. dnmō doloſe dīttat.
als nō. Et addit unū multū no
tabile. d. i. hūc. n. ut i. alū cano
nē nullus īcidit sine dolo. ar. ff.
de adul. l. pe. ff. de sic. l. i. idēz
io. de lig. Spūes i. faciē clerici ē
excoīcat9. fm bo. 7. ledēs cū pe
de uel alia pte corporis. similr. s.
aīo iniuriādi q̄tū ad utrūqz. Idē
si effundat aquā super eū. Veti
nens clericuz per uestem. uel per

frenū equi ne clericus liber trāf
eat. tenz Inno. q̄ sit excoīcat9. i.
dco c. nuper. mouet. qz uiolat
psona. h. mediantibz reb9 adhe
rētibus persone. Idē de auferen
tibus res de māibus clerici. 7. si
auferat forte dñs uel posszoz sz
cōmodauerat clerico usqz ad cer
tū tps. 7. h9. qz ītefinitū usuz
nō dēt tolli. Decidēs equū cui
īfidet clericus ul. lacerās uestes
quas habet īdutas dīcūt qdā q̄
sit excoīcatus si h. fiat in iniuria
clerici. nā uidet iniuria fieri per
sone. que fit uestibus quibus
īduta ē. 7. equo cui īfidet. sec9.
si uestes fuerunt sepate a psona
7. eq9. allegāt c. cōtingit. de sen.
ex. hāc. q̄ credo uerā. h. alii cō
trariū dīcāt. nā h. canō sit pena
lis. pp̄t quod uideret ēe restrin
gendus nō āpliand9. ē tñ fauora
bilis attento ordīe clericoz cui
indulget. 7. iō āpliandus. ex. de
re. in. oclia. io. de lig. īfurantez
corrīgā cū qua cīctus ē clericus
ul. uestes qbus ē īdutus eo dor
miente. dīc Inno. q̄ nō ē excoī
catus. qz nullā infert uiolentiaz
persone. q̄ nō sentit. i. h. casu cre
derez cōtrariū. 7. credo q̄ sit de
mēte canōis. qz q̄lrcūqz qs tan
gat personaz clerici iniurioſe etiā
īcidat in canōz. ut notat arch.
in dco c. canōe. io. de lig. īfuga
ēs inimicos. 7. ut facilius euade
ret eiciens clericum de equo 7.
īplūz ascendens ut fugiat. an sit
excoīcatus. pro 7. contra potest

argui: credo tutius tendū ipsū
excoīcatū. naz h̄ ē iūctō et uio-
lēta. nec iure fit. q̄o iūrgūt uer-
ba canōis et mēs. Nec obstat q̄
licitū sit sibi defendere. h̄ uerū
sine lesiōe tertii. putare tū in i-
positiōe p̄nē pōderādū q̄litatez
necitatis an inuitabilis. q̄ alit̄
evadere non poterat an cōmodi-
tas. ut no. cle. de. hōmi. 10. de
lig. h̄ac. opi. tēnt bar. bñ. et tan.
S3 pe. de cōf. eccl. t3 cōtrariū.
et iter ceteras rōs h̄ac iūducit q̄
notāda ē et i alius cāibus. dicit
enī nō credo aliq̄ sapiētē dēcūz
talē peccare mortālī. q̄o nēc ha-
bēbit dicere illū n̄ ēē excoīcatū.
naz cū excoī sit eterne mortis
dānatio. ut xii. q. iii. nemo. n̄ i
fligī nisi p mortali. Lōpellentē
clericū ut exeat de fundo p me-
tū. ut sibi aliqd det. uel ut ip̄e i
grediat postea fundū. dicit Innoc.
nō ēē excoīcatū. q̄ nō fit man9
iūctō i clericū nec i res adherē-
tes ei. quod credo uerū si sit me-
tus uerbalis. secus si realis per-
cōtactū p̄sone et si sine uolētia
p̄cisa. 10. de lig. De illo q̄ p̄seq̄ ē
clericū fugientē ut percutiat. et
cleric9 sine p̄cisiōe cadit et ledit̄.
dicit Uil. q̄ nō credit q̄ cadat in
canōz. sec9 si ip̄e clericus fugiēs
q̄si coact9 p̄cipitet se i aquā uel
ad aliud piculū se i gerat. ut eua-
dat. q̄ tūc incidit. Quarto no-
tandū ē q̄ i q̄busdā casibz pec-
tiens clericū uel religiosū. non
incidit i canōz. et h̄ iō quia nō fit

suādente diabolo. ut dicit tex. de
creti. uel q̄ nō ē manus uolēta
et h̄i q̄dez. xpi. cā9 sunt. Primus
ē cū q̄s percutit clericū i cedentez
i h̄itu laicali. quez ignorat cleri-
cū. ut c. si uero fo. eo. ti. Et sm
Innoc. et 10. an. etiaz si occideret
nō incidit i canōz. q̄ ad h̄ requi-
tur dolo ut q̄s iurmat. nā p̄ba-
bilis ignorātia excusat. Si aut̄
percutiens uidit tōsurā et tū non
credit ip̄m clericū tūc incidit. ut
notat gl. in p̄cedo c. et h̄o uerū
nisi probabilis ignorātia excuset
ex more patrie q̄ debet attendi.
nam alicubi laici t̄pe caloris de-
ferūt tōsurā. Si uero q̄s inten-
dens percutere clericū percutiat
laicū. gl. i c. si uero t3 q̄ i cadat.
S3 cōtrariū uidet̄. naz nō debz iu-
dicari sm q̄ q̄s facere intendit
S3 sm q̄ fit. et h̄ac partē credo
uerā. S3 si intendens percutere
ticiū laicū errās in persona per-
cussit gain clericū. Alan9. dixit
q̄ incidit. q̄ iniuriari uoluit. ff.
de fur. c. ult. Tan. t3 cōtrariū per-
tex. c. si uero. credo opiōz ueri-
orē tan. moueo: q̄ ut iudicet sibi
pena canōis debet p̄cedere p̄sua-
sio diabolica. q̄ h̄ n̄ p̄cussit circa
clericū. 10. de lig. Secundus ē cū
q̄s percutit clericū in h̄itu laica-
li. nec aliqd de clericatu ondētē
ter monitū nō correctū. ut in c.
contingit. eo. ti. 10. de lig. Ter-
tius ē i clerico gerente amīstra-
tiōz rerū seculariū. ut in c. sacer-
dotib9. ne cle. ul. mo. quod qdā

indistincte sumunt quod n̄ ē uerū.
s; requiritur prius mōitio. ut ī c.
in audia. sic tenet. Ul. Innoc. 7
hos. Et h̄ uerū. nisi eps ī sinodo
mādash; sub pena privilegii cleri-
cali illud. q; h̄ hēret locū trine ā
montōis. 10. de lig. Quart9 ī
eo q; iocose iniecit manus ī cleri-
cos. ut c. 1. e. t. dēt tñ pōderari
ēlitās ioci. rō fallēdi ē. q; in pe-
na canonis requiritur psuasio dia-
bolica quā excludit iocus ipse
ēlitate pōderata. ar. nōtōm. c.
1. de presum. 10. de lig. Quint9
in mōtō q; cā disciplīe percutit
scolarē. c. 1. e. t. d; tñ pōderari
modus percussiois. q; leuis per-
mittit mōtō. ut ī c. cū uolūtate
e. t. 7 dīc Ul. q; si mōtō cū irā
percutiat. ex quo cā corrcōis h̄
fēit nō īcidit ī canōz. addit etiā
q; si p̄cipalis mōtō. phibeat sub
mōtō uel ali cui cōmittit aliquos
pueros docēdos q; n̄ percutiat.
7 tñ percutit eos monētes cleri-
cos. sed cā disciplīe. credit q; sic
prohibitus percutiens nō īcidat
ī canōz. q; p h̄mōi. phibitōz nō
p̄t ei auferre bñficiū iuris quod
ē corrigere possē quos qs docet
Sextus ī repugntē clerico ip̄z
īpulsante cū moderatē īculpate
tutele. ī c. si uero. e. t. rō fallēdi
est. q; ē idē se defendere iure
naturali. Itē si qs a clerico ludē-
te gūiter percussus ē. 7 ppter h̄
mot9 sine deliberatōe repercutit
ēū gūiter ī cōtinētī iratus anō
uīdicādī n̄ factur9 si deliberass;

dīc fr̄ qui. q; n̄ pōt dici sine de-
liberatiōe fecisse. ex quo ex libi-
dīe uīdicte fecit. unde īcidit in
canōz. Si autē ell; tāta subreptō.
q; nec se uindicare nec iniuriari
ītenderet. nō īcidit. pe. de cēsu.
eccl. 7 dēz dīcūt qdā qbus magis
assentit inno. super deā decret.
Lū qs uerberat ul lechit clerici
ob tuitōz p̄ris uel m̄ris uel ux-
oris uel filie uel faīlie sue. uel ēt
extrāeoz. q; s. 7 tal nō ē excōi-
catus. Naz 7 socii iniuria. ppul-
sanda ē. xxiii. q. iii. non īferēda.
7 c. fortitudo. Alii dīcūt q; est
uerū de defensione illarū perso-
narū tm̄. per quas fieri iniuria
nob̄ intell̄. sicut sunt uxor filii.
7 serui. 7 h̄mōi. Innoc. dīc q; ēt
si quis occideret clericū defendē-
do aliū. ne. s. illū occideret. non
incideret in canonem. sed esset ir-
regularis. pro defensione autēz
suarū rerū defendēdo nō uitaz
excōicationē. 7 dīc 10. an. in no-
uella. super dicto c. si uero. q; si
clericus percussit laicū non intē-
des plus percutere. 7 h̄ constat
laico nō debet percutere clericū
Si uero clericus uenit ad percu-
tiendū. ut de hoc laicus probabi-
liter dubitet. tñ h̄ laico pcuter
clericū ad īminētē uolentiaz re-
pellēdaz. dīc ēt 10. de lig. in tra-
ctatu. de bello p̄ictari. q; si lai-
cus. p rebns suis defendēdis in-
iciat manū ī clericū. si alias nō
pōt uim ui repellere. 7 h̄ facit
cūz moderamēte inculpate tutele.

q̄ credit nō ēe excoīcatū. aliat
inno. b. dñtez ī c. de resti. spo.
nō. n. ibi ē man9 uolēta ut dñc
canō. si quis suadēte. s3 uolētie
repulsoria. Idēz dñc ēe si uiciat
manū ī clericū sic uolētiāz pro
pulsando p rabus pxi. s. q̄ talis
nō ē excoīcatus. Naz licitū ē ob
uiare erroi. ubi obuiare pōt. al
cōsentire uidet. d. lxxxi. erroi
Septimus ī reperiēte clericū ī
adulterio. uel stupro cū uxore.
mīre. sorore uel filia. ut in c. Si
uero. i. cū ea ēt q̄ putat uxor q̄
nō ē. idē dñc dñ. q̄ tenet Un.
q̄ gōf. i. d. c. Noīe ēt uxoris in
tellisponsa de pñti. ut tenet glo.
Nōmine uero matris. Utrū in
telligant oēs ascēdētes. q̄ noīe
filie descēdētes. tenz gl. q̄ nō hō
cāu. q̄ nō debent extendi linec.
host. dñc b̄ tutius. io de lig. Et
b̄ fm̄ Ul. nō solū ad coitū ē re
strigēdū. sed ad amplexus q̄ de
osculatōnes. q̄ qñ qs ppat se ad
opus caris. si tñ n̄ ī loco suspēo
sed publico b̄ fc̄iat sicut fit qñz
ludēdo. tñc uerbans h9 īcideret
ī can. Itē cū per siḡ apta q̄ ppi
q̄ negocia constet a clēico turpi
tudine coitus ibi ante expletam.
statī ēt cū pñcīs uerberās nō
īciderz. si b̄ fc̄it ī cōtinēti añq̄
diuertat ad alia. naz postea uer
berās īcideret. q̄ itellige de attē
nentibus pñcīs. Itē si clericus
tangat mulierē iuitā ppter tur
pitudinē si illa se defendens cuz
moderamiē inculpate tutele euz

percutiat nō īcidit ī canōz. fm̄
Uil. Octauus ī eo q̄ auctoritate
sue platiōis. ut de mādato plati
inicit manus in clericū. e. t. ex
tenore. q̄ c. uniuersitatis. q̄ itella
gas ī prelato corrigēte. nō tamē
modū excedēte. als foret locus
appellatōi. q̄ puniret sic excedēs
Leuis. n. correctio ē pmissa. Si
aūt platus mādāt clericū uerbe
rari uel ad tormētū poni per lai
cū. uterq̄ ē excoīcatus. ut ī ca.
uniuersitatis. q̄ b̄ nisi tal cleric9
ēet īcorrigibilis p clericos. sed
fm̄ pe. de perusio. siue clericus
sit corrigibilis siue non pōt capi
p laicū de mādato sui plati. Itē
dñc arch. d. xlv. q̄ n̄ ē tutū nec
hōstlū mōachū uerberari p cō
uersuz laicuz. Monus ī senozibz
eccīe qui pueros corrigere pñt.
c. cū uolūtate. e. t. hō itelligitur
modū non excedēdo. Idē ē ī tur
bante diuīa officia. q̄b̄ psp̄r ul
alter ad quē spectat pōt eicere de
ecclesia. ex. e. uenies. q̄ c. cū uo
lūtate. Idemq̄ ē ī eo q̄ rōne of
ficii quod ī eccīa obtinet percu
tit clericū. ex. eo. cū uolūtate.
Decimus ī dñis corrigentibus
ex. eo. cū uolūtate. ubi dñc glo.
q̄ dñs domus pōt corrigere cle
ricos inferiorū ordinū sine pena
excoīs. Quilz. n. familiā suam
corrigere. d3. xxiii. q. iiii. duo
ista noīa. Undecimus ī ppingz
ex. eo. cū uolūtate. ubi dñc glo.
q̄ n̄ solū p̄. s3 ē ppingz domes
ticos suos corrigere debent. L.

de emendatione, p[ro]p[ri]o quoz. l. i.
Duodecimus i[st] p[ri]bus corrigeti-
bus filios h[ab]o intelligedo d[omi]n[u]m
n[on] sunt constituti i[n] sacris. Nam
sacer ordo liberat a p[ri]ma p[ar]te et
et seruili quo ad manu[m] i[n]iectio[n]is
liii. d. ex antiq[ui]s. r. c. frequens.
si et t[er]res p[ar]te excedat m[od]u[m]. t[er]z
gl. q[uod] n[on] sunt exco[m]municati in c. cu[m]
uoluntate. mouet. q[uod] cano[n] exigit
uol[un]t[em] sine quo uolentia n[on] comit-
tur. s[ed] he manus sunt caritative.
l[et] modus excedat. ego n[on] credo
gl. uer[um]. Nam limitata correptio
p[er]missa e[st] patribus erga filios. et
d[omi]nis erga seruos. sicut prelati
erga subditos p[er] s[an]c[t]a allegata. Ex-
cellus igit[ur] i[n]ducit pena[m]. io. de lig-
pe. de peru. t[er]z q[uod] et in sacris ex-
istentez p[ri] p[ot] uerberare c[um] cor-
rectio[n]is. qua[m] et tenz pau. et da.
Tertiusdecimus i[n] eo q[uod] i[n]icit ma-
nus i[n] clerico de p[ro]p[ri]o tradit[ur] cu-
rie seculari. de iud. cu[m] n[on] ab ho-
mie. h[ab]it[us] s[an]c[t]us e[st] tactus. Quar-
tusdecimus. i[n] eo q[uod] i[n]icit manu[m]
i[n] clerico se ad uit[am] clericatu[m] co[n]-
traria[m] d[omi]n[u]m cu[m] bigamia[m] co[n]-
tra hit. d. xxiiii. quisquis. Et nota
q[uod] bigamus exutus e[st] o[mn]i p[ri]uile-
giu[m] clericali. ut de big. c. i. l. i. vi. ibi
t[ame]n i[n] gl[oss]a d[icitu]r io. an. q[uod] h[ab]e[re] uer[um] de
his q[uod] sic i[n] m[on]achis traxer[un]t. f.
cu[m] duab[us] ut cu[m] corrupta. sec[un]d[u]m si
i[n] sacris. q[uod] t[ame]n n[on] p[er]dit p[ri]uilegiu[m]
clericale. id e[st] arch. quil. gar. io.
nio. Ite i[n]tr[an]s religio[n]is bigam[us]
gaud[et] tali p[ri]uilegio s[ecundu]m io. an. in
q[uo]e mercuriali. Quintusdecim[us]

uero s[ecundu]m ricar. ord[ini]s m[on]ach[orum] sup[er]
iiii. d. xviii. q[uod] n[on] i[n]curr[un]t maior
exco[m]municatio q[uam] aliq[ui]s n[on] ex delibera-
tione sociu[m] suu[m] clericu[m] leuiter i[n]-
pellit q[uam]uis sit turbatus. mortale
enim peccatu[m] n[on] co[n]stituitur nisi ex
deliberatio[n]e. uel post t[em]p[us] h[um]ane
fragilitati sufficiens ad delibera[n]-
do cu[m] factu[m] e[st] t[em]p[us] q[uod] h[ab]o n[on] obli-
te h[um]ana infirmitate tenetur de
necessitate deliberare ut per deli-
beratio[n]e ab illo opere illicito re-
trahat[ur]. Nullus aut[em] exco[m]municat a
iure. nisi p[ro]pter peccatu[m] mortale
Luz. n. iura precipiant ut a iudi-
ce n[on] infligatur nisi p[ro]pter pec-
catu[m] mortale. Uidet[ur] q[uod] conditor
iuris n[on] uoluerit ut exco[m]municatio a iu-
re incurreret. nisi p[ro]pter mortale
peccatu[m].

casib[us] exco[m]municatis p[ro]pter iniectione[m] ma-
nuu[m] uolentia[m] in p[er]sonas ecclesial-
ticas p[ot]est absolui citra papam.
Quinto notand[um] e[st] q[uod] i[n] quib[us]da[m]
casibus q[ui]si incidat quis in cano-
nez. p[ro]pter iniectione[m] manu[m] uo-
lentia[m] i[n] predictos. p[ot]est t[ame]n absolui
citra sede[m] ap[osto]lica[m]. Et primus est
de periculo mortis. ubi nota q[uod]
intelligit tale periculum n[on] solu[m]
p[ro]pter infirmitate[m]. s[ed] etia[m] si sit
in quocunq[ue] periculo uicino mor-
ti. puta si timeat hostes uel p[er]do[n]es
uel crudelitate[m] pot[en]tis uel si na-
uigaturus sit uel per loca insidi-
osa transiturus. ff. de dona. c. a
mor. l. iii. et iiii. Idem host. et
addit q[uod] ideo e[st] si obsessus sit uel
obsideat ubi iaciuntur machie ut

baliste. Est tamen iungendus ei
q̄ si euaserit p̄sentet se sedi apo-
stolice. uel ei qui possit eū absol-
uere. mādatuz eius super hoc re-
cepturus. extra. de sen. ex. a no-
bis: ii. Et ideo in casibus sequēti-
bus remoto īpedimento. p̄et q̄
in puero. ut extr. de sen. ex. de
cetero ī fi. c. ca. noscitur. ī fi.
Et si cessante īpedimento nō se p̄-
sentat. iudicāt ī eādē sūāz excōi-
catōis. extra. de sen. ex. eos. li.
vi. ¶ Secundus ē cū quis habeat
iniciās capitales. ut alīs iustas
excusatiōes propter quod nō pōt
se sedi apostolice p̄sentare. ex.
de sen. ex. de cetero. De ista ex-
cusatione statuitur arbitrio boni
iuri. ff. de uer. ob. cōtinuus. pa.
cū ita. c. ex. de uoto. q̄ super.
¶ Tertius ī hostiario. qui p̄tex-
tu officii clericuz nō grauit̄ le-
sit. extra. de sen. ex. si uero. Et
nota q̄ si talis nō casu fortuito
sed ex deliberatōe percussiss̄ cle-
ricū grauit̄ a papa debet absol-
ui. extra. de sen. ex. si uero. Idē
de officiali. ¶ Quartus ī officiali
qui ī arcendo turbaz nō ex pro-
posito. sed non sine culpa aliqua
clericū percussit ut in dicto c.
si uero. Quod si clericus arma-
tus uenit ad belluz. et facit insul-
tuz. et is contra quez uenit capit
ipsuz. s̄m Innoc. si sciēter hoc
facit excōicatus ē. sed ad papam
non remittitur. si tñ hoc fit ad
defensioz nō ē excōicatus. dum
tñ cessante cā defensionis. ipsuz

libere abire permittit. ut hosti.
dicit. Si etiā officialis publicus
talē capiat auctoritate propria q̄
aliter non poterat cōpesci ab in-
iuria alterius nō ē excōicatus. īmo
meretur. xxiii. q. iii. fortitudo.
c. sequentibus. et hoc dico si p̄-
latus nō ē ibi qui hoc faciat. et
ipse euz prelato q̄cūq̄ pōt resti-
tuat. Alioquin contra extra. de
sen. ex. ut fame. pa. laici. Et no-
tat ibi pe. de perusio. super deo
c. ut fame. q̄ nō solū iudici secu-
lari licitū ē capere clericū delin-
quentē ne fugiat. sed ut p̄sentz
epō. sed etiā leso cuiusq̄ alii.
s̄m Innoc. qui etiā dicit. si laicus
habet clericū seruientēz quē hēt
suspectū de furto. q̄ pōt illuz ca-
pere et detinere. ¶ Quintus si sit
mulier. nec distingui debz utrū
fortis uel debilis. Et nota s̄m
Uil. q̄ ī potestate epī ē mittere
uel nō. quia nō distinguit̄ circa
eas inter atroces et nō atroces ī
iuriam. ¶ Sextus si sit senex et ua-
litudinarius. ¶ Septimus si sit mē-
bris destitutus. ita. s. q̄ ad sedē
aplicaz accedere nō possit. Tres
casus proxime dicti habent̄ ex.
de sen. ex. mulieres. c. ea nos-
citur. c. q̄uis. ¶ Octauus de ī-
firmo qui. s. perpetuū habz īfir-
mitatis impedimētuz uel etiam
temporale si timetur q̄ accelera-
retur mors. extra. de sen. ex. q̄
de his. ¶ Nonus ī paupere quē
oportet medicare. ut in dicto c.
q̄ de his. Et de his iiii. cābus

habes etiā infra c. l. **D**ecimus
si regularis uerberat regulare.
ex. de sen. ex. monachi. et c. cum
illo. **E**tia si percussit clericum
seculare. de sen. ex. religioso.
li. vi. **U**ndecimus in his qui nō
sunt sui iuris. sicut filii familias.
et serui. quod intelligendū ē qd nō
debent mitti in preiudiciū pris
uel dñi. nisi fuisset tñ enormis
excessus qd ppter uitādū scandalū
ad sedē aplice essent mittendi.
ext. de sen. ex. relati. **I**ntellige
dñ ē de seruis qui. s. sunt seruī
cōditōis. nō de famulis seruien
tibus. s. et de filiis familias itel
ligit **I**mo si pueri. al si sunt
adulti. licet sint in pātia pāte
mittēdi sunt ad curiā quia in hō
sui iuris sunt qd possunt ire qd
uolūt. **D**uodecimus in īpubere
ex. de sen. ex. c. i. et hoc etia si
post pubertatē postulāt se absol
ui. Et nota qd si nō sunt dolicapa
ces nō īciderūt. si sunt dolicapa
ces tñc inciderūt. si añō īuriandi
aut uideādi pcutiūt. s. postq p
uenerūt ad pubertatē. ut in xv.
ul. xvi. anno. si adhuc tales sunt
qd sine piculo ad sedē aplice ire
nō possunt ppter ībecillitatē cor
poris uel defectū discretiōis. ab
epo pnt absolui. recepto iuramē
to qd sublato īpedimēto se presen
tabūt. ut notatur. de sen. ex. fi.
Dicit pe. de palu. i. s. sūāz. qd
pueri et mulieres qui p̄babiliter
ignorant iura positua p̄cutien
tes clericū sciētes esse clericū et

ignorantes penā canōis nec scire
debentes. Non enim peccāt. qd
nesciunt canonē. si quis suadete.
nihilominus quia contra legem
nature faciunt cū pena legis na
ture. incurrunt etia penā legis
positiue. q̄uis excusabiliter igno
rent. **T**ertiusdecimus de cleri
cis qui cōiter uiuunt. et sub uno
tecto dormiunt et in eadē domo
uescuntur. extra. de ui. et bon.
cle. qm. quod cōiter exponitur
quādo simul uiuūt in aliquo col
legio. **U**nde fm Ul. nō uidetur
extendere casum ad alios cōiter
uiuentes. qui sunt seculares.

Xiiii. i. mōialib. ex. de sen. ex.
c. de monialibus. **Q**uintusde
cimus in his qui sunt nobiles et
magne potētie et ita delitati qd
laborem eundi nequeunt sustē
re de facili. tamē hic est roma
nus pontifex consulendus. De
ista difficultate arbitrabitur bo
nus uir fm Ul. Si autē oīno
non possunt. papa non requisito
absolui possunt. sicut notatur in
ca. mulieres. **S**extusdecimus
in hospitalariis sancti iohannis
ierosolomitani. ext. de sen. ex.
canonica. **U**ltimus casus ē de
inferentibus clericis leuem īu
riam. extra. eo. peruenit. et licet
quidā dixerint. decretalē hāc
continere priuilegium nō ius cō
mune. dicit io. an. i. nouella. sup
dicto. c. qd consuetudo que ē op
tima legi īterpres. īterpretatur
qd ius cōmune contineat. **E**t qd

epi in leuibus possint absolvere.
¶ hoc credo qd ad contrariorū so-
lutionē distinguo inter leuē. me-
diocrē. et grē siue enormē offen-
saz. ut ī leuī cēs mdrnt absoluat.
In mediocri certas personas pri-
uilegiatas. ut hostiarios. officia-
les. seruos. cōm uiuētes. et profes-
sos. et enormib9 nullos. nisi ī ca-
sibus ī qbus papaz nō pōt adire
h. 10. an. idem 10. de lig. Et de
enormi iniuria explicat 10. an.
sup c. cū illoz. e. t. dñs Enormis
ē si effodiat oculos. si uulneret.
si ī theatro uel foro uel ī cōspe-
ctu iudicis peccat. mltō fortis
si ī cimiterio uel dormitorio uer-
beret. si quocūqz mēbro mutilet.
si ad effusioz sanguis grē ex g-
ui ictu pueniente perueniat. Si
ī epnz. abbate. uel clericū secula-
rē p religiosū man9 iiciat. Si
ex manus īiectōe scādālū oriat.
Itē si ī priore suū abbatis locū
tenēte manus iicit. Et dñc hos.
idē itelligēdū quoties īferior et
subditus ī supiore manus iicit.
¶ p h. v. solui qō de mōacho q
absente abbate percussit uicariū
quez abbas dimiserat ī claustrō
alū tñ claustrālē. h. ibi. De. autē
de peru. sup dñc c. pdeā ponit.
¶ spālī hoc. qd si abbas se absen-
tādo loco sui dimittit aliquē ui-
cariū iiciēs in eū manū reputat
enormē iniuriā commisse. ut absol-
ui nō possit extra sedē aplicā. Et
ī dircōno iuris. dñc qd predicator
res qm iores ī hmoi enormib9

iniuriis seu percussioibus iudētes
uigore suozū priuilegiozū nō pnt
absolui a supioribus sui ordinis
Et ī eodē li. dñc qd idē ē. i. enormis
iniuria qñcūqz īferior īsuperiore
suozū manus iicit. S3 10. de lig.
sup dñc c. cū illoz. dñc. qd cum
religiosus peccat. clericū secula-
rē hodie pōt absolui per epnz. ī
cāu quo possēt absolvere alū cle-
ricū. eo. ti. religioso. li. vi. dum
scz percussura ē leuis. hosti. dñc
qd iudiciū de leui iniuria uel enor-
mi ē totum arbitrio epī cōmit-
tendū. allegat extrauagantē per-
lectis. et addit. Caveat tñ sibi de
arbitrio temperato. Qui qd p
epōs nō possunt absolui uel suos
prelatos. sed aplice reseruantur
Sed utruz legati de latere iure
legatōnis ualeant quoslibet pro
hmoi absolvere. sunt uarie opi-
niōes. Ul. ī spe. tenz qd nō pos-
sunt absoluerē pro atroci. et itel-
ligit atroce9 homicidiū uel mu-
tilationez mēbro. nō simplicē san-
guinis effusione9. et cū ossiūz fra-
ctione. Idez hosti. in c. qd trans-
lationez. de of. legati. Abbas te-
net qd quoslibet et pro qualibet
percussione. ut ī c. ad emnētā
et c. ea noscitur. eo. ti. 10. an. et
10. de lig. dicunt qd hec opinio
uidetur uera. si ponderent text9
cōstōnū. q loquunt generaliter.
et etiā quia concessūz legatis. et
sic uidet ut beneficiū latissime ī
terpretandū. ut le. si beneficio.
ff. de consti. pan. etia9 quia hoc

favorabile est añabz. ⁊ sic nō re-
stringēdū. Stat g^o regla q^d p so-
lū summū pōtificē. uel legatū a
latere absolūtur tales. Qui le-
gati de latere pape missi. nō sint
extra terminos sue legationis.
dū mō sint in una tales possunt
absoluere. etiā si tales excōicati
aliunde ueniant. extra. de sen.
ex. excōicatus. Sed legati qui nō
mittunt de latere pape. dū sunt
extra terminos sue legationis.
neminez taliū absoluere possunt
sed dū sunt infra terminos pro-
uincie sibi cōmissē possunt absol-
uere tantum existentes de pro-
uincia sibi cōmissa nō. aliūde ue-
niētes. Et sūm 10. an. dicūt lega-
ti de latere solū cardiales. Alii
undecūq^z missi sint non dicunt
de latere. Maiores etiā penitē-
tarii ī curia ac mīores possunt
absoluere de enormi lesione fca
in personas clericorum. etiam si
mutilassent uel occidissent. dum
modo nō prelatos occiderint uel
mutilauerint. possunt autez hoc
si sint presentes ipsi qui debent
absolui. cōsilio prius habito ⁊
consensu cū cardinali. s. summo
penitentiario. ⁊ multo magis h
pōt summus pñarius. nō tamē
occisores uel mutilatores prela-
torum pōt absoluere sine cōsen-
su pape. sic repperi in libello ca-
suum ipsoz pñarioz. ⁊ h^o di-
co q^d tū ad istud de pñariis.

*Contra isecutores curia-
liz. pape.*

Siquis deinceps in hoc sa-
crilegii genus irrepserit q^d
sancte romane ecclesie cardiales
hostiliter fuerit īsecutus. uel p-
cussit aut ceperit. uel socius fu-
erit facientis aut fieri mādau-
erit. aut factū habuit ratus. aut
consiliū dederit. uel fauorē. aut
postea receperit. uel defensa-
uerit scienter eūde. sicut crimīe
lese maiestatis reus ppetuo sit
infamis. ⁊c. Et infra. ex īsecutōe
predicta. sicut ex īedione manu-
um uiolenta ipso facto snīaz ex-
cōicationis quis incurrat taz ipse
īsecutor q^d alii supradicti tanti
mali participes. nec ab alio q^d a
romano pontifice possunt abso-
lutionis beneficiū obtinere. nisi
in articulo mortis. bonifacius.
extra. de penis. felix. li. vi. Et
infra. si princeps. senator. cōsul.
potestas uel alius dominus siue
rector contra presumptores pre-
dictos presentis consōis tenorē
non fecerit obseruari. tā ipse q^d
officiales eius īfra menses post
q^d res ad noticiāz eoz uenerit
eo ipso snīam excōis incurrant
bonif. ubi s. īsecutus. de psecu-
tōe nō erit dubiū ⁊ captōe. sed
de īsecutōe h spāliter statuit h
pena. 10. Hostiliter. i. sicut hos-
tis ⁊ inimicus capitalis uel pu-
blice ⁊ manifeste. sicut etiā su-
mitur. xi. q. iii. q^{uoniam} archi.
Percussit hoc itelligo de illo
q^d nō iuste facit hoc. puta se non
defendendo. tunc enim cessaret

pena. quia vim ui repellere licet
cui libet. 10. an. Leperit. capere
hoc intelligo cū effectu. Unde si
non capiatur. sed fiat ei insultus
ad domū ut ei fiat iniuria. uel
obsidēt eū ī domo ut cast°. uel
claudant eū ī domo. nō ut ibi
custodiant eū. sed ut inferant ei
uerecundiam. non credo tūc ha
bere locū quod ibi dicitur fm
ad quod notat innoc. super ca°.
nuper. extra. de sen. ex. Ratuz
habuit. hoc intelligo cū eius cō
templatione uel nomīe sit factū
ut infra de re. iu. ratuz. 10. an.
idem arch. si fauorem nō nuduz
uel simplicē. Et nudū consilium
uel simplex fauor intelligit illius
qui ad maleficiū faciēduz nihil
adicit. 10. an. Et tales hanc snīaz
nō incurrunt. ut dicitur in tex.
ipsius consilii. Receptauerit.
pari. n. pena sunt puniendi re
ceptatores sine quibus diu late
re non possunt delinquentes. ff.
de rece. l. 1. nisi essent consangu
inei uel affines. ff. eo. l. ii. 10. an.
Nota etiā qd si delinquentes in
currant alias penas multas tem
porales. et non solū ipsi. sed etiā
filii et nepotes eorū. quas potes
videre in textu. Dicit tñ arch.
qd qd tñ ad infamā et bonorū cō
fiscationē effectualē et penaz cor
poralē infligendaz. necessaria est
snīa saltē generalis. ut. s. pronū
cietur eum criminofum esse cri
mīe lese maiestatis. alias qm
dominū bonorū suorū ipō iure

uel ipso facto etiā prius amittat
ex die cōmissi criminis. nō tamē
ei auferantur. nec fiet executio
ablationis bonorū. uel alterius
pene. nisi post snīaz. saltē genera
lem. Post qd res ad noticiā per
uenit. pōt b intelligi tripliciter
Uno mō sic. quasi uelit dicere.
qd si quis accusator existat. debz
instantiaz huius cause criminalis
ex quo fuit contestata infra spa
ciū mensis per snīam terminari
et executioni mandari. Alioquin
isti incurrunt penas hic insertas
Secūdo modo potest itelligi qd
dicit de noticia ut absqz accusa
toze aliquo denunciauit sibi qd
tale facinus ppetratū fuit. et hō
sive aliquis de officialibus suis
hoc nunciauerit ipsi iudici. siue
quiqz alius. qm priuatus. De
buit ergo iudex statū ut audiuit
tali nunciatione recepta procede
re ad inquisitionē. et testiū recep
tionē ex uicinia in qua tale faci
nus dicebatur perpetrātū. quos
testes iudicabit sibi denunciāns.
et si non omnes tamē aliquos. Et
si iudex neglexerit qd nō inquisi
erit. et ueritatē nō inuestigauerit.
et snīam cōdemnatorūz tulerit.
et executus eam fuerit a tempe
nūciationis predictē sibi factē mē
sis lapsus fuerit. ita qd oīa predicta
expedita non fuerūt isti pene
subicitur hic inserte tam ipse qd
officiales eius. hoc tamē sane in
tellige. nam qdō res ignoratur
debet plenius ad noticiā iudicis

deuenire. et tunc diuina et humana
lex resoluatur. et si quod ibi consti-
tutum est remota acceptione perso-
narum diffinitiva sententia proferatur
xi. q. iii. summopere. Tertio modo
potest intelligi quod hic dicitur per
noticiam per famam ut iste mensis
incipiat currere ex die ex qua ista
fama auribus iudicis innotuit.
quod non sit. tunc enim statim
debet iudex procedere ex officio
suo ad inquisitionem. archi. et ibi
ponit plures oblationes ad predi-
cta. et eas soluit. et multa ibi dicit

*Contra bannientes n. 10
h. co. p. m. p. p. p.*

Siquis suadete diabolo quem
vis iniuriare pontificem. uel
temere percussit. ac cepit seu
bannire. uel hoc mandauerit.
aut facta ab aliis rata habuerit.
uel socius in his fuerit faciens.
aut consilium in his dederit. aut
fauorem. seu scienter defensaue-
rit eundem in illis casibus de pre-
dictis in quibus excommunicationem per-
iam editos canones non subiret.
sit huiusmodi nostre constitutionis
anathematis mure perculsus.
ac non queat nisi per summum pon-
tificem preterquam in mortis arti-
culo absolui. et. Potestas ue-
ro. consilarii. balui. stabim. ad-
uocati. rectores. consules. et offi-
ciales civitatis qui in episcopis suis
comiserint aliquid premissorum.
quocumque nomine censeantur in
premissis culpabiles existentes.
similiter excommunicationis sententie

a qua nisi ut permittitur absolu-
tionis beneficium ualeant obtine-
re. sint subiecti. clemens. extra de
penis. si quis in cle. Diabolo.
quid si non fieret suasionem dia-
bolica puta ignoranter. non esset
locus penis infrascriptis. de sen-
ex. Si uero. pau. Quemvis ponti-
ficem. illos ergo qui renuntiaverunt
loco non ordinem uidetur includere
quo ad excommunicationem incurrere
electos uero nondum consecratos
qui pontifices. et episcopi non sunt. non
uidetur includere. 10. an. idem
pau. quantum ad electos non conse-
cratos. Temere. ille igitur qui
percuteret se defendendo. non li-
gatur his penis. 10. an. Banni-
uerit. Nota quod plus habet ista de-
cretalis quam illa felix. eo. ti. li. 10.
in eo quod punit bannientem.
quod illa non facit. 10. an. Et istud
bannire procedit ex consuetudine
civitatum. Unde periculum quod
immet bannitis est diuersum secundum
uarietatem bannorum. quibusdam
enim si capiuntur immet mortis
periculum. quibusdam solutionis
pecunie. et quidam possunt ipse
offendi. pau. Mandauerit. hic
uidetur solum mandatum punire.
etiam si mandatum non sequatur
effectus. sed satis durum est hoc te-
nere. ideo possit exponi littera.
ut scilicet percussiones et captiones.
uel bannia sint facta ut sic requi-
ratur factum perfectum. pau. idem
10. an. Nota. Oportet ergo quod
hec facta fuerit ipse contemplatio.

alias ratū habere non posset. de iure iuran. ratum. li. vi. 10. an. idem pau. et arch. in c. felix. e. ti. li. vi. in quodā simili. Socius hic puto stricte sumi sociū pro agente qui aliquid cooperat ad actum percussione. captōis. uel banni. et licet in delinquēdo sint quāz plures socii. quorū nullus ē principalior. et tales includuntur sub agentibus de quibus premisit. quādoqz tñ unus ē principalis. alter cooperans. et sic sumit hic socius. quod patet. qz de faciente premiserat. 10. an. Consilium. fraudulentū non nudū. et dicitur nudū quod nihil adiecit ad peccandū. ut notatur de sen. ex. nuper. in ii. gl. consiliū aut prestatu suadendo. rogando. et impellēdo. instruēdo. uel utilitatem inde secuturaz ostēdendo. ut notat Innoc. de hōici. ad audīaz. De nudo uero consilio hic non prouidetur. pau. i. fauorez. Sciēdum qd ē simplex fauor qui nil adiecit ad peccandū. de tali nō uidetur hic itelligendū. et quia littera hic dicit in his. s. percussione captione uel banno. patet qd fauens huic delinquēti post delictum preter defensores de quo sequitur nō incurrit hanc penā sed in materia hereticorū latius recipiuntur fautores. ut habebis infra. 10. an. Defensauerit. puto qd etiā defensorem post maleficiū punire intēdit. Est gō quidā defensor id ē auctorizator delicti.

et talis grauius punitur qd agēs. xi. q. iii. qui consentit. Est alius defensor qui etiā post delictum defendit. puta impediendo ne delinquens ad manus iudicis ueniat examinādus uel puniendus. xvii. q. i. si custos. uel impediendo ne fiat executio. hunc etiam intendit includere. et probatur. eoti. felix. li. vi. Non puto qd is qui talez defenderet ne ledatur a priuato. nedū tertio. sed illo offenso. puta. epō uel eius consanguineis uindicare uolentibus includatur hac pena. De illo qd defendit in iudicio patrocinando. uide quod dixi post host. de cle ex. proposuit. super uerbo fauorem. Pau. autē hoc psequitur et declarat per distinctionē. quia. s. aut aduocatus uel procurator talē defendit iuste. quia scilicet putat eum inculpabilem iura pro eo allegando et ostendendo eū innocentem. et sic nō ligatur aliqua pena etiā si postea appareat eū culpabilez. Ratio est. quia in talibus iusta defensio reseruatur. de excep. cū inter: aut contra iusticiā et conscientiaz defendit. et sic ligatur hac pena. de heretic. Si aduersus. tales enim defensores appellantur. xvi. q. i. de pñtiūz. Paulus. Contra hereticos omnes excommunicatō et re
Quicunqz semel in heresim damnatā labitur. eius dñatōne se ipz inuoluit. gelasius papa.

xxiii. q. i. c. i. Ex glo. sumaria
dicitur qd siue uetere siue noua
sequatur heresim excoicatus e.
licet sit occultus. Nota qd ocul
tus hic intelligendus e respectu
plurimū. et non respectu actus exte
rioris. Nam fm pe. de palu. in
quarto. pro solo actu interiori
quo tamē solo homo est perfec
tus hereticus non incurritur ex
coicatio. sed si aliquo actu exte
riori manifestat delictū suū qdū
cunqz occultum tunc incurrit.
Uniuersos. qui de sacramentis
aliter sentire aut docere nō me
tuunt qd sacrosancta romana ec
clesia p̄dicat et obseruat. et gene
raliter quoscunqz eadez romana
ecclesia. uel singuli ep̄i per dioceses
sūas cū cōsilio clericorū. uel ele
rici ipsi sede uacante cū cōsilio
si oportuerit ep̄orū uiciorū. he
reticos iudicauerint. uinculo per
petui anathematis innodamus.
lucius. iii. i. c. ad abolendā. ex.
de heret. Dicitur in quadā glo.
super uerbo iudicauerūt. i. i. he
resim damnatā icidisse. Alias
enī si de articulo fidei dubita
retur. et dubiū sit qd bene uel
male dicerz sola romā ecclesia
habet determinare. xxiii. q. i.
Quotiēns. et dicit pe. de anch.
nota ep̄os cū cōsilio clericorū
posse de heresi cognoscere et pu
nire. qd ep̄i ubi etiā de fide agi
tur sunt ordinarii. et de officio
tenentur inquirere. infra eo. ex
coicamus. dubia tamen fidei nō

poterūt decidere. sed seruanda
sunt pape. Et quia causa heresis e
dubia. patet qd in snā proferēda
ep̄s requirit cōsiliū capituli.
licet cōsensum nō expectet. de
his que fi. a prela. nouit. Hodie
nō pot ep̄s ferre snā i. causa
heresis sine inquisitore heretice
prauitatis. infra eo. cle. i. Nota
qd priuilegiū exemptionis nō exi
mit exemptū a iurisdictione di
ocelani cōmittentēz crimē here
sis. pe. de anch. Dubitatur an
quicunqz tenet ubicunqz contra
articulos p̄nisiū damnatos sit
excoicatus. et uidetur qd sic. et si
nō snā ep̄i que nō ligat nō sub
ditos nec extra territorū. saltē
snā huius decretalis ad abolen
dā. que dicit uinculo perpetui
anathematis obligamus omnes
qui per singulos ep̄os tanq̄ he
retici sunt damnati. dicendū qd
ep̄s nō intendit omnes articu
los damnare sicut hereticos. s.
sicut dubios et periculosos. tum
quia multi catholici eos tenent
tum quia non excoicauerunt. s.
denunciauerunt excoicatos. tūz
quia nō solū dogmatizantes. s.
etiam aliter excedentes essent ex
coicati. tum quia ad solum papā
pertinet determinare generaliter
quid e hereticū et quid catholicū.
non qd est excoicatus a iure qui
tenz illud quod una ecclesia par
ticularis iudicat hereticū. sed qd
firmiter adheret ei. quod ecclia
uniuersalis uel romā diffiniuit.

esse hereticū ad quā pertinet hō
 qd qd diu adheret homo fidei ec-
 clesie romane quecūq; alia eccle-
 sia tenet oppositū nūq̄ est here-
 ticus. de sum. tr. c. damnam9
in fi. quia illa non pōt errare. s3
 omnis alia sic sicut tota ecclesia
 grecorū. unde determinās con-
 tra tales articulos non incurrit
 sniam iuris. Si uero queratur
 utrū sniam epī incurrat contra
 eius prohibitionē faciens. certū
 est qd sic si ē subditus ī loco sub-
 dito fidei est si exemptus etiā
 in loco exempto. Multo magis
 si nō exemptus in loco exempto.
 quia in talibus que sunt fidei. n̄
 prodest exemptō. si autē sit non
 subditus iure cōi uel subditus ī
 loco extra territorū nō īcurrit.
 Si uero extraneus ī loco diocesis.
 aut ē talis qui non sortitur forū
 rōne delicti. sicut forte archieps.
 et sic non incidit. aut talis qd sor-
 titur. et tunc si ē de articulis p
 ecclesiaz romanā damnatis. tūc
 incidit. si aut non ē de illis. nō
 incidit. quia non peccat per mo-
 bedientia. qd tunc nō ē subdit9
 Et nota qd ex corpore iuris non
 uidet haberi qd absolutio ab ex-
 cōicatione propter heresim con-
 tracta. papa sibi seruauerit. ex
 quo argui posset qd ab epīs pnt
 absolui. per decretalē nuper. de
sen. ex. s3 per processū pape qui
 fit annuatī ī curia sibi seruatur
 eorū absolutōē ut patebit īfra
 in ipso processū. Exco. h̄ hereticos
et fiantes et creden. et rece.
et de. co.

Quot mōis dicatur quis he-
 reticus. et quis proprie sit he-
 reticus. et quot sint hereses iam
 confite. et quot modis puniatur.
 et qualiter qd ad misericordiaz
 recipiatur. uide ī sa parte i c.
de heresi. Excoīcamus omēs he-
 reticos. et fautores. et receptato-
 res. et defensores eorū. honorius
 tertius. extr. de sen. ex. nouerit
 dicit pe. de pal. in. iiii. qd credē-
 tes hereticorū sunt. qui h̄ nulli
 heresi expresse adhereant. credūt
 hereticos esse bonos homīes. et
 habere bonam fidei. sicut sunt
 apud nos simplices nō habētes
 explicitā. sicut quidā hereticus
 captus cū uno heretico perfecto
 interrogatus dicebat. uolo mori
 ī fide dñi uilhelmi. lau. Sic enī
 uocabat ille perfectus. iste erat
 credens proprie. Defensores autē
 sunt qui personā defendunt. ut
 aduocati prestando patrocinium
 uel tabelliones faciēdo instrumē-
 ta uel iuuātes ī causa. Qui autē
 non personā. sed heresim defen-
 dit heresiarcha est. Receptato-
res uero sunt qui in domo uel
terra sua eos recipiūt semel uel
pluries. publice uel priuate. ī fau-
tores sunt qui alī fauent facto.
mittendo alimoniaz uel hmoi.
aliq̄do uerbo. ut dñdo. isti sunt
boni homīes. iniuste ē agere cō-
tra eos. et inquisitores imponūt
eis maligne conficta. Item omis-
sione qd qui potestate fangit
in capiēdo. et alias non fauent

J. An. uel dñi p
 mha & creden
 cor. excoīcat
 sicut cor. dñi

fide

pe. dñi archieps
 nati a pnap
 tales nō corrigi

scit h̄ uel p
 ut man uel uel
 h̄.

inquisitionibus sicut debent. Des
isti sunt excoicati ipso feco sicut
heretici. quod intelligendū duz
tamē uicū fū aliquo actu pro-
dant exteriori publice uel ocul
te. Item qui in potestate exns
ōmittit facere quod debet. licet
nihil exterius agat incurrit. qā
ad idem iudiciū pertinet hūus
et priuatio. *hille. di. xiii. Quō*
exponantur dicta uocabula scilz
fautores receptatores. uide in c.
sequenti. Cōtra sephētes hē
ricos. c. ceptatores ul' fauto
res coruz.

Quicūq; hereticos credētes
receptatores ul' fautores eo-
rum scienter presumpserit eccle-
siastice tradere sepulture usque
ad satisfactionē idoneam. excois
sine se nouerit subiacere. nec ab-
solutionis beneficiū mereatur.
nisi propriis mambus extumulz
publice. et proiciat huiusmōi cor-
pora damnatorū. et locus ille p-
petuo careat sepultura. extra. de
bere. li. vi. *Quicūq; laici nel*
clerici. cum uniuersaliter dicat
quicūq; et ita nullū excipiat.
Credentes. illi dicuntur creden-
tes hereticorum qui proprio ore
dicunt se credere erroribus eoz
et pe. di. i. ifieri pōt et hoc in
dubitātū ē et probatione non in-
digz. Itē qui adorauerūt et reue-
rentiam suo modo exhibuerint.
consolationē. ul' cōmunonē ab
hereticis acceperint. ul' similia p-
petrāt. que ad ritū eoz ptiēt.

credentes merito dici pnt scia
quibus error exprimitur ut po-
sui exempla. Item qui sermōes
eorum et predicationes audierūt
si tñ semel tñ audierint et nunq̃
amplius redierint non debet he-
reticorū credētes iudicari. nec
enim uidentur approbasse quod
postea uitauerunt. *ar. efficac. ad h.*
i. q. i. constat. Itē si quis eos
uisitauit alimoniaz dedit. ouca-
tum prestavit. uel similia fecit in
quibus nil de ritu eoz ostēdit.
non credo q̃ possint credētes iu-
dicari. nam hec sunt q̃doq; in-
teruētū peccunie. Secus si prius
erant lapsi. et postea ista facerēt.
infra eo. accusatus. omēs tamē
p̃dictos quos dixi nō debere iu-
dicari credētes. fateor suspitiōe
maxima non carere. et iō posse
eis iudici purgatiōz canonicam.
iuxta canonicas sanctiones. Itē
qui libros hereticorū suscipiūt.
si statim eos destruxerint incē-
dio uel alio modo. innoxios iu-
dicādos credo. *f. destruetes. v.*
q. i. c. i. alias si suspecti sunt. et
non destrūūt. ē eis indicēda pur-
gatio canonica. archi. Recepta-
tores. glo. archid. illi dñr tales
qui sciēter recipiunt. et si nō fre-
quēter. ar. efficac. de penis. feli-
cis. li. vi. Nam uerbuz frequē-
tatiū a iure pro simplici uerbo
pontur. ut receptare p recipe.
horū autē qui sciēter receperint
quidā sunt in culpa. quidā nō.
hic sane notādū uidetur q̃ iura

cumilia uidentur illuz intelligere
esse receptatores qui latēter reci
pit et celat et cōseruat ut manus
iudicis euadat. ut inuitur. ff. de
recepta. l. i. Defensores. glosa.
archi. si defenderit quis errorem
ipsuz et anabilior ē eo qui errat.
et non soluz hereticus. sed heresi
archi dicitur. xxiii. q. iii. qui
alioz. Si uero defendit perso
naz resistēs uiribus uel potētia
ne ad manus iudicis ueniat pu
niendus uel examināndus poterit
contra huiusmodi defensores. p
cedi ad excoicationē. et pro hmoi
presumptōe possēt ei iudici pur
gatio canonica. is fautores. glosa
archi. qui publica potestate fun
guntur. ut prelati et principes ex
sola omissione possunt dici fau
tores. puta si ab ecclesia cōdem
natos nō fugant et puniunt sicut
debet. xxiii. q. iii. qui pōt. Pri
uate uero persone in hoc casu si
non capiunt. si pretereuntes nō
detinet fautores dici non pōt.
Nāz hoc pertinet ad eos qui po
testate funguntur. et hoc ē uerū
nisi fuerit priuate persone tētes
q̄ iuramento se astrinxerunt. si
enī iurauerunt indicare et celant
non nego eos fautores. Item si
qs excusat hereticū nō ex lingue
lubrico nec per rociū. sed in cōuē
tulis. uel iter laicos. sicut mē
ti sepe dicentes. isti non sunt ta
les quales dicuntur. nec negant
ista uel illa. uel forte quia aduo
cati sunt aliq̄ et defendendo eos

excusant eorū processū. possunt
dici fautores consideratione ha
bita personarū. loci et temporū.
Item si quis facto faueat. proba
tione non eget. puta in eo q̄ tali
alimoniā tribuit et procurat qui
liberat qui ea per que liberat sub
ministrat. et si qua sunt similia.
Idem in eo qui precibus liberat
xiii. q. vi. c. i. **Scienter.** q̄ si
hoc nesciebat ipse tumultans. nō
ligatur hac pena. quia facti igno
rantia unūquēq̄ excusat. Ecclesi
astice sepulture. uult dicere lra
ista q̄ talis cadauera non debēt
in cimiterio ecclesie tumulari.
neq̄ alibi ad modū xpianorū. s̄
foras iactari ab ecclesiastica se
pultura. in signum eterne dāna
tionis. archi. propriis manibus.
q̄ non aliēis imponūtur predi
ctis. et alie pene quas potes uide
re in textu. **Cōtra diuos t̄p̄a
les deficiētes i facto iustificā
tis h̄reticos. Negotium h̄
reticū p̄mittit. ut di glia. 13.
et. augmētū fidei n̄re.**
Conquisitionis negotium
contra hereticaz prauitatez
ad dei gloriā et augmētū fidei
nostris temporibus prosperetur. et.
In hac cons̄tōe sunt plures excoi
cationes. Primo omnes p̄tates.
et domi temporales quibuscūq̄
dignitatibus uel officiis et nō
bus censeantur. et eorū officiales.
uel balii. q̄ diocesani. uel ep̄s.
uel iquisitoribus heretice prau
tatis non obediūt in hereticorū.

uel ipsorum credentiū. uel defen-
sorū. receptatorū. fautorū inuesti-
gatorū. captione ⁊ custodia dili-
genti cū ab eis fuerint requisiti.
sunt excoīcati. **S**exto oēs predi-
rectores si predictas personas pe-
stiferas non duxerint seu duci
fecerint sine mora postq̄ fuerit
requisiti ī potestate seu carcere
epōrū seu inquisitorū uel ad locū
aliunde quo ipsi uel aliq̄ ex ipis
mādauerint infra eorū dñorum
uel rectorū districtū ubi per ui-
ros catholicos a prefatis epis ⁊
inquisitoribus uel eorundem ali-
quos deputatos sub arta ⁊ dili-
genti custodia teneantur. donec
eorū negotiū per iudiciū ecclesie
terminetur. sunt excoīcati. **T**er-
o omnes supradicti rectores ⁊ eorū
officiales ⁊ nūciū. si de heresi ab
epis uel inquisitoribus condēna-
tos eorum brachio derelictos
non statim ceperint. ⁊ ī dilato-
ne anīaduersione debita puniēdos
non obstātibz quibuscunq; ap-
pellationibus predictorū. sunt ex-
coīcati. **Q**uarto oēs supradicti
rectores ⁊ officiales si captos. p
crimine heresis. absq; dñorum
epōrū seu inquisitorū. aut salteꝫ
alterius eorū lñā uel mandato.
a captione uel carcere liberaue-
rint sunt excoīcati. **Q**uinto oēs
supradicti ipsorūq; officiales. si
de crimīe heresis cū mere sit ec-
clesiasticū cognouerint quoquo
uel iudicauerint sunt excoīcati.
Sexto oēs supradicti si executōz

sibi pro huiusmōi crimīe a dio-
cesano uel inquisitore iunctā. pmp-
te prout ad suū spectat officiū
facere detractent. uel dioceꝫ uel
inquisitorū iudiciū lñā uel p-
cessū directe uel indirecte īpedi-
re presumant. sunt excoīcati.

Septimo omnes supradicti qui
scienter ī prediis uel aliquo pre-
dictorū contra inquisitionis offi-
ciū dederint auxiliū consiliū uel
fauorē. sunt excoīcati. Omnes
predicti si lñāz prediāz excoīs ī
quā incurrissent oīno per annūz
sustinuerint. extunc uelut here-
tici condemnātur. hec oīa ī pre-
dicta cōstōne. quē incipit ut inq-
sitionis. extra. de here. li. vi.

Ut inquisit. **U**bi heretici dicūt
admixti fidelibus de hoc facien-
da ē inquisitio. ut a fidelibus dis-
cernantur ⁊ inuenti corrigātur.
Puniendos. q̄ si inquisitor ⁊ or-
dinarius discordant ī mandato
quia unus mandat puniri per se
condemnatum. alter mandat re-
laxari per se absolutum. **S**atis
uidetur supersedendum. donec
consultatur papa. supra capitulo
proximo. 10. an. **C**anon est
sententie late. ⁊ quia non refer-
natur absolutio pape. ordinarius
potent absolueret. supra de sen.
ex. super. 10. an.

Contra inq̄sito-
res omittentes p̄cedē q̄tū here-
ticos ul' falsō īp̄nētes et alios
ad dictū offitij executione
constitutos.

Inquisitores et alii ad dicti officii executionem constituti. si odii gratie uel amoris. lucris. uel comodi temporalis obtentu contra iusticiam et conscientiam suam commiserunt contra quem procedere ut fuerit procedendum super huiusmodi prauitate. scilicet heretica. uel obtentu eodem prauitate ipsam aut impedimentum officii sui alicui imponendo cum super hoc presumpserit quoquoque uexare. preter alias penas excommunicationis in hunc eo ipso incurrant. a qua nisi per romanum pontificem nequeat preterquam in mortis articulo. et tunc satisfactione premissa absolui. nullo in hac parte privilegio suffragante. clemens. in causa. multorum. extra de hereticis. in cle. Obtentu. ubi quod non propter alterum predictorum. sed forte timore. uel propter uitandum scandalum hoc committerent. non est locus pene. 10. an. Et contra conscientiam. Nota quod copulat. contra conscientiam et iusticiam. Eodem. scilicet odii. gratie ut supra: ex quo patet aperte quod constitutio ecclesie militantis ligat crimen omnino occultum ad penam suspensionis et excommunicationis. Inducit ad hoc multa iura. et subdit. ex his uidetur indubitatum quod archiepiscopus habebat pro dubio. et disputationi derelinquebat. an hereticus omnino occultus sit excommunicationis. Io. tenet quod sic. xxiiii. q. 1. in summa. et in gl. sequenti. placet etiam glossa. et sic. in summis. Exinde inducit multa iura que uidentur

facere contrarium. xxxii. di. e. uel bescant. 7c. Tandem 10. an. concludit sic. de plano fateamur quod constitutio militantis ecclesie ligat omnino occultum. non tamen notum de illis iudicat tribunal ecclesie. imo ipsa ecclesia in quantum per hominem iudicat hominem notum. et in quantum est collectio fidelium ligatos sic occultos habet pro solutis. de sen. ex. a nobis. et sic loquuntur contraria. Nota. Finis. de ancha. super cle. de usur. ex graui. quod actus fenerandi non sapit heresim nec pertinet ad inquisitionem. et tamen pertinaciter asserere hoc non esse peccatum. est hereticum. Et ratione collige ex glo. non solum cum qua concordat pan. ex quo collige decisionem eius quod dubitatur. Quidam enim de istis bizocholis in publicis predicationibus concitando turbam. et seditionem contra clerum. ut fertur asseruit exhortando quod laici non tenebantur soluere decimas. nec eis confiteri. nec oblationes dare. et quod peccabant contrarium faciendo. cum essent omnes clerici mali. et de ecclesiis remouendi. querebatur an ista et alia quamplura essent heretica. et procedi posset contra eum tanquam hereticum. et firmatum fuit per omnes sacre theologie doctores. et doctores utriusque iuris ibi existentes quod sic. et bene per doctrinam huius glossa. sapiebat enim et pertinaciter tenebat diuersas et

falsas opinionones reprobatas per
sacros canones et canonicas san-
ctiones. g^o. 74. ut in ea patet. Et
pau. clarius loquens dicit. here-
ticus est non solum qui male sen-
tit et docet de articulis fidei et
sacramentis ecclesie. sed etiam qui
falsam et extortam expositionem
in scripturis divinis ponit contra
id quod tenet ecclesia. dist. 1. Si
quis diaconus. Et intellige istud
ex. clem. ex gravi. quando sim-
pliciter et precise quis asserit non
esse peccatum fenerari. sed quia
sunt nonnulli casus. in quibus
probabiliter dubitatur. utrum
in illo vel in illo casu sit usura.
non esset hereticus. qui teneret
opinionem etiam forte non veram
ut supra. ca. navigati. de usu.
pe. Et nota in pau. in clem. quod
dicit pertinaciter. Pertinax vi-
citur qui valde et impudenter
aliquid tenet ut affirmat. Unde
si ioco. vel per lubricum lingue
hoc diceret non esset hereticus
xxiiii. q. i. ait. et sic pertinacia
in malo. perseverantia in bono
Iudei autem qui auius affirmant
usuram non esse peccatum. non
tamen possunt dici heretici. nec
taliter contra eos proceditur.
Ratio est. quia in eis non cadit
heresis. que est idem quod electio
vel divisio. xxiiii. q. iii. heresis
Cum enim non sint de gremio
ecclesie. divisionem facere non
possunt ab ea. Si autem talem
errorem dogmatizarent. et si non

ut contra hereticos. tamen per
alios modos possent per ecclesi-
am puniri. sicut et in aliis casu-
bus quando offendunt fidem.
Paulus. Nota secundum paulum.
ubi supra. in clem. ex gravi. de
usur. quod dicere pertinaciter usu-
ram esse peccatum. sed facta re-
stitutione non esse confitendum.
sicut qui est obligatus ex con-
tractu licito. est hereticum. in
contractu enim obligatur quis
tantum homini. in usura offen-
dit et obligatur deo et homini.
et ideo post restitutionem adhuc
tenetur penitere. Item secundum
eundem qui male credit. sed pa-
ratus est corrigi. et sequi certio-
ratus fidem ecclesie. non est he-
reticus. xxiiii. q. iii. dixit apostolus

*Contra inquisitores et cor-
ruptos in certo casu. et i-
uxta vel episcopos seu caploz
scolis vacante.*

Inquisitores ipsorum vel
episcoporum. seu capitulo-
rum sede vacante super hoc de-
putati commissarii. si preteritu
officii inquisitionis. quibusvis
modis illicitis ab aliquibus pec-
cuniaz extorquent. aut scienter
attemptant ecclesiarum bona ob cler-
icorum delictum predicti occasione of-
ficii fisco ecclesie applicare. sunt
excoicati. et absolui non possunt
preterquam in mortis articulo. donec
illis a quibus extorserint. plene

satisfecerint de pecunia sic ex-
torta. nullis privilegiis. pactis.
aut remissionibus super hoc ua-
luris. clemēs. in c. nolentes.
extra de here. i. de. Comissarii.
dicūt q^o inquisitores comissarii
os quos vocamus vicarios uel
substitutos supra. c. prox. 10. an.
comissarii de epis loqui nō ui-
detur. h^o etiā ab his debent ab-
stinere. pena tamē q^o sequit^r non
habet locum in ipsis. 10. an.
pretextu. Si q^o non eo pretextu
illicite exigit lic^{et} faciat male
non tñ locus ē pene. 10. an. pec-
cuniā. itelligo large. 1. q. iii. to-
tuz. Ecclesiarii. de bonis q^o cle-
ricorū propriis nō phibet. eccle-
sia multo minus sibi. uel officia-
libus. uel fisco seculari cui appli-
cata sunt ipso iure bona laicorū
donatorū de h^osi. 10. an. Ab-
solui per ordinarios. cū sibi nō
reseruet. 10. an. Satisfecerint.
si habēt. unde alis paupertas in
h^o excusat. extra. de usu. cñ tu.
Q^{uod} per prelatos ecclesiarū cogi
nō possumus ad inquisitionis of-
ficiū exercendū. bonifacius. uir-
tute. q^{uod} magister ordi^s in toto
ordine. et quilibet prior. prouin-
cialis. et eius vicarius in sua p^{ro-}
uincia p^{oss}unt fratres suos p^{ro} sede
aplicaz deputatos ad predicandū
crucē et ad ingrendū contra he-
reticā prauitatem reuocare. remo-
uere. transferre. uel q^{uod} superse-
deant iungere. aliosq^{ue} substitu-
ere. si eis usus fuerit expedire

et iⁿ eos si controuerit cēsuraz ec-
clesiasticā exercere. nō obstatibz
litteris ap^{osto}licis impetratis uel ipe-
trandis. que de indulto hic ex-
pressam nō fecerit mentionem
bonifacius. Uirtute.

**Excommunicatio cōtra eos q^{ui}
imitantur ordinationē ul^{tra}
aliena. etc.**

Ordinationes ab octauiano
et quidone heresiarchis fac-
tas. et ab ordinatis ab eis em^{issa}
irritas censemus. adicientes ut
qui dignitates ecclesiasticas seu
beneficia per predictos scismaticos
acceperunt careant impetra-
tis. Alienationes quoq^{ue} que per
ipsos scismaticos siue per laicos
facte sunt de rebus ecclesiasticis
omni careant firmitate. et ad ec-
clesias sine omni onere reuertan-
tur. Si quis contraire presump-
serit excommunicationi se noue-
rit subiacere. extra. de scisma.
ca. 1. Al^{ia} quidone. cum sciderit
ecclesiam. qui non dicuntur scis-
matici. Imo potius dicuntur ta-
les qui diuertuntur ab eis he-
resiarchis. idest scismaticis. In-
nocē. ab eis ordinatis. de ordi-
natis per ordinatos ab eis. uide-
tur idem. cum sit eadem ratio
defectus scilicet executōis. quā
dare non potest qui non habet
10. an. Laicos. auctoritate ipsorū
scismaticorū. alias emens nō ē et
exco^{municatus}. sed exco^{municandus} s^{ed} m

hosti. infirmitate. quia ecclesia
quod habet pastores hereticum
uel scismaticum uacare intelligit
Unde non valent que a tali pre-
lato fiunt in preiudicium ecclesie
Si tamen acquirit talis prelatus
ecclesie tenet. nec cassabitur. et
hoc in fauorem ecclesie. *ber.*
Reuertantur. ergo reuertantur
talia ad ecclesiam nullo precio
dato. *pe. de ancha.* sed emptor
habet recursum ad uenditorem
pro precio. *fm. Un.* Si quis con-
traire. ad est ordines exequendo
beneficia retinendo. uel bona ali-
enata. *hosti.* Subiacere. illi scis-
matici qui ab unitate ecclesie re-
cedunt: ut greci excommunicati sunt.
xix. di. nulli. Dicebat *hostien.*
illos scismaticos tantum qui se
extollunt contra romanam eccle-
siam. et ab illa se separant esse
excommunicatos cum adherentibus. et
dicuntur tales heretici. Alii
scilicet qui uolunt contra episcopum
aliquem insurgere et episcopum tene-
re et clericos suos facere. excom-
municandi sunt. *pe. de ancha.* Nota
quod qui ordines uel beneficiis re-
ceperint a scismaticis. ipso iure
sunt excommunicati. et sic est canon la-
te sententie. quod quidam ut *host.*
intelligunt de adherentibus et
fauentibus ipsis scismaticis.
Dicis ergo eos qui alias non ad-
herent nec fauent scismaticis. illi
scilicet qui recedunt ab unitate
ecclesie non extollentes se contra
romanam ecclesiam. et si contra

alias non excommunicatos ipso
iure. sed sunt excommunicandi
pe. de ancha. contra scismaticos
Item nota quod excommunicati sunt
omnes sequaces. adherentes. et
fauentes publice uel occulte scis-
mati damnato. in concilio con-
stantiensi. *pe. de luna.* absolutio
pape reservatur. ut patet infra
in processu curiali.

*Contra. asserentes ro-
manam ecclesiam non
esse caput.*

Oui asserit contumaciter ec-
clesiam romanam non esse
caput aliarum ecclesiarum. et
non posse condere canones et de-
creta. et etiam ei tanquam capi-
ti non obechendum. excommu-
nicatus est. *xix. dist. nulli fas.*
Nota quod istud capitulum loquitur
de contemptoribus canonum
et transgressoribus. Sed *fm.*
ibidem et Paulum. Dupli-
citer dicitur quis contemptor
canonum. Uno modo. quia
apostolicam sedem contumaciter
negat esse caput ecclesiarum. et
habere potestatem condendi ca-
nones. et decreta et statuta eius
non esse seruanda. et talis est scis-
maticus et hereticus. et excom-
municatus. et sic intelligendo di-
ctum capitulum est canon late sententie.

et ad idem facit. xxii. d. omnes
et. xxv. q. i. uolatores. Et ideo
dicunt 10. an. innocenc. et host.
Secundo modo dicitur quis co-
temptor et transgressor canonum.
qui ipsa mandata canonum non
seruat. quis credat et dicit esse
seruanda. hic non est scismaticus
proprie nec excommunicatus. Et de hu-
iusmodi sic intelligendo capitu-
lum. est canon ferende sententie
Et ut dicit paulus. in clem. Si
quis transgreditur canones et sta-
tuta continentia precepta siue af-
firmatiua siue negatiua. peccat
mortaliter. decima quarta causa.
q. one. prima. quod precipitur.
Secus si esset causa consilii. in-
tellige tunc canonem loqui de
consilio. quando hoc ibi expri-
mitur. uel alia ratio suadet sic
intelligi. Non enim qui sic ex-
hortatur. et cetera. ff. de his q.
notantur infamia. Ob hec uer-
ba. Cum autem preceptum loqui-
tur. ut de celebratione missarum.
Volentes. Et de etate et quali.
Cum ecclesie. in clementinis.
hoc transgrediens peccat morta-
liter. quia impedit finem quem
legislator intendit. Alias trans-
gressor canonum ex rationabili
causa. non peccat mortaliter.
Secundum thomam. hec pau-
in clementina.

*Excommunicatio contra incen-
diarios ecclesiarum.*

Incendiarii ex quo sunt
per sententiam ecclesie
publicati. pro absolutio-
beneficio ad sedem apostolicam
sunt mittendi. clemens. tertius
extra. de sententia exco. tua.
nos. Et Iosa super uerbo publica-
ti. in fine. sic dicit. Non credo
q. omnes incendiarii generalit-
sint excommunicati. nisi de in-
cendiariis ecclesiarum. cum de
aliis non inueniam. Et per hac
decretalem non probatur q. ipso
iure sint excommunicati. Sed
illis prius excommunicatis ab
episcopis subsecuta publicatioe
et denunciatione. per hanc de-
cretalem sibi papa seruat abso-
lutionem ad terrorem. alias epi-
scopi possunt absolvere omnes
incendarios. extra. eo. nuper.
Raim. q. 1. et hosti. i. summis.
suis. et iohannes de lig. Dicunt
q. incendiarii ecclesiarum uel
locorum religiosorum uel cimiterii
uel spacii priuilegiati in circuitu
ecclesie. seu loci contigui priuilegiati.
sunt ipso iure excommunicati. ut in
decretali. decima septima causa.
questioe quarta. sicut antiquit-
Est autem spacium priuilegiatum
in circuitu ecclesie. triginta pas-
sus uel quadraginta. quo ad ma-
iorem ecclesiam. Sed antequam
denuncientur. possunt absolui
per ordinarios. Postquam uero
sunt denunciati. non nisi a papa
Et secundum 10. an. tales absolui non
possunt a legatis ex iure legationis

Item mulier incendiaria sic de-
nunciata ab epō absolui non pōt.
n si possit absolui ab iniectione
manuū violenta in clericum fm
Ul. Jo. an. hoc dicit de incen-
diarius ecclesiariū. Ul. etiā dicit
q incendiari aliorum locorum
postq etiam fuerint denunciati.
possunt absolui ab episcopo. ut
cōiter dicunt doctores. pet. de
ancha. dicit simpliciter de incen-
diarius excoīcatis et denunciatis
q sunt mittendi ad papā. Cōior
prima opio. fa tutor. Incendi-
arii vero aliorū locorū non sunt
ipso facto excoīcati. sed excoīcā-
ti de iure cōi. xxiii. q. ultima.
pelluciā. Kar. De iure autē pti-
culari seu sinodali in quibusdam
locis tales etiā sunt excoīcati. in
quibusdam aliis ex consuetudine
habentur pro excoīcatis. q̄uis re-
vera non inferatur excoīcatō
absqz snā fm Ul. Et hi incendi-
arii etiā postq fuerint denunciati
possunt absolui ab episcopis suis
fm quosdam ut Ul. et alios. sed
fm alios non nisi a papa. et hoc
dicitur ī summa pisana. Jo. an
dicit tantū de incendiariis ecclesiay
Sed qualiter intelligenda sit ista
denunciatio dicit Ul. bk. q fm
quosdam intelligitur si fuerit de-
nunciatus nominatim. i. expressio
nomine. secus ut dicunt si ī ge-
nerali. ut cū dicitur sub hac for-
ma excoīcamus illos qui fecerūt
tale incendiū. et subdit. Credo q
siue in generali. siue in speciali

denūciat incendiarius. a solo papa
est absoluendus. p̄fert̄ cū dicat
Hugo et iurisperiti q quā fertur
snā sub hac forma excoīcamus
des q fecerunt hoc vel illud. des
intelliguntur nominatim excoīcati
Credo etiā q pape reservanda ē
hee absolutō a quocūqz iudice fi-
at ista denūciatio. Et dicit incen-
diarius fm Kar. q auctoritate
propria ciuitatē vel villaz vel mā-
sum vel segetem vel rem similez
malo studio incendit. et exponit
glo. et q. Incendit aut incendi facit
aut incendiarius dñiū vel auxiliū
scīter ipēdit. auctoritate ppria.
id est cū non habeat ius mouēdi
bellum vel incendendi. Mansuz
vel segetē. s. alienā. secq si ppria
quia tūc non teneretur pena incē-
diarii. nisi dolo malo hō faceret.
ut. s. per incendiū rei sue aliena ī-
cenderent. Dolo studio. quia si
faceret hoc ex negligentia h̄ pec-
caret. nō tñ incendiarius vocaret̄
Ul. Itē qui in bello iusto ignez
imponit absqz precepto īdictōis
belli incendiarius est. licz dñuz
non teneat resartire. Qui vero
in bello iniusto etiā ex precepto
incendiarius est. et dñm tene ē
resartire. Et nota q qui in bello
iusto villam incendit si ibi ecclia
incaute comburatur et ē molestū
ei non est excoīcatus. sed dñm
resartire tenetur. Item q ponit
ignem in loco religioso ē excoīca-
tus. qui vero ī alia domo habi-
tabili vel ī grano ē excoīcandus

Alii uero incendiarum palearum fem
lignorum et huiusmodi non dicunt incendiarum.
Lapso super. vi. de emu. eccles. quia
nonnulli dicunt. Sed decidendum ui
detur quod appellatione ecclesiarum
includantur ne dum monasteria
sed etiam omnia pia loca. nam ista
equiparantur supra de testa. requi
sitis. facit quod scripsit dominus
meus post arch. s. e. li. de iust.
In iure. c. ultio. Ubi dubitari
an incendiarum. uel fractores domo
rum sitarum infra ambitum ecclesiarum
privilegiatum de quo supra habes
xvii. q. iiii. sicut antiquitus. sint
ipso iure excommunicati. sicut incendia
rum et effractores ecclesiarum qui
etiam postquam fuerint denunciati. s.
ipsi incendiarum et effractores eccle
siarum non possunt absolui. nisi
per papam. et uidetur quod sic per di
ctum c. sicut antiquitus. et de sen
exco. conquesti. Super hoc con
sultus est quibusdam iuristis. con
sulti quod talis frangens uel com
burens domum sitam intra ambitum
et confines dicti c. sicut antiquitus
habet talis sita uolator emunitatis
ecclesie. et ut sacrilegus puniendus
non tamen est excommunicatus et hoc per
istud. c. si nonnulli. et per dictum
ca. conquesti. hec ille.

**Exco. q. effractores locorum
sacrorum.**

Quoniam sacrilogos qui. s.
effregerant uolenter quasdam
ecclesias et expoliauerunt excommunicatos
nuncietis et faciatis sic excommunicatos

artius euitari donec passis iniu
ria congrue satisfaciant. et omnia
data resartantur. et cum litteris
uestris rei ueritate continetur
apostolico se conspectui rependant.
extra. de sen. ex. conquesti. glo.
Exco. q. g. uidetur ex hoc
quod ipso iure sunt excommunicati huius
modi sacrilegi. quod uerum est de
effractoribus ecclesiarum. et incen
dariis. Representet. ex quo enim
incendiarum et effractores ecclesiarum
denunciati sunt. non possunt absol
ui nisi a papa. sed autem denunci
entur bene possunt absolui si sa
tisfacere uolunt. ex. eo. nup. Ul.
Idem arch. et goff. Jo. aut an. et pe
de ancha. sic sumant. Qui cum
effractione spoliant ecclesias ex
communicati sunt. et postquam sunt denun
ciati per papam absolui. Qui
dam extendebant istum casum ad
facientes in ecclesia multum enor
mia. ut frangendo crucem. uel di
rumpendo corpus cristi. uel rapien
do ipsam. Sicut host. et goff. in
summis suis. et io. de lig. in tra
ctatu de cen. ecc. quod tunc non sunt
ipso iure excommunicati. sed excommunicandi.
Et nota quod dicit Ul. credo quod ef
fractor ecclesie iudicandus est. qui
dolo malo aut per iniuriam uolent
parietem fodit. aut subfodit. aut
uiuentem fenestram frengit. aut sera
turam. aut hostiam. aut cardines
aut uertes dum tenet hostiam fir
mata. aut ipsius tectum ecclesie.
Et nota fin Ul. quod qui uadunt
animo frangendi ecclesiam et furandi

et tamen non frangunt quia inueniunt alias fracta uel aperta. et sic intrant et asportant bona. ipsi non incidunt in istum canonem.

Exco. q. falsarios litterarum papalium.

Quos omnes falsarios litterarum nostrarum qui per se uel alios uicini falsitatis exercet cum defensoribus et fautoribus suis. anathematis uinculo decernimus inodatos. Inno. iii. ex. de cri. fal. ad fl. amon. Innodatos. Et sic est canon late in hunc finem. et host. Insuper et clerici officii et beneficii sunt privati. et degradandi sunt. et curie seculari tradendi. secundum constitutiones legum puniendi per quam et laici legitime iuncti puniuntur. ut dicitur in textu. Et ceteriter dicitur quod absolutio a tali excoicatione pape reservatur. extra. e. de reza. creta. in fine. Nota secundum per. de ancha. in dicto c. quod ille qui scienter impetrat rescriptum surrepticiu. et illo utitur. non incidit in hanc penam. sed solum puniuntur ut careat modo rescripti. et in expensis eodem modo. de rescriptis. super litteris. Sed falsans rescriptum uel utens falso ex certa scientia. uel ignorantia. procedente ex negligentia. incidit. Et nota secundum ricardum. super iii. d. xviii. quod impetrans litteras a domino papa tacita ueritate. uel suggesta falsitate. siue faciat impetrans scienter siue ignoranter. si talis ueritas taceat. uel talis falsitas suggerat

64
quod ueritate manifesta uel falsitate non suggesta. dominus papa non accedat. Non est excoicatus iure communi. nec etiam illi qui litteris apostolicis utuntur sub alio nomine impetratis. quia quis tam isti quam illi digni sint magna pena et confusione. non tamen oportuit ius condere quod tales essent excoicati. quia talis fraus a parte aduersa. uel a iudice contra utentes talibus litteris faciliter et certitudinaliter potest percipi. quis ergo sic impetrans falsarius sit excoicatus falsarii nomine. ut sumit. xxv. q. ii. dicitur. non est tamen falsarius litterarum domini pape. quia ueras litteras impetrat quis falsa suggestione. et sic non est excoicatus. **Exco. q. utentes litteris apostolicis finis.**

Qui litteris nostris uti uoluerint. eas primo diligenter examinent. quoniam si falsis litteris se usos dixerint ignoranter. eorum sera periticia evitare nequebit penas inferius annotatas. Inno. iii. in eadem decretali ad falsarios ibi dicitur de illis penis. et sic qui scienter utitur litteris apostolicis et ab alio falsatis est excoicatus. Et nota quod dicit hostiensis. ibidem quod si simplex ignoranter utitur litteris falsis non excusatur. quia per alios debuit inquirere. hoc articulo. xxxvii. ultimo. Idem Bernardus. si falsitas erat ita latens quod de facili percipi non poterat in apostolo. si per se et alios adhibuit diligentiam quam potuit et nihil precepit. excusatus est.

Alioquin nō. extra. de homici.
Iohānes. Tūc enī sūm pe. de an-
cha. ibidē. censet iusta ignorātia
que habet excusare. si adhibuit
diligentiā quā potuit et debuit.
quia hoc idagauit a peritomb9.
xxxiii. d. Ephes9. Nō enī pote-
rat diuīare falsitatē rescripti. S3
si ignorauit ex negligentia. quia
hoc est crimē ideo punit. et dolo
cōparat. ff. m.ā. fideiussor. Et
in ca° dūra dicit. eo. ti. q. si fal-
sas lras se habere cognoscit. et si
penam excōis euadere uoluerit
Et hoc intelligitur secūdu hosti.
qn littere false aliquo cāu ad eū
puenerūt. tales g° non sunt ipso
iure excōicati. sed post xx. dies
si non resignāt. pe. de ancha.

*Excō. q. ipietes lras ples siue
bullas i curia nō de manu
ipe. nī deputati.*

Ihibemus ne qs apud sedē
apostolicā litteras nostras
nisi a nobis uel de manib9 illoz
recipiat qui de mandato nro ad
illud sunt officiū deputati. psonē
sollēnes per nunciū recipere pnt
de manibus pdictōz. trāsgressor
huius si laicus ē excōicatio sub-
iaceat. Si clericus officiis uel bñ
ficiis priuatus dānet. Inno. iii.
ex. de cri. fal. dūra. Apud sedē
aplicā. Illi ergo qui non sunt
apud aplicā sedē seu in curia. nō
ligantur hac cōstōe. Et aplicā sedes
est. ubi ē papa. host. et Jo. an.
Excōi subiaceāt. dicās q ipso iurē

irrogat hec pena laico et etia cler-
ico. q aut clericus officis et be-
neficiis damnetur ipsa pena ipo-
nenda ē per sententiā. nec ipomē
ipo iure. sed excōi ipso iure ipo-
mē ē clericus. pe. de ancha. Et nota
q dicit glo. ber. ibidē. Nō credo
q sit excōicatus qui hoc nō ser-
uat. imo indifferenter uidemus
q quilibet per nunciū impetrat
litteras. et hoc papa scit et tollerat
nec aliquē repellit. nisi esset excō-
municatus. sed hoc itelligo q lre
de manib9 domi nostri pape uel
bullatoris tantū sunt recipiende.
etiā uel uice cancellarij. uel alteri-
us ad hoc deputati. alias false
sunt. et qui sic reciperet esset ex-
cōicatus. Jo. an. et pe. de ancha.
dicūt. q hoc quod dicit ista de-
cretalis curia non seruat hodie.
immo quilibet parue auctoritatis
mittit ad bullatores et recipit.

*Excommunicatio q corrige-
tes aliquis in litteris pap-
libus.*

Distiē. in summa sic ait.
hodie preceptū est q in lit-
teris dñi pape. nec ī magno. nec
in modico. audeat quis manum
appondere. etiā lram unicam. uel
pūctū unicū corrigēdo. exceptis
officialibus quibus est hoc cōmis-
sum. Alioquin manū apponēs. ex-
canōe lato ī curia ipso facto sen-
tētiā excōis incurrit q p aliquē
citra sedē aplicā relaxari nō pōt
Idē gloss. Querit neard9 i. iiii.

d. xlii. Utrum inueniens litteram
 domini pape cuius efficacia iam ex-
 pirauit et ludo non intendit utendi
 aliquam litteram in ea formatam re-
 format. uel punctum faciat. uel per
 quemcumque alium modum aliquid in ea
 imutet. sit excoicatus ipso iure.
 Item ubi s. Ad istam questionem di-
 cunt aliqui quod talis non est excoicatus
 ipso iure. quia illa excoicatio non
 intelligitur nisi de his que alicui
 possunt esse utiles. predicta etiam
 quo ad omnem hominem esset inutilis.
 sed contra hoc sic posset argui. quod
 vis illa littera non imutata facta
 sit inutilis. tamen per rasuram sic im-
 mutari posset et utilis appareret
 Verbigratia. si ibi erat scriptum
 post triennium minime ualiturus. et
 pro triennio poneretur quicquid
 iam appareret utilis. quod prius erat
 inutilis. cum ergo quecumque muta-
 tio siue parua siue magna contra
 litteram domini pape per quas permuta-
 tionem potest apparere utilis plus
 quam erat. uel utilis cum ante non esset.
 sit prohibita sub pena excoicis iam
 late. uidetur quod imutans aliquid con-
 tra litteram de qua est questio sit
 excoicatus ipso iure. quod mihi
 concedendum uidetur. ut etiam habetur
 ex. de cri. fal. in glo. super illud
 per rasuram teneat. quicquid radit
 uel imutat rescriptum pape exco-
 municatus est et falsarius. et in hoc
 nullam distinctionem adhibeo. et ita
 sic dicit de lris. tamen que per nul-
 lam rasuram possent apparere utiles
 utpote littere curatione data a

ducentis annis uel trecentis. aliter
 esset iudicandum. quia si tota rade-
 retur de nouo. non posset apparere
 utilis. propter bullam. quia in crea-
 tione cuiuslibet noui pape aliquid
 contra bullam imutatur. Nomen
 enim eius ponitur in bulla.

Exco. q. facientes statuta q.
 ecclesiam libertatem et
 seruari ea facientes. q. 12

Excoicamus omnes qui de ce-
 tero seruari fecerint statuta
 edita et consuetudines uel potius ab-
 usiones introductas contra eccle-
 siasticam libertatem. nisi ea de capi-
 tularibus suis infra duos menses
 post huiusmodi publicationem sine
 fecerint amouere. Excoicamus
 statuarios et scriptores statuto-
 rum. nec non et potestates con-
 sules. rectores et consiliarios loco-
 rum. ubi de cetero huiusmodi statuta
 et consuetudines edite fuerint et
 obseruate. Necnon et illos qui se-
 cundum ea presumpserint iudicare.
 uel in publicam formam scribere iu-
 dicata. honorius ex. de sen. ex-
 nouent. Ecclesia laici heremi-
 te et reclusi. hic sub nomine eccle-
 sie non comprehenduntur. nisi se subiece-
 rint alicui. probate religioni. Ul.
 Libertate. que consistit in priui-
 legiis concessis super spiritualibus
 uel temporalibus. generaliter uel
 singulariter. siue a deo siue a pa-
 pa siue ab aliis principibus Item
 Inno. host. et Abba. Et a deo

quidez concessa sunt multa ut il-
lud. quodcūq; ligaueris sup ter-
raz etc. Et hoc quātū ad personā
pape extenditur ad interpretatiōz
omniū dubiorū. ex. qui fi. sunt
legi. per venerabilē. Item decime
et primicie ad clericos spectent.
xvi. q. i. imperator. Item q. de
spiritualibus ius condere et iudi-
care pōt. et multa alia privilegia
que cōtinent in nouo et veteri te-
stamento. A papa privilegia cō-
cessa sunt. ut qui inicit manum
violentiā in clericū sit excoīcatus
Item q. in legatis ad pias causas
sufficiant duo testes ex. et test.
relatū et multa alia privilegia q̄
a uicario xpī concessa sunt que i
iure canonico habent. Item ab im-
peratoribus multa concessa sunt
que sunt sparsa in iure civili. ut
de emū. ecc. et huiusmōi. Nec ex-
tendunt dictas constitutiōes ad
privilegia data nō uniuersalit. s.3
particulariter aliquibus ecclesiis.
sine sint data talia spiritualia a
papa. sine ab imperatoribus. sine
ab aliis pīcipib9. Jo. an. de ca-
pitularis. i. de cartis siue libris
in quibus talia scribi cōsueuerūt
Et si satisfecerūt absoluet epūs.
quia papa sibi nō reseruauit. Jo.
an. Infra duos mēses. hec cōstō
modo ligat omnes. quia iā dudū
fluxerunt illi duo mēses de qb9
fit mentio i isto c. host. Excoī-
cātiōem statuam9 etc. Statua-
rii et scriptores statutorū statū li-
gantur. nec excusationez habere

possunt i toto. et si quib9 excusen-
tur a tanto. potestates autē cō-
sules rectores possunt habere ex-
cusationē quātū ad obseruatiōz
sine. et cōtentionē statutorū p̄dicto-
rum que ignorare possunt. Ex q̄
uero certificati sunt. et obedire
negligunt. cōstō eos ligat. que
ad arbitriū bōi miri referenda ē.
quādo scilicet scire potuerūt ut nō.
aut quādo impedire nō seruētur.
ut. s. intelligat hoc p̄p̄ cito po-
tuerūt bono modo cōcēssio aliq̄
i ternallo. Si hoc primo sciuit
de nocte. uel in festo tam sollēni.
q. conciliū cōgregare non potuit.
uel erat tūc infirmus arbitrabit
bon9 iudex. host. et Jo. an. Jo.
uero de lig. i tractatu de cen. ec.
dicit q. p̄dicti potestates. cōsules.
et huiusmodi sunt excoīcati non
excoīcandi. nō obstat c. grauem.
Ubi uidetur canon ferende sine.
quia ibi denunciantur excoīcati
non excoīcandi. Uel dic q. nō ē
absurdū q. excoīcati a iure iterū
excoīcentur ab hoīe. Officiales
uero non sunt excoīcati. nisi ser-
uauerūt illa statuta. uel negligē-
tes fuerint ad ea delēda. Recto-
res ciuitatū qui non habēt p̄tē
statuta tollendi. nō ligantur hac
sine. nisi s̄m illa statuta iudicēt
aut nisi possent opari ut illa de-
leantur. et hoc negligēt. de. de
ancha. querit de cōsiliariis illoz
locoz. et ponit distictionē. Inno.
qui sic ait. si tales cōsiliarii in
illis locis ubi seruantur statuta

contra ecclesiasticā libertatē hnt
potestātē destruendi. et nō faciūt.
excoīcati sunt. et si dedissent cō-
siliū q̄ destruantur. nō facit eos
euitare penā. si nō habent p̄tātē.
non īcurrūt excoīcatōez. sed si
nescirēt esse predicta statuta. sic
host. tunc ligari qm̄ sciunt et nō
vident cū possunt. Tempus autē
ad hoc dabit arbitrio boni viri
idē iudicis. sed nō videt se posse
excusare allegando ignorantiam
facti. ex quo ita publice pmul-
gata sunt statuta. tamē saluādo
dicta p̄cedētia dicit q̄ ignorātia
predicta excusat ab excoīcatione.
ad quā incurrēdā requirit̄ dolus.
sed nō ab alia pena. Sed quid si
sciuerūt predicta statuta. et igno-
rauerūt esse contra ecclesiasticaz
libertatē. ibi dicit Inno. q̄ nō in-
cidit. cū excoīcatio nō liget nisi
contūacem. xi. q. iii. certū. nec
fertur nisi pro magnis crimib9.
ff. atē tamē q̄ possunt alī p̄iuri.
do. me. i. Jo. de lign. putat eos
non audiendos. quia ē ignorātia
iuris que non excusat. de re. iu.
ignorantia. ibi de pe. de ancha.
Nota etiā fm̄ quosdaz q̄ si qui
statuerint q̄ nullus offerret nisi
in magnis festiuitatibus. ul̄ nisi
tantū. ul̄ q̄ super mortuo nō sit
nisi talis pannus. vel tot cerei.
et huiusmodi. hoc esset contra ec-
clesiasticā libertatē. Super ista
decretali notat benigneus boic9.
et dicit q̄ statuentes vel statuta
dictantes. vel scribētes ipsa. aut

fieri consentiētes. aut seruari fa-
cientes statuta contra ecclesiasti-
caz libertatez. statim sunt excom-
mūcati ipso iure. Nam tempus
duorū mensium quod datur ad
delenda ipsa statuta ut videt hāc
penā cepit currere a tempore pu-
blicationis huius decretalis. et
sic iaz diu transiuit illud temp9
fm̄ Ul. et host. Quidaz tamen
exponūt huiusmodi publicatōez
postq̄. s. in singulis locis fuerit
publicata. et hoc benignius fm̄
host. sed primū uer9 fm̄ io. an.
Qui uero fm̄ talia statuta pre-
sumpserit iudicare. uel ī formā
publicā scribere iudicata. statim
tales sunt excoīcati. fm̄ host.
Secus autē si in priuata forma
scriberēt. Jo. an. Officiales et cō-
siliarii tunc ligantur. s. scientes
ea esse contra libertatē ecclesiasti-
cam consenserunt delicto. ut q̄
ea seruauerūt. ul̄ dederūt cōsiliū
q̄ seruētur. uel negligentes fue-
rūt ea de suis capitularibus de-
lere. uel officiū dimittere q̄ cito
de eis certificati sciunt et agnos-
cunt esse ea contra libertatē ecclē
concessaz. aliquo tamē medio in-
teruallo ad arbitriū boni viri.
Alie uero psone nomīate in hac
decretali. l3 seruēt q̄ huiusmodi
statuta non sunt excommūcati.
fm̄ Inno. et io. an. hec ille. qui
quidē dicit de facientib9 contra
libertatez seu priuilegiū uniuersa-
lis ecclesie. *Ecce q̄ uisus. q̄ hile-
tes sicutis suis ne faciat ob-
sequia cōp̄. psoms ecclesiasticis.*

Eos qui temporale dominiū
obtinentes suis subditis ne
prelatis aut clericis seu personis
ecclesiasticis quicquā uendant aut
emāt aliquid ab eisde n; ipsi bladū
molant. coquāt panem. aut alia
obsequia exhibere presumant.
aliquo interdiciūt. cū talia ī de
rogatione libertatis ecclesiastice
presumātur. eo ipso excōis snie
decernim; subiacere. Bonifaciq.
de immunitate ecclesiastica li. vi.
Libertatis. licet isti quo ad ver-
ba uiderentur non infringere li-
bertatē. tamē īfringebāt quo ad
mentē faciendo fraudē de psona
ad personā. de quo die ut xiiii.
q. iii. plenq; jo. an. Querit hic
domic; de sancto ge. quid si ista
phibitio fiat per illum qui nō
habet domiū. an habeat locū
pena hic posita. respondet q nō
per textū hic qui dicit de dñis
prohibentib; suis subditis. et ex
ponit illud tempale pro seculari
dominio. et subdit. sed pone q fi-
at statutū sicut in italia in mltis
ciuitatibus et dominiis. q prohi-
beat ne quis uendat ul' donet rē
imobilez alicui non existenti de
iure statuentiū non subeñti one-
ra cōiūz uel domiorū. et irritat
donationē uel uenditionē. et penā
imponit. an per talia statuta in-
cludant uenditiones ul' donatōs
ī eccīs. Et q n̄ icludāt et q nō
teneāt talia statuta q° ad eas p-
bat p ca. ecclesia sancte marie.
de constit. et per plures rationes.

et concludit q huiusmodi statuē-
tes hac pena non sunt ligati. ex
quo non fuit statutum expressū
de ecclesia. quia si hoc fuisset tūc
ligati essent. quia statutū ē contra
libertatē ecclesiasticā. Tenunt. n.
illud statutū fm cōmunē sniam
doctorū quo ad laicos trāsferen-
tes in laicos iurisdicōis aliene.
sed si illud extenderent ad ecciā
inciperent ligari. nec esset absur-
dum dicere q iudex ecclesiasticus
posset illos ad quos pertinet co-
gere ad declarandū statutum ut
non respiceret contractus fideos
euz ecclesiasticos de her. statutū
Refert etiā Jo. an. in nouella.
q. lxxv. et abb. dicunt q statuto
laicorū facto pro cōi utilitate. q
uadens de nocte soluat tantum
clerici non sunt subiecti. sed per
suū iudicem sunt arcēdi. d. xcyi
bene quidē. Secus dicunt de bā
no in pascendis pecoribus. ul' ad
aquam ducēdis. tunc enī tenent
pastores de damno propter mer-
cedem quam accipiunt. *Exco-
n̄ usurpatres patrio nūm
de nouo ī locis pijs. ul' bonis.*

Sancimus uniuersos et singu-
los q regalia custodiam siue
guardiā aduocationis seu defen-
sionis titulum in ecclesiis mona-
steriis. siue quibuscūq; aliis pijs
locis de nouo usurpare conantes.
bona ecclesiarū monasteriorū. aut
locorū ipsorū uacātūz occupare

presunt quocunq; dignitatis
honore prefulgeant. Clericos et
ecclesiarum etiā monachos mona-
stiorum et personas ceteras lo-
corum eorundē que hoc fieri pro-
curant eo ipso excois snie subia-
cere: Constitutio ex. de elec. ca.
generali li. vi. Universos et uni-
versas. Nam appellatione si qs.
et si qua tenetur. ff. de ver. sig.
l. i. et ii. Et fm gar. verbus mas-
culinū prolatum a canone cōpre-
hendit feminū. quod pbat. xvii
q. iiii. Si quis suadente. quod ē
verū nisi per eadē ut alia. s. iura
exciptat femina ifrae. Indenita-
tibus. Jo. an. quod archi. intella-
git de canone puniente crimina.
Singulos. ut qn psona usurpat
suo nomie infrascripta. Univer-
fos vero dixit puta qn aliq uni-
versitas sibi infrascripta usurpat
de nouo. archi. Regalia. dic rega-
lia ea que capit rex uacante eccia.
ut patet ī regno francie et anglie
Nāz illic uocant regalia iura re-
gis in quibuscū ecclesiis uacanti-
bus cōpetentia. quibus de prela-
to ordinatis illa percipiunt plati.
et n rex. archi. Guardia. Quia
dicunt se debere custodire ecciaz
uacantē donec de prelato fuerit
ei prouisum. ut patet exemplum
in ecclesia parmensi. ubi tales cu-
stodes laici et nobiles appellātur
uicedomini. patet etiā exemplū
in ecclesia florentina. et sumitur
hoc uerbum et precedens. s. cus-
todiam pro eodez. Unde expone

sue pro. i. et intelligunt quidam
hoc comprehendī sub hoc noīne
Usurpatronatus. quod non credo.
sed intelligo simpliciter sicut so-
nat quāuis aliter note ē infra de
inrepatronatus. q. h. archi. sed
Jo. an. sic dicit. Custodiam et q
sequitur ex pena. sed gar. i. ius
patronatus quod fm diuersas
regiones diuersa sortiūt uocabla
et addit quocunq; nomie censeā-
tur. Usurpātes de nouo tale ius
in ecclesiis et aliis piiis locis. et
bona ipsorū locorū uacantiū eccle-
siarum occupātes excoicati sunt
ipso iure. aliis ut hospitalibz et
aliis quocunq; nomie uocatis.
Jo. an. de nouo. scilz a quadragi-
ta annis citra fm gar. s. de con-
suetudine. c. ult. et hoc p litterā
que sequit. Uel antiqua consuetu-
dine. que. s. habetur infra ī tex-
tu hic nō posito. Jo. an. Bona
de quibus laicis nulla ē attribu-
ta facultas. Occupare in malam
partez sumitur. et pprie mobilia
dicunt occupari. Immobilia di-
cuntur īuadi. sepe tamē unū su-
mitur pro reliquo. Procurat for-
te occasione discordie inter eos
suscitate. Et dicuntur procurare.
opere consilio persuasione et coo-
peratione. Jo. an. Nota q con-
mittentes sacrilegiū ī auferēdo
res sacras. uel nō sacras sed de
loco sacro. n sunt de iure omni
excoimicati. nisi hoc facerēt euz
effractione uel incendio. ut ex. de
sen. ex. cōquesti. in glo. S3 tres

post monitionē si se non emenda-
rent sunt excoīcādi. sic etiā alias
aufferentes bona ecclesiarū. non
sunt ipso iure excoīcati. nisi uacā-
tium. ut ī isto cā. generali. ex.
de elec. li. vi. Quod aut dicitur
ī decretis. ii. q. iii. Landica. de
violatoribz ecclesiarū. Et xvii.
q. iiii. omnes. de raptoribus bo-
norū ecclesiarū q̄ sunt excoīcati.
intelligēdū est fm̄ s̄k̄icar. i. lili.
de uiolatione ⁊ raptu que fiunt
cū effractione nel uolentia perso-
nali. ⁊ huiusmodi. *Exco q̄ com-
pelleret p̄latos et p̄sonas y
ecclesiasticas ad s̄bmit. eis. ec.
ul' lo. ec.*

Licet qui prelatos. ut capitla
ecclesiarum seu alias perso-
nas ecclesiasticas ad submissiones
huiusmodi faciendas hactenq̄ cō-
pulerunt. n̄ p̄t competentē amōi-
tionē remissa submissione quā p̄-
uim vel metū exegerāt. ecclesias
⁊ bona ecclesie eis submissa talit̄
in sua libertate dimittant. Illi
uero qui prelatos. aut personas
easde ad talia facienda compule-
runt cuiuscunq̄ sint conditionis
aut status. excoīcatiōis sn̄a sunt
innodati. Ex contractibus p̄tēa
super premillis huiusmōi licētia
et consensu īterueniētibus hacte-
nus initis. aut quos in futurum
iniū cōtingent. seu occasiōe illoz
laici ultra id quod ex natura cō-
tractū ipsorū uel adhibita ī ipis
lege permittit aliqd nō usurpēt

Qui uero secus egerint. nisi le-
gitime mōiē ab huiusmōi usur-
patione restiterint. restituendo
etiā que taliter usurpauerūt. eo
ipso sentētiāz excoīs incurrant.
greg. x. ext. de re. ecc. non alie.
hoc consultissimo. li. vi. Sub-
missiones huiusmodi. i. de qbus
dixerat in principio ubi phibet
prelatos ⁊ ecclesias sibi cōmissas
bona īmobilia seu iura ipsarū
laicis s̄bmittere sine capituli sui
consensu et apostolice sedis līna
speciali. scilicet cōstituēdo uel re-
cognoscēdo seu profitēdo ab illē
ea tanq̄ a superioribus se tenere.
seu ab ipis eadē aduocando. uel
ipsoz patronos uel aduocatos ec-
clesiaz. seu bonorū ipaz p̄petuo.
uel ad tempus nō modicū statu-
endū. Talis ergo submitio hic
prohibetur. nō autē alienatio bo-
norū ecclesiasticorum. Et nota q̄
comprehendūtur etiā hic femie
scilicet religiose. Et quod dicit̄
aduocādo. expōit tāq̄ ab aduoca-
tis recognoscēdo. Et quod d̄r
ad tempus nō modicū. inde tra-
hitur q̄ ad modicū tempus p̄nt
uocari in patronos ⁊ defensores.
Et dicitur modicū tempus īfra
decem annos. Uel fm̄ gar. reli-
quatur iudicis arbitrio. Et quod
dicitur competentem mōitiōem
intellige trinam. nisi facti neces-
sitas aliud suaderet. *Exco q̄
accētes ul' exten. rep̄salu
adūsis p̄sonis ecclesiasticis.*

§ ceto

Illi qui repressalias aduersus
personas ecclesiasticas. seu
bona ipsarum concedunt vel exten-
dunt ad eas nisi presumptionem
huiusmodi reuocauerint a ces-
sionis vel extensionis tempore i-
fra mensem. si persona singularis
fuerit. suam excōis incurrat. si
universitas. ecclesiastico subiace-
at interdicto. *greg. x. ex. de iniu-
riis. si pignoratōres. li. vi. Eccle-
siasticas. Ut clericos. tēplarios
hospitalarios cōuersos et deo de-
uotos. xii. q. i. duo. Jo. an. Ex-
tendunt. facit tñtā inter exten-
dere et cōcedere. quia ciuitas vel
superior dicitur concedere. sed
ille cui concedunt extendere. puta.
quia ciuitas Bononiensis dedit re-
pressalias cum suo contra floren-
tinos. quas extēdit ille ad clericos.
io. an. Presumptionem. id est cō-
cessionē vel extensionē repressali-
arum. quod est contra ecclesiasti-
cam libertatē. Jo. an. Menses q̄
si infra menses istum. processum
fuit ad actum. quia fuit ecclesia-
stica psona pro alia pignorata. i.
repressalia facta contra eā. nūq̄d
hec pena habebit locū infra men-
sem. sic fm gar. q̄ in statuz pri-
uati reuocauerit infra mensem.
infra de sen. exco. quicunq̄. Uel
fm gar. reuocatio re integra fie-
ri debet antequā procedatur ad
actum. Alias locum habet pena
Jo. an. *Sec. q̄ eos q̄ suū co-
m. q̄ spectat electio p̄ eo. q̄ nolū-
erūt. elligē. lvs. p̄ q̄ rogabit.**

Siant cūcti qui clericos vel
quallibet personas ecclesias-
ticas ad quos in aliquibus mona-
steriis aut aliis piis locis spectat
electio. p̄ eo q̄ rogati seu alias i-
ducti eum pro quo rogabantur
sive inducebant eligere noluerūt.
uel consanguineos eorū. aut ipas
ecclesias. monasteria. seu loca ce-
tera. beneficiis seu aliis bonis su-
is. per se uel per alios spoliando.
seu alias iniuste prosequendo gra-
uare presumpserint. se ipso facto non ce-
ssant excōis innotatos. *greg. x.
ex. de elec. li. vi. Lūcti. etiā eps.
ecclesiasticas. ut cōuersos. tē-
plarios qui licet non sint clerici.
sunt tamen ecclesiastice persone.
spectat. de iure cōi in collegiata
ecclesia ad collegium spectat ele-
ctio. et si nō est collegium spectat
ad patronū. nisi aliud iudicat de
cōsuetudinē. Si autē nō esset ibi
collegium uel patronus per dio-
cesanum habet ibi ordinari. x.
q. i. regēda. Et hec uera quo ad
electiōē prelati. de inferiori uero.
s. eo. ti. cum ecclesia uulturana
Jo. an. Rogati quando preces i-
ducant simoniā. sic ut viii. q.
fa in summa. et viii. q. i. moyses
Inducti per pmissiones uel alio
modo. Jo. an. Alios sed nūq̄d
hec pena locū habebit in presen-
tante patrono. Uidetur quō. q̄
pe electione tantum loquitur. et
nō de presentatione. et hec ē p̄al.
et ideo restringenda. sic q̄ si pa-
tronus est clericus. uel persona*

ecclesiastica. locuz habebit ostō.
nec est hoc odiosum sed fauora-
bile ecclesiarū fauore qbus pp̄t
hoc melius prouidebitur. Et q̄a
ista decre. indefinite loquitur. in-
definite intelligitur. ⁊ dicit cle-
ricos. Si autē patronus ē laic⁹.
pena locū non habebit cū constō
dicat clericos uel personas eccle-
siasticas. Jo. an. Idēz Ul. gar.
archi. Jo. mo. qui dicunt etiāz
Idem in postulante sn̄a. Et fm
gar. Epi bene poterunt absolvere.
io. an. Nota q̄ archi. hic mouet
questionē de mādatorio. i. de eo
qui ex mādato alterius aliquid
horum operatur Utrū incidat in
canonē. allegat pro ⁊ contra dñtes.
finaliter cludit q̄ dici potest q̄
mandatarius talis liget. ⁊ si nō
uerbis huius capitli: tamē mēte
maxime cū participet in crimīe.
⁊ sit actor mali.

*Excommunicatio q̄ ip̄e iures
psona. ne litigent i foro
ecclesiastico.*

Statuimus ne quis impetra-
tores litterarū nostrarū ad
nos uel alias ad forū ecclesiasti-
cum recurrentes super causis q̄
ad idem forū de iure. uel ātiq̄
consuetudine pertinere noscuntur
ad desistendū. Uel in foro secu-
lari de questionibus huiusmodi
litigandum per eorundē iudiciū
ecclesiasticorū impetrātium aut
litigantiū seu uolentiū litigare.

aut propinquoꝝ ipsorū seu rez
illoꝝ aut ecclesiarū suarū cap-
tionez. modisq̄ aliis quibuscūq̄
compellat seu cōpelli faciat. uel
procureti p̄ se. p̄ alios īpediat
quo minus coꝝ iudicibus eccle-
siasticis delegatis seu ordinariis
querulantes de causis que ut pre-
missuz est ad cognitionē pertinet
eorundem. possint libere iusticiam
obtinere. nec ad predicta facienda
dent consiliū auxilium uel fauo-
rez. Si quis uero contra presum-
pserit excoꝛcator se ipso facto no-
uerit subiacere. a qua. nisi taz iu-
dici cuius cognitio fuerit īpedi-
ta uel iurisdicō usurpata. q̄ p̄ti
que in p̄secutōe turbata fuerit
sui iuris. de iniuria. damnis. ⁊
expensis. ⁊ interelle. prius p̄ eun-
dem fuerit integre satisfactum.
nullaten⁹ absoluitur. Bonifaci⁹
ex. de īmunitatibus ecclesiarū
Quoꝛā. li. vi. Nullaten⁹. i. nullo
modo. Quid si ante satisfactōez.
tales fuerunt absoluti. non credo
q̄ talis absolutio teneat. b̄ ista
specialiter prohibēte l̄ra. Archi.
⁊ io. an. dicit. q̄ tunc de m̄n fca
satisfactōe poterit absolui per or-
dinarium. quia papa sibi non re-
tinuerit.

*Excoꝛ. q̄ dños et officiales
dantes licentiam graui
di clericos.*

Quicunq̄ pro eo q̄ in reges
Principes barones Nobiles

balnos vel quoslibet ministros
eorum aut quoscunq; alios excois
suspensionis siue interdicti snia
fuerint promulgata. licentiā alicui
dederit occidendi capiendi seu alio
in personis aut in bonis suis vel
suorum grauandi eos qui tales sen
tentias protulerunt. siue quorum
sunt occasione prolate. vel easde
snias obseruantes. seu taliter ex
coicatis coicare nolentes. nisi li
centiā ipsarū reitēgra reuocauerit.
vel si ad hōorum captione occōe
ipsius licentie sit processum. nisi
bona ipsa fuerint infra octo diez
spacium restituta. aut satisfactō
pro ipsis impensa. eo ipso sniam
excois incurrant. Eadem quoq;
sint snia innodati omnes q; ausi
fuerint predicta licentia data uti.
uel aliquid premissorum ad que
cōmittenda dare licentiā prohibu
imus. alio cōmittere suo motu.
Qui autē in eadem sententia p
manferint duorum mensurū spacio.
extunc ab ea non possint nisi per
sedem aplicam absolutiois bene
ficiū obtinere. greg. x. extr. de
sen. ex. li. vi. Reges. est autē
ordinarius regis episcopus ī cuius
diocesi deliquit uel domicilium
habz. v. xvi. Si imperator. 10.
an. Et dicit Archi. q; non solum
regem. imo et imperatōrē potest
epus excoicare. ii. q. vii. Ite euz
dauid. Ministros. ad clericos pōt
referri. et sic proprie insequit uer
bum suspensionis. Jo an. Lñaz.
Multo fortius idem in iussu uel

mandato. Archi. Vedent. clare
demonstrat hec littera q; si aliquis
contemplatōe excoicati faciat ea
que hic in lra numerantur. ipse ex
coicatus non dicit ē esse in culpa.
nisi subsequenter post factū ratū
habeat. archi. Suorum. s. consan
gumeorum uel familiarium Et sic no
ta casum ī quo percutiens et mā
dans percuti laicum ē excoicat⁹
Ad idem supra de elec. sciunt. eo
li. 10. an. grauandi. pnta ne quis
emat ab eis uel eis uendat. Uel
his similia. 10. an. Reintegz. i.
ante q; ad occidēdū uel capiēdū uel
alias grauandū easde personas ī
aliquo fuerit processum. Unde in
detur q; si reitēgra fiat reuocatō
mandati uel talis licentie. locum
non habet quod hic sequitur. Si
autē ad aliquē adū sit processum
per eum cui licentia est concessa.
Statim licentiā dantes sunt ligati
ut hic patet. de hoc de pe. dis. i.
si quis non dicaz. sed uidetur cō
tra infra proximo ubi. nisi bona
ipsa rē. dic q; grauior ē offensa
personē q; rerum. de qua offensa
loquitur lra. quo casu ipso facto
statim ligantur. ut dictū est.
Littera autē sequens loquitur ī
offensione rerum. ad quarū resti
tutionē termin⁹ octo dierum p
figitur. ut infra patet. archi. Im
penia. s. cū res non extat. uel pla
cet lesio. Incurrat. Et si pri⁹ erāt
excoicati. modo duplici fūculo
sunt ligati. quod esse pōt. iii. q.
quarta. Engultrudaz. 10. an. Uti

et sic mandans et mandatarius eadem pena puniunt. *Alias. i. pter aliquā lñam. 10. an. obtinere. similr i incēdiariū eccīarū qui ex quo cēnūciati fuerint nō pnt absolui ab aliquo q̄ a papa s. e. tua. Et si papa hoc nō exp̄ressit ppetuo potuisset ordinarius ipm absolvere. s. eo. Super Jo. an.*
Exco. q̄ exigentes pedagīa ul' guidagia sine gabellās a personis ecclesiasticis.

Constitutionem felix recordationis Alexandri pape q̄rti p̄d. n. qui statuit ecclesias et personas ecclesiasticas ad pedagīa et guidagia penitus non teneri. nec ad exhibendū vel solvendū etiā pro rebus suis propriis. quas nō causa negociandi deferūt vel deferri faciunt. seu transmittunt. Volentes propter multorū insolentiā et abusum pene admīculo adiuuare. adicimus districtius ihibendo. contraria consuetudine quorūcūq; que dicenda ē uenq corruptela nō obstāte. ut nec collegiū. nec uniuersitas. nec aliqua etiā singularis persona cuiuscūq; sit dignitatis cōditionis aut statū. a p̄fatis personis. aut ecclesiis pro personis ipsis. Aut rebus p̄dictis talias exigant vel extorqueāt per se vel per aliū suo nomīe vel alieno. aut eos ad hūmōi persoluenda cōpellat. Qui uero contrafecerint si persone fuerint

singulares excoicationis. Si aut collegiū uel uniuersitas ciuitatis castri seu loci alterius cuiuscūq; ipsa ciuitas castrū uel locus iheridit lñam ipso facto incurrant. nec ab excoicatione huiusmōi absolutionē. uel interdicti relaxatō obtineant. donec exacta plenarie restituerūt. et de transgressionē cōpetenter satisfecerūt. ex. de cēsi. quā q̄. li. vi. Si uniuersitas uel singularis psona ecclesias uel ecclesiasticas personas compulerit soluere pedagīa uel guidagia. Uel exactiones pro rebus suis quas causa negociationis non deferunt uel pro personis singlribz excoicati sunt et uniuersitas interdicta. Jo. an. in summa. Item nota q̄ res clericorū eodē priuilegio gaudent quo res ecclesiarum quantū ad istud. *Negociandi.* hoc uerbū a multis non plene intelligit. Unde dic q̄ ille dicitur negociator qui rē cōpat ut integrā et immutatā uendendo lucretur. Sed qui rem compat ut materia sit sibi aliqd īde operādi. puta ex ferro clauos. et alia artificata. ille nō est negociator. hanc autē negociationē clerici exercere non debent. ut. lxxxviii. dist. fornicari. Si autē deferant uel deferri faciāt etiā res causa mercimonie. hac īmunitate non gaudent. et sic ē argumētū cōtra emptores reddituum clericorū q̄ uolunt in his gaudere īmunitate illa qua et clerici ut. s. nō soluat

pedagia et guidagia et emptis a clericis. fran. et zani. querit. an quod hic dicit de pedagiis locū habeat in gabellis et vacuis queleuantur in ciuitatibus lombardie et respondet qd stephanus dicit qd sic. quia eade iura et ipis. Arg. .xiiii. q. iii. putant. et ca. pleriqz et de priui. quāto. Hec hoc dicit qd tota italia est interdita et cleri et seculares hoc non seruantes. h. ille. s. hodie taliter excoicati nō sunt uitandi. nisi denuncientur. ut habes infra. de exco. m. i. ca. ult. Singulares. generalit loq̄t. Unde credo qd p̄hēdat etiam episcopos. si obiciatur. infra eo. li. de sen. ex. quia piculosus. dicit qd non loquitur in snā excois ut hic. sed suspensionis et interditi archi. Obineat. Cum papa sibi talin absolutōez nō retineat aliis concessisse uidebitur. de sen. exco. super. Archi. Restituunt. hoc uerbum demonstrat qd absoluti onem precedat restitutio. sic. ii. q. vii. accusatio. Ubi de hoc in gl. excoicatos quod uidetur ne. Et xvii. q. iiii. proboruz. in fine Ubi plene de hoc in glo. et xi. q. tertia. ex eo in glo.

Exco. q̄ imponentes talias et excoicatis clericis.

Aduersus consules rectores ciuitatum et alios qui ecclesiasticos et uiros ecclesiasticos contra imponētes talias et collectas. uel

alias exactiones. ^{de exco. m. i. ca. ult.} talis seu collectis et exactionibus aliis aggrauare nituntur. Volens emunitati ecclesiastice latranen. concilium providere presumptionem hmoi sub anathematis districtione prohibuit transgressores et fautores eorum excoicationi subiacere p̄cepit. donec satisfactionē impederint cōpetentē. Et infra circa finē. Et successorem ipsius nisi satisfecerint infra mensem manere decernimus ecclesiastice censure cōclusum donec satisfecerint cōpetenter. Et in eadez post dicta superius imēdiate sequenti. Cleruz si quando forte ep̄s simul cum clericis tantā utilitatē uel necessitatez prospexerit. ut absqz ulla coactione ad releuādas utilitates et necessitates cōmunes ubi laicorum facultates non suppetūt subsidia per ecclesias duxerit conferenda predicti laici humilit et de uote recipiant cū gratiarū actiōe. Propter imprudentiā tamē quorundam Romanus pōtēfex prius consulatur. Innocen. tertius ex. de emunit. eccle. Latranense cōcilium. de quo s. c. non minus. ubi fertur talis snā excoicatio cum ista tamen additione seu cōditione si admoniti desistere noluerint. ubi dicit glosa. D. qd si se non correxerint post ammonitionem sunt ipso iure excoicati. Et dicit host. qd sufficit una ammonitō. maxime quia canon iste inductus est in fauorez ecclesiarū.

et odium tyrannorum quorum aliqui
sunt adeo terribiles quod nec facile
est eos terrore ammonere cum quantum
cumque admonentur appellatur nec au-
dent prelati dare sententias timentes
forsitan plura perdere. provident
ergo quod sufficit una ammonitio cum
competenti dilatio. Appellatio
vero excluditur. quia a correptione
canonis non appellatur. nec
prelato est imputandum si a canone
sententia profertur. Additur etiam et
fertur sententia excommunicationis in obediencia
secretali. non minus contra eua-
ngelicas iurisdictionem et auctoritatem
prelatorum. ita ut nihil potestatis
in eis in suis videatur hominibus
remanisse. nisi moniti desisterit
Ubi dicit 10. an. super verbo iurisdictionis. etiam spirituales iterdum.
hic tamen loquitur de temporalibus quia
etiam rectores hodie non solum di-
minuere. sed etiam in totum subtra-
here moluntur. et tales si moniti
non desistant sunt excommunicati ipso
aure. et hac sententia infirmi ligantur
qui non vitant. ut dicit hostiensis.
quod periculosissimum est. successoribus
ipsius. scilicet in illa dignitate vel rec-
toria. consueverunt enim uniuersa-
les. nec delictum predecessoris pre-
iudicat successoris. sed iam est proprium
delictum ex quo ipse non purgatur
quia consentit. ut dicit ibi glossa.
H. infra mensem. A tempore sui
regiminis computandum. et etiam
interim si consensit huius propter quod
fuit excommunicatus predecessor eius

cum per id appareat quod in crimine
damnato precipit. et sic ligatur
eadem sententia. de hoc autem tempore
quo ad sententiam huius canonis nihil
minui potest. tamen ordinarius
hunc terminum ex causa abbrevi-
uando sua sententia posset tale ligare
10. an. Inclusum ergo est canon la-
te sententia. 10. an. Satisfecerint omne
damnatum emendandum est ecclesie quod
ex ipsius exactione ipsi contingit.
sed et si consilium dedit de collecta
imponenda ad restitutionem ipsius
teneatur. Si vero consilium non
dedit. forte non cogere ad emen-
dationem collecte. sed alias intelligitur
quod obuenit ecclesie ab ipsius
regimine emendabit. et forsitan pe-
nitentiam spirituale et etiam pecuniariam
eum subire secundum quod bonus iu-
dex arbitrabitur oportebit. ibi
autem tantum locum habent cum quis
succedit in regimine illius. qui est
excommunicatus ex predictis causis. ut
uniuersaliter qualitercumque propter
libertatem ecclesiarum violata. secus
si ex alia causa esset potestas excom-
municatus vel consilarii vel uni-
uersitas seu ciuitas iterdicta. tunc
enim successor non est excommunicatus sicut
Innocentius. cuius est quasi tota illa glossa.
hoc intelligas sic secundum hostiensem. unde
licet quod mens iste seu presumptio
quod ex lapsu sumitur ad alios casus
non extenditur. Illud autem certum
est quod quicumque succedit excommunicato
et fouet factum damnatum propter
quod predecessor excommunicatus fuit.
eandem sententiam incurrit. 10. an. Et

addit qd si nouus rector operam
dedit quatinusq; potuit qd hoc
emendaret. sed uniuersitate resis-
tente quod intendebat non potuit
obtinere nō propterea excusatur
nisi omnino relinquat regimen.
Jo. an. Necessitate iustam et
honestam. innoc. Quorundam
prelatorū qui sine iusta causa da-
bant subsidia nō soluebāt. Inno.
consulatur. Nota hic per bonifa-
cium in vi. eo. ti. ca. clericis. si ius-
ta causa sine excoicationis a qua ab-
soluti nō poterant citra sedes apo-
stolicam in laicos imponētes col-
lectas et tallias clericis. uel alias
exactiones. et personas ecclesiasti-
cas et talia dantes eisdem absq;
licentia sedis aplice. Que qdem
constitutio bonifacii in clemen.
eo. ti. ca. quoniam extat reuocata.
et quod in istis duabz decretalibz
scilicet non minus. et aduersus circa
huiusmodi materiam dicit. ibi p-
cipitur obseruari. Quentur
si ad clericum aliqua de causa iusta
casamentum rustici et possessiones
perueniāt et pro modo illarum et
quantitatis soluebat rustici et qsi-
tis et collectis que cōter fiebant
in loco ratione regis. utrum ipse
clericus teneatur similiter imprec-
tis. pro modo et rata possessioni.
obmissis aliis allegatiōibus pro
et contra. finaliter dici potest qd
talis clericus liber esse debet a
predictis. Quod probatur per
capitulum. quia nonnulli. de uni-
uersitat. eccl. libro sexto.

Excoicationis q̄ extorquetur per uirum uel metum absolutio. etc.

Absolutionis beneficium ab
excoicationis sententia uel quacū-
q; reuocatione ipsius aut suspen-
sionis seu etiam interdicti per uirum
uel metum extortaz presentis co-
stitutionis auctoritate oīno uiri-
bus uacuamus. Ne autē sine iu-
ridica uolentia crescat audacia.
eos qui reuocatione seu absolutio-
nem huiusmodi. uel metu ex-
torquent. excoicationis sententia decer-
nimus subiaccere. Greg. x. ex. de
his que in metu lue ca fiunt. li.
sexto. Absolutionis. huius decre-
talis fuit dubitatio. quia regula-
riter que per metum fiunt tenet
seu ualent. et obligant. quod dic-
ut notat xp. q. vi. auctoritate.
ifallit tamē in casibus ibi notatis
ad quos addo istum. Et qd sicut
iusta excoicatio ligat. sic uideba-
tur de iusta absolutione. de pen-
tentia. d. i. uerbum. io. an. Ex-
coicationis. etiā iniuste hūiliter
enī debet petere absolutionē. nō
per metum compellere. quia sententia
pastoris siue iusta siue iniusta te-
net. xi. q. iii. c. i. fm Ber. et guil
Reuocatione. differentiaz facit
inter absolutionē et reuocationē
et potest dici absolutio solennis qd
fit iuxta formā ecclesie. Reuo-
catio uerbalis sine solemnitate.
Uel ubi tenuit excoicatio locum
habet absolutio. ubi non tenuit

extō reuocatio. vel refertur ex
cōicationis reuocatio ad absolutō
nem ad cautelam. Jo. an. Sed iter
dictum proprie dicitur relaxari.
archi. Suspensionis intelligo in
distincte ut loquit. id est siue ab
officio siue a beneficio. siue ab i
gressu ecclesie. infra de sen. ex. c.
tua. io. an. Interdicti. Ista tria
sunt paria que oīa sub ecclesiasti
ca censura continentur. de uer. sig.
querenti. et secum trahunt execu
tionez. Unde sequēs appellatō nō
suspendit earū effectū. supra. de
app. pastoralis. et i scriptis fieri
debet. infra. de sen. ex. cū medici
nalis. li. vi. io. an. Uim. uis est
maioris rei impetō cui resisti nō
potest. s. cōmode ff. eo. l. i. De
tus autē est trepidatio mentis i
stantis uel futuri periculi causa.
ff. eo. l. i. Et exigitur q̄ presens
sit metus. licet futurū periculū.
Et quis metus excuset. nō. supra
eo. dilecti. io. an. Et dicit metus
quali mentem tenens. Uis tamē
plus ē q̄ metō. Omne enī quod
ui fit. per metum fit. sed nō ecō
uerso. sed cum metus infertur ei
resisti potest. licet cū periculo. Et
cum multis modis accipi possit
metus: accipiatur large ut sonat
ista littera. et hoc in odium faci
entis. Nota tamē q̄ licet aliqua
uerba dicat talis que nideant i
cutere timorē. illa non sufficiunt
ad iustum timorē. et idcirco hoc
relinquo arbitrio boni uiri. fm
id quod dicitur i glo. i pluribz

aliis sup. eo. ti. cū dilectō. archi.
Extortam. factūz requirit hec li
tera. archi. Uacuum. 8. taliter
absolutus remanebit ut prius ex
cōicatus. archi. Et quāuis i ex
cōicatione per uim uel metū ex
torta idez uideat. s. q̄ ipso iure
non ualeat. quia par ius ligandi
et absoluendi esse uoluit. de pā.
dist. i. uerbum. dicit contra. s.
q̄ ualē. fm c. xi. q. iii. q̄tuor
io. an. Ratio est quia utrobiz
anime consultur q̄ est i dubio
faciendum apōt tamē per excep
tionem elidi ut notatur i p̄dicto
ca. quatuor. Extorquent. ergo
si metum intulit et iudex absol
uerit uoluit. non habet locū hec
pena quia uerba nō. supra de elec.
non resi. c. relatur. aliter tñ p̄i
etur. Jo. an. Excōicatus. No
ta excōicatus accip̄ excōicari.
quod dic. ut notatur. iii. q. iii.
Engiltrudam. Si autem nō ipse
excōicatus. sed alius metū hūc
inferat. sic excōicatus erit. et sic
non sumatur predictū argumētū
Sed nunquid in hoc casu ipse ex
cōicatus uel interdictus uel suspē
sus incurrit hanc penā. dic q̄ sic
si mādauit uel eius nomīe factū
ratum habuit supra de elec. scien
dum. Nec dicā istos penam eua
dere licet absolutor postea ratūz
habeat illud quod ab initio coac
tus fecerat. quia statim ab initō
ligati fuerunt. absolui tamen po
terunt per suum ordinariū. cum
cōditor canonis sibi nō reuēnt

absolutionē infra de sen. ex. nup.
Et in hanc penā incidit. qui per
penam amissionis rerum ad hoc
compellit ipsuz excoīcatōē supra
eo. c. abbas. 10. an. Subiacere.
Quid si compellit per uanuz me-
tum. de quo timere non debeat
Nunquid tunc locū haberet pēa.
dic q nō fm gar. quia talis me-
tus non inducit restitutionē. nec
proprie appellat metus. Io. an.

*Excommunicatio contra
cogentes diuina officia
celebrare i locis iudicatis.*

Presumptores qui in locis i-
terdicto suppositis quicquā
de cetero diuina celebrare officia
quomodolibet cogere. Aut qui mō
predicto ad officia eadez audiēda
aliquos excoīcationis presertim ul
interdicti ligatos snia euocare.
Seu q ne excoīcati publice aut
interdicti de ecclesiis dum ī ipis
missarum aguntur solempnia a
celebrantibus moniti exeant pro-
hibere. Necnō excoīcatos publi-
ce et interdictos qui ī ipis eccle-
siis nominatī a celebrantibus ut
exeant moniti remanere presump-
serint excoīcatōis snia a qua p
sedes dntaxat apostolicā possint
absolui sacro approbāte concilio
inodamus. ex. de sen. ex. grauis
in clem. Presumptores. hec pena
non extenditur nisi ad dominos
temporales. excepto ultimo casu

ibi. nec nō excoīcatos. Dominos
aut intellige etiā prelatos q hnt
temporale dñm in loco. Paulus
Quomodolibet omne modū cō-
pulsionis. realem. personalez. di-
rectum et indirectum cōprehēdit
Ut si res eorum occupant cōsan-
guineos grauant in personis. uel
in rebus. facit de electione. scāt
cūcti. eo t. li. vi. Io. an. Logere
presumpserint. quod sequitur. et ē
primū. modo predicto. scilz uoce
pēcia. de qua supra dixerat. uox
preconis qnqz paucis inotescit.
et hoc respectu fortior uidet uo-
catio per campanā. sed quia pēo
loquitur et edictuz ponit ex pte
mandantis. ideo maior ē cōtēpt9
Io. an. Euocare presumpserint.
quod sequitur. et est secūdu. Pu-
blice. De cetero enī excoīcatos non
uitamus ī publico. vi. q. ii. c. ii.
Missarum. ī aliis ergo diuinis
officiis non est locus pene. 10. an.
Moniti. non dicit nōmati ut in
proximo uers. per quod patet q
quo ad prohibentes sufficit gene-
ralis monitio. puta q monet q
omnes excoīcati et interdicti ex-
eant. et ille precipit q non exeāt
10. an. Si autē preciperet uel pro-
hiberet non subditis non esset lo-
cus pene. fm Pau. Prohibere.
presumpserint. quod sequitur. et
est tertium. Nominatiz. ex gene-
rali monitione nullus ligatur ex
eo q remanet. soli ergo nōmati
moniti remanentes ligabuntur.
10. an. Remanere. itellige etiā si

ipsi dñi temporales non mandet
hoc. 10. an. *Excoicatiois. excoica*
tus ergo iterum excoicatur. de
hoc. iii. q. iii. engiltrudā. 10. an.

Excommunicatio h̄ facietes
statuta q̄ usure soluant.
ul' sol. etc.

QUicumque cōitatum ptātes,
capitanei. rectores. consules.
iudices consilarii. aut alii quicūq;
officiales. statuta huiusmodi de
cetero facere uel dictare. aut q̄
soluantur usure uel q̄ cum solu
te repetunt nō restituantur. plene
et libere scienter iudicare presump
serint. sn̄iam excois incurrant.
Eadem etiā sn̄iam incursum nisi
statuta huiusmodi hactenus edi
ta. de libris cōitatu ipsarū si sup
hoc potestatem habuerit infra tres
menses releuerit. aut si ipsa sta
tuta siue consuetudines officiorū
eorum habentes quoquomodo p̄
sumpserit obseruare. *de. q̄nq;*
de usuris in cle. ex gram. Com
munitatum. ipsa enī cōitas non
incurrit hanc penam. de sen. ex.
romana. li. vi. *Consules.* nomīa
sunt officialiū s̄m uarias locoꝝ
consuetudines. Et quia omnia nō
potest specificare. submittit istaz
clausulam generalem. ut compre
hendat omnes quocūq; nomīe
censeantur. paul. *Consilarii.* ad
talia dantes consilium. paulus.
Officiales. ḡ si quis talia statuta

non ut officialis scriberet uel dic
taret. nō ē excoicatus. *Obstate*
ne cle. ul' mo. sn̄iaz. quia ibi duo
requiruntur. scilicet q̄ scribat. uel
dictet. et q̄ homicidiū postea sit
secutum. quia tunc dat auxiliū.
uel fauorem pronuncianti. ut ibi
notat Innoc. et host. sed hic scri
bendo. faciendo. uel dictando. tm̄
incurrit penam. absq; alia execu
tione statuti. pau. *Statuta h̄mō.*
de quib; supra dixerat. s. que ex
igi. et solui usuras concedit. uel
ad soluēdū debitores compellunt.
et graua onera imponūt usuras
repetētib; sicut si esset statutū
q̄ usuras repetētes in foro eccle
siastico per potestatem cogant usū
rario mutuari tantā pecuniaz et
tanto tempore quanto tenuit re
petentes pecuniā usurariū. *Sol*
uantur usure. i. casu a iure nō cō
cessio. secus si in casu cōcessio. ut
infra eo. ti. c. i. et saubrit. pau.
Improprie tamē dicitur usura i
predictis capitulis allegatis. lau.
Ut ergo locus sit penes necesse est
q̄ statuto caveatur. q̄ usure sol
uantur. unde nō sufficeret si sta
tuto caueretur q̄ ultra duos ul
tres denarios pro libra nō soluā
tur i mense. quia supra illā sum
mam prohibendo. nō uidetur p
hoc usq; ad illaz cōcedere. argu
mentū de treuga et pace. c. i. pau.
et 10. an. De mentali autē usu
ra. hic nō uidetur loqui hec lra.
quia licet creditor i iudicio cōfi
teatur suam prauam intentionē.

tamen repeti non pōt ut usura.
sed ut quasi usura et iuste recep-
tum. ut notauit host. eo. ti. Lō
solut. ubi dicit qd usura metat
debet restitui. Idem ibi Innoc.
et rai. i. summa. pau. Repetatur.
ab eo qui pōt. nec obstat c. quod
frustra. eo. ti. pau. Restituant.
quādo de earū exactione constat
in iudicio. Iudicare. et qui iudica-
ta scripserint si iudicetur sūm p-
dicta statuta. de sen. ex. non iur.
in fine ubi uero non iudicatur
sūm statuta. tunc scribens sūam
non incurrit penā. sed solum iu-
dicans. nisi uelis dicere qd etiam
in primo casu hec constitutio pe-
nalis. nō extenditur ad personas
non expressas. ut uidetur uerius
argumētū. de re. iū. in pen. li.
vi. pau. et io. an. dicit qd de scri-
bentibus iudicata non exprimit
hec consō. Incurrant in continē-
ti sine temporis interuallo. Et sic
facientes dictantes et scribentes
talia statuta. ac iudicantes usuras
esse soluendas. uel non repetēdas.
uel repetēdas non esse soluendas.
Statim sunt excoīcati. aliud i. his
qui statuta iā facta debent delere
qui uidelicet si habent potestātē
delendi scriber de iure et de facto.
ut dicunt pau. et io. an. si nō de-
leuerint post tres menses. etiam
ipsi sunt excoīcati. Consuetudines
hoc dicit quia quādoqz non sta-
tuunt talia sed assuescunt id ē in
consuetudinem deducunt. io. an.
Observare officiales scilz expōsi

si enim non expressi ea seruant nō
sunt excoīcati io. an. et pau.

*Seco. qd putantes Saracenis
ul' mittetes. ul' de portu. ex.*

Excoīcamus et anathema-
tizamus illos qui cōtra cris-
tiani et populū cristianum sarra-
cenis arma ferrum et lignamina
deferunt galearum. Eos etiam q
galeas eis uendunt uel naues quacūqz
in piraticis saracenorum nauibus
curā uel gubernationē exerceāt
Uel machinis aut quibuscūqz aliis
impendūt aliquod eis consilium
et auxilium in dispendium terre
sancte. ipsosqz rerum suarū per-
uisione multari et capientū ser-
uos fore censemus. precipientes
ut per omnes urbes maritimas
i diebus domīcis et festiuis hīqz
sententia publice innouetur. et ta-
libus gremium nō aperiat eccīe.
nisi totū quod ex cōmercio taz
damnato perceperint. et tantūdeqz
de suo in subsidium terre sancte
transmiserint. Infra. qd si forte
soluendo non fuerint sic alias re-
atus talī castigentur qd in pena
ipsorum aliis interdīcatur audā-
cia similia presumendi. Immo. in
i concilio generali extra de iudeis
et saracenis. ad liberandum.
Concilium generale de quo hic
reperit concilium lateranense de
quo supra. ita quorundā. et addit
penam imponendā tempore ab-
solutionis ibi. et talibz. Notādū

q̄ tales excoīcati non absoluunt
ab excoīcatōe nisi quod tēuz ex
cōmercio damnato perceperint
et tantūdeꝝ de suo in subsidium
terre sancte transmiserūt. si tamē
absoluantur non facta satisfactōe
tenet absolutio. sed reduci debēt
in pristinam excoīcationis sn̄iaz.
nisi hoc faciant s̄m egidiū. Idez
io. an. et pe. de ancha. Sed q̄rit
ex quo isti priuant bonis suis et
bona confiscantur. quō ultra pe-
nam puniūt et transmittant ī
subsidium terre sancte quod recepe-
rūt ex cōmercio n̄c. Et respōdet
predicti doctores q̄ ante confisca-
tionē imponitur hec pena. uel sol-
uitur de bonis quesitis post con-
fiscationem. uel dicas q̄ pena cō-
fiscationis imponit a iudice secu-
lari. sed pena restitutionis eius
quod perceptum est et tantūdeꝝ
de suo imponit per ecclesiasticū
iudicem. et s̄m pe. de ancha. p̄a
priuationis omnium bonorum non ī-
ponit ipso iure. sed per sn̄iam et
per iudicem secularem. Sic alis
reatus. quia potuerūt subici uer-
beribus loco pene. Et nota q̄ hec
pena que inducitur per ecclesiam.
scilicet dationis eius quod perce-
pit quis per tale cōmerciū t̄ndē
de suo si non transmittit ī sub-
sidium terre sancte quia scilicet nes-
cit talis cui debeat dare. applica-
ri seu dari debet camere aplice.
nec hanc penā relaxare pōt nisi
papa. uel is qui ab eo habet sup
hoc cōmissionē. ut est summus

penitentiarius. nam qui hunc ca-
nonem inciderunt consueuerunt
se componere super tali pena cū
camera apostolica dando certam
partem eius. et de residuo solet
eis fieri remissio. Sic audiui a
sapientibus praticari in curia.
et hoc quando talis soluere pōt.
Nam quādo non pōt fiendum ē
quod dicit ī decretali suprad̄cta
Eius autēz debeat absolueri a
tali sn̄ia. dicit glo. sup ca. quod
oliz q̄ ep̄s. ex quo papa sibi nō
retinuit. quod locum habuit ol̄.
nunc aut̄ secus. unde dicit̄ jo. an.
et pe. de ancha. super eo. c. q̄ bo-
die papa tēporibus quibus solet
facere generales processus. ter in
annales excoīcat. et tunc a tali
sn̄ia solus papa absoluit. hec illi
Sūmus etiā penitentiarius uide-
tur habere potestātē tales absol-
uendi. Et nota q̄ per istā decre-
talem. q̄ olim. prorogatur. i. ex-
tenditur predicta pena excoīcatō-
nis ad alium casum q̄ ī illis du-
abus decretalibus. s. Ita quorū-
daz et ad liberādum contineatur
uidelicet ac quecunq; alia merci-
monia que ibi portantur durāte
guerra inter nos et ipsos etiā si
fieret treuga. quia pertreugā nō
tollitur guerra. sed ītermittitur
Item nota q̄ nicolaus quartus ī
quadā extrauagante que incipit
olim tam in generali statuit et ī-
nouat q̄ nullus arma ferre equos
lignamina. victualia et alia q̄cūq;
mercimonia. ī alexandriā uel alia

loca saraenoz terre egipti deferre uel mittere seu de suis portubus ut eis deferantur extrahere uel extrahi pmittere aut eis abs auxilium uel fauorez prestare presumat. alias sunt excoicati ipso facto. nec possunt absolui nisi tantum de bonis propriis in dicta terre subsidium conuertendū exsoluerint quātū ad partes predictas detulerint aut miserint aut deferri uel de ipsoz portubus deferendū eis extrahi permiserint. Et similiter statuit de omnibus terris soldano subiectis. Incurrāt et predicti. et alias penas temporales. que extrauagans innouata est per bonifacium sextum. et iterū per clemētez quintū. qui absolutionē ab huiusmōi snia preēt q̄ i articulo mortis pape referuat. ut patet in extrauagāte que incipit. Multa mentis. Et huiusmodi statuit. quod etia patebit infra ex ipso processu pape annuati qui sit in curia. Veneti autē super hoc habent lñam a papa martino quinto. quātū ad mercimonia. et uictualia p plures annos nō aut quo ad arma et lignamina habent licentiā. unde nō incurrunnt predictam penaz. Et ideo de aliis qui habent simile lñaz scilicet quo ad mercimonia. secus si portarent uel portare facerent arma uel lignamina. quia tunc i currerent. Et idem de aliis. etia qui haberent similem licentiā. Excoūnicatio contra eantes ad fcs

sepulcrū sine licentia pape. et ē p^{alis} *Exco. q̄ cūtes. ad sepulcrū sine lñā ppe.* Nota etiā q̄ accedentes ad sepulcrū domini causa deuotionis sine licentia pape sunt excoicati. et eozum absolutio pape uel summo penitentiario reseruat ut repperi in libro penitentiariē summi penitentiarii.

Exco. q̄ piratas et spoliantes cūtes. ad curias.

Sexcoicationi subdant qui romanos. aut alios cristianos. pro negotiatione uel alias honestis causis nauigio uectos aut capere aut rebus suis spoliare presumunt. Illi etiam qui cristianos naufragium patientes spoliant rebus suis. nisi ablata reddiderint. excoicationi se nouerūt subiaccere. ex concilio lateranensi ex. de raptoribus. Prima pars huius capituli dicit host. q̄ ē canon late snie. et addit q̄ pirata ter i āno ab ore pape excoicantur solēnt. Secūda ps dicit q̄ est canon ferende snie. Innoc. tamē. Uinc. et goff. dicūt q̄ est ista secūda ps late snie. Jo. an. dicit sic. credo q̄ prima pars sit canon ferende snie. excepto quod dictū est de piratis. q̄ sunt excoicati a papa. ter i anno ab ore pape q̄ excoicantur solēnt. Secūda pars est canon late snie. ita tamen q̄ pcedat amōitio. ut dicit gl. et pbat

hoc vis verborum. ratio diversitatis satis patet. et sic pars potest intelligi de quolibet navigio. Idem 10. de lig. dicens. quod ista est communis opinio. et quod primum dictum intelligitur de quolibet navigio. Quod minus host. restringat ad maritimum. Quantum ad secundum dicit. quod si post monitionem non restituat ablatum. statim sunt excommunicati. si autem restituerint non sunt excommunicati. Idem per. de ancha. et addit. qui autem peregrinos et mercatores non navigantes. sed alias itinerantes possident. excommunicari debent. sed non sunt ipso iure excommunicati. ex. de treu. et pa. c. 1. hec ille. Hic tamen nota quod expoliantes rompetas. vel euntes ad curiam vel redeuntes pro causis agendis in curia. sunt excommunicati excommunicatione papali. ut patebit infra in processu annuali pape.

Exco. q. clericos participantes in divinis cum excommunicatis. a papa.

Clericos qui scienter et sponte participaverunt cum excommunicatis a nobis et ipsos in officiis receperunt eadem excommunicationis sententia cum ipsis non dubitamus involvi. quos etiam pro absolutionis beneficio habendo ad nos volumus remitti. **clēm. iii. ex. de sen. ex. significavit.** Circa expositionem huius decretalis

est triplex opinio solennis. quarta contra reprobat. Est 9° prima host. que etiam ponit in summa confessorum. quod ista sit nova excommunicationis species. ad quam incurrendam quinqz requirunt. Istam et sequitur opinio. 10. an. ut ponunt in textu. scilicet primo quod communicatus cum excommunicatis sit clericus. Secundo quod concitet scienter. Tercio quia concitet vel participet sponte et dicit glossa. excludi hic coactio absolutam. non conditionalem. Quarto quod concitet in divinis. et hoc intelligendum secundum glossam. de omnibus divinis officiis. tam de his que in ecclesia dicuntur quam de his que extra scilicet bonis canonicis. Quinto quod concitet seu participet cum excommunicatis nominatis a papa in huiusmodi divinis. talis excommunicatus incurrit absolutionem non nisi per apostolicam sedem. Qui autem alias excommunicatus a canone concitatur in divinis. licet peccet. non tamen eandem sententiam incurrit. de hoc infra in c. de minor excommunicatione. Secunda est petri de ancha. qui dicit quod qui concitat cum excommunicato a papa sponte et scienter et in divinis est excommunicatus eadem sententia. et istud dicit esse verum intellectum huius decretalis. ita repem ex relictis eius. Idem videtur dicere **Uil. spe. et glossa.** Tercia est tan. s. quod qui participat cum excommunicatis a papa eodem crimine propter quod ille est excommunicatus eadem sententia ligatur. et sic sunt solvendi per papam ex. eo. nuper.

hanc opinionē dicit glosa credo
 ueriores. Innocē. etiam dicit sic
 posse intelligi. Jo. an. 7. 10. de lig.
 dicunt qd uidet adherendū huic
 ultime expositioni. **Excoꝛs qd se
 pellictes iñdictos tꝑꝛ iteꝛ
 dicti. et excoꝛnicatos a
 iure. ul' usarios maifestos.**

Es qui proprie temeritatis
 audacia defunctorum corpa
 non sine contemptu clauitꝝ eccle-
 sie in cimiteriis tempore interdi-
 cti in casibus non concessis a iurē
 excoꝛnicatos publice. uel nominatꝝ
 interdictos. Uel usurarios ma-
 festos scienter sepelire presumūt.
 ipso facto sine excoꝛicationis de-
 cernimus subiacere. a qua nulla
 tenus absoluantur. nisi prius ad
 arbitriꝝ diocesani episcopi. qui
 bus p. premissa fuerit iniuria ir-
 rogata satisfactiōē exhibuerint
 competentem. **ex. de sepul. i. cle.
 ca. i.** **Eds.** includit utriusqꝝ p.
 feliomis personas. laicos 7 eccle-
 siasticos. exemptos 7 non exemp-
 tos. **Paul.** **Proprie temeritatis**
audacia. notat quasi pꝑrio ausu.
 et sumitur in malam ptem. Ubi
 autē nō faceret temere. puta pre-
 latus dicit sepeliendū fuisse abso-
 lutum. uel uersimiliter putat se-
 pulturam non esse prohibitā illi-
 ratione status. 7 sic errat i facto.
 non habet locum hec pena **Paul.**
In cimiteriis. **Paul.** idē si in ec-
 clesia. secus si i campis. ul' locis

paratis. Tempore interdicti. **Uaz**
 tunc interdicta est sepultura. **Mo**
 concessis a iure. hoc dicit propꝛ
 clericos qui seruauerūt interdictū.
 quibus cōceditur tempore inter-
 dicti sepultura cuꝝ silentio 7 abs-
 qꝝ campanarum pulsatione. ut i
 predicta decretali. q. inte. **Excoꝛ**
 priuilegiatos circa confratres. Et
 in qmōz uero festitatibꝝ i qbz
 celebrari potest eo tpe. s. interdi-
 cti. alta uoce non puto mortuos
 sepelire debere. ut de priuile. cuꝝ
 plantare. 10. an. idem **pau.** 7 **zen.**
Excoꝛnicatos. ab hōme uel a iure.
 et intelligas de maiori excoꝛicatio-
 ne. licet enī excoꝛicati minori sic
 decedentes sepeliēdi non sint. ut
 notat **Inno.** eo. ti. sacris. huic tñ
 pene locus non ē. 10. an. **Publice**
 et p. h. quod dicit publice. dico
 qd si esset occulte dato qd sepeliēs
 sciret. non est locus huic pene.
 licet priuatur sepultura. si de hō
 constare pōt. sed talis esset excoꝛ-
 municatus minori excoꝛicatione
 s. m. **alanū.** 7 **bar.** quod placet et
Paul. Aut nominatꝝ interdic-
 tos. **pau.** a diuinis 7 pꝛicipatōē
 sacramentorū. tales puniunt se-
 pulture priuatione. Ut notat **Inno-**
cen. et **host.** Secus si interdicti
 ab aliquo tēporali. seu spiritali
 exercicio iurisdictionis mīsterii
 uel officii. quia tales non sunt
 priuati aliis diuinis. ergo nec se-
 pultura. Qui dicitur nomīa-
 tim interdicti. **Lauds.** dicit qd no-
 mīatꝝ iñdicti sunt i denūciatōē

nominati. siue specialiter sunt
expresse. ut notat Inno. Sed q̄
rit. quid iuris si notorium ē de
fautoribz qui occasione dederūt
interdicto per ep̄m lato. non sunt
tamē nomīati in ip̄a sn̄a interdi-
cti que ī scriptis ferēda est. ut de
sen. ex. cuz. medicinalis. l. vi. Nū-
quid sepelientes hos fautores in-
currerent. licz sint iterdicti in ge-
nere. quia dictū est in sn̄a inter-
dicimus. a. cum fautoribus suis
credit ipse q̄ nō quātūcuqz sint
notorii. argum. de cle. ex. mmi.
ppositi. cū b̄ cōstitutio sit penalis.
et ideo restringenda. Et aduerte
q̄ per illum textū qui prohibet
nominatiz interdictos in cimiterio
sepeliri. uidetur a contrario
sensu q̄ interdicti nō nōminatiz se-
peliri possint. quod tenet glosa.
ubi locus interdictus non sit.
Stephanus dicit istam opinionem
ueram nisi quando pro certo sci-
retur eos tale quid fecisse vel cō-
misisse. propter quod erant inter-
dicti. tales enī nō debent sepeliri
in cimiterio. ubi uero non sint
certi. habet locum glo. fm̄ eūdē.
pro glo. tamē facit quod dixi s̄
post Laud. ut. s. nō sufficiat facti
notoriz. nisi adsit ista qualitas
nōiatim per modū de quo supra
Manifestos. qui priuati sunt se-
pultura. et facione testamenti.
nisi satisfecerint ul̄ cauerint fm̄
formā illius decreti. quanq̄. ex.
de usuris l. vi. Et si apparue-
rint ī tali signa penitētie. et post

mortem prestatio cautionis suffi-
cit ad uitandum hanc penam cū
talis sepultura nō sit prohibita.
sed non ualet testamentū quod
ab initio est nullum. ex persona
testantis. Idem etia3 uidetur si
primo fecit testamentū et postea
efficitur usurarius manifest9. q̄
per sequens delictum infirmatur
testamentū. pau. Sciemer. Sec9
si ignoranter. pau. Sepelire. Nō
solum actualiter ponentes corp9
sed dicentes diuinū officiū sup
funus icurrunt eam penam. imo
fortius. quia plus contemnūt.
Idez intelligas de sepeliētibz de
facto in cimiterio etiā absentibz
clericis. pau. Sed 10. an. sup dic-
to uerbo sepelire. sic dicit. b̄ oc-
currūt dubia que principis decla-
ratio3 plus q̄ glosantis exposcūt.
scilz an portantes ad sepulturā q̄
tamen nō sepeliūt sint excoīcati.
Item de comitantibus funus.
Item de fodientibus. et fabricā-
tibus uel aperientibus sepulturā
Item de prelati3 clericis uel mi-
nistri3 ecclesiarum in quorum ci-
miteris sepeliuntur qui id nō p̄-
hibent. uel patiunt. Item de
clericis portantibus crucē cereos
et similia. Et post quedā sic dīc.
cū b̄ p̄nat sepeliēte n̄ admittētē
interessētē et cooperantē. Sepe-
lire autē est mortuum humo ul̄
tumulo cōdere. uidet autē solos
humo uel tumulo corpus impo-
nentes ligatos esse. facit pro hoc
eq̄tas ne ex un9 funere mltitu9

ligetur. Itēz constat q̄ portātes
comitantes uel fabricantes sepul-
turam si non sequeretur talis se-
pelitio excoīcati non essent. In
contrarium est quia etiā hec con-
stitutio ludibrio. si unq̄ solus ser-
uiens uel ribaldus per quem id
poterit expediri ligari dicat̄ reli-
quis uisitatis pompose et solenni-
ter expeditis. 10. an. Steffa. uero
non dubitat omnes istos ligari.
Nota q̄ 10. cal. in tractatu quez
fecit de ecclesiastico interdicto.
circa finem mouens predictū du-
bium seu questionem sic dicit.
Mihi procul dubio uidetur q̄ si
nominatī interdictus uel etiā nō
nominatū interdictus. sed tempore
interdicti in casu non permisso a
iure. si cum diuino officio est se-
pultus omnes predicti. s. aperien-
tes sepulcrum. uel fabricātes ter-
ram. uel ponentes ī sepulcro. uel
ptantes cruces uel cereos uel por-
tantes funus uel associātes causa
bonoris uel amicitie. uel clerici
diuinū officium facientes uel nō
phibentes cum possunt. omnes
pena excoīs ligātur. p̄ istaz cle.
eos. Ratio quia hoc casu omēs
sunt participes criminis siue coo-
peratores. ad h. de sen. ex. Sup
xi. q. iii. p̄cipue. Si uero sine
officio clīcoz defūct⁹ t̄is sepul-
t⁹ ē etiāz ī loco cimiteriato. licz
sit tutius. dicere predictos omēs
fore ligatos excoīcatiōis sn̄a de
qua ista clemē agit. tam licz tre-
pidus credo istos nō ligari dicta

pena. sed quia uidetur contēnere
generalez phibitionē poterūt ar-
bitraria pena puniri etiāz per iu-
dicem ecclesiasticum. xiii. q. ii.
Enscindam. Ad hoc dicendū
me mouz finis cle. i. per que uer-
ba uidentur remoueri priuilegia
que clericis siue ecclesiasticis p-
sonis solent concedi et nō laicis.
Ut ergo uerba non uideāt sup-
uacue apposita. de mai. 7. obed.
solite. oportet q̄ intelligatur de
his quibus talia priuilegia solēt
concedi. ut sic dictum intelligat̄
fm q̄ talia adiuncta pōt adaptari
i. q. ii. sacerdos. Sed priuilegia
exemptionis solent concedi cle-
ricis 7 ecclesiasticis personis. de
illis ergo debet intelligi principa-
le dictum capituli. Item sepultu-
ra ecclesiastica p̄prie respicit cle-
ricos ad quos id pertinet. xvi. q.
i. placuit. 7 cum funera ad sepul-
turam deferūtur diuina officia
cantare. xiii. q. ii. qui diuina. 7 sic
concludit p̄posituz. sed si clerici
dicunt officiū sepulture sup fu-
nus. et postea deponentes funus
in loco secreto non ponunt ipsuz
ī sepulcro seu cimiterio. nūquid
sunt excoīcati. Lerte fm op̄iōz
contrariam esset dicendū q̄ non
quia textus dicit sepelire quod ē
humo uel tumulo mortuū cōde-
re. 7 sic per solam celebrationē
officiū non esset delictuz cōsuma-
tum. ergo nō incideret ī penāz.
sed nō credo q̄ aliquis hoc dice-
ret. sic enī semper fieret durā te

interdicto. et per consequens ista cle.
facta esset ludibrio. hec omnia io.
calde. Et quod dictum est de inter-
dictis. idem intelligendum est per
omnia de manifestis usurariis.
et publice excommunicatis. Eluerit
etiam dominus laurē. de ridolfis in tra-
ctatu quem facit de usuris. quid
dicendum de officiantibus clericis
portantibus cruce et cereos et of-
ficiantibus et associantibus et por-
tantibus feretrum. tanquam ibi esset
cadaver alicuius predictorum scilicet
manifesti usurarii nominatum in
interdicto vel publice excommunicati. cum
tamen realiter ibi non sit. Respondet
et dicit idem iudicandum ac si ibi
esset. et ideo dicendum ut supra. Subiacere
hanc penam locum habere non puto in
aliis casibus in quibus denegatur
sepultura quos habes eo. tit. de
sta. mo. c. ii. Sed quid de illo
qui sepelit manifestum usurarium
excommunicatum publice nominatum inter-
dictum et tempore interdicti. nunquid
una vel quadruplici excommunicatione
ligabitur ex hoc facto. unde quod
de hoc plene scripsi in tertia questione
qualiter. siue tamen una sola si
pluribus sententiis ex his diversis cau-
sis. quare quilibet per se sufficit
quod excommunicatus dicatur. planum est quod
de omnibus debet satisfacere. et
ab omnibus absolui. io. an. eis
quibus. Sed qui sunt hi forte in-
tellexit de his quorum favore fue-
runt late sententie excommunicationis vel in-
terdicti in loca vel personas vel
illius quibus debebat fieri restitutio

quo ad usurarios. Si qua etiam
violencia in his fuisset illata cli-
cis vel ministris. illis etiam fiat
satisfactio. Item si illorum cor-
pora vel ossa decerni possunt ex-
humanda sunt. et hoc in tribus
ultimis casibus. Sed quid de
primo. dic quod si ille fuit penitens
licet non debuerit sepeliri scilicet
tempore interdicti. non tamen exhu-
mabitur. saltem post relaxatum
interdictum. Notant etiam Inno.
et host. quod penitens qui sepultus
non fuit in cimiterio propter inter-
dictum. relaxato interdicto debet in
cimiterio sepeliri. dicunt etiam quod
ex quo penitens fuit. mortuaria li-
cite ab ipso recipi possunt. cum pro
ipso sit orandum. xi. q. iii. quoniam;
Secus si non fuisset penitens. lxxx.
viii. d. c. fi. Jo. an. qui dicit quod
de funeralibus que darentur cum
funere. defuncto sepulto tempore
interdicti non putant clericos licite
recipere posse. quia uiderent par-
ticipare in delicto. Item nota
quod fran. de zab. post pau. super
uerbo temeritatis huius clemē.
dicit quod temeritas scilicet notat quod
proprio ausu. Item hoc dicit Laud.
quod si ignorans factum vel etiam
ius. dum tamen sit cui liceat ius
ignorare. hoc faceret. non uideretur
reus. nec hanc penam incurrrere.
ii. q. iiii. per notandum. Et ideo dicit
in effectu glo. i. c. cle. et ideo pau.
et zen. qui uident uelle quod hoc ca-
su iuris error simpliciter excuset.
quia iuris error excusat a dolo.

ff. de abis. l. i. quod ē uerū. Nā
iuris error excusat a pena ad quā
cōmittendā requirit dolus. nō:
dicitur in regula ignorantia li. vi.
per hoc q̄ iuris error ē lata cul-
pa non dolus. ff. de his q̄ fa. l. 2.

Item nota q̄ dicit io. an. i. nouel-
la. super. c. ut aīarum. d. q̄st. l. f.

Ignorantia statuti sinodalis excu-
sat transgressores a pena. nisi sit
crassa et supina. etiam cū statutū
punit aliquid p̄hibitū lege dīna
uel canōica. Et fin hoc terminet
hic quod scripsit io. de dō. Ubi
querit an sint excōcati īpuberes
qui falsauerūt instrumentū et mo-
nachus qui tulit falsum testimo-
nium. ignorantes constituti dē
episcopi. qui tales excōcat. que-
quid ibi dicat satis potuit utq̄
p̄babiliter ignorasse. q̄ si ita lo-
cus est huic decretali. et licet pena
iuris in eis locum possit habere.
cessabit tamen pena statuti quod
p̄babiliter ignorabant. licet qdā
restringāt hoc dictū ad statuta
ex causa prohibētia de iure nō p̄-
bibita. Idē dicit ex. de tempib⁹
ord. eo. l. vi. q̄ equipollent scia
et affectata ignorantia. Et dicitur
affectata ex quo scire potuit. sed
noluit. imo dissimilauit. Item
an. de bu. dicit in lect. q̄ mulie-
res et monachi ab ignorantia iu-
ris non excusant. ubi iuris om̄i
anno fit publicatio in locis ubi
sunt. alias excusantur. ut l. cum
de indebita. ff. de probati. quod
dicit uerū host. in monasteriis

de quibus monachi nunq̄ exēnt

**Exco. h. matrimonium
q̄sentes i gradu consan-
guinitatis ul' affinitatis
a iure prohibito.**

Qui dīno timore post-
posito scienter gradibus
consanguinitatis uel affinita-
tis cōstōne canonica interdictis.
aut cum monialibus contrahere
matrimonialit̄ nō uerentur. nec
nō religiosos et moniales. ac cle-
ricos in sacris ordinibus consti-
tutos matrimonia contrahentes
ipsos excōcis hīe ipso facto decer-
nimus subiacere. clemēs quint⁹
ex. de don. et affa. c. uno. i. cle.
Eos. Nota q̄ ī sex casibus h̄ ex-
pressis tātū locum habet ista cō-
stitutio. et eius pena. Unde si
contrahit quis cum habente ma-
ritum uel eū iudea uel pagana
uel cum cognata spiritualiter uel
legaliter. uel contra impedimētū
publice honestatis. licet nō teneāt
matrimonia. nō tamen est locus
huic pene que in illis casibus uel
similibus expressa nō est. Item
in his sex casibus tunc demū ē
locus pene cum illicite cōtrahūt
Si enī licite. ut ex dispensatione
pape. tūc cessat culpa. g. et pena.
de cōstōne. c. ii. de qua dispen-
satione notat. de resti. spo. l. ras.
io. an. Sciētes. Ignorantes ergo
non ligat cōstō. quod intelligo

ignorantia facti probabiliter et non
affectata. scilicet quia ignorabāt
se esse consanguineos uel affines
Si uero ignorabāt ius nescientes
gradū in quo erant esse prohibiti
ex quo sciebant gradum ligat cō-
stitutio. de re. iu. Ignorantia li.
vi. Si uero alii solus sciebāt ille
solus ligat. facit. xxxiii. q. ii.
In lectu. Sed quid si contraxit
ignorans post tēpora autē sciuit
et cohabitauit consanguineis: ui-
detur ligari. ar. i. q. i. Eosā fine
de simo. sicut tuis. Contrarius
credo. cum ista cōstō nō puniat
cohabitationē uel incestū. sed cō-
tractum. ut ita dicam. probatur h
solutō. eo q. sine iudicio ecclesie
ab illa diuertere non posset. fate-
or tamē q. peccat cognoscendo. 10.
an. Pau. uero dicit. q. si talis co-
habitauit ei affectu maritali incur-
rit hanc penam cum uideatur ex
novo consensu cū ea contrahere
Si uero ex primo non incurrit.
Sed quid si traxerit cū ea quā
credebat consanguineā. affinem
uel monialem. et in ueritate non
erat. solue per notata de sen. ex.
si uero. ii. et. c. in audientia. 10.
an. Ex illis causis trahi pōt re-
sponsio. s. q. talis nō est excoica-
tus. Sed quid si impedimentū
quod erat tempore contracti ma-
trimonii fuit postea remouit. ex.
de consang. et affi. quia circa.
Itē si remouetur per dispensa-
tionē pape. uerba sunt inspiciēda
ut uideat an tollat impedimentum

etiam quo ad penā preteritā. an
non sit faciat tantum ualere ma-
trimonium. primo casu absolutio
alia nō est necessaria. secundo sic
Si uero reuocaret impedimentū
per constitutionem reuocatoria
tunc dicit ut supra de iū. eccle.
li. 6. c. quoniam. pau. Super pre-
dicto autē ea. idēz pau. sic dicit
q. si reuocatoria uult et dicit cō-
stitutionem quā reuocat fulmi-
natoriam excois. pro infecta bñ.
tunc ligati per illos nō egent ab-
solutione. si autē tantū reuocat.
tunc sic ligati egent absolute
Gradibus scilicet quarto uel ci-
teriori. Canonica. fortius diuina
et resti. spo. c. lras. Matrimoniu
aliter. Per hanc litterā uidetur
q. coactus ad contrahendum nō
incurrat hāc penā et de absolu-
ta coactione certum ē. de condi-
tionali uero licet tali que cadere
debuerat in constantem uirum.
uidetur ligari. per decretalem
sacris. ex. de his que ui metusue
ca. sed cū nō sit matrimoniu defi-
ciente consensu. de equitate uide-
tur talis non ligari. facit de sen.
ex. significauit 10. an. idēz pau.
Contrahere. Secus si sponsalia
tantum contrahat. nisi sequatur
copula. que cum iudicat presump-
tam uoluntatē matrimonii. de
spon. c. is qui. iudicat etia penā
Itē predicti ē quia istud cum
sit penale est restringendum. ut
sic uerba nō extendantur maxie
ad minus delictum. de regl. iu.

in penis. li. vi. Et negari nō pōt
q̄ aliud est matrimonium. aliud
sponsalia. pau. et 10. an. *¶* Eligio
sos per p̄fessionem tacitā uel ex
pressam religioni approbate obli
gatos in genere uel in specie. ex.
de regularibz. non solum li. vi.
10. an. 7 pau. Et mōiales. s; nōne
de monialibus satis itelligebat
s; ubi ip̄onit penam cum eis con
trahentibus enim ex participatōe
ipse ligentur eadez pena. de sen.
ex. nuper. *¶* Rñ^o licz monialis ex
pticipatiōe esset excoīcata. quā
contraheret cū sciente. non tamē
quādo contraheret euz ignorāte.
quia ille nō ligaretur. Ut ergo
monialis nullo casu euitet penaz
hoc addit. Uel dic q̄ tunc parti
cipans cum criminōso est excoīca
tus. cū participat post latā snāz
Ut in ca. si concubie. de sen. ex.
sed h non participat post. sed in
actu pro quo ligatur. g^o 10. Del
dic. q̄ h participās ī crimīe cri
minoso sit excoīcatus. non tam
participans in actu illo pro quo
alter ligatur. alias uel superflue
adderetur hec littera que nō di
stinguit an monialis contrahat
cum sciente uel ignorante euz ex
parte eius non possit pretendi ig
norantia facti. de sen. ex. cōtigit
p̄mo. Ubi participans in actu
p̄ quo alter excoīcatus est exco
municari mandatur. pau. Et de
hoc ultimo puncto habes supra
in excoīcatōe prima. Sacris scilz
subdiaconatu 7 supra. *¶* Saulus.

Contrahentes. non repēit sciēt
quia in tali proprio facto non ca
dit probabilis ignorantia in illis
religiosis uel clericis. Ubi uero
pbabilis esset ignorātia ut ordi
nato in sacris ī amentia uel dor
mitione. uel infra pubertatem.
puto q̄ non esset locus huic pene.
10. an. et idez dicit q̄ a tali snā
excoīcationis per episcopum pōt
absolui. addens q̄ nō sufficit sa
tisfactio in hoc. nisi etiam sequa
tur absolutio.

*Exco. ā participantes euz
excommunicatis i crimine.*

IS qui nominatim excoīcato
scienter participat ī crimīe
criminoso. ei consiliuz ipendēdo
auxilium uel fauorem. cū ratōne
damnati criminis uideatur in euz
delinquere qui damnauit. ab eo
uel eius superiore merito delicti
erit absolutō regrenda. Et infra.
quāuis enī et tūc nō iudicis. s;
iuris snā excoīmunicato cōmū
cans sit ligatus. quia tamē cōdi
tor canonis eius absolutōne sibi
specialiter non retinuit. eo ipso
uidetur cōcessisse facultatē aliis
relaxandi. Et infra. Verum si dif
ficile sit ex aliqua iusta causa q̄
ad ipsum excoīcatorem absolue
tus accedat. concedimus idulgē
tiam. ut prestita iuxta formam
ecclesie cautione q̄ excoīcatoris
mandato parebit. a suo absoluat
ep̄o uel proprio sacerdote. Inno.

tertius. de sen. ex. iuper. Consi-
lium. nō tenetur quis de cōsilio
nisi ille aliter nō fuisset facturus.
uel nisi fuisset consilium fraudu-
lentū glo. Sed pe. de anch. dicit
q̄ conchesset doctorū q̄ impendēs
consilium delinquēt in crimine
pro quo excoīcatus incurrit ex-
coīcationē. siue eīz facturus alīs
siue non. quia participat in cri-
mine. Alb. dicit hoc certū. si
consilium datum est directe ad
crimen. quod excoīcationē indu-
cit. puta ad clericum uerberādū
non sic si daret consiliū in facto
pro quo excoīcatio non erat. uel
auxiliū contra offendētē. Inno.
Auxiliū intelligitur de directa
participatione. secus de indirecta.
ut si quis excoīcatus est q̄ facit
guerram contra ecclesiam uel cle-
ricū. postea ego illi guerrā facio
tu contra me iuuas illū. auxiliū
ei prebens. quia per hoc melius
guerrāz faciet excoīcatus. tu nō
es excoīcatus. quia non hoc intē-
dis. fatetur etiā host. q̄ domū
auxiliū uasalli excoīcati inuoca-
re pōt. ppter fidelitatis debitū
quod remanet. Inno. etiā dice-
bat q̄ liceret tibi contra inimicū
tuum inuocare auxiliū excoīca-
ti. propter guerrāz. ita q̄ sibi ēt
in sua guerrā auxiliū prestes.
quod tamen host. reprehendit.
Io. an. Fauorem. in laudatione
facti. Alb. dicit fauorem īpēdi fac.
Absolutio dicit hic glo. talis lu-
gatur snīa hominis non canonis.

Sed pe. de aucha. dicit q̄ dicūt
doctores q̄ ista est snīa iuris. q̄
tamē trahit executionē a snīa iu-
dicis. s. cum quis participat in
crimine criminoso propter quod
excoīcatus est ille ab homine.
Est tamen uerū q̄ ubi alias epi-
scopus absoluit a snīa iuris. nō
ab ista absoluet. ut littera dicit.
sed absoluet ab excoīcatore. Un
remanet conclusio q̄ participans
criminoso in crimine incurrit ex-
coīcationē siue extra territorium
excoīcantis siue intra. siue sine
subditi siue non. q̄ iuris aucto-
ritate ligant etia z si promulgans
excoīcationē coīcaret. q̄ nō sua
sed iuris snīa ligatur. glo. obie-
ta facile tolluntur. quia totum
operatur dispositō iuris. q̄ snīa
hominis extēditur ad alios. hoc
ex recollectis sub eo. idem dicit
Inno. io. an. s. q̄ est snīa ista ca-
nonis. cōcessisse uidetur. at istud
habeas pro regula in omni snīa
excoīcationis lata a canone. quia
potest ordinarius absoluerē. nisi
per papam fuerit absolutō refer-
uata. in aliis autē snīs secus. et
per hoc inferas. q̄ si pōt a qualz
snīa canonis generalit̄ lata. potius
poterit absolutio a snīa excoīca-
tionis lata per constōez speciales
uel sinodale. Unde si subditi epi
bononiensis incurant snīam p
constitutionē episcopi mutinē.
ueniens bononiā poterit absolui
a bononiensi. Io. de lig. Excipit
tamē pe. de aucha. ab hac regla

supradictuz casum. Si difficile.
propter nimiam distantiam vel
periculum mortis. Io. an. et pe.
de ancha. cautionem iuramenti.
Io. an.

*Exco. q. facientes interfici
aliquem christianum p. assassinos.*

Statuimus ut quicumq. p. r.
ceps prelatus. seu quis alia
ecclesiastica secularive persona
quempiam christianorum per predic-
tos assassinos interfici fecerit vel
mandauerit. quicquid mors ex hoc
fortitan non sequatur. aut eos re-
ceptauerit vel defecerit. vel occul-
tauerit excois sniam et depositio-
nis a dignitate. ordine. honore.
officio et beneficio incurrant ipso
facto. Inno. quartus. ex. de ho-
mici. pro humano. li. vi. Prelatus
etiam episcopus. decretalis enim Quia
periculosus. infra de sen. ex. li. o.
vi. non eximit eos a snia excois.
io. an. Assassinos. hoc est pessimum
genus hominum. et possunt dici a
scindendo vis. quia abscondunt animam
de corpore iuxta uelle et mandatum
domini sui cuiuslibet christiani.
Et cum de istis simpliciter expri-
mat. ad alios homicidas non ex-
tenditur quod isto. c. continetur
in his penis. d. xxv. Quia arch.
Mandauerit. si mandauit. q. co-
gitatio non tenet in finibus suis.
et ideo non mirum si puniatur. alius
secus. de pe. d. i. cogitationis. Et
puto q. et si trauerit mandatum

re integra. q. nihilominus incur-
rat penam. cum ex solo mandato
iam prius ligatus esset. et ad h.
facit quod statim sequitur. io. an.
Receptauerit. patenter ut diffe-
rat a sequenti. s. occultauerit. et
isti receptatores tamquam aggressores
tenentur. L. de his qui latro. l.
i. et ii. arch. Excois. arch. Ex q.
papa sibi non reseruat absolutio-
credo q. ordinarius possit absol-
uere. ex. de sen. ex. nup. io. an.
Et nota q. in summa pisana sic
dicitur. assassini fuerunt. et forte
adhuc sunt quidam infideles q. ex q.
busdam falsis opinionibus quibus
fuerint enutriti. et facili mitteba-
tur ad occidendum quemcumq. christi-
anorum. non curantes si ob hoc
occidendi essent isti. contra quorum
pestem statuit Innocentius quartus
istam decretalem.

*Exco. q. procuratores q. conser-
uatores se itromittant de
alijs.*

Decernimus ut si conserua-
tores et alii q. de mani-
festis iniuriis et violentiis
scietur se itromiserit. seu ad alia
q. iudiciale indagare exigit. sua
extenderint potestatem. eo ipso
per unum annum ab officio sint
suspensi. Pars uero que hoc fieri
procurabit sniam excois tunc
a qua non possit absolui nisi ei q.
sic fatigauit indebite. primo satis
faciat integraliter de expensis. ex.

*Ipsi celum. cellam. l. ad te
receptum.*

de officio deleg. hac constōe. li. vi. Scienter. si ignorantia esset iuris vel crassa vel affectata. idēz esset. igitur. infra de reg. iu. ignorantia. 10. an. Indaginez. inquisitionem. ab officio. et a beneficio. quod est eius sequela. xxxii. di. preter hoc. Suspensi. ecce quān speciale in conservatore. quod nō est ī delegato. quia dato q̄ delegatus ītromittat se de eo quod nō est sue iurisdictionis. nō propter hoc locum habet pena. quia non videtur expressa in eo. 10. an. de expensis. ad idem. de emunit. ec. quoniam in fine. li. vi. dicit petrus de ancha. q̄ cōservator ē iudex datus ad tuendū aliquos contra manifestas īurias omnes vel certas. iudiciali utens īdagine. et dicit 10. an. q̄ solus papa pōt dare hos conservatores. Ipsorū autēz conservatorū iurisdicō et ptās dependet a forma litterarū. et latior est forma adiuncta post constitutionē statumus. de officio et po. iud. dele. li. vi. et constōne fī: Attendatur ergo tenor litterarum sicut et privilegiorū. Item fm pe. de ancha. tēs possunt excoicare pro huiusmodi notoriis. Item nota q̄ conservatores etiāz non possunt nisi sint epī et eorūz s̄iores abbates uel q̄ ī cathedra libz ecclesiis uel collegiatis obtinent personatus uel dignitates. Nec aliquis potest esse conservator sui conservatoris. nec aliquis potest habere conservatorē eum.

qui ē sub eius iurisdictione domino uel abstractu ecclesiastico uel temporali. exceptis regibus et regibus. ex. de officio deleg. hac constitutione. li. vi. Itēz tales cōservatores non possunt dmittere uices suas exceptis citationibus et s̄narum denunciationibz. nisi aliq̄ eis p litteras committeret. et tunc committere possunt īfra loca in quibus fuerint deputati. et personis superius dictis. Item non possunt procedere contra aliquos extra ciuitates uel diocesis quibus fuerint deputati. nec possunt aliquos citare ultra unā diocētam a fine illarū diocesis. ex. de off. dele. hac constitutione. li. vi. Item si conservatores ītromittant se de aliis q̄ de manifestis īuriis non solum tēnūt penam suspensionis. ut dictum ē. sed etiāz ipī processus non ualent. quia excedunt fines mandati ex. de rescrip. Lum delicta. Et si citauit aliquem inuicem tāquā pro notoria offensa. et eum ob contumaciāz excoicauit. Si constat licet iniuria sit facta. non fuisse manifestam. non ē excoicatus fm Inno. Item expirat officium cōservatoris morte cōcedentis quo ad negotia incepta. et hoc nisi aliud expmaret ī lris eius. ut in dicto. c. Item sciendū s̄ Innoce. q̄ licet conservatores nō habeant iudicalem indaginez in notoriis. tamen bene possunt quia omnia illa sine quibus eorū

iurisdiclio non possit explicari i
teliguntur eis esse commissi. An
possunt citare. et contumaces pu
niri ex. de officio et po. iu. de le.
de causis. Item si maleficium e
notorium aliter non iudicari optet
q super hoc querat probationes
et cogat testes. secunda ca. q. i.
in primis. Item quia in noto
rius aliquis ordo iudiciarius est
necessarius. Item si reus confite
atur factum et dicat q usus e iure
suo. in hoc casu admittet. pbatōz
Aliter enim non posset implere
iurisdictionez sibi commissam.
Similiter oportet q pcedat ad
inquisitionē quādo factum e no
torium. sed nescitur quis fecerit
Item ad repellendū iniuriā pōt
inuocare brachiuū seculare. sicut
alii iudices. Item si reus qui
fuerat cōdemnatus et excōicatus
compareat infra annū. et dicat
se velle satisficere. cognoscat con
servator de quantitate damni.
hec Innocē. Item si reus negat
maleficiū. et actor velit probare
esse notorium. conservator cognos
cet. alio inutile esset suum officiū
quia quilibet posset negare. Sicut
si reus fatetur maleficiū. sed
dicit non esse notorium quia per
eius confessionez factū est noto
rium. extra. de coha. clericorum
et mulierum. *Ueltra. Exco. q.
doctores et magis doctores a
i scol. ad audiendū. sciēt retine
tes leges ul' fisciā religiosos
habitu dimisso.*

Doctores siue magistri qui
religiosos habitu suo di
misso leges uel phisicam
audientes scienter docere aut in
scolis suis presumperit retinere
simili eo ipso sint snā innodati.
ex. ne cle. uel mo. statutū li. vi.
Dimisso. quid si non dimiserit
habitū. dicitur q tunc nō sunt
excōicati doctores. quia hec pēa
non est amplianda. infra de reg.
iu. in pems. dic contra quia cō
municat in crimīe. et sic eadē nō
minori excōicatione ligatur. ex.
eo. si concubine. Et in hoc pōt
dici uenire potius ad declaratōz
iuris ueteris q noui. casum pōt
re. io. an. Scienter. ubi incede
ret in habitu. tunc non haberet
locum ignorantia. sed ubi incede
ret sine habitu tunc probabiliter
poterit ignorare. io. an. Retine
re. Nota officium doctoris scola
rem de scolis expellere. et per id
quod dicit retinere. dicas q licet
doctor sciat monachum habentē
domū iuxta scolā lectoris i do
mo propria audire excōicatus nō
est. quod dixi infra de re. iu. lo
cupletari. Quid si talis mona
chus nō uult exire scolā. uidet
per hanc litteram q licite in pōt
sit expelli. ad hoc supra. de sen.
ex. ueniens. et hoc maxime si ue
ra esset opinio q excōicatus non
gauderet priuilegio canōis. quod
non est uerum. fm io. et bar. q
notant. xvi. q. iiii. Siquis dein
ceps. Quid si non pōt expelli

exeat doctor scolas ad instar eius
quod dicimus. cum excoicatus
intrat ecclesiā. ut nota. xi. q. iii.
sicut apostoli. 10. an. Similit
quia comunicauit in crimine. ut
dixi. Et quia conditor canonis
sibi n̄ reseruauit absolutionē. aliis
indulisse uidetur. et facit quod
notat s̄ eo. sup̄ specta 10. an.

*Exco. s̄ magros ul' scolares
qui sup̄ cōducendis alior' ho
spitijs in lesionez ul' p̄iuri
tijs habitantur.*

Constitutionē factā ab ep̄o
portuēsi aplice sedis legato.
et a predicto tusculano postmodū
confirmataz. uidelicet ut nullus
magistrozū siue scolarium super
conducendis aliorūz hospitij in
lesionem uel p̄iudiciū habitā
tium audeant hospitez cōuenire.
nisi prius constiterit tempus con
ductionis elapsū. uel inquilini
in hoc suū fauorez prestauerit
et consensum. cum idem portuen
sis sub excoicatione hoc prohibu
erit. alter sub pena anathematis
idem decreuit obseruandum. ra
tum esse decernimus. et eam auc
toritate apostolica confirmamus.
statuentes ut a te frater episcopo
et tuo quolibet successore hoc sin
gulis annis in cōmuni audientia
magistrozū ac scolarium recitet
Clemens tertius ex. de lo. et cō.

ex rescripto. Constitutionē. et sic
nota q̄ legatus in sua prouincia
potest facere constitutionē; etia;
sub perpetuo anathemate. s̄. de
off. leg. c. ultimo. ad cōfirmataz
idēst approbatam et innouatam.
quia solus superior cōfirmat. ut
supra de off. leg. studuisti. Sc
olarium. Solum ḡ magistri et sco
lares prohibentur conducere ho
spicia scolarium; propt̄ potēiores
constitutio ista emanauit. et per
hāc litterā uidetur q̄ scriptores
qui non sunt scolares sed uxorati
non obligantur hac constitutiōe
cū de illis non fiat mētio. Laur
duxit hanc penam extendi ad eos
qui gaudent priuilegio scolastico.
large sumpto scolarium uocabulo.
et gratia scolarium ibi sunt. dūmō
ibi non sint meretrices. Nec obi
cias q̄ pena non debet exēdi q̄
hodie et pene queq̄ ampliantur.
argu. ad hoc infra de uer. signi.
Cum in partibus. Laur. et cū eo
concor. Innocē. sed non credo q̄
ad scriptores uxoratos extendat
hec constitutio. licet sine propt̄
scolares. Eadem enī ratione extē
deret ad cartarios. et rasoires car
tarūz. ber. Conuenire. i. alloqui
uel de habitatione tractari. glo.
interlinearis. Sub excoicatione
iam lata. glo. iterē. Et nota q̄
Inno. goff. alber. et pe. de peru
lio dicit q̄ ista cōstitutio et ex
coicatio est localis. et habet locū
solum bononie. et hoc etiā placz
magis. Jo. an. Sed host. dicit

esse generalem. Nam quia fauorabilis ideo dicit eam extendendam. Et contra non tenet opinio eius.

*Exco. q mittentes nuntios
ul' h'is alicui de cardinalib'
inclusis pro electione pape.*

Nilli fas sit ipsis cardinalibus vel illorum alicui nuntium mittere vel scripturam. q uero contrafecerit scripturam mittendo vel nuntium. aut cum aliquo ipsorum secrete loquendo. ipso facto sententiam excommunicationis incurrat. greg. x. ex. de elec. ubi periculum. li. vi. Cardinalibus scilicet inclusis in conclauem pro electione fienda summi Pontificis. Secrete loquendo. nisi qui de uoluntate omnium cardinalium inibi presentium pro his tantum que ad electionis instantiam et negotium pertinent uocaretur. ut dicitur supra in textu sicut potest aduocari uel iurisperiti uel religiosi uel tabeliones. Incurrit. canon est latens. Sed ordinarius absolueret potest. ex quo papa sibi non reseruauit. Bo. an.

*Exco. q dnos et rectores
no observantes decretum
de inclusis cardinalibus.*

Posterea adiciendo sanctum q ut dominus aliqui rectores

et officiales civitatis illius in qua romani pontificis electio fuerit celebranda auctoritate nostra. et eiusdem approbatione concilii potestate sibi tradita. premissa omnia et singula plene ac inviolabiliter sine fraude et dolo aliquo faciant observari. nec cardinales ultra quam premititur artare presumant.

Super his autem taliter observandis statim audito summi pontificis obitu coram clero et populo universo civitatis ipsius ad hoc specialiter convocandis prester cor porale iuramentum. Quot si premissa diligenter non observaverint. aut fraude in eis commiserint. cuiuscumque sint preeminentie conditionis aut status. cessante privilegio. eo ipso sententiam excommunicationis incurrant. et perpetuo sint infames. ex. de elec. ubi periculum. li. vi. Celebranda sunt distinctione superius facta. io. an. presumat. quia tunc essent excommunicati. sicut in se defendendo modum excedens. quod dicitur ut supra de resti. spo. olim. Et nota casus in quo laicus auctoritate canonis potestatem habet in clericum contra illud 1. ad vi. d. benequidem. io. an. Presumit. s. que dicta sunt supra. de inclusione fienda cardinalium in conclauem et administratione necessariorum cum tertia et modo qui ponitur in textu ipsius capituli.

*Exco. q sectam fratricellis
et q ples eadem ritibus unien.*

Særa romana ac universalis
ecclesia domio licet imeriti
presidemus, sicut religiosa et pia
nota benigno fauore prosequimur.
sic supersticiosos conatus isoler
tum hominū detestatur. uidelicet
ne sub ouina pelle gregez dñicuz
truculentia lupi rapaces tuadant.
sub pietatis imagine uirus here-
tice prauitatis obrepat et sub pre-
textu conuersationis angelice in-
cautis mentibus malignus spūs
illudat. Cuius rei gratia sacris
canonibus est interdictum. ne al-
quis nouum ordinem aut religi-
onem inueniat. Vel habitum
noue religionis assumat. sed qui-
cunq; ad religionē uenire uolue-
rit. ingrediatur unam de religio-
nibus approbatis. Nonnulli tñ
prophane multitudinis uiri qui
uulgariter fraticelli. seu fratres
de paupere uita. ac bizochi siue
bichini uel aliis nomib; nomi-
nantur in partibus italie. necnō
insula sicilie. comitatu prouincie.
narbonensis. et tolosane ciuitati-
bus et prouinciis. aliisq; diuer-
sis citramarinis et ultramarinis
partibus cōtra dictos canōes ha-
bitū noue religionis assumere. cō-
gregatōnes et cōuenticula facere.
et superiores sibi ipis eligere. quos
ministros seu custodes seu guar-
dianos aut nomib; aliis appel-
lant. plurimos ad eorum sectaz re-
cipere. loca etiam de nouo cōstru-
ere seu constructa recipere. loca ī
quib; habitāt in cōmū pñblace

mendicantes quasi eorum ^{b.ii} ecclesia
secta foret una de religionibus p-
se approbans. temeritate damna-
bili presumpserunt et presumūt.
etiam incessanter. Et ut ipsorum
error ueritas et impietas religio
reputetur. plurimi eorum regulaz.
ordinē fratrum minorum. que;
sanctus franciscus instituit se p-
fiteri. ad litteram se obseruare
confingunt. quāq; in obedientia
generalis uel prouincialiu; minist-
rorum ipsius ordinis nō morēt.
præcedētes se a sancte mēone cele-
stio papa qnto p. n. huius stat9
seu uite priuilegiū habuisse quod
cum etiam si ostenderent nō ua-
leret. cum bone memorie bonifa-
cius papa octauus p. n. ex certis
causis rationabilibus oīa ab ipso
celestino p. n. cōcellā que p ipm
bonificiū non contingeret appro-
bari uiribus pētus uacauerit. or-
dinemq; uite priuilegium non iue-
niatur per eundez bonificiū ap-
probatum. Quidam autē eorum
dictum habitum et uiuendi ritū
a quibusdam episcopis seu eorum
superioribus uel aliis ecclesiarū
prelatis concedere licuit cōtra for-
mam concilii generalis. Nonnulli
etiam ex ipsis asserētes se esse de
tercio ordine beati francisci peni-
tentie cum uoto predictum statū
et ritum eorum sub uelamēte elis
nomis satagūt palliare. euz tamē
in regula ipsius tertii ordinis ta-
lis uiuendi ritus nullatenus sit
concessus. Et q; ī errorū baratiz

faciliter ruunt qui conceptus pro-
prios patrum diffinitionibus an-
teponunt. ipsorum copulimus sicut
fide digna relatione percepimus
a veritate catholice fidei devian-
tes ecclesiastica sacramenta despi-
ciunt ac errores alios student mul-
tipliciter seminare. Cum itaque
talium damnanda temeritas in
eiusdem fidei detrimentum fidelium
scandalum prefati minorum et aliorum
ordinum obprobrium. et in suorum
et aliorum multorum animarum per-
niciem redundare noscatur. Nos
sectam rituum et statum huiusmodi
non obstantibus premissis eorum
excusationibus quas friuolas re-
putamus et quicquid per eos com-
muniter vel divisim sub religionis
conventus collegii seu congrega-
tionis nomine vel colore attemp-
tatum extiterit vel existit et fratrum
minorum consilio auctoritate apostolica
nullius fuisse vel esse decernimus
firmitatis. et quatenus de facto
processerunt de consilio et aucto-
ritate premissa reuocamus omnino
ac perpetue prohibitioni subici-
mus. et pro ecclesia dei penitus
abolemus eisdem personis et aliis
quibuscumque sub pena excommunicationis
quatenus in eas si secus fecerint incur-
rere volumus ipso facto anungen-
tes expresse ne statum sine secta
et rituum huiusmodi ab ipsis assumptum
sedent ulterius. vel ipsum de no-
uo assumere quoquo modo pre-
sumant. Episcopos quoque et eorum
superiores et etiam alios prelatos

quoscunque. qui predictis personis
vel aliis rituum vivendi et habitum
supradictos. preter specialis apostoli-
ce sedis auctoritate deinceps con-
cesserit predictae excommunicationis iuri
decernimus subiungere. Dignum
est enim adulterinas plantationes
quas non pater celestis. sed humane
auctoritatis audacia plantat. apo-
stolici culminis censura diuellat.
nec patiatur in agro dominico per-
uere congregationis uesperes ex-
crescere. cui proprium est diuina
opitulante gratia uirtutes serere.
ac uicia radicibus extirpare. Nulli
ergo omnino hominum liceat etc.
Datum Avinionen. primo kalendas
Iulian. Anno secundo. No. xxiii.
Fran. de Zam. in elemet. cum de
quibusdam. de relig. do. allegat
istam extravagantez. et etiam pau.
dicentes quod hic reprobatum statutum
quorundam qui uulgariter appel-
lantur fraticelli. seu fratres de
paupere uita. aut bizochi. aut bi-
chini. seu aliis nominibus assump-
tum noue religionis habitum.
superioris sibi eligentium congrega-
tiones et conuenticula facientium.
non obstante quod ordinem seu insti-
tutionem ordinis. a certis dicentibus
episcopis habuisse. cum talis uiuendi
modus nullatenus sit concessus.
per hoc dicit pau. quod etiam repro-
batur status bigamialis quia ui-
detur quedam noua religio propter
auctoritatem sedis apostolice instituta
Ex hoc inferat quod etiam si renun-
ciaret propriis. non ex hoc erunt

approbare nec religioſe. ex quo non habent regulā a ſede apoſtolica approbatā. eo. ti. li. vi. dicit etiam idem fran. q̄ i domo ſua poſſunt mulieres agentes penitētiā uti quo habitu uoluerint. per hoc enim q̄ utuntur habitu etiaſ ſimili ad bigbinas nō ſunt bigbine. ex quo nō congregātur cum eis. unde non eſt periculuz aliquod hoc caſu.

Exco. cōtra aſſumētes officiū ſenatoris ſeu regis inſ Rome ſine licentia pape.

44

Nullus imperator. ſeu rex romanorū aut alius imperator. uel rex princeps marcbio dux comes aut baro. uel quilibet alterius notabilis preemiētie. potentie ſeu poteſtatis. uel excellentie ſeu dignitatis exiſtat. frater. filius. uel nepos eorum. ad tēpus. uel in perpetuū. ſeu quis alius ultra annuale ſpatiū quouis mō. colore. nēc. per ſe uel p aliaſ perſonaz quomodolibet ſubmitteat in ſenatorem capitaneū. patricium aut rectorem. l'ad eiūdem urbis regimen ſeu officiū noiet. eligatur. ſeu alias etiā aſſumatur. abſqz licētia ſedis apoſtolicę ſpeciali p ipſius ſedis litteras. conceſſione licētia huiusmōi ſpeciali expmētes. quod ſi ſecus factū

ſuerit. nō nōtationē electionē ⁊ aſſumptionē huiusmōi decernim⁹ eſſe nullas. uer⁹ etiā nōtati electi. ⁊ aſſumpti. ſi huiusmōi nōtationi. electioni ⁊ aſſumptioni cōceſſerūt aut ſe de ipſis quomōlqz intromiſerint. intendentes ⁊ obedientes eiſdem. ⁊ i hoc dantes ipſis nōtationibus electionibus ⁊ aſſumptionibus. aut nōtatis electis uel aſſumptis auxiliū uel fauorez. publice uel occulte cuiuſcunqz conditiōis extiterint. eo ipſo ſnā excoica tionis incurrant. Et infra cōtēptores quoqz ſeu uiolatores alicuius premiſſorū ab huiusmōi excois ſnā. preterquā i mortis articulo abſolui non poſſunt. niſi per rōanum pontificem. uel de ipſius petita ⁊ obtenta licētia ſpeciali. nō obſtātibz priuilegiis. nēc. ex. de elec. fundamēta. li. vi.

Exco. i impedientes uifiſitationem annuali i uifiſtatiōe.

Siquis uifiſitatores monialium ipſos i premiſſis impedire preſumpſerint. ſeu aliquo premiſſorū. niſi admoniti reſiſcant. ipſo facto ſnā excois ſe nouerint i curſuros priuilegiis. ſtatutis conſuetudinibus q̄uſlibet in contrariū non ualituris. ex. de ſta. mo. attendentes in clemē. Uifiſitatores. de uifiſitationibus loq̄tur monialium qui debēt ſingulis annis uifiſitare monaſteria. ita q̄

ordinarii debent visitare monasteria non exempta et exempta. Etiam illa que non recognoscunt superiorem nisi papam. Monasteria uero exempta que scilicet sunt ordinum exemptorum ut camaldulensium. cisterciensium cartusiensium mendicantium habent visitare prelati eorum. qui in uisitatione huiusmodi debet inquirere et uidere de uelut ne sit uanitas in eis de clausura et contuentia de coereis non fiendis et huiusmodi et compellere eas ad religionem seruandam remediis oportuis. quod totum potest trahi ex ipso textu de ere. Ipsos ordinarios uisitantes apostolica auctoritate uel propria uel superiores ipsorum monasteriorum 10. an. Impedire per hanc litteram puto quod necesse sit impedimentum precedere. et ammonitionem sequi. ad hoc ut locus sit huic pene. hoc dico. quia uidi quoniam prelatos scribentes monialibus quod pariter se certam die ad recipiendam uisitationem impo-
z. et in eis litteris faciunt monitionem quod nullus impediat. talis enim monitio fieri debet ut desistant ab illato impedimento. ut locus sit huic pene. Facit quod scripsi. de con. preb. cum nostris. gl. ii. Sed nunquid illato impedimento. fiet monitio notari. an sufficit generalis. pro: et contra facit. ex. de m. et hon. cler. c. 1. Ipso facto. Est ergo iste casus quo sufficit monitio et absoluet ordinarius Ex quo papa sibi non reseruat.

Iohannes. an.

Exco. h. fingentes casus fraudulenter. q.

Qui fingit fraudulenter aliquem casum. per quem aliquis iudex mittat ad aliquam mulierem pro testimonio. uel ipse iudex fraudulenter uadens excoicatus est. ex. de iudiciis. Mulieres. li. vi. *Exco. h. iheretice se ad habendum curiam alicuius populi alterius lingue sine licentia diocesani illius populi.*

Quandoque una ciuitas uel dioecesis habet populos diuersarum linguarum habentes sub una fide uarios ritus et mores. tunc pontifex loci si ugens necessitas fuerit presulem nationibus illis conformem qui diuina illis officia celebret et ecclesiastica sacramenta ministrat instruendo eos uerbo pariter et exemplo sibi uicarium in predictis constituere potest qui sibi per omnia sit obediens et subiectus. Si quis autem aliter se ingerat est ipso iure excoicatus de off. iud. or. quoniam in plerisque *Exco. h. illos qui absoluti propter aliquem casum mortis uel periculi ab eo etc.*

Nos qui a snia canōis ut ho-
minis cum ad illum a quo
alias uel de iure fuerant absolu-
di nequeunt propter iminentem
mortis articulum. aut aliud im-
pedimētū legitimū pro absolu-
tionis beneficio habere recursū.
ab alio absoluant. si cessante po-
stea periculo ut impedimēto hu-
iusmodi se illi a quo his cessanti-
bus a quo absolui debebant. ſci-
to cōmode poterūt cōtempserūt
presentare. mandatum ipsius sup
illis pro quibus excoīcati erant
humiliter recepturi. et satisfacturi.
put iusticia suadebit. decernim⁹
in eandē sniaz reincidere ipso iu-
re. ex. de sen. ex. eos. li. vi.º.
Idem statuimus de his qui cu⁹
a sede aptica ut legatis ipsi⁹ ab-
solutionis beneficium a quibusuis
sententiis conse. iunt. iungitur
ut ordinariorū suorū uel aliorū
quozūlibet suscepturi penitētiā
ab eisde. se cōspectui representēt
et passis iuriam seu hiis quibus
ppter hoc obligati existūt satis-
factionem exhibeant cōpetentem.
Si hoc cu⁹ pūmū cōmode pote-
runt non curauerint adimplere.
ubi supra. Canonis. li. io. an. di-
numerat. xxxii. casus excoīcatō-
nis quos trahit ex libro sexto. q
ōnes supradicti sunt exceptis du-
obus qui infra ponunt. et excep-
tis quatuor. s. sniam seu excoīca-
tione illam que est contra fedi-
cū imperatores. ex. de sen. et re-
iud. ad apostolice. li. vi. Et illā

que est de religiosis domibus.
ca. i. et duas que ponūt in c. i.
de scismaticis. et sunt contra ia-
cobum et petrū de calūpna. Lar-
dinales. et contra tenentes eos. p
cardinalib⁹ et fōnētes scisma i-
ductū p eos. Que quatuor sen-
tentie ideo non sunt posite quia
non uidebatur expediens uel uti-
le. de. de ancha. sup hoc. c. eos
plura notabilia ponit. et omīllo
primo subdit. secūdo uero q qñz
quis nō pōt absolui ab eo a quo
de iure fuerat absoluendus. S
quis est ille cui hoc de iure com-
petit. sic q a snia canōis ille ab-
soluit cui canon reseruauit. alias
idesi si nemini reseruauit absol-
uit ordinarius. Si uero est snia
hominis ille q protulit debet ab-
soluere. Sed in eius defectu uel
negligētia si est delegatus addit
delegans. Si est ordinarius ad-
ditur superior. hec probātur de
off. de prudentia. de off. ord. ad
repamendā. Tercio nota q ppter
iustū impedimētum pōt quis ab-
solui ab alio q ab eo a q de iu-
re fuerat absoluēd⁹. īmines aut
periculum mortis dicitur iustū
impedimētū etiam si īmineat
aliter quaz per infirmitatē. puta
tiet hostē capitale. uel ē obsess⁹
uel ī māibus predonis. uel tirāni.
uel nauigaturus ē piculosa nau-
gia. uel patitur naufragium. uel
iturus est per loca periculosa. ff
de dona. cā mor. le. iii. Istos et
alios casus uide de sen. exco. de
his. b. petrus. Innoc. uero super

decretali quibus. de sen. ex. declara-
rat quosdam casus in quibus ab-
soluendus per sedem aplice re-
gulariter pro uolenta manu in-
iectione absolui potest in predi-
ctis casibus citra sedem aplice.
taliter autem absolutus tenetur ces-
sante dicto casu se presentare sedi
apostolice primus est si incidat in
firmitate etiam ex qua non immet
periculum mortis. ut podagra uel
quartana febris. Secundus ini-
micia que timeatur in uia.

Tertius inopia. ut si ita pauper
est quod non possit habere expensas
itineris. Quartus senilis
etas seu imbecillitas destitutioque
dignitatis. n. sonefit h. fortis uideat
tur ad subeundum laborem. in qua pi-
culosi est absolui. Item si te-
neretur in uinculis. Item etiam in
summa dicitur quod de his qui sunt
magne potestatis et ita delicati uel
debilitati quod labores eundi ad eu-
riam nequeunt sustinere. papa est
consulendus. intimatis sibi circū-
stantiis facti et persone. et iuxta
ipsius consilium est agendum. dicit
ibi glo. quod hoc est intelligendum quoniam
nequeunt ire de facili. quod ad ar-
bitrium boni uiri est referendum.
Si autem omnino non possunt. papa
non requisito possunt absolui. sicut
notauit alanus in c. mulieres.
Et querit hic per. de ancha. Ut
ista absolutio que potest fieri propter
iustum impedimentum ab alio quam
ab eo qui debet. habeat locum in

excoicationis alia ratione quam per in-
iectionem manu. Et inno. quidem di-
cit quod habet locum solus in excoica-
tis pro manu iniectione. sed si aliquis
sit excoicatus a iudice uel a iure
licet absolui possit in mortis arti-
culo. arg. supra. e. a nobis. Et tamen
in casibus qui ponuntur supra eo
quoniam de quibus dictum est. non habet
locum. sed tantum ab excoicatore
uel alio ad quem spectat absolui
di sunt. et ita notat ipsius allegat
io. an. in nouella in c. quoniam.

Sed hic dicitur idem. quod iste tex-
tus facit contra istas opiniones. tunc
dicitur ab alio absolui. et supra
in principio c. huius generaliter
dixit ab homine uel a iure. et sic
de alia excoicatione quam illa que pro
manu iniectione infligitur locum
habet ista absolutio ab alio. propter
iustum impedimentum proveniens ex
multis causis. ut c. ea noscitur
et c. quoniam. et c. quod de his.

Quarto nota quod absolutus ab ex-
coicatione ab alio ex causa quam ab eo a quo
debuit cessante causa illa tene-
tur facere id quod primo teneba-
tur. scilicet comparere coram suo iudice.
Et aduerte ad quem finem debet com-
parere. ad hunc scilicet ut mandatum
suscipiat. non ut amplius absol-
uatur. Et nota quod ille qui absolui-
tur ab excoicatione debet satisfaci-
cere. quod intelligitur iuxta pro-
prias facultates. et per hoc inferit
archi. facultates ecclesie quas ad
usum habet ad hoc non teneri. xvi
q. vi. c. ult. pro quo facit clemens.

nolentes de hereticis. Quinto
nota qd hic dicitur cum cōmode
pōt ire ad eum a quo fuerat ab-
soluēdus. qualif sumi debeat hō
uerbum cōmode. Vide quod no-
tatur ī clem. Siquis suadēte. de
pen. glo. antepenultima. ibi 10. an
super uerbo cōmode poterit.
Dicit idem de sen. ex. de cetero.
Dicit ibi decretalis qd citius op-
tunitatem habuerit. quod expo-
nit ibi host. cessante impedimēto
et aliquo modico tempore indul-
to quo sibi de necessariis valeat
providere. et per hoc patet qd nō
credetur circa hoc absolutus. sed
iudex habebit hō arbitrari. als
ipse absolutus ex frivolis excu-
sationibus. frigoris. caloris. et his
similibus constitutionē eluderet.
facit de dol. et contu. cum olim
Nec obstat qd de occulta re et de
anime piculo queritur. et sic sibi
credendum. de homi. significasti
Et fateor id uerū ī foro penitētia
li. de spon. tua. ii. quo ad uncu-
lum occulte contrahendum. Un-
ex quo scīaz habet de mora scire
debet se excōdicatus. iudex tamē
eum non denūciabit nisi prius eo
uocato per coniecturas uiderit il-
lum esse morosum cognitione su-
per hō premissa summaria. l. ca.
pio. in fine. hoc. 10. an. Arch. ue-
ro super c. cupientes. de elec. li.
vi. tractans hoc uerbū cōmode
dicit inter cetera qd iudex īspecta
qualitate personarū. uiarū et tem-
porū arbitrabitur quō cōmode

possit fieri. et dietas maiores uel
minores. ff. de uer. obli. cōtinu9
Secundo considerādo dietas uul-
gares quas homīes facere cōsue-
uerunt. sed in id quod dictū est
supra e. li. vi. de reſcri. Statutū.
Si autem diete uulgares non ap-
pareant. ipse iudex referat se ad
legales uidelz computando uigin-
ti miliaria p dieta. et si facta cō-
putatione superſit tantū unū mi-
liare pro illo dabit unaz integraz
dietaz. ut notaf. ii. q. vi. propter
in glo. qd si fuerit longa uiarum
distantia. equoz est in septimana
unum diez pro quiete dari. Naz
mensis datur ad parandū se. xx.
uero dies ad expectandū. et hoc
pbat littera ista cōmode. Non
enim pōt uenire per uiginti uel tri-
ginti pietas continue absqz alia
intermedia quiete. ad hoc. lyrii.
di. cum longe. debet iudex arbi-
trari benigne tempus itineris ad
hoc. infra de off. deleg. cōſuluit
Et computabuntur diete a loco a
quo iter arripuit sine fraude. ſuf-
ficit enim secundū hanc litteraz.
qd non sit in negligentia uel frau-
de. Sexto nota in parag. Idem
ibi. Quibusuis snīs. qd papa et
legatus absoluit a quibuscunqz
ſentētiis excōdicationis. Quod
10. mo. intelligit de snīs iuris.
nō hominis. Naz ut dicit pa-
pa uel legatus nō absoluit ab illo
de ſtilo curie. ſz etiaz mittit miſi
in caſu qd delegatus non poſſz ab-
ſoluere cū mortu9 eſſet nec aliq

nō ſolū

successit in delegationem. Idem
putat quando successor bene suc-
cedit in delegatione. sed non est
spes de festina provisione. putat
etiam io. mo. in casibus predictis
delegatorum. sed si absolutus non
pareat non reincident ipso iure nisi
in eo quod appareat uiciata. hec omnia
cessant si late recipias litteras ut
verbum sonat hic et in principio
huius capituli. quod etiam loquitur
generaliter. de utrisque exprimit.
Et hoc tenet io. an. s. quod in quibus-
cunque finis iuris et hominis locum
habeat. quod si dicitur quod reinci-
dat ipso iure nisi pareat et compa-
reat post absolutionem ut hic dicitur.
Item nota quod archi. expo-
nens verbum contempserit. dicit
quod contemnere dicitur. hoc ipso
quod iusta causa cessante se non presen-
sentat illi a quo fuerat absolu-
tus. ut nota. ii. q. vii. Metropo-
litanum. Idem io. an. Item quod
pe. de archi. cum quis semper
teneatur se personaliter presentare
pro absolutione obtinenda cessan-
te impedimento accessus ad absolu-
torem. utrum talem absolutionem
quis possit petere per procurato-
rem. et hosti. dicit quod non. Sed
Inno. dicit quod si iusta causa subest
potest peti absolutio per procurato-
rem etiam in absentia. Archi. in
isto c. etiam remittit ad notata
per speculatorem in ti. de procu.
Et ibi dicit quod procurator consti-
tutus specialiter ad petendum abso-
lutionem sufficit. et ita servat curia

ut ibi notatur. Ad hoc facit quod
quis se representat. aut in propria
persona. aut per procuratorem ido-
neum. d. xviii. episcopus. Et dicit pe.
de archi. quod a finis interdicti et
suspensionis potest peti absolutio
per procuratorem. quia nec solen-
nitatem forme. nec absolutionem
desiderat. Et in hoc omnes con-
cordant. Item dicit archi. et
pe. de palude. quod patet ex princi-
pio huius capituli. quod propter mor-
tis periculum vel aliud impedi-
mentum quodcumque ab alio quam ab
eo ad quem de iure absolutio per-
tinet excoicatus absolui non debet.
si haberi potest ad illum recur-
sus vel ipsius copia. Item dicitur
in directorio iuris li. iii. ti.
quarto. s. de absolutione ab exco-
municatione iuris. et subditur.
ibi quod quando aliquid istorum non
potest fieri tunc absolui debet.
et potest. et semper episcopus est require-
ndus. si potest haberi. aliter suffi-
cit simplex sacerdos. ut notavit
Innocentius. ex. eo. c. nuper. Et est in-
iungendum ei quod cessante impedi-
mento temporali se illi qui super
hoc potest representabit. sed ubi
est perpetuum impedimentum. non
est hoc illi iniungendum. Item archi.
fallit hoc in casibus in quibus
nullus absolueret potest. nisi in arti-
culo mortis. ut in falsariis litterarum
pape. et insequentibus hostiliter
cardinali. Et iniuriose vel temere
percutientes episcopum vel bamerem.
Et in religiosis vel clericis secularibus

inducentibus ad nonēduz eligere
sepulturam. ne ponūtur ī eodez
li. Quidam alii casus ī qbz
solū in articulo mortis quis pōt
absolui illi uidelicet ut puto de q-
bus expresse dicitur in ipsis sen-
tentis iuris q nō possit ab hu-
iusmōi absoluerē citra sedē apo-
stolicam nisi in articulo mortis.
sicuti etiā expresse hoc habes in
sententis processūs annualis q
fit ī curia p papā ut habes īfra
**Exco^o q̄ euz qui se gerit
pro papa cui nō est electus.**

Statimus ut si forte inimi-
co homīe supersemināte zū-
zaniā inter cardinales de subli-
tuēdo ul̄ constituēdo summo pō-
tifice non poterit esse plena con-
cordia. et duabus partibus con-
cordantibus tertia pars cōcorda-
re noluerit aut sibi aliū presu-
pserit nominare. ille absqz ulla ex-
ceptione ab uniuersali ecclesia ro-
manus pontifex habeatur. qui a
duabus partibus electus fuerit
et receptus. Siquis autē de tertie
partis nominatione confusus quia
de ratione esse non pōt. sibi nomē
episcopi usurpauerit. tam ipse q̄
qui eum receperint. excoicationi
subiaceant. Et infra preterea. Si
a paucōribz q̄ a duabz partibz
aliquis electus fuerit ad apostola-
tus officiu. nisi maior cōcordia
intercesserit. nullatenus assumat.

Et predictē pene subiaceat si hūi-
liter noluerit abstinere. ex. de elec-
tione. Exceptione et sic nulla exce-
ptio sibi pōt opponi nisi de here-
si. xl. di. si papa. alias enī q̄tūcū-
qz precise etiā ipse papa scribat.
legittima exceptio est admittēda.
īfra de off. del. ex parte. et supra
de rescript. Si qñ. ber. Innoc. et host.
cūpos. dixerunt q̄ papā de he-
resi accusari possit. et non excipi
et hoc tenet archi. eo. ti. c. ubi.
li. vi. Partibus. Nunquid ille q
eligitur computabitur iter duas
personas. uidetur q̄ sic. infra de
de. cū ī iur. dic q̄ nō ut nō. īfra
eo. cū ī iur. et c. cumana. tamē
cum dicitur in hac decretali de
duabus partibz. aliqñ obseruāt
cardinales. alii non per specialia
eorum statuta. Ber. in aliis elec-
tionibus ualz q̄ fit a maiori pte
capituli. dum tamen seruet unā
de formis illis. īfra eo. qz ppter
Item nota q̄ non ē ius papatū et
acquisitum in huiusmodi recep-
tione siue sit ad osculum siue ad
obedientiam. siue de incathedra-
tione. Nam eo ipso q̄ electus est.
ex sua auctoritate papatū recipere
potest. Lau. duz enī eligitur. s.
a duabus partibus confirmatur.
et statim habet liberam et plenā
administrationē. xxiii. disti. In
nomine domini. Ber.

**Exco^o q̄ dicos locites to-
mos manifestis usarijs.**

Quicunque manifestis usura-
riis alienigenis aut aliis no-
niondis de terris ipsorum ad exer-
cendum fenus ut fenus exercere
uolentibus domos locant uel alio
titulo quocumque concedunt. sunt
excommunicati. nisi sint patriarche ar-
chiepiscopi uel episcopi qui prela-
ti non excommunicatione sed suspensio-
nis ipso facto incurunt. et si per men-
ses hunc sustinuerint. terre ipsorum
quidam in eis idem usurarii moran-
tur. extunc ecclesiastico subiaceant
interdicto. ex. de usuris usurari-
li. ubi dicitur 10. an. in glo. quod
manifesti usurarii dicunt illi de
quibus notorium est de iure. ut
quia confessi. uel condemnati. uel
de facto ut quia habent operis eui-
dentia que nulla possit tergiver-
satio celari. ut quia tenent aliter
suum paratum. Item secundum petrum
de perusio sunt manifesti usurarii
per iudicis publicationem uel claram
probationem. uel quorum probatio est
in euidenti et manifesto. ut quia
et si non exerceant palam et notorie
usuras. tamen per modicam causam ex-
aminationem erunt manifesti. ut
quia apparere libri suorum rationum.
ut notat archiepiscopus in c. quandoque eo. et
uel cum coram sacerdote et testi-
bus publice fatentur se esse usu-
rarios manifestos et ostendunt li-
bros rationum. ista etiam cum autem
culis in hoc sufficeret. Ita tenet
fredericus de fenus in consiliis suis.
Item secundum 10. an. et lapum. ex unico
actu potest dici usurarius manifestus

si ille potest probare. Item potest
episcopus statuere modum quo quis
censeatur usurarius manifestus.
cum possit ius commune fortificare
per penam. ut notat Innocentius. Item
si testator mandat in testamento
restituere omnes usuras per eius ex-
ortas non expressis personis qui-
bus extorsit. ex hoc non dicitur ma-
nifestus usurarius. quia confessio
illa nil operatur ex qua quantitas
non exprimitur. Item an si fue-
rit manifestus potest recipi probatio
post mortem usurarii. hoc per de
perusio. Item dicitur 10. an. in glo.
quod si locum ignorat ipsius esse usu-
rarius. probabilis ignorantia eum
excusat. ex quo autem scit debet
eum repellere. glo. super ubi ti-
tulo. puta pignoris comodati et
huiusmodi. Item si sine ullo titu-
lo illum ibi esse permittit. sed si
uendit uel donat non uidetur hic
locum constitutio secundum glossam idem
esse in hoc casu.

*Exce. 3. impediens seque-
strationes fictas per ordinem
sup aliquo beneficio.*

Distinus ut si una contra
possessorem diffinitiva sententia
super beneficio apud sedem sum-
marum apostolicarum in petitorio uel
possessorio promulgata beneficii
ipsum a possessione huiusmodi con-
tra triennio pacifice an possidet

ab eo non fuerit per loci ordina-
rium apud alias idoneas personā
sequestratur. 7c. Siquis autē
sequestrationē huiusmodi impedire.
uel fructus sequestratos quoquo-
modo presumpserit occupare ex
cōicationis sententiā incurrat ipso
facto. a qua nisi impedimento prius
amotō in occupatis per eū fruc-
tibus restitutis nullatenus absol-
uatur. et nihilominus si fuerit de
litigantibus cadit a iure suo. nec
obstat. si de nullitate sententię oppo-
natur. ex. de sequestra. c. 1. i. cle
Una sola. Multo fortius si ples
10. an. contra possessorem. Si 9°
contra petitorē pro possessore fer-
tur sententiā non fit sequestratio. Itē
si inter duos vel plures petitores
fertur sententiā pro uno contra reliquū
vel reliquos nō fit sequestratio.
Item si fertur contra possessores
nō pro petitorē qui forsan ad pu-
nationem agebat. nō est locus se-
questrationi. 10. an. Diffinitiva.
interlocutoria non habet locū cō-
stitutio. Est autē interlocutoria
que inter principium et finem causę
fertur super his que incidunt et
emergunt. Diffinitiva uero prin-
cipalem quęstionē diffinit. de quo
satis in spec. de sententię prolatione.
10. an. Super beneficio ecclesiast-
tico. Si 9° inter petitorē et bene-
ficii et possessorem esset quęstio
alia personalis uel realis. diffini-
tiva pro petitorē. non esset locus
huius cōstituti. 10. an. Promulgata
per auditores curię a quorū sententiis

appellatur. 10. an. Beneficium.
Nota quia non fructus tantum
sed etiam beneficium sequestratur
10. an. etiam si illud beneficium
sit dignitas uel personatus. uel
curam habeat animarum. ut dicitur
in ipsa clemē. Triennio. ista duo
requiruntur ne fiat sequestratio.
scilicet quod pacifice sit possessus. et
triennio. non iurboato. sed consu-
mato tertio anno. 10. an. Ordina-
rium. non distinguit an ad illud
spectet institutio nec ne. Restitu-
tis. Non sufficit cautio de resti-
tuendo. et si fructus non extant
ipsorum extimatur. 10. an. Nul-
latenus per istud uidetur quod absol-
utio contra hoc facta non teneat
cui conco. infra de sepultu. c. 1.
In contrarium uidetur eū hec
forma sit a iure data non ab ho-
mine. facit quod scripsi post glossam
de resti. spo. c. ultio. unde quid
dicam infra de iure pat. c. 1. Ibi
uidetur dicere quod tenet talis ab-
olutio. licet sit puniendus qui sic
absoluit. Remittit etiam ad nota-
ta de sen. ex. venerabilibus. Ubi
autem: li. vi. et ibi dicit quod tenet
iniusta absolutio. quomodo habeat
super hoc iurisdictionē. sicut etiam
tenet iniusta excoicatio. xvi. q. iii
ca. 1. quia per ius domini esse
uoluit soluendi et ligandi. de pēt.
di. i. uerbum.

*Exco. q. clericos et religio-
sos qui iuranc. aliquos. 7.*

Ane temerarios uolutores
constitutionis illius que rela-
guis et clericis secularibus pro-
hibet ne aliquos ad uouendū au-
randum uel fide interposita. seu
alias promittendū inducant ut se-
pulturā apud eorū ecclesias eli-
gant. uel iam electā ulterius non
immutent similem snām pena i-
dicta in constitutione contenta i
suo perdurāte robore. Incurrere
uolum⁹ ipso facto a qua ab alio
q̄ a sede aplice preterq̄ i mortis
articulo nullatenus absoluendos.
nullis priuilegiis. aut statutis
cuiusq̄ tenoris existant in cōtra-
riū super his ualiturus. ex. de pe-
cupientes in cle. Constitutio hec
constitutio habetur de sepul. c. 1.
li. vi. Sententiam. s. excoicatis
de qua dixi ultio. et illam supra
uocauit snām. Alique sunt pe-
ne contenta punit illa constitutō
eligentes sic sepulturam ex uoto
iuramēto et huiusmodi. Et quo
ad sepulturam ex uoto iuramēto
et huiusmodi. ut quo ad sepulcū
ram intestatū decedant. Item pu-
nit allicientes modis predictis. s.
per uotum iuramētū et huiusmodi.
quia si eos sepeliēt restituere te-
nentur corpora si petuntur. et
omnia que perueniunt ad eos ra-
tione sepulture infra decem dies.
alias ipsorum ecclesie ubi sepulta
fuerunt et ipsorū cimiteria sunt
interdicta. 10. an. Absoluendos.
hic respicit hunc ultimū casum
tantū sic separātū ab aliis. Nam

ab excoicationibus aliis que po-
nuntur in predicta cle. Absoluūt
ordinarii. Ab hoc autem papa.
Nota tamen q̄ ex hoc non tollit
quin aliquis proprio motu possit
uouere uel iurare in aliquo loco
eligere sepulturam. et quia si fece-
rint debeat obseruari dñm nō
inducatur ad hoc per predictos
et modis predictis. Item si clē-
cus uel religiosus cōsilio uel sua-
sione inducat aliquē ad eligendū
sepulturam in ecclesia sua nō tñ
adrouendum. uel iurandum. uel
alias promittendum hoc non ui-
detur q̄ incidat in canonem. cui
sic dicat textus.

*Exco. q̄ religiosos exeuntes
clau. ut audientur leges.*

Entra religiosas personas
exeuntes ad audiendū leges
uel phisicā. Alexander predeces-
sor noster olim statuit in cōsilio
Turonensi. ut nisi infra duorū
mensū spaciū redierint ad clau-
strum sint excoicati. et ab omni-
bus euentur. et i nulla causa si
patrocinū prestare uoluerint au-
diantur. Reuersi autē in choro.
mensa capitulo et ceteris. ultimi
fratrum existant. et nisi forte ex
misericordia sedis apostolice totū
us spem promotionis amittant.
uēn quia nōnulli extalib⁹. p̄t
quorundam opiniones diuersas

excusationis aliqui assuebant
Nos volentes ut de cetero ipso
facto in iam excōicationis incur-
rant districte precipiendo mādā-
mus quatenus tam a diocesanis
et capitulis ipsorum. q̄ a ceteris
episcopis in quorū diocēsis i
huiusmodi studentiales excōica-
ti et predictis penis obnoxii pu-
blice denūcient. Quia vero the-
ologie studiū cupimus ampliari
acēt. Ad archidiaconos. decanos
plebanos prepositos. cantores. et
alios clericos personatus habē-
tes. Ac non presbiteros. nisi ab
his infra spacium prescriptū de-
stiterint. hoc extendi volumus.
et appellatione postposita firmi ē
obseruari. honorius tertius. ex-
ne cle. uel mo. super specula.

Petrus de perusio sup ista decre-
tali super specula sic ait. Sciēdū
q̄ est triplex phibitio personarū
quo ad audiendum leges uel phi-
sicam. quidam. n. prohibēt rōne
professionis. quidam ratione or-
dinis. et quidam rōne beneficii.

Quantum ad primos. i. profes-
sis expresse uel tacite patet q̄ nō
possunt exire claustrum ad legen-
dum uel audiendū leges uel phi-
sicam. ut et supra eo. nō magno.
Contra faciens si non redit infra
duos menses ad claustrū excōica-
tur ipso iure. ut hic. Sed du-
bitatur. a quo tēpore incipit illud
tempus duorū mensium currere.
glo. dicit a die publicationis cō-
stitutionis. Alii dicunt q̄ a die

quo exit claustrū. et hec ē opinio
Innocē. gloss. et Vincent. et addit
Innocē. q̄ computatur istud tem-
pus ab exitu monasterii. scilicet
hac de causa. Tertiū dicunt q̄
a die a quo incipit audire legem
uel phisicā quod ē uerius. host.
et archi. dicūt q̄ etiā si audiat
semel infra duos menses ē excōi-
catus. sed gloss. et Vincentius di-
xerunt expectandū esse finē du-
orum mensium ante q̄ incurant
penā. et io. an. credit hanc. q̄ esse
ueram. Et etiam doctor scienter
tali religioso participans scilicet
in docendo. est excōicatus etiā
si ipse religiosus habitum nō di-
mittat et hoc quo ad leges et phi-
sicam. et etiam si de licentia sui
prelati leges et phisicā audiat. s̄z
archi. et lapum. quia decretales
magne et sup specula districte lo-
quūt. Quo ad secūdos. i. rōne
ordinis phibent audire leges et
phisicam sacerdotes tantū. ut cao
super specula. Constituti autem
in aliis ordinibus ab huiusmodi
ut c. cum ex eo de elec. li. vi.

Quo ad tertios. i. ratione bene-
ficii prohibētur audire huiusmodi sci-
entias. constituti in dignitate cu-
rata uel non curata ut hic. Si
antez habeat ecclesiā parochia-
lem. et nō est sacerdos. nō probi-
betur audire huiusmodi sciās nisi
talis ecclesia sub se habeat capel-
las. Item religiosus egrediens
monasteriū ad audiendum sciās
nō prohibitas ut theologiam et

ius canonicum . si hoc facit sine
licentia sui prelati sniam excoica-
tionis incurrit . Idem si cum lice-
tia uadit . sed habitum non por-
tat . et doctor qui huiusmodi sci-
enter participat talem docendo .
vel retinendo in scolis pari snia
ligatur . Em lapum . Abbas ante
no exemptus si uult ire ad studia
concessa extra suum monasterium
Episcopus illius loci habebit consilium
illius monasterii uel conventus .
Et si uisus fuerit expedire poterit
licentiam dare . tam si sine licentia
episcopi uadit non uidetur ligari
pena excoicationis Em archi .
Freutes scilicet de claustris suis
statuit supra eo . et . no magnope
Menium a tempore snie huius
constitutionis siue publicationis
connumerande . et nisi restituerint
ipso facto sniam excoicationis i-
currunt . Et uerba ista que hic po-
nuntur usqz ad uerz quia sunt co-
siliij turonensis s . eo . no magno-
opere . Ver . Audiantur tanquaz
ipso iure excoicati . alias etiā mo-
nachi et canoici regulares ab ad-
uocatione repelluntur . xvi . q . 2
1 . alia est . nisi pro utilitate eccle-
sue abbate nihilominus impera-
te . Ver . Amittit . Nota q abba-
tes uel episcopi cum talibus dis-
pensare non possunt . ar . contra . in
fra de sen . ex . cum illorum in fine
sed hoc ad terrore aliorum et cau-
telam statutum fuit . uel quo ad
dignitates hoc intelligitur . illud
quo ad honores . Ver . Penis . s .

quia promoueri non possunt si ne
dispensatione apostolice sedis . et
aliis superius positis . prescriptuz
duorum mensium computanduz a
tempore publicationis huius con-
stitutionis . quia ante publicatio-
nem nemo tenetur . arg . s . de co-
stitu . c . ii . Ex quo eni constitucio
publice promulgata est et publi-
cata quilibet tenetur ad eius ob-
seruantiaz post duos menses . In
autem . ut facte noue constitucio-
circa parit . in coll . de rxi . dis .
quid dicitur . Sed non ante . xxxii
q . iiii . dixit sarra . Sed cum ista
constitutio iam promulgata pu-
blicata sit iam cum nullus habet
exculationem . Sed nunquid epi
possunt tales absolvere . credo q
sic quia conditor huius constitu-
tionis non retinuit sibi absolutio-
quo . scilz ab excoicatione . Ver . ex-
tendi . scilicet predictas penas de
quibus superius facta e mentio .
scilicet q sint excoicati . re . Et
ita uidetur q isti spem promo-
tionis amittant . nisi cum eis p
sedem apostolicam fuerit dispen-
satum . ut dicitur supra de mona-
chis . inducit quasdam allegaciones
in contrarium . et tandem conclu-
dit dicens . tutius est dicere q i-
currant omnes predictas penas .
cum lra hoc expresse dicat . duz
dicat hoc extendi re . Et etiam
ubi dicit predictis penis obnoxii
Ver . nota q dicit archidiaconus
super isto ca . q tales audientes
Em innoce . et goff . habent duos

mensēs antequā ligentur per id
quod habetur in precedenti ca.
super. in fine. Et ista etiam fuit
ibi sententia Uincē. qui dicit q
isti duo menses incipiunt exi-
tu ipsius monasterii. Sed host.
dicit q etiam si semel audiat li-
gatur. Et littera sequens multū
fauet sūe hosti. Et respondit ad
illam lram nisi ab his. sc. q ibi
non respicit religiosos. sed secula-
res tantū clericos. personatus ha-
bentes. Et nota fm host. q solū
papa dispensat cum regularibus
exentibus ad audiēdū leges uel
phificam. ut promouētur. hoc
etiam probatur in spe. de legato.
pag. nunc dicendū. Uil. 7 Ber.
Item nota q dicit Innocē. q si
in claustris audiūt uel legūt mo-
nachi non ligantur ipsa constitu-
tione. Sed dic cum host. esse ue-
rum istud quo ad uerba ipsius.
mens tamē eiusdem refragatur
omino. Unde non sine misterio
ponit hec littera istā dīctē. docere
intelligo ubicūqz. Nam exitus
uidetur fuisse causa impulsiva p-
dictē constitutionis finalis. No-
q tales scēe religiosi non cō-
gruunt. cum eis exercitium eaz
interdicatur. et hec causa nunq
cessare potest. gō nec eius effectus.
infra. de penite. 7 remis. cum in-
firmis archi. Idem pe. de peru-
sio. qui 7 subdit. dicebat io. sup
decre. Non magnopere. q si reli-
giōsus exit claustrū sibi ipsi le-
gens uel studens ī legibus ligat

hac pena. sed etiam professus ac-
cedens ad principium uel repeti-
tionem socii incipientis ī legibz
cā honoris. dicit io. idem q liga-
tur. quo ad uerba. quia consō
hec prohibet auditum. ex mente
nō ligatur. Nota etiā q istud
q interdicūt clericis supra nōia-
tis in predicta decretali sup spe-
cula. ī fine. audire. s. leges 7 phi-
ficam declaratur per bonifaciu
non extendi ad eos qui obtinent
parochiales ecclesias. ratione
huiusmodi ecclesiarū. nisi hēdē
ecclesie fuerint plebanie sub se ca-
pellas habentes in quibus institu-
antur clerici perpetui nequentes
ab ipsis absqz causa rationabili
amoueri. ex. ne cle. uel mo. statu-
tū. li. vi. ubi dicit io. an. q iō dī-
rōne ecclesiarū. quia si haberēt
dispensatiue uel alio modo perso-
natum euz illis ecclesiis. bene te-
nentur consōm. uel si essent pre-
spiteri tenentur. non rōne ecclesie.
sed ordinis. ut supra dixi. Item
q dicit capellas. idē uidetur te-
nendum. 7 tutius si unicam hēt
capellam. non obstat ar. a uerbis
scilz plābis numeri. quia non di-
cit hic nisi fuerit plebāia habēs
capillas. s. dīc ī pti plebāias hē-
tes capellas. 7 pluralitatez capel-
larum ad pluralitatē plebaniarū
referam. argumentum supra. de
priuil. priuilegia. Et quod dicit
ab ipsis. intellige plebanis uel ca-
pellis. 7 melius. ioannes an.

**Excommunicatio contra reli-
giosos professos.**

Inhibemus ne de cetero ali-
quis quācūq; religionem
tacite vel expresse professus. i. sco-
lis vel alibi temere habitum reli-
gionis sue dimittat. nec accedat
ad quevis studia litterarū. nisi a
suo prelato cum consilio sui con-
uentus vel maioris partis eiusdē.
sibi etiā ad studiū hūā primum
sit ocella. si quis horū temerariū
auolator extiterit. excoīcatōnis i-
currat snīaz ipso facto. ex. ne cle-
vel mo. ut periculosa. li. vi. *Re-*
ligione quamcūq; . dñ tñ appro-
batam. supra de uoto c. i. li. vi.
10. an. Expresse. in casu isto nō ē
dñā inter tacitam ⁊ expressā.
10. an. Professus. nota professus
non posse redire ad seculū. quod
dic ut s. de regularib9. consulte
10. an. Temere. ex causa emz licz
habitum transformare si iusta sit.
puta timor. ut supra de ui. ⁊ ho. de
cleri. 10. an. habitum. Superiorē.
10. an. in nouella. unde et idē ex.
de reg. in. li. vi. super regla ulti-
ma. in nouella dicit. q. hec re-
gula. s. certuz est ꝛc. facit ad q̄s-
tionem disputataz hic per dñm
guido. de petra lata. de mōacho
qui bene fert habituz monachalē
sed coopertuz habitu clericali. q̄
sit apostata. quod uidetur hodie
approbatum per cle. de ui. ⁊ ho
cle. qm. in prima solōne. Lum

iste religiosus iustā causāz trans-
for mationis sui habitus nō alle-
get. indubitanter dico ipsuz esse
apostatā. *Dimittat. adeo habit9*
est annexus oslibus monachoruz
q̄ i quocūq; loco cōsistētes siue
in lecō quiescentes cōstanter eo
uti debent. ut habetur. xx. q. 1.
uidua. ⁊ xxiii. d. Sanctimonialis.
ubi dicitur. q̄ eo habitu semper
uti debz. Sz nō uidet q̄ illud sp
sit ita amare itelligendū. ut priā
facie sonare uidetur. xxi. q. iii.
sine ornatu. ibi extra domos. ꝛc
Dic q̄ illud loquitur de clericis
secularibus qui nō sunt ita astr-
cti ut monachi. Quid si i sco-
lis vel alibi sine causa dimiserit
monachi suū habitū. licz postea
ad male dimissum habitū reuer-
tantur. etiaz si postea sint uel ef-
ficiantur bonefame nō poterūt
eligi in abbates. ar. 1. q. 1. Sigis
ihuiusmodi snīe fuit laur. ⁊ 12.
de al. ⁊ pe. qui dixerunt q̄ nō so-
lum est talis ineligibilis. sed elec-
tus deiceretur. archi. nō puto q̄
monachus in cella sua dimittens
habitum. uel duz balneuz intrat
in occulto. uel iacens sine habitu
ligetur hac constitutiōe. als pau-
ci inuenirentur non ligati. sed qñ
exhibet se conspectibus hōinum
sine habitu uel in habitu laicali
uel clerici secularis sine cā iusta.
tunc ligantur. 10. an. in nouella.
Quāuis ut dictū ē deberēt sem-
per ex honestate religiōis defer-
re habitum. nō tamē uidetur q̄

incurrat excoicationez in stando
sive ex aliqua causa rationabili.
puta. ut dormiendo melius qescat.
ut induendo sacras uestes nō ap-
pareat sibi gibbus. ut querat pu-
lices. ut se balneet. ut aptius scin-
dat aliquod lignum. et huiusmōi.
quia sic nō uidetur temerarie di-
mittere. tamē etiā in h mōi cōue-
nientius esset non dimittere. Si
autem dimittat uel habituz trās-
formet ut faciat aliquod maluz
ut scilicet fornicetur et huiusmōi
non ē dubium qd est excoicatus.
fm pe. de palude. si etiā dimitte-
ret uolens transire ad aliam reli-
gionem ut sic citius exciperetur
etiā merideret ī snāz. dicit autē
pe. de palu. ī quarto. qd q iocosa
leuitate ad horam ut currat. uel
lapidem proiciat et ponat habitū
non meridit in snām. quia non ē
uerisimile papā ī minutis tantū
laqueum posuisse. hec ille.
Quamuis hoc dicit ut compre-
hendat etiam studium theologie
sive iuris canonici et huiusmodi.
ratio esse pōt quia mōachus de-
bet suo claustro esse contentus.
ut. xvi. q. i. qui uere. Et ei a ca-
none precipitur ut intē claustrū
moretur. ut e. q. iuxta. Nā mor-
tuus dicitur esse mundo. Dicit
tamē 10. an. qd theologiā et decre-
tales legere possunt. quia sunt sci-
entie pietatis. xxxvii. i. dis. Sigs
gramaticā archi. prelati. i. abba-
ti uel alio qui tenet uicē abbatis.
qui proprie dicitur suus platus.

Sed nunquid poterit episcopus
dare talem licentiam eundi scilz
ad scolaz. non credo nisi interue-
niat cōsensus abbatis. ut hic ar.
xii. q. i. non dicatis. Item nun-
quid extendens penam istam p-
hibitiuā ad abbates. multa indu-
cit archi. ad probandū qd cadat ī
penam. Tandem dicit qd in lñā
abbatis obtinenda nomīe prelati
uidetur episcopus contineri. et
tunc si abbas uoluerit ire ad stu-
dia litterarū extra suum monas-
terium habebit consiluz conven-
tus illius monasterii. et si uisum
fuerit poterit licentiaz impartiri.
s; ob stare uidetur illud relatiuū
sui quod sequitur. quod uidet re-
spicere īmediatum prelatuz ipsius
monasterii. et sic non episcopum.
et fm hoc pōt dici. qd q̄uis ab-
bas malefaciat si uadat preter li-
centiam epī ad queuis litterarū
studia. non tamē uidetur ligari
hac pena cōstōis. cum sit pena
lis et restringi cōsuevit magis q̄
laxam. Archi. et quod in fine dī
de licentia episcopi. uidetur hīe
locum in monasterio non exēpto
ab eius iurisdicōe. Licētia. et tūc
potest omnia sine quibus in scolā
esse nō potest. quod dic ut notā.
ii. q. vii. cum pastozis. 10. an. Et
dicit archi. qd si mutuum cōtra-
hit tenebit monasteriū usq; ad
probabilem modum. nisi actum
fuisset qd alius pro mōacho sum-
ptus inueniret. ut propinquū uē
alius. Si autē obligaret libros

uel res alias pro scolari uel alio.
non ualeret obligatio. quia mo-
nachus seruus est monasterii. *o.*
liiii. multos. Idem si fiderit
pro aliquo. quia scilicet non tenet
Arch. horum quia scilicet apostata
uit dimittendo habitum. uel qz
accedit ad studia sine licentia. *io.*
an. ipso facto. speciale e in religi-
oso apostata quia alias non e apo-
stata excoicatus. sed excoicand9
fm quod notant. *io.* an. *7* her.
xxiii. *o.* siqs ex clerics. *io.* an.

*Excommunicatio contra reli-
giosos ministrantes sacra-
menti unctionis ex fine
et eucharistie sine licentia.*

Religiosi q clerici aut lai-
cis sacramentu unctionis
extreme. uel eucharistie
ministrare. matrimoniu sollemp-
nizare non habita sup his paro-
chialis pspiteri licentia speciali. aut
queq excoicatur a canone preter-
q in casibus a iure expreis. uel
per privilegia sedis apostolice co-
cessis eisde. uel a sententiis p sta-
tuta prouincialia aut sinodalia p-
mulgatis. seu ut uerbis eoz uta-
mur si a pena *7* culpa absolvere
presumpserint excoicationis sniaz
incurrant ipso facto. a qua cum

taxat a sede apostolica absoluen-
di. Et paulo post nullo religiosi
eisde super hoc exemptionis uel
alio privilegio suffragante. et in
fine. Sane religiosi illis quibus
e ab apostolica sede concessum.
ut familiaribus suis domesticis
aut pauperibus in hospitalibus
suis deq etib9 sacramenta possint
ecclesiastica ministrare. nullu ex
premissis uolumus quo ad hoc p-
iudiciu generari. ex. *de privileg.*
religiosi. in cle. *Religiosi.* Pau.
religiosi in sex casibus sunt exco-
municati. *7* cum hoc loquatur ge-
neraliter omnes religiosos com-
prehendit. etiam populu habetes.
clericos autē seculares non comp-
hendit. etia si in his excederent.
Euch. Paul. non dicit *uatici.*
Unde patz q locus est pene siue
detur in morte siue detur i uita.
non obstat. l. *o.* penitentes i fine.
quod intelligo ut in morte omni-
bus detur uaticum. per illos. s.
qui hoc possunt. penitentia autem
tempore necessitatis a quolibet
sumi potest. Queritur an he cle-
mēt. habeant locu in quibuscunq
religiosis. Soluit lau. q sic oñ-
modo sint religionis approbare.
Idem lopus. als enim non sint re-
ligiosi. *de religio.* *do. c. ultimo.*
ifran. de zam. Pre comprehendit
uocabulum religiosi etiam noui-
cios fm lapum. utru autē com-
prehendantur hic religiosi cōuer-
si uel mōiales sunt uarie opiones
p *7* contra. *7* utraq pot sustineri.

Lau. et pe. de ancha. de moralibus
 tenent quod non lau. quod sic fran. de
 zam. lapius quod religiosi ministrant
 sacramenta non solum clericis
 secularibus sed etiam regularibus
 sine licentia. et precipue alterius
 religionis, incidunt in hanc penam.
 et hoc est tutius quam si contrarium
 sollemnizare. 10. an. et pau. idest
 sollemniter benedicere. Et de hac
 benedictione habetur xxx. q. v. c. i.
 et in quatuor sequentibus. Et dicitur
 zen quod in verbo sollemnizare com-
 prehenditur omnis sollemnitas que
 observatur iuxta ritum religionis.
 de spon. c. i. siue fiat sollemnis be-
 nedictio siue dicatur missa spiritualis
 pro contrahentibus. Non habita.
 10. an. Sed unquam credit religio-
 sus parrochiano dicenti se habere
 talem licentiam. uidetur quod sic per
 id quod notatur. de pen. d. vi.
 placuit. quia non est presumendus
 in memor sue salutis. i. q. vii. san-
 ctimus. et ponit ibi ipse 10. duas
 oblationes et ipse soluit. Parrochi-
 alis. 10. an. per hoc quo ad secu-
 lares mercenarios et his similibus
 intelligo presbiterum in cuius par-
 rochia inhabitant. facit quod no-
 ta. de pen. d. vi. placuit. de hoc
 scripsi de pen. et remis. c. omnes
 super verbo sacerdotes. et host.
 tractat in summa de parrochiis
 parat. ultimo. super verbo quis
 intelligat parrochianus. secundum fran-
 de zam. dicit quod statim cum quis
 uadit ad habitandum in certa pa-
 rochia intelligitur fieri parrochianus.

nisi accesserint causa recreationis
 uel ob aliam causam temporalem
 statim reuersurus ad propriam pa-
 rochiam. quia tunc secus. de se-
 pul. is qui. li. vi. Prespiteri.
 10. an. puto sufficere licentiam pa-
 rochialis. qui adhuc prespiter non
 est. puta quia est infra annum uel
 dispensatum est cum ipso. secundum for-
 mam decretalis. cum ex eo. de ele.
 li. vi. Uel ex parrochiali collegi-
 ato. eo. ti. statumimus. Uidetur
 etiam sufficere licentia uicarii ge-
 rentis curam per modum decretali
 predictae. cum ex eo. puto etiam post
 factum a penis excusari illum non quod
 hoc fecit de auctoritate diocesa-
 ni. facit de pen. et remis. c. ii. li.
 vi. Nam diocesanus est parrochia-
 lis eius. et hoc fortiter quando ua-
 cat parrochialis ecclesia. sed quoniam
 non uacat ante factum consilio ab-
 stinere. et ex licentia episcopi uel
 archiprespiteri ciuitatis hoc
 non fieri licet ab aliis recipi pos-
 sint. Paulus etiam dicit quod licet
 hec uera sint scilicet quod sufficiat licen-
 tia predictorum. tutius est a littera
 non recedere. et addit paul. hanc
 consuetudinem locum non habere in
 illis que predicta sacramenta reci-
 piunt a certa persona ratione con-
 suetudinis privilegio uel alio quo-
 uis modo. secundum de rel. do. quia con-
 tigit in fine. ex. secundum de sta. regula.
 ne in agro. parat. sane. in clemen.
 hec procedunt secundum fran. de zam.
 nisi aliud habeat consuetudo. Nam
 ut dicit paul. si certa esset consuetudo

a quibus recipiuntur hec sacramen-
ta nō est locus huic pene. de re-
liqui. do. quia contingit. Que cō-
cessio sacramentorū tunc non com-
petit rōne parrochie cuius fauore
hoc uidetur statutum. Speciali
pau. sufficit q̄ parrochiano det
licentia facta specificatione sacra-
menti. puta de eucharistia. siue
alio. licet nō exprimatur nomen
religiosi. Item sufficit q̄ de
religioso licentia facta specificatōe
sacramentorū. licet parrochiano
non exprimantur. ar. de tempo.
or. c. 1. jo. an. etiā dicit q̄ credit
per talem specificatōem factā eni-
tetur pena. et addit q̄ de sacramen-
to baptismi et penitentie non intel-
ligitur predicta pena. quia hic nō
exprimuntur. idem pau. A canōe
io. an. quocūq̄ etiā a quo ep̄us
vel sacerdos possit absolvere de
sen. ex. nuper. de excoīcatōis a ca-
none. an. procedat quo ad omnes.
solut. laur. q̄ sic. siue sit religio-
sus eiusdeꝝ ordinis siue alterius.
siue sine clero siue laici. siue mu-
lieres. fran. de zam. Et intelligūt
lau. 7 lapus de excoīcatōe maio-
ri non de minori. Absoluentes
excoīcatos per statuta legato-
rum tenet. zen. q̄ incidunt. Si
autem religiosi absolūt a sn̄a
homīs quod non possunt. nō ha-
bet locum pena. euz istud nō ex-
primatur. Idez pau. 7 zem. 7 lau.
Ex hoc inferitur q̄ i excoīcatū
per sn̄az pape. nō est locus huic
clēm. quod tenet lauren. quia si

nolūisset de hoc intelligi expres-
sisset fran. de zam. Sententus.
io. an. p̄nto q̄ omne sn̄am inclu-
dat excoīcationis. suspensionis 7
interdicti cuius necessaria sit ab-
solutio. Queq̄. io. an. etiam re-
ligiosum vel confociū. nihil enī
excipit. qui dicit quodcūq̄. de
maior. 7 obed. Solite. in fine.
icurrant. Querunt hic io. an. et
pau. quid iuris de recipientibus
talem absolutionem vel predicta
sacramenta an sint ligati eadem
sententia ratione participationis.
Epau. quidē remittit ad id quod
dicit de consang. 7 affi. eos. ibi
autem sic dicit i quodam simili
casu. tunc participans criminoso
ē excoīcatus. euz participat post
latam sn̄am. ut in c. si concubie
sed hic non participat post. sed i
actu pro quo ligatur. glosa. Uel
dic q̄ licet participans i crimine
criminoso sit excoīcatus. non tñ
participans in actu illo pro quo
alter ligatur. B ibi. jo. an. remit-
tit ad id quod dixit de sn̄a excoī-
municationis. contingit. primo.
idem fran. de zam. f. q̄ illud de
participatōe i crimine habz locū
quando participatur post actum
damnatum. non in ipso actu.
Querit idē scilicet fran. de zam.
Utrū religiosus ignorans penā
de qua hic et alias homo sancte
uite si mistret eucharistia. sine
licentia parrochialis p̄cipiteri n̄
tamen in contemptum ipsius iei-
dat i penam. 7 uidetur q̄ sic. q̄

ignorantia iuris non excusat. re-
gula ignorantia. li. vi. Contra-
rius consilium dicit fran. per hanc
litteram in uerbo presumpserint
que notant dolum et temeritate
ministrantis. sicut enim miles ar-
mate milicie excusat ab ignorantia
iuris. L. de iur. et facti igno-
rantia. l. i. ita et hunc possumus
excusare et hoc precipue in foro
penitentiali in quo credendum est
asserenti hoc ignorasse. quia tamen
in hoc forte aliqui contradicerent
quod eo ipso est presumptio quod fecit
contra hanc cle. tutius est quod pe-
tatur absolutio. *Utamur. io. an.*
Pau. concordat de hereti. accusat.
ille. li. vi. Papa tamen omnem delicti
penam uere contriti dimittere
potest. facit de consecra. dist. v.
baptizare. Et hanc concedit cru-
ce signatis in uoto ultramarino.
ut notat host. de hereti. ad abo-
lendam. et in anno centenario. ut
patet et in extrauaganti bonifacii
habet antiquorum. Concessit. Idem
uidetur si consuetudine hoc obti-
neat. argu. s. de religio. do. quia
contingit. Etiam io. an. dicit quod hoc
uidetur de consuetudine idem esse.
quia tamen ponit obstantiam ad istud
de consuetudine de decet ad aliam
partem uel saltem dubiam relin-
quere. Apostolica generale prin-
cipium circa hoc scilicet totum orbem
respicit solus papa concedit. spe-
ciale tamen quo ad suam diocesim
concedit episcopus ex causa quod dicit
ut de rel. do. constitut. dicit et lau-

ut allegat per de ancha. quod presbiter
parrochialis quicunque simplex cu-
ra sit ei commissa in adiutorium
ipsius cure. poterit assumere sibi
ad tempus presbiterum religiosum
uel alium sine cuiusque superioris
licentia qui ipsum iuuet forsitan
in quadragesima ad audiendum
subditos suos in confessione. et dan-
dum Eucharistiam in pascha. uel
missis celebrandis. seu aliis ut
hec ille. Et dato quod mendicantes
audire non debeant sine licentia
suorum prelatorum. tamen si audierint
et ministrarent sacramenta cum inia-
horum illi essent absoluti. nec ipsi
incurrerent excommunicationem. licet pec-
carent extra articulum necessitatis
*Exco. q. religiosos q. dicit
aliqua in sermonibus suis. ut
audientes retrahant a solu-
tione decimarum.*

Illos etiam religiosos qui ali-
qua ut audientes a decimarum
ecclesie debitarum soluere retra-
hant in sermonibus suis uel alibi
proferre presumunt. excommunicationis
sententie subiaccere decernimus
ipso facto. de penis. cupientes. in
clementinis. Illos religiosos. re-
ligiosos qui in sermonibus uel
alibi proferunt aliqua ut retrahant
a solutione decimarum exco-
municat. io. an. et pau. Mendicantes. et
non mendicantes concludit. cleri-
cos autem seculares non compre-
hendit. nec laicos artat hec pena

et concord. infra de sen. ex. c. 1.
§ Retrahat. pau. ut habeat locuz
pena de qua sequitur. duo requi-
runtur. Primum qd talia dicatur
ut aliquos retrahant a solutione
decimarum debitarum ecclesiis. § se-
cus si dicerent alia intentione. vel
si debite non essent ecclesiis. sed
aliis quocumq; modo. Secundum
est qd audientes sint obligati ad
solutionem decimarum. Unde si
taliam proferrent audientibus non
obligatis cessat pena constitutis

**Excommunicatio contra reli-
giosos non seruantes in-
terdictum cuius ipsius scien-
tiam.**

Religiosi omnes tam exempti
q̄ non exempti cuiuscumq; or-
dinis et conditionis existant. cuius
viderint et sciuerint cathedralem
vel matricem loci ecclesiam inter-
dictum seruare quocumq; posi-
tum auctoritate sedis apostolice.
vel ordinarioꝝ. debent et ipsi ser-
uare non obstantibus quibuscumq;
appellationibus antea etiam ad ean-
dem sedem vel alium vel alios.
interdictis et aliis obiectionibus
quibuscumq;. alioquin non seruantes
excommunicationis sententiam incurrant
ipso facto. Idem etiam in interdi-
ctis et cessationibus a diuinis. in-
terdictis per prouincialium concilioꝝ
statuta vel ipsorum auctoritate uo-
lumus obseruare. Idem gene-
ralibus cessationibus a diuinis

civitatem terrarum et aliorum locorum
quas alii ex consuetudine vel alia
capitula. collegia. vel conventus se-
cularium ac regularium ecclesiarum
sibi uendicant. idem intelligim⁹
obseruandum. non obstantibus priuile-
giis concessis eis. conventionibus.
statutis. et consuetudinibus quibus-
libet que contra premissa religiosi
ipsis in nullo uolumus suffragari.
extra. de sen. ex. ex frequentibus.
in clem. Ordinariis pau.
litteram aduerte. quia ut sit locus
huic pene requiritur qd interdictum
sit positum auctoritate pape. quod
intelligo esse si fiat per eius dele-
gatum. de preben. si aplice. li. vi.
uel qd sit positum de iure communi
per ordinarium uel concilium. p-
uinciale. uel quod per ipsum uel p-
alium aliquem spectet fiat cessatio
a diuinis. per quod uidetur qd hoc
non habeat locum in interdicto po-
sito a singulari persona. que hoc
posset ex speciali consuetudine. cum
talis non faciat auctoritate aplice.
nec sit ordinarius. Idem uidetur
in interdicto posito per delegatum
ordinarium. quia non uidetur tunc
positum per ordinarium. § Reli-
giosi. quicunq;. 10. an. medicantes
uel non. et per hoc patet qd cleri-
cos seculares non seruantes inter-
dictum uel cessationem quam seruat
matrix ecclesie non ligat hec con-
stitutio. Matricem. Pau. id est
baptismalem uel loci maiorem. que
ideo dicitur matrix quia regene-
rat per baptismum. et sic cathedralis

in ciuitate et matrix in alio loco
que ab hoc equipatur. et merito
quia alias hec pena non haberet
locum nisi in interdicto ciuitatis.
nec curo utrum matrix ecclesia
sit religiosi subiecta quo ad ali-
qua temporalia uel spiritualia.
uel non sit subiecta. scilicet qd si
in loco non ē aliqua cathedralis
uel matrix ecclesia. quia forte in
alio loco uel ibi sint plures equa-
liter suis parrochijs baptisma
et alia sacramenta ministrantes. di-
stinguendū. quia si omnes ille ser-
uant locus ē huic pene. Si uero
alique seruant alique non. tunc
non est locus pene sicut facerz si
in tali loco non esset ecclesia reli-
giosoz. Dicitur autē hic ecclesia
cathedralis uel matrix ecclesia mu-
rorum ambitu comprehensa. ex qd
si in ecclesia celebratur continue
ianuis apertis. et. siue per prela-
tum siue per capitulum totum uel
partem siue per alios clericos ec-
clesie non est locus ibi pene. Idēz
10. an. Et addit pau. puto tamē
qd si in matrice ecclesia celebrat
ab aliquibus extraneis inuitis p-
latis et capitulis. qd nihilominus
sit locus ibi pene. Idem etia dicit
qd interdicta metropolitana eccle-
sia non intelligitur interdicta ma-
trix ecclesia. Idem si interdicta
nua provincia. una dioecesis in ali-
qbus ciuitatibus uel castris ma-
trix ecclesia seruat interdictum. i
aliquibus non. dicendū qd i locis
in quibus seruat locus est huic

pene. in aliis non. Sequitur.
10. an. alio sensu qd per usum. et
quo premisit probabiliter. ergo
ignorantes talem obseruantiam
non ligat h ad penam. Vident
pau. l. uidendo in cathedrali et
matrice ecclesia celebrari ianuis
clausis et uoce submissa excoica-
tis et interdictis exclusis. Obser-
uare. 10. an. arg. a contrario sensu
cessat ubi illius argumēti contra-
rium requiritur in iure. ut scrip-
si de elec. publicato. super ultia
glosa. Item contrariū non est
eadē disciplina ubi uerba et mēs
resistunt. et uer. sign. c. si. exco-
sus ergo clericoz matricis eccle-
sie non dabit religiosi materiaz de-
linquendi. intelligo autē illos ser-
uare qm abstinēt antio obseruan-
di. Appellationibus. 10. an. non
dicit qd precedens appellatio non
uiciat interdictum. Ne corrigat
de ap. ad hec. Sed dicit qd quis
interdictum sit nullus propter p-
cedentem appellationē. uel aliaz
causam. ex quo tamē matrix ec-
clesia illud seruat. religiosi viola-
tes sunt excoicati. Subiacere.
10. an. et paul. si snia interdicti
uere ligat. et matrix ecclesia illaz
non seruat. religiosi nō seruantes
non ligantur hac pena. sed alius
que habentur. de excessi. prela. c.
ultimo. et de privilegiis. aucto-
ritate. li. vi.

*Exco. q̄ religiosi scienter
dimittentes facere cōscientiā
de decimis. cōfiteantur.*

Religiosi qui scienter postpo-
suerunt confitentibus consci-
entiam facere de soluendis dec-
imis ab officio predicationis tam-
diu maneant ipso facto suspensi.
donec confitentibus ipsis. sibi hoc
ipsum sibi dicendi cōmode facul-
tatem habuerint conscientiam fe-
cerint excoicationis incursum sen-
tentiam ipso facto. si predicare p̄-
sumpserint. predicta negligentia
ut premititur non purgata. ad
religiosos tamē monasteriorū ulz
ecclesiarum decimas percipiētū
uolumus hoc extendi. extra. de
pe. cupientes in cle. Scienter.
pau. secus si ignoranter seu per
obliuionem. et hoc itelligi si ipi
confessio p̄latis ecclesiarū fue-
rint requisiti sup hoc ut faciant
cōscientiā sibi confitentibus de
decimis dandis. pau. et pe. de an-
cha. Suspensi. 10. an. Nota nouā
speciem suspensionis. et ibi ponit
multiplicem speciem suspensiois
Cōmode. pau. ergo icōmoditas
excusat a precepto. 1. concor. i. ti-
ca. 1. Ad idem. xxii. q. ii. faciet
Minor tamen hic cōmoditas ex-
cusat. Unde non tenetur eos seq-
qui non sunt in loco. uel si sunt
et ibi nō possunt sine magna uaga-
tione uel sine alia incommoditate.
Durante gō commoditate durat
suspensio donec de soluendis de-

decimis cōscientiā fecerint. qua facta
uel icōmoditate superueniente ces-
sat suspensio. Negligentia. pau.
Nota hic casum q̄ ueniēs cōtra
suspensionē a certo officio est ex-
coicatus. non aut irregularis. s; si
postea celebrat sic. de cle. ex-
minis. postulastis. Percipientiū
10. an. soli enī n̄ percipientes solēt
in his deliquere. Dicēdi. 10. an.
Nota contraria contrariis pur-
gari. de hereti. c. ii. li. vi. Pecca-
tum gō tacendi dicendo purgat.

*Exco. q̄ monachos et cano-
nicos regulares ad curias
p̄ncipum. et c.*

Hec edito perpetuo prohibe-
mus ne monachi aut regu-
lares canonici contra administra-
tionem aliquam nō habentes ad
curias principū absq; speciali p̄-
latorū suorū licentia nō se confe-
rant. q̄ si se conferre presumpse-
rint ut damniū aliquod inferant
suis prelatis. aut monasterio ex-
coicationis sntiam eos incurriere
uolumus ipso facto. prelatis eorū
districte nihilominus iungentes
ut ipsos a curiarū predictarū ac-
cessu et ab aliis quibuscūq; uaga-
tionibus et discursu diligenter cō-
pescere. aut super hoc non paren-
tes eisdem seuerē corrigere non
omittāt. ex. de sta. mo. ne i agō
in clemē. Canonici. de hac ergo
parte non dubitamus quin liget

monachos etiā nō nigros. 10. an.
 Non habentes illos enī qui hnt
 administrationē qñz pro admini-
 strationū ipsarū causis illuc ire
 oportet quas prosequi possunt. h
 non sint perpetui. de iudiciis. cñ
 deputatis. 10. an. Curias princi-
 pū. hic notat 10. an. 7. ponit. xii
 abusiones claustrū. secundum ugu-
 tiōz. 7. duodecī abusiones seculi
 secundum ciprianum. ibi uide
 si uis. Speciali generalis ergo
 puta q possit se quo uoluerit ab-
 sentare non sufficit. 10. an. ipso
 facto. Ad hanc excoīcatōz q tra-
 hendaz duo uidentur necessaria.
 scilz q intrauerint curiam. 7. q
 causa damnificandi monasteriū
 ut plati. lñi az hñent ut n hñent
 non puto ponderandū cñ h° nō
 repetatur. hinc ē q etiā de lñā
 prelati intrās curiā si ad hoc in-
 trat ligatus est. ex solo igitur ex-
 itu claustrū ob hanc causam non
 ligatur. Itē ex quo itrauit ob
 hanc causam licet damnū nō itru-
 lerit. siue opta nō potuit. siue q
 penituit. ligatus ē. simile de ho-
 micidio. p. humā. l. vi. 10. an.

*Exco^o i. armatos tenentes
 infra septu monasterij. ar-
 ma inuasiur.*

Prefate quoqz snie mona-
 chos intra septa monasterij
 sine licentia abbatis suorum ar-
 ma tenētes decernim⁹ subiacere.
 extra. de sta. mona. ne in agro.
 l. vi. in clemētis. Monachos.

non repetit. 7. canonicos reglāres.
 unde uidetur q licet snie excoī-
 cationis de qua supra dixerat ar-
 centur in casu precedenti. non tñ
 in isto. sed cñ loquatur generalit.
 uidetur includere omnes mona-
 chos albos et nigros. etiā si uo-
 centur iuxta uulgare fratres. ar.
 de pac. cum pūdez. ubi uocantur
 monachi 7. fratres. pau. Septa
 id est clausura dicta a sepio sepi-
 ut est claustrū refectorij uel dor-
 mitorij. 7. cetera officia ad usū
 monachorum deputate. xii. q. i.
 necessaria. Itē uidetur de agro
 xii. q. i. nulla. 7. de orto 7. area
 positis iuxta ecclesiam. de censi.
 c. i. pau. Infra per intra. Et patz
 per hoc q extra tenens. l. arma
 penam nō icurrit. Arma. i. cōi
 significattone cōprehēduntur tela
 Sed dicunt arma. pprie quibus
 defendimur. tela quibus impug-
 namus. l. cornelia. de homici. si
 perfodiens. Sed ut ibi notatur
 armorū appellatione 7. fustes et
 lapides cōprehendit. 7. omne quod
 arcu uel manu mittitur. Non
 tamē puto auctores sic latissime
 intellexisse. 10. an. Paulus. uero
 dicit q armorū appellatio signi-
 ficat non solūz scutos gladios 7.
 galeas. Sed fustes 7. lapides et
 telum quod appellatur id quod
 ab arcu uel manu mittitur. 7. sic
 uidetur istud intelligi de armis
 militariis nō clericorū q sunt
 lacrimae. xxiii. q. ultia. Et addit.
 Sed nunquid appellatio armorū

ita late sumitur hic puto qd sic si
teneantur ad usum pugne. alias
si in camera uel infra septa mōa
ch9 habeat lapides ad aliū usū
uel cultellū antiquatum ad co-
quināz uel ad quid simile nō cre-
do qd sit de mente talia prohibe-
re. alias sic. Quid enī si iuxta
fenestraz supra ianuā habet acer-
uum lapidum ad impugnandum
uel offendendum uenientes. certe
tunc includuntur. Idem dico de
arcu ferro ligno et similibus. Dñ
oportet uidere si ex forma modo
et alius circūstantiis ea teneat. ut
arma offensibilia seu defensibilia
aut ut alia uensilia. tales tamen
coniecture non sunt necessarie in
notis et maioribus armis. ut lan-
ceis gladiis loncis scutis balistis
et similibus. pau. Tenentes ue-
niens deforis ad claustrū cūz ar-
mis non animo tenendi. nec tenz
ex relatione. non uidetur ligari.
quia uerbum tenentes intelligit
cum effectu. i. et pau. Sine lñā
intelligo petita et obtenta. pau.

**Exco^o contra religiosos mē-
dicantes qui de nouo do-
mos recipiunt.**

Transgressores constitutiōis
que religiosis mendicantibz
domos ad habitandum de nouo
uel loca quecūqz recipere. recepta
bucūqz mutare uel ea trāsferre
in alios cuiusuis alienatiōis titlo
interdicit. excoīcatōis snie decer-
nimus subiaccere. de pe. cupiētes

in clemen. Cōstitutionis. i. o. an.
constitutionis Comfacii que ha-
betur de excels. prela. in c. uno. li
vi. ibi dicit idem i. o. an. in pñā
glosa. talis constitutiō hoc dicit
qd mendicantes non possunt acq-
rere noua loca ad habitandū. uel
antiq alienare uel mutare. absqz
speciali licentia pape. que de hac
prohibitione faciat mentionē. In
acquirentibus tamē loca pro he-
remetica uita ducenda cessat pro-
hibitio. Idem in secunda que in-
cipit mendicantes. ibi dicuntur
mendicantes quibus uictum tri-
buit incerta mendicitas. et qui
redditus aut possessiones ex regu-
la uel constitutiōibus habere nō
possunt supra. eo. li. de reli. do.
ca. uno. quo ad casum detur in
omnibus mendicantibus idē ius.
dicit pau. qd si domus corruat
cuius tamē soluz continue rema-
net in domo ipsorū mendicantiū.
licet de nouo reedificetur. non in-
incurritur excoīcatō. Secus aut
si locus esset non disruptas deshe-
rit ēē de iporū dñio et habitatio-
ne. et postea nouo iure illud ac-
quirant qd tunc incurritur. Et
nota qd ecclesias. oratoria. et alia
edificia fratres predicatoris. uel
bus suis possunt cōstruere et edi-
ficare in locis. s. eis concessis. et
quod prelati contra edificantes
et cōstruentes sniaz excoīcatōis
ferre non possunt. alexander. itē
nulli de ordinibus paupratū licet
oratorium uel ecclesiā cōstruere

et mior

et mior

seu constructa; recipere iuxta ecclesias predicatorum et oratoria eorum infra spacium centum quadraginta annorum. et si secus factum fuerit dirimatur. clemens. quia plenius. Item fratres predicatorum in mutatione locorum possunt secum deferre omnes edificiorum materiam exceptis ecclesiis dedicatis libros calices paramenta et alia bona nostra et edificia relicta cum solo et aliis preter ecclesias vendere et etiam precium in eorum utilitatem convertere. non obstante quocumque prelatorum contradictione. Bonifacius. virtute.

*Exco^o h^o beghinis et o^o religio-
sos eas foventes ul^o habitus
tantes.*

Sacro ap. pbate oculo perpetuo
phibendum ducimus. et a dei
ecclesia penitus abolendum eisde;
et aliis mulieribus quibuscumque
sub pena excommunicationis quas in con-
trarium facientes incurrere volu-
mus ipso facto. invigentes ex-
pse ne statum huiusmodi dudum
forte ab ipsis assumptum. quoquo-
modo sectentur ulterius. vel ipsum
aliquatenus de novo assument. pre-
dictis religiosis per quos eadem
mulieres in huiusmodi statu fo-
veri beginiali et ad ipsam susci-
piendum induci dicuntur sub simili
excommunicationis pena. quas eo ipso
si secus egerint se noverint incur-
suros. districtius inhibemus ne
mulieres aliquas predictum statum

assumptum sectantes vel de novo
assumentes quomodo admit-
tant. prebentes super hoc auxilium
consilium vel favorem. ex. de re-
ligio. do. c. 1. in clem. Uidetur
quod hec constitutio sorores minorum
que dicuntur tercii ordinis non solu-
dat. cum ille promittat obedientiam et ha-
beat regulam non proprie quo ad tria
substantialia. scilicet quendam modum vi-
uendi per sedem apostolicam ap-
probata. quod mihi constat. et
facit infra de sen. ex. cum ex eo.
Secundus ordo scilicet minorum est soro-
rum sancte clare. que proficitur
substantialia. sed differunt a pri-
mo. quia habent proprium in com-
mune. quod non habet ordo fratrum mi-
norum. 10. an. hec autem begine que
hic reprobantur non obedientiam
promittunt neque regulam aliquam
approbatam proficitur. et optiones
catholice fidei contrarias intro-
ducunt. ut dicitur supra in tex.
huius clem. Sed nec etiam so-
rores de penitentia beati domini
includit hec constitutio. cum ille pro-
mittant obedientiam. et regulam ha-
beant a sede apostolica approba-
tam. quod mihi constat. Item
hic non prohibetur mulieres fi-
deles que promissa continentia.
vel non promissa penitentiam agere
volunt. et in humilitatis spiritu
domino servire. ut dicitur in fine
huius clem. fran. de 3am. in lectura
super illa clem. querit an quodlibet
eorum que hic numerantur videlicet
promissio obedientie. vel renuntiatio

proprium aut professio regule ap-
probate sufficeret ad hoc ut beg-
hine non tenerentur. et dicit qd n
quantum ad p[ri]ma duo etiā si reliqu-
ose. nisi profiteant regulā a sede
apostolica approbatā. et uoto. c.
unico. li. vi. Si tamē haberent
regulam uel uitam per papā ap-
probata. hic sufficeret etiā sine
renunciatione proprii. ut de soror-
ibus tercii ordinis minorū. Vi-
cit glosa quā hic habes supra. et
idem pau. qui allegat extrauagā-
tem. iohannis. xxii. sancta romana
Et hanc habes infra. Et dicit idē
qd religiosi participantes cū tali-
bus beguinis etiam nō ī crimīe.
sunt excoīcati. fm pau. *sz* laud
et zen. et matheus. intelligunt h
de participatibus in crimīe et cri-
minos. i. de fouentibus eas in
beghinatu. uel inducētibz ad h
suscipiendū scōp[us] huius excoīca-
tioni esset loc[us] per c. nuper. etiā
si hoc nō exprimeretur. tamē iō
huc expressit de excoīcatōe. quia
solet plus timere. et. xxiii. dis.
q[ui]q[ue] del saluando priorem intelle-
ctum dic pro eo qd littera dicit
nullomodo. etiā si favor non pre-
stetur directe. s[ed] īdirecte. adhuc
est locus huic pene. quod secus
esset in c. nuper. et sic dicimus
qd eo ipso qd religiosi easdem ad-
mittant ad aliquam cōionem tol-
lerando eas in hoc statu dicuntur
favere. et si non dent fauorē di-
recte. et sic incidunt ī excoīcatōz.
Laici uero participātes cū talibz

in crimine criminoso nō ē dubiū
qd incidunt per c. nuper. sed parti-
cipantes alio modo uel fauentes
indirecte. non incidunt per arg. a
contrariis. quia clemē. loquitur
de reliquos. lau. et zen. et idem
dicit zen. de episcopo.

*Exco. qd fratres minores
admittentes illos de tercio
ordine.*

Districtius inbibemus fratri-
bus minoribus ne de cetero
aliquā uel aliquē ex fratribz uel
sororibus de tercio ordine quem
beatus franciscus instituit. etiā
si super hoc hi uel illi priuilegiis
quibuscunq[ue] muniti extiterint.
ad diuina in suis ecclesiis tempe-
itendicti quoquo modo admittāt.
quod si fecerint excoīcatōis snē
eo ipso se nouerint subiaccere. ex
de sen. ex. cum ex eo. in clemen.
Minoribus. alios non ligat hec
constitutō. io. an. *sz* uel illi.
fratres minores. uel illi. s. frēs
et sorores tercii ordinis. et ē mi-
rabile. quia eo casu in aliis eccle-
siis recipi possunt. si priuilegiuz
est generale. io. an. Quis ecc[lesi]is.
per hoc uerbum quod etiā supra
premisit. dico qd si in alienis eccle-
siis hec facerent cessāt hec pe-
na. posset tamē hic locuz habere
alia pena excoīcatōis. io. an. Ad-
mittant. nisi quātum illis et alijs
promittitur secundū decretalem

ultimā .eo. ti. li. vi. to. an. Sub
iacere. ab hac snā nō possunt ab
solui. nisi per romanū pontificez.
uel satisfactōne premissa per loco
rum epōs. ut dicatur ī fine hui9
clēmē. Queritur a doctorib9
utrum isti de tercio ordine beati
francisci gaudeant clericali priuile
gio personali. de quo. xvii. qōe
quarta. si quis suadente. uel for
de quo ii. q. i. c. i. Et io. cal. in
quodā suo consilio tenet qd nullo
horum gaudēt. ar. xii. q. i. duo
sunt. Non enī sunt clerici nec
religiosi. i. religati religioni stri
cte sumpto uocabulo. i. obligati
ad tria uota. Unde s3 fran. 3am
contrahere possunt matrimoniu9
et uti contracto. 9. rē. Idez tenz
laud. zen. uero et guido tenent qd
gaudent priuilegio personali. s3
qd inciens manus uolētās ī eos
est excoīcatus. quia sunt persone
ecclesiastice. lopus et bar. plus
dicunt. s. qd gaudent tales priuile
gio fori seu reali. i. qd nō debent
conueniri sub iudice seculari. nec
cu9 laicis soluere collectas. dicit
tamē idez bar. istud ultimū peru
sū non seruari. quia conueniuntur
sub iudice seculari. Allegāt ista
pe. de ancha. 7 fran. de 3am. sup
hanc clēmē. Cum aut fratres
7 sorores de tercio ordine beati
dominici habeant regulā appro
batā fm illum modum uiuendi
ab ecclesia. quia per bonifacium
sicut et isti. imo in hoc sunt ma
gis illis priuilegiati. quia tempe

interdicti admitti possunt ad di
uina fratru. non uideo quare nō
debeāt gaudere simili priuilegio
sicut et illi.

**Excommunicatio contrā
clericos et religiosos et
laycos utriusq; sexus dan
tes ul' recipientes.**

Excoīcamus 7 anathematiza
mus ex parte dei omnipotē
tis patris 7 filii 7 spiritus sancti.
auctoritate quoq; apostolorū pe
tri 7 pauli et nostra. omnes cleri
cos religiosos 7 laicos utriusq;
sexus siue sint familiares curie.
siue alii undecunq;. qui aliquod
pactum fecerint. seu aliquid mag
num uel paruū promiserint. uel
promissionē receperint. aut ex pa
cto seu promissionē occulta ul' ma
nifesta sub generalibus et plēarie
non expressis. siue sub specialib9
et expressis apertisq; uerbis quic
quid dederint aut receperint ma
gnū uel paruū. uel promissionē
de quacūq; re aut utilitate. pp̄t
hoc consequenda fecerint ul' rece
perint. pro aliqua iusticia seu grā
pro se uel pro alio in causis iudi
ciis. seu alias. pro litteris apliceis
et quibuscūq; modis apud sedē

apostolicaz obtinendam. Et hanc
sententiam ad promittentes et accepta-
tes dantes et accipientes duximus
extendendam. Decernimus etiam ut
nullus hanc incurrens sententiam ex-
communicationis pro predictis vel aliquo
predictorum absque speciali mandato
nostro beneficium absolutiois vale-
at obtinere. Nisi forte ad nos ac-
cessum habere non posset in mor-
tis articulo constitutus. nec etiam
absolutionis gratiam admittatur
nisi prius quantum prius dederit
vel cepit integraliter pauperibus
largiatur. Iusticiam vero siue gra-
tiam sic obtentam nullius propterea
esse momenti volumus. eamque
carere statuimus effectui et robo-
re firmitatis. Sed et sciēter utē-
tes illis simili sententia excommunicationis
astringimus. et reservantes nobis
absolutionem eorum cum premillis in
omnibus ad penas similes obli-
gamus. Io. an. in lectura super
decretali de simonia. nemo istam
allegat sic dicens. hodie qui reci-
pit vel facit promissionem de aliquo
re recipienda pro gratia impetran-
da vel iusticia consequenda in ci-
vitate romana est excommunicatus ipso
iure per excommunicationem Bonifacii.
que incipit. excommunicamus. Item in
libro qui dicitur directorium iuris.
allegatur et ponitur. Excommunicamus.
huius ergo extravagantis Anto-
nius de butrio eam allegat. et di-
cit eam durare. Sed io. de lign.
in lectura super dicto capitulo. ne-
mo. de simonia. dicit secundum io.

card. fuisse hanc extravagantez re-
vocatam. Petrus de pal. in quarto
dicit quod dicitur fuisse istam extra-
vagantem Bonifacii. revocatam
per clementem quintum. Quid autem
horum sit verius nescio.

*Exco. q. excommunicantes corpora
mortuorum vel decoquentes. etc.*

Mandatur ut nullus cuiuscun-
que defuncti corpus exentra-
re vel in frustra concidere seu de-
coquere vel incidere. aut ossa de
carnibus presumat euellere. ut
ossa eius ad partes alias deferant.
quicunque defunctus ibi eligeret
sepulturam. Si autem simpliciter. aut
ad tempus ibi decesserit. vel illi
vicino loco ecclesie sepulture tra-
datur. ita quod demum memorato
corpore tunc ad loca ubi sepul-
tam elegerit deportetur. et sepe-
latur in eis. Si quis autem etiam pon-
tificali dignitate prefulgeat con-
trafecerit. ipso facto est excommunicatus.
cuius absolutio reservatur pape.
Nisi in mortis articulo. Et in quodam
decretali bonifacii secundi que in-
cipit. detestandam. Audui a peri-
tis quod si quis incidere corpus de-
functi ad superstitionem faciendam
quous gravius peccaret quam si face-
ret hoc ob transferendum prope
sepulturam. non tamen incidere in sententiam.
quia pene non sunt extendende ul-
tra proprios casus. de pe. d. 1. pene

**Excoꝝ q̄ recipiētes ordines
simoniace. et q̄ eimētes. c̄j.**

Qulte contra simoniā prau-
ritatem abolite sunt consuetu-
dines quibus morbo ille nō po-
tuit extirpari. Nolētes q̄ cetero
ut possumus prouidere sacro ap-
probante concilio declaramus q̄
ordinati simoniace ab executiōe
suoru ordinū sint eo ipso suspēsi.
Electiones. aut postulationes. con-
firmationes. et queuis prouisiōes
simoniace. ecclesiāz. mōastērioz.
et dignitatū. personatū. officio-
rum. et beneficiorū quorūcūq̄
deinceps facte. nulle sint ipso iure.
nullūq̄ per illas ius cuiq̄ acq-
ratur. nec promoti confirmati ac
promisi faciant fructus suos. sed
ad illorū restitutionē tāq̄ inique
teneantur ablatorū percipientes.
Statuentes insuper q̄ dantes. et
recipientes. ipso facto snām excō-
municatiōis incurrant. etiam si
pontificali. aut cardinalatus pre-
fulgeant dignitate. *Martinus.*
Quintus i concilio Constantiensi

Inouamus ac de nouo cō-
firmamus omnes excōicatio-
nes. suspensiones. atq̄ priuati. et i-
terdicti snās. et alias penas cēsu-
ras. a summis pontificibus in si-
moniacos latis ac promulgatas.
quas ipso facto icurrere volum⁹
omnem manifestum vel occultū
simoniacū ubicūq̄ simoniā cō-
misit. cuiuscūq̄ conditionis. sta-

tus. gradus. preeminentie. vel dig-
nitatis existat. si cardinalatus.
epāli. uel alia quauis ecclesiastica
uel temporali prefulgeat dignita-
te. dictarūq̄ snārum excōicatio-
nis suspensionis. priuati. et interdi-
cti. aliarūq̄ censurarū et penāz
absolutionē siue relaxationem. in
nobis et successoribus nostris pre-
terq̄ in articulo mortis specialit̄
reseruamus. non obstantibus qui-
buscūq̄ cōmissionibus. indultis.
et facultatibus absolendi de ca-
sibus nobis et successoribus nris
specialiter seruatis cuiusq̄. et
cuiuscūq̄ status. gradus. condi-
tionis. uel dignitatis existat. sub
quacūq̄ forma uerborū genera-
liter. uel specialiter factis. aut fa-
ciendis. concessis. et in posterū cō-
cedendis. quas conditiones. uel fa-
cultates huiusmodi quātū ad de-
testabile crimē simonie et penas
inde sequentes reuocamus. et cas-
samus cassasq̄ habere uolumus.
nisi spāliter de absolōe et a peccō
simonie in cōmissionibus. et facul-
tatibus predictis expressam facia-
mus mentionem. *Martinus* qui
tus in extrauagante que incipit.
Damnabile scelus. facta *Martine*
pontificatus sui Anno sexto.

Statuimus et precipimus ut
omnes cuiuscūq̄ status. cō-
ditionis. uel dignitatis existant. q̄
scuerint aliquem cōmisisse simo-
niam infra duos dies naturales
postquā ad sui noticiam deductū

fuerit uel extiterit teneatur si p-
sens fuerit in romana curia nob-
Uel aplice sedis camerario. aut
suo uicem gerenti. et tunc i unig
uel duorum talium presentia reue-
lare. sub eisdem excoicationis su-
spensionis aliisq; censuris et p-
sibus quibus ut prefertur ipsius actoris
simone esse uolumus innotatu.
quos dictos non reuelans ut pre-
dicatur. seu regens simonia. ta q-
eiusdem fautor sceleris. incurrat
ipso facto. cuius absolutione nob-
et successibus nostris specialiter
reseruamus. decernentes ex nunc
irritum et iane si secus super his
a quocunq; quauis auctoritate sci-
enter uel ignoranter contigerit at-
temptari. Martinus Eluitus
in Extrauagante. et cetera.

*Exco. q. recipientes aliquo
pro ingressu religionis.*

Quoniam et singulis abbati-
bus et prioribus. ac decanis.
prepositis et magistris. necno ab-
batibus. Prioribus. et aliis prelatibus
quous nomine nuncupentur. et eo-
rum officialibus inhibemus. ut
a personis tam maribus q- muli-
eribus religionem ingredi uolentibus
eorum ecclesias monasteria prio-
ratus domos. seu loca. in earunde
personarum receptionem. aut an-
uel post. nulla quecunq; pastus
practia siue cenas pecunias localia

aut res alias. etiam ad ecclesiasti-
cū. quous usum prius deputata
seu deputanda. de cetero directe
uel indirecte petere aut exigere q-
uimodo presumat. sed eas potius
cum omnimoda caritate recipiat.
ac i uictu et uestitu. sicut alias p-
sonas ecclesiarum suarū monaste-
riorum prioratuum domorum alio-
rumq; locorum sintera caritate p-
tractent. illam contaxat que ipse
persone ingrediētes pure ac spote
et plena libertate omniq; pactone
cessante dare uel offerre ecclesiis
prioratibus monasteriorum domi-
bus et locis huiusmodi uoluerint
cum gratiarum actione licite repu-
tari. Nos. n. eos qui secus ege-
runt si singulares persone sint. ta-
dantes q- recipientes huiusmodi.
excoicationis uinculo innotam q.
Si uero capitula seu conuentus fue-
rit. suspensionis finis eo facto de-
cernim q- subiacere. A q- q- preter
q- in mortis articulo absolui ne-
queant absq; sedis apostolice licen-
tia speciali. Urbanus quintus in
extrauaganti. que incipit. Sane
seu in uinea. Audui a fidedig-
nis q- martinus iste quintus hunc
ore. q- nolebat q- icurrerent mo-
niales pro hominū datis que fiunt
pro ingressu monasteriorum. cen-
suram aliquam ecclesiasticam. et
precipue excoicationis.

*Exco. q. impugnantes
litteris electi i papam.*

Quicumq; impugnat litteras electi in papam aut etiā ante quā coronetur. cum per ipsas electionem canonice factam sibi ius sit acquisitum papatus. et ex ipsa electione canonice confirmatū. et exercere possit officiū suum ante coronationē. ut. xxiii. c. In nōie domini. talis ipso facto est excommunicatus. ut in extrauaganti benedicti. xi. que incipit. Nō qd nonnulli.

Exco^o q^d glos. mtes elementinaz illam. Exini de paradiso.

Glosantes seu exponentes in scolis aliter quā littera dicat elementinam illam. Exini de paradiso. ubi exponitur regula brī francisci sunt excommunicati per quamdam extrauagantē Nicolai. Un̄ elementina sola reperitur inglosata. sed illa extrauagās fuit suspēsa quo ad illam excommunicationē per aliam extrauagantē. Jo. xxii. cuius exemplar. uidi. et hoc etiam dicit fran. de zamb9.

Exco^o q^d intrantes monasteria soroz ordinis predicator et minor.

Intrantes monasteria monialium ordinis predicatorum siue seculares siue ecclesiasticas. in casu nō concessio a constitutionibus earum. uel sine licentia mgrī ordinis aut alterius ab ipso mgrō habētis super hoc

potestatem. sunt ipso facto excommunicati. a qua non possunt absolui p̄terquā in articulo mortis. nisi a papa uel a magistro ordinis. uel ab alio habente super hoc auctoritatem specialem ab aliquo predictorum. Et ista sn̄a est lata per papam in bulla ordinis quā uidi. Intrantes monasteria sancte clare seu monialium ordinis minorum in casibus non concessis in regula ipsarum. uel sine licentia eorū qd dare possunt. sunt ipso facto excommunicati. et pape absolutio reseruatur. siue generali ipsius ordinis.

Nota tamē qd in locis ubi tales sententie nūquā uel quasi nūquā sunt promulgate. et si quis intraret talia monasteria nesciens tēz sn̄am. et non causa maleficiandi puto qd non incideret in sn̄am. cum ignorantia quasi inuincibilis laboret. Et hoc potest trahi ex dictis antho. de bu. et u. Exco^o q^d intrat laicus. uel alia persona ad maleficiandum tūc quāuis ignoraret sententia. et etiā haberet iustā cām ignorantie non excusatur secūdū Petrum de palude.

Excommunicatio contra exco^otes uel publicantes libellos famosos contra uel richini. in detractionibus ordinum fratrum predicator et minor.

+ Nō qd h̄ exco^o absoluit in bulla dī pape p̄p̄. qd reseruata dyocēsi. h̄ p̄p̄ bulla qd uenit p̄p̄.

Quicumque libellos famosos in
vulgari. vel litterali sermone.
necno canonicas. vel ritibus edere
vel detinere aut publicare presumunt
in infamia et retractionem status
ordinis fratrum predicatorum et
minorum sunt excommunicati. a qua ex-
communicatione non possunt ab-
solvī nisi personaliter sedi apostolice
se presentent. Alexander in privi-
legio ex alto. et in alio non sine multa.
*Exco. h. tacentes vel defen-
dentes q. fratres predicatorum
et minores non sunt in statu
perfectionis.*

Quicumque predicare docere
vel defendere presumunt quod
predicatores vel minores non sunt
in statu perfectionis. et quod non liceat
eis de elemosinis vivere. et quod non
liceat eis predicare. et confessionem
audire de licentia summi pontifi-
cis. aliorum prelatorum inferiorum
et rectorum ecclesiarum aut sacer-
dotum parochialium consensu
minime requisito. sunt excommunicati
a qua sententia non possunt absolvi ni-
si personaliter sedi apostolice se
presentent. Alexander in alio.
non sine multa.
*Exco. h. inferentes violen-
tiam locis fratrum predica-
torum.*

Quicumque presumunt in loca
nostra violentiam damnabi-
lem exercere. eo ipso excommunicationem
incurrant. a qua sententia absolvi ne-
queunt nisi per sedem apostolicam
vel per conservatores nostrorum ordi-
nis deputatos. clemens in quibus-
dam locis. et in alio. *Exco. h. re-
ligiosos detinere. apostat. q.
ordinis predicatorum. et h. magistri
et scholares parisienses.*

Quicumque in monasteriis vel
ecclesiis suis detinent apostatas
ordinis predicatorum. nisi eos eie-
cerint postquam eis per fratres
nostros ne eos detineant fuerit de-
nunciatum sunt excommunicati. Boni-
facius in privilegio virtutis. Item
fratres minores qui presumunt recipere
fratres ordinis nostri. professos sine
licentia summi pontificis facientis
expressam et indulto huius men-
tionem. vel nisi prius suorum pri-
orum licentia fuerit petita et obte-
ta. sunt excommunicati. Clemens. ad
minores. Quo nos. Idem de he-
remitis. Alexander ad heremi-
tas. Uelram. Item magistri
rectores artistarum et scholares stu-
dii parisiensis. qui publice vel occulte
fratres predicatorum vel minores
a consortio universitatis stu-
dii parisiensis excludere moluntur.
sunt ipso facto excommunicati. a qua
excommunicatione absolvi nequeunt nisi
personaliter sedi apostolice se pre-
sentent. Alexander. ex alto.

Lexo q̄ mendicantes intrin-
tes alios ordines. ex. or. car.

Nullus religiosus de ordi-
bus mendicantium quorum-
cunqz. cuiuscunqz status cōditio-
nis uel religionis existat. quocun-
qz et qualitercunqz possit uel de-
beat uirtute cuiuscunqz licētie. ac
indulti apostolice. seu penitentie
rie pape curam gerentis. uel alia
quavis auctoritate hactenus etiā
per bullas apostolicas facultatū
quorūvis. tam legatorum et nun-
tiorum sedis prefate. necnō et pe-
nitētiarie huiusmodi pro tempe-
curam gerentis. q̄ aliorū quorū-
cunqz. sub quavis potestate aut
auctoritate maxime de transferē-
dis fratribus aut aliquibus pre-
sertim ordinum mendicantiū. p-
fessionibus in genere uel in specie
ab ordinibus huiusmodi mendi-
cantium. ad monasticos ordines.
sub quacunqz uerborū conceptio-
ne appareant. admitti et recipi. p
aliquos etiam superiores ordinis
seu monasteriū. aut loci mōastici
seu alias in monachū uel fratres
alios ex ordinibz monasticis. taz
sancti benedicti q̄ cisterciensibz. ca-
madulensis. uallis umbrose. ca-
nonicorum regulariū. sancti au-
gustini. uel alius expressis uel nō
expressis. ordine cartusien dūm-
taxat excepto. sub pena excois

Mogntoz d. miltioze sedis
aplice l

in quam tam recipiētes q̄ recep-
ti ipso facto incurrāt. et a tali ex-
cōmunicatione nō possint absol-
ui citra sedez apostolicā preterq̄
in mortis articulo s̄m bilominz
aliter facta non tenent. et nullius
existunt efficacie uel momēti. Ex
cōcilio cōstātiēsi sub margio. v^o

Processus gñalis qui fit in
curia omni anno contra
multas personas. 78

Martinus episcopus seruus ser-
uorum dei. ad perpetuaz rei
memōriaz. excoicamus et anathe-
matizamus ex parte dei omnipo-
tentis. patris. et filii. et spiritus
sancti. auctoritate quoqz beatorū
petri et pauli apostolorū eius. ac
nostrā. omnes hereticos. gazarof.
patarenos. pauperes et lugodūo
Arnaldistas. Epozomistas. idalla-
gios. Diclefistas. Usistas. i. Fra-
ticellos. et quoslibet alios hereti-
cos. quocunqz nomē censeantur.
ac omnes fautores. receptatores
et defensores eorundem. Item
excoicamus et anathematizamus
omnes qui in terris suis noua pe-
dagia imponūt. Item excoica-
mus et anathematizamus omnes
falsarios bulle seu litterarū apo-
stolicarum. et suplicationem gra-
tiam et iusticiam continentium.
per summum pontificē. uel vice
cancellarium. seu gerentes uicem
uel officiū uicecancellariū sancte

Romane ecclesie de mandato eiusdem summi pontificis. aut gerentis officium predictorum signantis suplicationes easdem. Item excoicamus et anathematizam9 piratas et illos qui equos. arma. ferrum. lignamina. et alia prohibita deferunt sarracenis. quibus christianos impugnant. Item excoicamus et anathematizam9 impediētes seu tuadentes iunctura alia seu alia ad usum romane curie necessaria adducētes. uel ne ad curiam ipsam deducantur. uel deferantur impediētes seu perturbantes. et qui talia faciunt uel defendunt cuiuscunqz fuerint ordinis. preeminentie. conditionis. et status. etiam si pontificali regali aut quavis alia ecclesiastica. uel mundana fulgeat dignitate. Item excoicamus et anathematizam9 omnes illos qui ad sedem apostolicam uenientes et recedētes ab eadem. necnō illos qui iurisdictionem ordinariam uel delegatam aliquam nō habentes in eadem curia morantes temeritate propria capiunt. spoliant. et retinent. aut ex proposito deliberato uerberare mutilare. uel interficere presumunt. et qui talia fieri faciūt seu mandant. Item excoicamus et anathematizam9 omnes et singulos cuiuscunqz status. gradus. preeminentie. aut conditionis existāt. etiam si pontificali regali regali aut quavis alia ecclesiastica. uel mundana prefulgeant dignitate.

contra formam et effectum sancte generalis constanti concilii. per quam damnate memorie petrus de luna qui olim benedictus tertius. a nōnullis in eius obedientia dicebat iudicat9 scismaticus et hereticus. et ab ecclesia dei precis9. omnique iure quod in papatu habere pretendebat. omnique dignitate et honore ecclesiastico priuatus fuit. Ac post et contra inhibitionem eiusdem concilii et huiusmodi sententiam ac dicti petri obitum. et si delitate et errore ipsius petri nunc persistendo. aut alias quomolibz credentes aut fauētes publice uel occulte ac etiam scismaticis et diuturnum in eodem concilio et apud uniuersalem ecclesiam. et per ratificationem generalis sancte seu consilii dictis. et continuationem processum desuper habitorum sublati et extinctis continuare conātes. necnō omnes et singulos in uicium eiusdem petri succedentes eorumque receptatores et fautores cuiuscunqz status. nobilitatis. excellentie. uel conditionis existant. etiam si pontificali regali regali aut quavis alia ecclesiastica uel singuli sint predicti dignitate. ac consentientes et prestantes eisdem in premisso errore quomodocunqz et qualitercunqz auxilium consilium uel fauorem. eos etiam qui scienter per omnia terras et loca eorum dicti subiecta prefat. scismat. et precipue in castro panissole et Turis diocesi existentibus. illos etiam qui

ipsis ioclesiasticis et usistis quicunq;
iudicia ac presidia. publice vel
occulte per se vel per suos subdi-
tos afferri faciant vel permutat
paribus excoicationis et anathema-
tis vinculis inmodamus. ipsosque
omnes et singulos declaramus co-
tinuatores vel fautores scismatis
et heresis. atq; omni beneficio di-
gnitate et honore ecclesiastico ac
mundano denunciamus fuisse et
esse priuatos. Item excoicamus
et anathematizamus omnes illos
qui per se vel per alium seu alias
quascunq; personas ecclesiasticas
vel seculares ad romanam curiam
super earum causis et negociis re-
currentes. illaq; in eadem curia
prosequentes. aut procuratores.
negociorum gestores. aduocatos.
vel promotores ipsorum. vel etiam
auditores. seu indices sup dictis
causis seu negociis deputatos.
occasione causarum seu negociorum
huiusmodi. verberant. mutilant.
vel occidunt. aut bonis spoliant.
cuiuscunq; preeminentie. dignita-
tis. ordinis. conditionis. aut stat9
fuerint. etiam si pontificali rega-
li regnali. vel quavis alia preful-
geant dignitate. Item excoica-
mus et anathematizamus omnes
Mutilantes. vulnerantes et inter-
ficiētes. seu capientes. et detinen-
tes. seu depredantes romipetas.
et peregrinos ad hierusalem causa
peregrinationis et deuotionis ac-
cedentes. et in ea morantes et rece-
dentes ab ipsa. et in his dantes

consilium auxilium et fauorem
eorumq; bona confiscamus.
Item excoicamus et anathemati-
zamus omnes illos qui per se vel
per alium seu alios. directe vel in-
directe sub quocunq; titulo vel co-
lore occupant. detinent. vel hosti-
liter discurrunt. seu inuadunt.
aut occupare. detinere. vel discurre-
re hostiliter presumunt in totum
vel in partem. *aliam*. urbem.
regna sicilie. trinache. insulas sar-
dine cursie. terras. citra farum.
patrimonii beati petri in Tuscia.
ducatum spoletanum. comitatum ue-
naissini. Sabini. marchie anchoe
Vasle. Trebarie. Romadiole. ca-
panie. atq; maritime prouincias ac
terras specialis commissionis et
armulforum. ciuitates quoq; nostras.
Vonomensem. iherriariensem. Ve-
neuntanam. Perusinam. Aquinonem.
ciuitates. Castelli. Turdetinam.
alias ciuitates terras vel loca. vel
iura ad ipsam ecclesiam spectan-
tia et pertinentia. et adherentes.
et fautores eorum. seu in his dan-
tes eisdem auxilium. consilium.
vel fauorem. non obstantibus qui-
buscunq; priuilegiis et indulgen-
tiis. ac litteris apostolicis gene-
ralibus. vel specialibus. eis vel
eorum alteri alicui. vel aliquibus.
cuiuscunq; ordinis conditionis. di-
gnitatis. et preeminentie fuerint.
etiam sicut premititur. pontifica-
li. regnali seu quavis alia ecclesi-
astica. vel mundana prefulgeant
dignitate. a predicta sede sub quic

forma vel tenore concessa. quod ex-
coicatio anathematizari non pnt
per litteras apostolicas non facie-
tes plenam et expressam de verbo
ad verbum et indulto huiusmodi.
ac ordinibus locis nominibus. p-
priis cognominibus et dignitati-
bus eorundem mentionem. necnon
consuetudinibus. et obseruantis.
scriptis. et non scriptis. ac aliis
contrariis quibuscunq. per que
contra huiusmodi nostros proces-
sus ac sentias quo minus includa-
tar in eis se innare valeant. et
tueri. et que quo ad hoc profus
tollimus et omnino reuocamus.
de quibus quidem sententis nullus
per alium quam per romanum pon-
tificem. nisi dimtaxat in mortis
articulo constitutus absolui pos-
sit. nec etiam tunc. nisi de stando
sancte matris ecclesie mandatis.
satisfactione vel sufficiendi cautioe
prestita. Illos autem cuiuscun-
q. fuerint preeminentie. dignita-
tis ordinis conditionis. aut statq.
etiam si pontificali. vel alia qua-
uis dignitate predicti qui contra
tenorem presentium talibus. vel
eorum alicui seu aliquibus abso-
lutionis beneficium impendere
de facto presumpserint excoica-
tionis et anathematis sententia
inrodamus. eisq. predicationis.
lectionis. administratunis sacra-
mentorum. audiendi confessiones
officia. interdicimus predicentes
aperte transgressionibus et contem-
poribus supradictis nos grauius

contra eos spiritualiter aut tem-
poraliter prout expedire cogno-
uerimus procelluros. ut autem
huiusmodi nolter processus ad
comunem omnium noticiam dedu-
catur. cartas siue membranas pro-
cessus continentes eosdem. basi-
lice sancti petri de urbe. necnon
sacri palatii apostolici. ubi in p-
sentiarum moram trahimus.
Valuis seu hostis ac limiuari-
bus faciemus affigi seu appendi.
que processus ipsos suo quasi so-
noro preconio et patulo iudicio
publicabunt. ut hi qui procellis
huiusmodi contingant quod ad ipsos
non peruenerint. ac ipsos igno-
rauerint. nulla possint excusatoz
pretendere. vel ignoratiam alle-
gare. cum non sit uerimile quo
ad ipsos remanere incognitum
quod tam patenter publicatur.
Nulli ergo omnino hominum li-
ceat hac paginam nostre excoica-
tionis. anathematis. declaratois.
cassationis. irritatois. annullatois.
euacuationis. interdicti. et conli-
tutionis infringere. vel ei ausu
temerario contraire. Siquis aut
hec attemptare presumpserit in-
dignationem omnipotentis dei
et beatorum petri et pauli apolorum
eius. se noverit incursum.
Datum in Rome et cetera.

Quia in isto et aliis preceden-
tibus capitulis fit mentio de dig-
nitate vel personatu vel officio.
Ideo ad declarationem horum
uocabulorum prout sumuntur a

canonistis. Nota q̄ dicit archi-
diaconus. super. vi. de consuet.
consuetudinem. sic. Dignitas
ecclesiastica cognoscitur plurib⁹
modis. Primus est cum quis
habet administrationē rerum ec-
clesie cū iurisdictione. d. lxxxix.
Uolimus. 7 c. diaconus. Se-
cundus modus est quando hēt
nomen dignitatis 7 prelatione⁹
sive prerogatiuam ī ecclesia sua
tam in choro q̄ in capitulo. s;
non habet administrationem re-
rum uel iurisdictionem. sicut in
archidiaconatu parmensi. Ter-
tius modus est. quando ex con-
suetudine ecclesie habetur aligs
in dignitate. quia si consuetudo
in ecclesia est. pro dignitate de-
bet haberi. d. xii. consuetudo.
Personatus uero cognoscitur.
quando quis habet prerogatiuam
in choro. in capitulo. in operatō-
nibus. in processionibus. in uoci-
bus dandis. 7 consimilibus.
plusq̄ alii canonici sui ordinis.
7 nō tantū quantū illi qui sunt
in dignitatibus constituti. qui ī
predictis prerogatiuis preferunt
eisdem. possunt hec colligi ex p̄-
dictis decretis. de elec. dudum.
7 de preben. de multa. Offi-
cium autem aliquā ponitur pro
dignitate 7 personatu. sicut pa-
tet ex eo quod habetur de prebē.
ad hec. Item illi qui habent po-
testatem secularem dicuntur ha-
bere officium. Item is cui est
omnīa dispensatō. itē tabellat⁹.

Item ministerium 7 obsequiū.
Item actus corrigentis. 7 aliis
multis modis. Cognoscitur ē
officiū quando quis habet on⁹
annexum sine honore 7 preroga-
tiua honoris. sicut syndici. pro-
curatores. castaldi. de his habe-
tur. l. i. q. iii. saluator. Item uice-
dominus qui habet disponere
episcopum. dicitur habere offi-
cium. Si autem habet iurisdic-
tionem cum administratione.
satis potest dici q̄ sit dignitas.
ut camerari⁹ pape. Tercio co-
gnoscitur officium. per cōsuetu-
dinem ecclesie. sicut dictum est
de dignitate. ut quando illi de
ecclesia habent illud de consue-
tudine. pro officio simplici. 7 nō
pro dignitate. uel personatu. di-
co tamē q̄ quicunq; habet dig-
nitatem habet personatum. sed
non conuertitur. Personatu uero
dicitur curatus alicuius ecclesie
parrochialis. 7 tales non sunt ī
dignitate aliqua. l. i. q. iii. q̄ sit⁹.
secus autem in archipresbiteris.
prepositis. decanis. parrochialiū
ecclesiarum. de quibus habetur
l. d. in capite. Nam illos dico
in dignitate constitutos. Et
istud nomen personae est secūdn
vulgare anglie. In prouincia
dicuntur priores. In terra labo-
ris Abbates. hoc archidi. quia
nimis nō bonum sit. Petrus
de archa super cle. Et dig. de
preben. sic dicit. Quid sit dig-
nitas. dicit Uil. q̄ est quedam

preminencia quo ad forum con-
tentiosum. in ecclesia gradum te-
nens. que quandoq; personatus
ab honorificentia in qua ponit
personam. quādoq; officiu; ab
ipso officio quod exercet denō-
natur. s. de cōstitu. euz accessis-
sent. qnq; assumit sua propria et
specialia nomīa. sicut hoc nomē
custodia. succentoria. decanatus.
et prepositura. et huiusmodi. A
nomine autem non debemus iu-
dicare. sed ex effectu qui colligi-
tur ex actibus. et exercitio. in q-
bus versatur. et ex talibus iudi-
catur utrum sit dignitas. ne ne.
extra de verb. sig. intelligentia.
cum ibi notatis. Et sufficit ad
hoc qd sit cōsēda dignitas etiā
si in modicis causis iurisdictionē
habeat. sicut habent i pictaviēsi
ecclesia archiepiscopi. Nam ex-
cōicant suspendunt et solvunt. Et
sic propter talem graduz. dicūt
habere dignitatem. Et sic sunt ex-
clusi a pena. cā. licet. canon. de
elec. c. statutuz. li. vi. Si autē
nullam iurisdictionē habēt. sed
tantum visitant. et postea ipsi
referunt epō sicut testes sinoda-
les. de quib; xxxv. q. vi. epūs.
tunc censetur habere simplex of-
ficium et non dignitatem. fm
Uil. et Laud. **I**te nota qd his
diebus a quibusdā fuit divulga-
ta quedam extrauagās que dici-
tur facta a iohanne. xxii. in qua
lata erat snīa excōicāōis cōtra
mulieres faciētes sibi tricias de

capillis capiti suo non affixis. s;
appositis cuius absolutio pape
reservatur. Sed quesita in regi-
stro reperiri non potuit. sed et
si reperta fuisset. puto ipsam nō
ligasse. quia habuerunt iustam
causam ignorantie persone. euz
notificata non esset generationi
huius. Nam enim transierunt cen-
tum anni. uel circa a tempore
ioannis. xxii. predicti. nec huius
positiua docere potest ratio na-
turalis. Sed et Eugenius qrtus
qui nunc est. Uoluit et declara-
uit. non tenere seu ligare snīam
illam. et bene. quia hoc esset la-
queum imicere. nō prouidere sa-
luti animaruz. quod in periculū
prelatorum uerteretur. fm. b.
Tho. et ad hoc. xxvii. q. i. indu-
as. De causa materiali excōi-
maioris.

Quia de singulis excōicāō
ibus que habetur in iure
hucusq; tractatum est. satis
prolixè respectu operis. Et ideo
residuum huius materie. s. de
excōicāōne breuissime expediā
Et quia predicta pertinent ad
causam quasi materiale excō-
municatiōis. ideo ad ipsaz quasi
causam materiale pertinentia
ponaz. et exinde de causa forma-
li. et de efficiente. et finali. et cum
hiis de quibusdā ad predicta
sequētib; **N**ota qd excōica-
maior fieri non debet ab hōine

nisi p peccato mortali. fm tho.
7 pe. in quarto. d. xviii. Et
quia in damnificando aliquem
etiam temporaliter. siue i rebus
temporalibus aliquis mortaliter
peccat. ideo pro damno tempora
li ecclesia potest excoicare. Sed
quia excoicatio e grauissima pe
narum. ideo non debet infligi
etiam pro mortali nisi cu fuerit
contumax. tho. hec aute contu
macia fm rai. triplex inuenitur
Prima in non ueniendo ad iudi
cium. postq fuerit uocatus uel
amonitus per iudice. tribus edi
ctis. uel uno pro omnibus. quia
contemnit. uel ueniendo sed ma
liciose se occultando. uel impedi
endo. ne possit ad eum citatio
peruenire. extra. ut lite no cote
stata. qm. Secunda est qdo
citatus ad iudicium uenit. sed
non uult stare iuri. d. ante fini
tam cause examinatione. continua
citer 7 illicentatus recedit. xi.
q. iii. certum. Tercia e quando
offensa eius est manifesta. et ius
sus a iudice non uult emendare.
extra de uerb. signifi. ex parte.
Idem gof. Et nota fm pe. de
palu. in quarto. d. xviii. q. cu
excoicatio non sit infligenda nisi
pro mortali. quia ille solus iudi
cio ecclesie est precidendus. qui
iudicio dei creditur precisus.
cum snia iuris non sit iniusta.
potest informare homo conscien
tiam suam qd ubi no peccat mor
taliter. nunqda incurrit sniam

iuris. quia iniuria dicitur esse
quod no iure fit. q non debet
unde iura nascuntur inde nasci
iniurie occasio. C. Unde in l.
meminerint. Unde cum sit iniu
riosa excoicatio que fertur sine
mortali. no est snia iuris ubi n
est mortale: Excoicari potest
quis pro inuasioue uel retetione
rerum ecclesiasticarum. de resti.
spo. pilamis iur. no. l. p. fm. Exco
municare potest prelatus pro iuu
ria sibi facta. xxiii. q. iiii. gila
rius. Excoicare potest ordina
rius p. defensa iuris sui. de sen
exco. ex dilec. li. vi. Excoicari
qs potest propter negligentiaz
de consecra. d. i. nemo. 10. de
lig. Excoicari potest doming
propter contumaciam serui uel
procuratoris. ut lite non cotes.
ca. i. 7 de dolo 7 contumacia.
ca. ii. et cum modificatione
ibi notata. 10. de lig. Excoica
tio facta in genere ualeat causa
expressa. Et propter contumaciaz
ca. excoicantur singuli culpabi
les de capitulo. de sen. ex. roma
na. li. vi. Excoicationis snia
tribus modis dicitur iniusta.
scilicet Ex causa. Ex animo. Ex
ordine. Ex causa quidem. uel q
nulla pretenditur snia. uel si p
tenditur. uera non est. uel si ue
ra sit. non est sufficiens 7 ratio
nabilis. extra. eo. sacro. Se
cundo dicitur iniusta ex animo.
quando scilicet 7 si causa exprima
tur uera 7 rationalis. no tn

ex zelo iusticie. sed indignationis.
inuidie. uel odii. ab excoicatione
promulgatur. xi. q. iii. illa. ⁊
extra. de sen. ex. cum medicia.
lis. l. vi. Ideo tutum consi-
lium est. q. si quis offenditur.
non per se sed per alium qui ca-
ritatiue moveatur. sniam pmul-
get. uel si per se hoc facere uult.
ad minus non faciat hoc dum
mouetur. sed permittat motuz
forte colerentem aliquatulu re-
sidere. Tercio ex ordine dicit
iniusta. quando ⁊ si uera causa
⁊ rationabilis pretenditur. ⁊ pro-
ferens caritatiue moneatur. attamen
non precessit amonicio co-
petens. uel non fuit facta coraz
personis idoneis. extr. eo. sacro
Ammonitiones competentes in-
telligas ad arbitrium iudicis.
sive trimam sive unaz pro omni-
bus. maxime in notoriis. pe. et
Rai. Modus autem et forma
que debet seruari hodie in infe-
rendo excoicatione. habes in se-
quenti ca. Qui autem proferens
sniam excoicis iniustam quocunq;
predictorum modorum grauitur pec-
cet ⁊ diuersimode in iure punia-
tur. tamen talis snia tenet ⁊ li-
gat quantum ad ecclesiam milita-
tem. nisi sit lata a iudice. qui non
habeat super illo canonicam iurisdictionem.
uel alia de causa eet nulla. fm Rai. Unde quando
nulla sit talis snia uide ⁊ sequenti
pagpho. Excoicationis snia
ipso iure nulla e ⁊ casibus noue.

Primus est si ille qui tulit eam
non habebat super hoc potestatem.
ut quia non erat eius iudex. xi.
q. iii. snia. uel erat excoicatus.
⁊ huiusmodi. ut xxi. q. iii.
Audiuimus. Similiter etiam
fm Rai. intrusus ⁊ suspensus.
⁊ a iurisdictione alienus excoi-
care non potest. xii. q. ii. Alie-
nationes. Si tamen crimen talium eet oc-
cultum tolleranda esset eorum snia
licet nulla. q. diu crimen eorum
est occultum. ⁊ illi ab ecclesia
tollerantur. ar. viii. q. iiii. none.
Dicitur autem intrusus qui non
fuit electus a maiori parte elige-
trium. De suspensio autem dicit
beatus Thomas. in quarto. ee
uerum quando fuit suspensus a
iurisdictione uel ab ordine et iurisdictione.
Secus si ab ordine
tantum. Secundus est quando
est lata snia post appellationem
legittimam. Similiter etiam si
prelatus dicat. excoico te si ap-
pellas uel preparaueris ad appel-
landum. talis snia non tenet cum
quolibet oppressus appellare pos-
sit. fm hosti. Si autem dicat
iudex. excoico te si habes res
furtivas. tenet excoicatio si habes
res illas. nec suspenditur per ap-
pellationem. Si tamen occultum
est furtum ecclesia te non uidebit.
quia non iudicat de occultis.
xxxij. d. erubescant. Tercius
est quando continet intollerabilem
errorem. extra eo. per tuas.
fm hoc ⁊ in precedenti casu ille

qui eos proponit. etiam si non
petat absolutionem. debet audi-
ri. ut in dicto. c. per tuas. **S**i
ad cautelam petat absolutionem.
non debet negari. quous aduer-
sarius vel excōicator se oppōat.
nisi diceret eum excōicatum. p
manifesta offensa. quia tunc da-
bitur. sic dicenti terminus octo
dierum. et si probaverit. nō ab-
solvetur. nisi preest et emendam
vel det cautionē de parendo iu-
ri. Si offensa dubia proponat.
sed tamen pendente probatione
prima scilicet illius qui sic fuerit
excōicatus debet evitari in illis
omnibus que ut auctor in iudi-
cibus attemptaverit. extra iudici-
um dō in officiis postulatiōi-
bus electionibus et aliis legitimis
actibus debet admitti ex. eo. li.
vi. **Q**uod si appellationē super hoc
non fuerit prosecutus ut debuit
infra tempus statutum a iure.
vel a iudice. et ipse fuerit excōi-
catus nominatim et expresse lapso
dicto tempore debet denunciari
et tam in iudicialibus quam extraiu-
dicialibus actibus. donec de ip-
sius sine docuerit nullitate. ex.
eo. licet. li. vi. **Q**uartus ca-
sus est quando aliquis excōica-
ret illos qui excōicatis partici-
parent non in crimine. sed in locu-
tione et aliis casibus quibus in-
curritur minor excōicatio. **N**ā
talis sententia nō valet nisi premissa
trina admonitione vel una pro-
tribus. Vel nisi exprimantur

nominatim ipsi admonendi. ex.
eo. statutum. et c. cōm. li. vi.
Quintus casus est. quā-
do prelati interdicerent suis sub-
ditis ne exponant suis superiori-
bus aut legatis aut inquisitori-
bus statum ecclesiarum suarum
sive monasteriorum suorum. et de
hoc ferrent sententiam excōicatiōis
ex. de offi. or. quia plerique. li.
vi. Et nota quod quantum ad ter-
tium casum intollerabilis error
est. fm. **I**ta. cū sic dicit iudex.
excōico te quia credis. in deum.
vel quia non fornicaris. vel quia
obedis prelati tuis et huiusmodi
xi. q. iii. si is qui preest. **I**dem
pe. gof. hosti. in summa qui ad-
dunt etiam quod intollerabilis er-
ror dici potest quodlibet peccatu
mortale. **I**tem cum expresse cō-
tra ius pronuntiatur. ut. ii. q.
sexta. c. diffinitiva. **I**dem tamē
hosti. in glo. super c. per tuas.
dicit. quod sententia nihilominus teneat.
quando pronuntiatur cōtra ius.
nisi ille error in sententia exprimatur.
vel nisi fuerit appellatione suspē-
sa. Sed si error est in facto. ut
cum dicit excōico te propter ta-
le peccatum commissum. quod tenet
sententia. **G**uil. etiam dicit. quod si pre-
latus dicat. excōico te quia fe-
cisti furtum. cum tamen nō fe-
cerit. tenet sententia. ut. xi. q. iii. c.
primo. quia non est intollerabilis
error expressus. **N**am talis causa
si falsa sit est tamē possibilis. et
quamvis quo ad deum non sit

ligatus. sed quo ad ecclesiaz peccaret mortaliter si contemneret. ex eo. per tuas. Ideo consulendum est tali scilicet animadu. ut sustineat excommunicationem patienter. humiliter. et deuote. scilicet non ingerendo se diuini. aut communi fidelium offerens se ad canonicam satisfactionem. si in aliquo offenderit. et instant perat absolutio. Item Tho. innocen. et bar. Item dicitur per. de perusio. quod si superior precipit tibi aliquid iniustum non tamen mortale. puta. quod tibi sibi librum meum. non teneor illi parere. si tamen ideo excommunicet me ligo. consulens tamen tibi ut illius mandato iniusto non paream non ligatur. quia non participat in crimine. Io. an. extra. de sen. ex. presenti. li. vi. super verbo ad cautelam ponit omnes predictos casus. et addit istos quatuor. primo cum quis excommunicatur a delegato contra delegantis intentionem. de preben. ca. ultimo. Secundo si feratur a uiolante interdictum hominis. scilicet de excess. prela. tanta. Tercio ubicumque prelati subditi sui excommunicat. contra privilegium sui tenorem. extra de privileg. cum capella. Quarto si feratur a delegato impetrato ab excommunicato in casu non permissio. scilicet de offi. or. plerique. Isti tamen casus additi videntur posse comprehendi sub primo. Dicit etiam per. de palu. in quarto. quod quando sapientibus

notum est sententiam esse nullam quodvis apud vulgus nesciatur. potest homo non seruare eam in occulto. sed in publico debet eam seruare quousque scandalum rationabiliter sedauerit. ut sicut aliquis publice excommunicatur et publice denuntiatur. ita ex aduerso ipse publice causas quare sententia non ualet. puta appellationem. Uel alius iustam causam. quo facto amplius non est scandalum pusillorum. sed phariseorum. ideo est contemnendum.

De modo et forma excommunicationis.

Roma autem excommunicatio seu modulus quis sit tenendus. Si de sententia canonis queritur. secundum hosti. hoc profertur eo ipso quod aliquis in factum damnatum per canones sub pena excommunicationis incidit. de sententia excommunicationis que profertur ab homine in summa confessionum. libro tertio. eodem titulo. questione. lxxviii. dicitur quod consuevit fieri sic sententia excommunicationis. propter talem uel talem causam excommunico te. uel talem. uel excommunicamus in scriptis. huiusmodi ergo uerbis uel equipolentibus debet uti excommunicans. arg. ad hoc. ii. questione. v. diffinitiva. unde secundum Ray. dicit. non approbo sententiam quorundam simplicium sacerdotum dicentium. denunciamus talem excommunicatum. et tamen nunquam excommunicauerunt eum. Et licet talis euitandus sit ab illis quibus fit

denunciatio. quia ipsorum non
est iudicare. utrum sit excoica-
tus. necne. tamen si de hoc agat
extra formam iudicii. non reputa-
bitur excoicatus per huiusmodi
verba. nisi alias probetur excoi-
catus. et hoc satis traditur ex.
de sen: ex. medicinalis. li. vi.
Nota quod est alius modus excoi-
cationis. quando scilicet persona
ignoratur que furtum vel aliud
maleficium fecerit. et tunc fit ex-
coicatio in generali sub hac for-
ma. quicumque fecit tale furtum
nisi restituat. vel qui aliquid scit. nisi
reuelet infra talem terminum pro
primo. secundo. et tertio edicto
datum. sit ipso facto excoicatus.
vel aliquid simile. ex. eo. a nob.
Et nota quod qui aliquid scit de ma-
teria propter quam lata est excoi-
catio. modo predicto. secundum hosti.
non tenetur reuelare damnum pas-
so. sed prelo ecclesie. xxv. q.
sexta. episcopus in synodo. sed neque
ipsi prelo debet reuelare publi-
ce si solus reuelator scit. et pro-
bare non potest. ii. q. vii. plenique.
sed secrete. cum prelatus secrete
habet corrigere criminosos. arg.
xxii. q. v. b. uidetur. Primo
igitur sciendum. quod cum sententia ex-
coicationis aliquando sit lata a
iure. aliquando a iudice siue ab homine.
ut dictum est supra. dicit Dil.
sententiam esse vel ferri a iure. cum
ab eo qui potest constitutionem
facere. vel generalem ut papa. vel
particularem ut legatus. archiepiscopus.

vel episcopus. vel de iure provinciale. antio-
chensis statuerendi. constituitur ali-
quid in perpetuum et generali-
ter in omnes subditos suos. et sta-
tutum illud roboratur per sententiam
excoicationis in futuros trans-
gressores illius statuti scilicet Ver-
bigatia. Excoicamus omnes he-
reticos. et qui exercebunt usuras.
vel tale aliquid committant.
Sententia vero iudicis vel hominis
dicitur esse que profertur pro co-
tumacia. vel offensa preterita vel
futura. non tamen intentione con-
stitutionis faciende. generaliter aut
perpetue. sed ut alicui particu-
lari persone. vel personis ad vi-
tam eorum. vel ut alicui negotio
consulatur ad tempus. Sicut si
dicatur. Excoicamus omnes illos
qui usque ad hoc vel ad illud te-
pus coicabunt vel facient guer-
ram. vel illos qui interpellabunt
tales moniales de turpitudine.
et huiusmodi. Et nota quod de-
bet premiti excoicationi trina
admonitio. vel una pro tribus.
alias iniusta est. et iudex est sus-
pensus ab ingressu ecclesie. ex.
eo. sacro. Et debet habere te-
porum convenientiam intervalla.
nisi facti necessitas aliter suase-
rit. et debet fieri in scriptis con-
tinentibus causam excoicationis
Et excoicator exemplum scripture
huiusmodi tenet excoicato tra-
dere infra mensem si super hoc
fuerit requisitus. aliter excoica-
tor est suspensus ab ingressu ecclesie

Quidam suggestiones si non fuerint effectus
quidam izzet non si per dispensat. Et nihilo lata
fuit ab eo ligat. la pax dicitur non fuerint.
na fuit postquam tunc ita fuit iusta. p. et tunc.

etiam a divinis per menses que
quidem si exequatur. irregularis
efficitur. nec nisi per papam euz
eo poterit dispensari. ex. eo. **¶**
medicinalis. **¶** hec pene non tan-
gunt epōs. cum non fiat special
mentio de eis sicut oporteret.
Nihilominus tamē si illa non
serventur. excoīcāti ligat. **¶**
tamē de lig. i tractatu de censu-
ra ecclesiastica dicit. qd est attē-
dendū qd licet cōtumacia sit cā-
immediata propter quam fert ex-
coīcatio maior ab homine. ipsa
tamen contumacia aliquā habet
ortum a crimīe idēst speciali i-
bibitione criminis facta ab hoīe.
et tunc non est opus monitione
super emendatione criminis iaz
cōmissi ut incidat. imo statim i-
cidit. ut cum monet superior ali-
quem ut non fornicetur cum ta-
li. alias ipsum excommunicat.
si contrafaciat excoīcatus est. **¶**
excoīcari potest sine alia admōi-
tione super emendatione criminis.
Et ratio. nam iste vere contūax
est. Aliquando contumacia hēt
ortum a crimīe iam cōmissō. **¶**
cum cōmisit quis crimen super
quo erat admonitus ne cōmitteret.
et sic nec lata nec cōminata est
snīa ip contrafacientē. **¶** tunc ē
opus monitione si contingat. **¶**
si contūmax fuerit. poterit ex-
cōmunicari. **¶** Nota qd ubi dicit
sub pena excoīcationis. non hēt
imm snīe sed cōminationis. ut C.
cōminationes epistolae. **¶** *Latte*

¶ nota. extra de sagit. artē. **¶**
qm. dicit qd si iudex dicat preci-
pio tibi sub interminatione excoī-
micationis ne ordines furtive
suscipias. non ē excoīcatus faci-
ens contrarium. sed excoīcāndus
Sed si fertur snīa sub condicōe. *h. u. f. 2. b. 3.*
ut excoīco omēs qui furtive or-
dines suscipiunt. tunc es excoī-
catus. **¶** Ugn. dicit qd si aliquid
mandatur sub interminatione a-
nathematis. tunc est cōminatio
Si mandat sub pena excoīcatio-
nis vel districtione excoīcatōis
tunc si est mandatū hominis statū
ligat si hoc intendit. cui in hoc
credendū est. fm hugo. et host.
quia ē snīa lata. Si est mādātū
iuris. tunc contrafacientes non
statim ligantur. xxx. d. per to-
tū. **¶** hoc ideo quia mitius agi-
tur cum lege qd cū ministro le-
gis. ff. de arbi. si cū dies. host.
dicit. qd si iudex fecit canonem
late snīe dicens. quicunq; furtū
fecerit sit excoīcatus. **¶** et postea
dicit. sub anathemate prohibeo
ne quis furtum faciat. tūc con-
trafaciens est excommunicatus.
extra. de loca. ca. i. **¶** Alias hoc
verbum sub anathemate vel si-
mile cōminatorū est. ff. de cōmi-
eptas. in rubro et nigro. nisi per
hec verba proferens intenderet
ferre snīam qd ppter circūstan-
tias intentionem suam expresit
pham potest. hec hosti. extra.
de consan. c. i. **¶** Unde iudices qm
volunt ferre snīam. sic scribunt

precipimus sub pena excoꝛcacio
nis uobis . ex nunc quam put
ex tunc . ⁊ exiit q̄ put ex nunc
in uos ferimus. Nota etiā q̄
cum iudex dicit excoꝛco uel si te.
semper i telligitur de maiori ex
coꝛcacione. extra. eo. si qñ. So
la autē consuetudo absq; snia
uel constitutione non reddit ali
quem excommunicatū. quia ille
non ē modus ferendi sniam ex
communicationis. fm̄ qui. Itē
si iudex uel prelatus dicat. hēo
te p̄ excoꝛcato. si intendat per
hoc proferens excoꝛcare. tenet
excoꝛcacio. quia uerba intentio
deseruiūt. ⁊ nō econuerso. xxi
q. v. humane. Et sermo rei. non
sermoni res est subiecta. exi. de
uer. sig. intelligentiā. Non enim
in talibus q̄uis uerba exigant
est prescripta certa forma uer
borum. sicut in sacramēto bap
tismi ⁊ eucharistie. concor. host.
dicens i summa. Non facio uis
Utrū dicat iudex excoꝛco te uel
scias te excoꝛcatum. uel te exco
municatum cognosce. uel habe
as te p̄ excommunicato. uel re
putes te excoꝛcatum. uel alia q̄
cunq; . dum tamē uoluntate ⁊
consensu iudicis de presenti ex
primant. sicut et alias simile dñ.
extra. de spon. si inter uirum. Et
uolūtas iudicis spiritalis. oīo
pro lege seruanda est. xi. q. iii.
audi. q̄uis iuste. Et hoc ubi ille
intendat per talia uerba excom
municare . ut dictum est Q̄ si

dubitatur de itentōne. i dubio
eligenda est uia tutior. ut repu
tet se excoꝛcatum. fm̄ hosti. et
qui. ⁊ sic querat absolutionem
Si iudex dicat excoꝛco unū de
istis duobus. credit qui. illum
esse excommunicatū de quo iu
dex intellexit. si autē sciri non
potest. aut si uaga fuerit eius i
tentio. neuter est ut adus ut ex
communicatus. Idem dicit q̄
si iudex dicit. excoꝛco te ⁊ absol
uo. si simul utrūq; uoluit. nihil
egit. Nota etiā cum snia ex
communicationis lata est sub cō
ditione. non ligat ante q̄ extat
conditio. fm̄ hosti. ex. eo. a no
bis. Et si pendēte conditione ap
pelleretur tenet appellatio. Sed si
pure ferretur snia. non releuat
per appellationem. transfertur
tamē cognitio cause i superiore
extra de sen. ex. per tuas. Et
si pendēte conditione desinat ēe
eius subditus. tenet snia nisi ap
pellet. extra de foro compe. ca.
penultio. fm̄ Innoc. ⁊ hosti.
Itē si iudex precipiat alicui de
bitū q̄ soluat infra certum ter
minū. alioquin sit excoꝛcatus.
Dicunt Innocē. ⁊ hosti. q̄ credi
tor non potest terminū prolon
gare q̄tū ad sniam excommu
nicationis. s. euitandam. nisi et
iudex consentiat prorogationi. ⁊
tunc si adueniente secundo ter
mino non soluerit. iterū est ex
communicatus. quia terminus
uidet prorogatus cū accessoriis

Si tamē pars in pmo termino reputat sibi ut satisfactuz cessat tota excoicatio. Itē nota q si is qui snām generalē promēgavit excoicationis monatur. uel a prelacione amqueat. ille qui facit postea contra tales sententiam non est excoicatus. nisi diffinendo illud statuerit. ff. de off. presi. l. prima. uel nisi a successore expresse cōfirmetur. ex. de loca. c. i. fm hosti. ¶ Excoicari potest quis p litteras etiā excoicato ignorante. si hoc expresse excoicans. sed non punit in intermedio tempore si se igerat cōiom fidelium. Jo. de lig. Sufficit q snā excois uel iter dicti sit lata publice. ad hoc ut teneatur quis ad obseruatiā ei9. extra. de clerico excoi. ministr. illud. Excoicatio dicitur ppetua quia nulluz tempus contiet diffinitum. intelligitur tamē do nec expirat. io. de lig. *De ei efficiente. siue de eo q potest al non potest excommunicare.*

Excoimunications efficiens ē causa. qui potest excoicare. Sciendū igitur q excoimunicationem ferre possunt in alios. non solum episcopi ⁊ superiores. sed etiā prelati principales collegii ecclesiarū inferiores epis. ut abbates etiā non benedicti. dū modo fuerit confirmati. extra. de simo. sicut tuis. Et priores possunt excoicare singulos

de collegio alienos etiā si in eos aliquo iure speciali habeant iurisdictionem. de officio ordina. cum ab ecclesiaruz. Archi. etiā uidetur q possit excoicare. licet non sit prespiter. arg. d. xxv. p. lectis. nisi consuetudo sit in contrarium. Sacerdotes uero parochiales excoimunicare non possunt. nisi aliquo speciali iure iurisdictione eis competat. ii. q. i. nemo. uel nisi ubi esset consuetudo que dat iurisdictionē. ix. q. iii. conquestus. Tho. albert. goff. io. de lig. Qui io. in tractatu de censura ecclesiastica. dicit sic potestas excoicandi pcedens ex potestate clauium. uel fori penitentialis competit sacerdoti non alii. ⁊ ipsam exercet semper. cuz prepositus est curie. nisi sit contraria consuetudo uel superioris inhibitiō. facultas autem excoicandi procedens ex iurisdictione speciali competit prelatis habentibus ordinariaz iurisdictionē a iure cōmuni uel privilegio. uel consuetudine speciali. ut dicit Innocen. Ad hoc autē q talis facultas competat. requirit q sit clericus uel religiosus et electus per uniuersitatez ecclesiasticam. et q ad dignitatē principalem. alias non habet ordinarā nisi consuetudo uel privilegium concedat. competit etiā hoc habenti iurisdictionē specialez a prelato ecclesiastico ut delegato. competit etiā bñti ordinariaz

non principaliter ut uicario or-
dinarii. hec ille. Solus ep̄s id-
est non inferior excoīcat eūz so-
lenitate. de quo habes. xi. q.
tertia. dñt. Excoīcare potest me-
tropolitanus suffraganeum suūz
cum sit ei ordinarius. d. xii. de
his. io. de lig. Excoīdicare
et suspēdere potest ep̄s propter
contumaciam ~~ortam~~ in iudicio.
sine consensu capituli. de offic.
deleg. ex litteris. perpetuo aut
p̄p̄crimen suspendere non pōt
sine consensu capituli. nisi aliud
sibi competat iure speciali. xv.
q. iii. ep̄s nullius. io. de lig.
Excoīcare potest capitulum uel
prior sede uacante cum succedat
cum iurisdictionalibus. de mai.
et obe. cum olim. io. de lig.
Excommunicare non potest quis
se ipsum. xi. q. iii. si is qui.
Excoīcare non potest qui uola-
uit interdictum. Excoīcare nō
potest mulier prelata eūz careat
clauibus. de pen. et remissi. noua
quedam. Excoīcatio lata per
delegatūz extra sibi cōmissa nō
ualet. ii. q. iii. c. i. io. de lig.
Et nota secūdu ~~Richardū~~ t̄ q̄rto.
q. si iudex delegatus post reuo-
cationem cōmissionis sibi facte
excoīcet aliquē ante q̄ reuocatō
commissionis ad eum potuerit
peruenire. tenet sn̄a. q̄a adhuc
remanet penes eūz potestas sibi
cōmissa. extra de procu. auditis.
in glosa. Aliqui tamē probabili-
ter dicentes sic distinguunt. q̄a

aut ille qui reuocat cōmissionem
intendit et exprimit. q̄ sit irritū
et inane quicquid extunc per de-
legatum fuerit attemptatū. aut
non. si primo modo. non tenet
sn̄a lata postea a delegato. Si
non. remanebit sentētia. hec ille.
Excoīcationis sn̄a ab alieno ep̄o
lata ratificari non potest per
p̄p̄rium episcopum. quia a princi-
pio nulla fuit. secūdu Innocē. et
bar. brix. Excoīcare nō potest
laicus. nisi suspendere. nisi ex dele-
gatione pape. tunc enim potest
xxxii. d. pag. Uerum. Excoī-
dicare non potest ep̄s extra
suam diocesim. nisi alii prelati ex-
tra territorium sue iurisdictionis.
secūdu hosti. quia cum non sit
quis excoīcandus sine cause cog-
nitiōe. xi. q. iii. nemo. et per cō-
sequēs locus requiritur in quo
possit sedere pro tribunali. Ep̄s
autem existens in aliena diocesi
non potest sedere pro tribunali
nec aliquid disponere cōtētiōse
iurisdictionis. ix. q. iii. ep̄m. nisi
de consensu illius ad cuius terri-
torium se transtulit. Ep̄i tamen
expulsi possunt exercere iurisdic-
tionem in aliena diocesi scilicet
circa subditos suos. et sic p̄nt
absolvere et excoīcare. ut de fo-
ro compe. q̄uis. in cle. xxi. di.
deniqz. Quidā tamē dicunt q̄
etiam extra suam diocesim pōt
ep̄s excoīcare. arg. ix. q. iii.
Archiep̄s. forte quod concedi
potest de notorius. quia nec illa

requirunt cause examinationem.
 nona cā. q. iii. pag. fi. i. summa
 confessō. li. iii. titulo. xxxiii.
 q. lvi. Excoicare non potest p-
 latus eos in quibus habet iuris-
 dictionem temporalem tantum.
 fm hosti. extra de offi. ordin.
 dilect9. Et hoc nisi habeat istud
 ex privilegio speciali. vel cōsue-
 tudine que etia3 dat iurisdicōz.
 Excoicatio lata per eum q.
 cōmuni opinione non credebāt
 excoicatus tamē erat. non tenet
 iii. q. vi. pag. causa. nam neq3
 excoicatus. neq3 scismatic9. nec
 intrusus. nec suspensus a iurisdic-
 tione. secus si solum ab officio.
 nec uiolans interdictū excoicare
 potest. ut dictum est supra.

Quis nō pōt excoicari.

Nota qd excoicari nō potest
 mortuus. nam mortuus nō
 est homo. & sum. trinit. & fide
 catholica. c. primo. Excoicari
 enim a canone non potest. quia
 huiusmodi nō fertur nisi prop-
 crimen. & mortuus deliquere nō
 potest. A iudice etiā excoicari nō
 pōt. Na3 talis snā requit moni-
 tionem precedentez. mortuus. n.
 moneri non potest. nec contīax
 constitui. In quibusdā tamen
 casibus specialibus mortuus ex-
 cōmunicatur. & hoc ad terrore3
 & potius ratione precedentis uin-
 culi q̄ presentis. propter quod
 fit negatio sepulture. cōmunio-
 nis. orationis. & huiusmodi. in

icrimine heresis. & i. notorio cri-
 mine decedentis. Excoicari nō
 potest iudens ut paganus. quia
 nullus potest perdere quod nō
 habet. nec re. nec spe. quod uezz
 est de cōione intrinseca sacramē-
 torū. extra quā sunt iudei & pa-
 gani. circa quā de his que foris
 sunt. nihil ad nos. ii. q. i. multi.
 Sed cōione extrinseca fidelium
 inquantū animalia ciuilia & socia-
 lia. utpote in cōmertiis. & aliis
 actibus humanis. quāuis a tali
 cōmunionē directe excludi non
 possunt. ita qd exclusio termine-
 tur in eos. quia non sunt subdi-
 ti. per indirectū tamē possunt. s.
 interdicendo fidelibus cōionem
 talium. Jo. de lig. Excoicatō3
 incurrere non potest papa. nisi
 ppter heresim. & qua & iudica-
 ri potest. & deponi. di. xl. si pa-
 pa. Alias excoicari non potest.
 nec ab homīe. cum sit superior
 omnibus. d. xxi. inferior. nec a
 canone quia solutus ē a canone.
 q̄uis fm cōiones deceat uiuere.
 Nec etiam minor participando
 cū excoicatis. extra de sen. ex.
 nulli. in glo. Excoicatione q̄
 seperat a deo prop-
 mortale bñ
 potest excoicari. imo quia sine
 compatione a deo longius sepa-
 ratur. io de lig. Excoicatiōis
 snā lata per statutum epī. non
 ligatur nec ipse nec metropolita-
 nus eius contrafaciēdo itra ter-
 ritorum sui suffraganei. secūdu3
 Lau. & io. an. & io. cal. & pau.

et hosti. qui in summa dicit. cer-
to certius est tenendum. nec supe-
riorem. nec proferentem. suam
fulminatorem ligari. xxi. dist.
inferior. Idem Tho. in quarto
Contrarium tenet Hugo. et arch.
et Petrus de bel. Ito. uero de
lig. circa hoc sic dicit in tracta.
de censura ecclesiastica. ego con-
sideravi circa concordiaz harum
opinionum. et pondero largam
distantiam hanc. scilicet an episcopus ut
episcopus. et archiepiscopus ut archiepiscopus
incidat in statutum fulminato-
rium. an episcopus et archiepiscopus ut priua-
ti. et ut quilibet incidant in ipsum
In primo casu. crederez neminem
ligari. in secundo casu utrumque
ligari. Subiicio exempla. dispo-
suit statutum. quod quilibet exercens
iurisdictionem in tali loco et tem-
pore sit excommunicatus. uel quilibet
celebrans sit excommunicatus. episcopus ut
episcopus. et archiepiscopus ut archiepiscopus
iurisdictionem exercentes non sunt
ligati. uel episcopus pontificaliter ce-
lebrat. uel archiepiscopus in prefato
loco prohibito. non sunt ligati.
Exemplum secundi. disposuit sta-
tutum. quod quilibet furtum com-
mittens. uel ad azardum ludens.
uel quid simile faciens. sit excom-
unicatus. episcopus committit furtum
uel ludit. et archiepiscopus idem. cum
hoc faciant ut priuati. ligantur.
et sic posset haberi opinio concordia. Sed quia plures doctores
et solentiores tenent simpliciter primam
opinionem. ipsa uero magis tenenda.

dist. xix. in canonicis. Excommunicari
non potest subditus excommunicatus extra
territorium sui superioris ab eo.
ratione domicilii. delicti. uel con-
tractus. secundum Innocentium. de foro.
compe. c. si. et hosti. et Paulus. de
aleaza. Ito. uero in c. episcopus. xi. q.
tertia. in prima glo. tenet contra-
rium per capitula si episcopus. et c.
si quis. prebiter. idem Ito. de lig. di-
cens. quia iudex citare potest sub-
ditum extra territorium. citatione
artatiua. de off. ord. Romana.
li. vi. q. et contumax constituitur.
et sic excommunicari. Excommunicatio
nis sua lata per statutum episcopi.
uel alterius ordinarii. non ligat
subditum talis prelati uenientem
contra ipsum statutum extra ter-
ritorium iurisdictionis ipsius. ~~Et~~
verba statuti dicerent quod qui-
cumque facit tale quid in territorio
uel extra sit excommunicatus. sic tenet
Ito. de lig. allegans ad hoc cap.
de animaz. de constit. li. vi.
Nec obstat illa conditio. etiam
extra territorium. quod non ligat
quia ius dicit quod extra territorium
non ligat. Excommunicari non potest
nec suspendi nec interdici fratres
ordinis predicatorum ab episcopo. ^{et minor}
pis. uel aliis prelatibus ecclesie. nisi
super hoc haberent specialem li-
centiam. et auctoritate pape que
faceret mentionem de ipso ordi-
ne. et si ferrent sententias contra eos
irrite sunt et inanes. et hoc ex
privilegio concessio ordini quod
incipit Aduentus. quod est alexandri.

et in privilegio. Nimis inique.
Item cogi non possunt dicti fra-
tres ut eorum constitutionibus
subiciantur id est episcoporum ex
privilegio bonifacii. iurte. i.
Excommunicatus non est subdi-
tus faciens contra statutum in-
fligens excommunicationē in loco
exempto intra territorium ipsius
statuentis. io. de lig. qui remit-
tit ad dicta in precedenti pag. et
allegat etiam. c. luminoso. xviii.
q. i. ubi dicitur per textum greg.
q. episcopus non debet exercere aliquid
sue potestatis in monasterio. glossa.
ibidem dicit. q. loquitur de ex-
emptis. hanc opinionem tenet
io. an. et io. cal. qui omnes dis-
putando dicunt. q. subditus de-
linquens intra diocesim. sed in
loco exempto non ligatur sta-
tuto episcopi infligentis excommunicationē.
puta episcopus statuit q. ingrediens
monasterium monachum sue dio-
cesis sit excommunicatus. inquit
quis monasterium monachum ~~excep-~~
~~ta~~ non incidit talis vigore dicti
statuti. Archid. et fede. de semis
disputando tenent contrarium
Petrus de ancha. in lectura sup
sexto. de constituto. ut animarum
recitat utranque opinionem. et sic o-
cludit. Ego plene istorum domi-
norum rationes refero in. c. postu-
lata. de foro compet. et reduco
eos ad concordiam sic. Aut pre-
latus loci exempti ex forma pri-
vilegii exemptionis habet iuris-
dictionem episcopalem in suo loco

exempto. et sic est vera opinio
io. cald. et sequacium. Aut non
habet iurisdictionem episcopalem.
et sic est vera opinio Archid. et
aliorum. rationem huius ibi vi-
dere potes. Nota etiam secundum
Lau. q. subditi religiosi extra
septem loci in quo degunt et ~~excep-~~
clausuram suorum prelatorum sen-
tentis ligantur. et eis obedire te-
nentur. totus enim mundus est
eis pro territorio. quare ubicumque
est persona subiecta ut potius
religata illuc se extendit potestas
eorum secundum unum. Excommunicationis
sententia ferenda non est. ubi multi-
tudo est in crimine. et periculum time-
retur scismatis vel scandali. l. o
ut constitueretur. xxiii. q. iiii.
ipsa pietas. veritas tamen iustie
propter scandalum postponenda
non est. quod sane intelligendum
est. si detur iniqua sententia. Io de
lig. Excommunicari non potest col-
legium vel civitas. c. Romana.
li. vi. Quod si fiat licet quidam
dicant q. tenet. Alii tamen dicunt
et melius secundum Iuristam. in quarto q.
non tenet. sed bene possunt exco-
municari singuli de collegio. s. z
hosti. puta sub his verbis. ex-
communico prepositum. decanum.
et homines alios de tali collegio
Nec debet excommunicari unus pro
peccato alterius. xxiii. q. iii.
si habes. si tamen fieret tenet. xi.
questione tertia. sententia.

Quis potest excommunicari.

Excommunicari potest impe-
rator. uel princeps ab episco-
po suo. ii. q. vii. pag. cum ba-
laam. Excommunicatur regula-
riter post monitionem imperator.
¶ *Ex.* solum pro notoriis. dis-
lxvi. ualentianus. io. de lig.
Excommunicari potest ignorans
et absens. et si moriatur antequam
sciverit. liber est quo ad deum.
scilicet quantum ad salutem. absolui
tamen potest et debet post mor-
tem. si apparuerint signa contrito-
nis illius propter quod est exco-
municatus. xi. q. iii. ne. no. io.
de lign. Excommunicari potest si sit
archiepiscopus a subdito delegato. si
est potestas sibi a superiore con-
cessa. ii. q. vi. si episcopus. de ele. no.
resi. ex tue. io. de lig. Excom-
municari potest raptor sine ad-
monitione premissa. si rapina est
manifesta. et si presens est et statim
non restituat. si absens infra tem-
pus prefixum. extra. de sen. ex.
¶ Romana. li. vi. Excommuni-
candi sunt etiam post mortem.
quorum scripta continent heresim.
quod intellige. nisi ipsi ex se sub-
misissent correctioni. et determi-
nationi ecclesie. ut fecit Abbas
Joachim. extra. de sum. trini. et
fide catho. c. damnamus. Et etiam
qui hereticos heredes instituit.
xxiii. q. ii. sane. Mali tanquam
carnes putride de comunione fi-
delium sunt ressecandi. xxiii. q.
tertia. ¶ Resecande. quod intelli-
gendum est de peccatis manifestis.

secunda. q. i. multi. et nisi post
monitionem se correxerint. xlv.
di. illud. Excommunicandi sunt
qui iussu apostolice sedis non cu-
stodiunt et precipue ex contem-
tu. di. rix. nulli. dicuntur enim
violatores canonum. blasphematores
spiritus sancti. xxv. q. i. uio-
latores. Excommunicari potest quis
pluries et propter eandem causam.
¶ *fm* io. an. ¶ *q*uacumque contra ca-
nonez fulminatorum excommunicationis
ex ignorantia ipsius. puta exigit
quis pedagium a clericis ignorans
excommunicationem super huiusmodi.
non excusatur quin ligetur sen-
tentia excommunicationis. extra de re-
gulis iuris. ignorantia. li. vi.
quod est uerum. de canone uni-
uersalis ecclesie. Sententis au-
tem per statuta ordinarioz latis
non ligantur ignorantes. nisi ig-
norantia fuerit crassa aut supbia.
extra de constitu. ut animarum.
li. vi. Et dicit per. de ancha.
super dicto ca. q. crassa et supbia
ignorantia est quando quis ig-
norat quod publice factum est in
ciuitate. ut dis. xxxviii. in prin-
cipio. Vel non intelligere quod
omnes intelligunt. hec enim est
lata culpa. hec ille. et hoc intelli-
ge nisi fuerit impeditus. ut non
possit scire. puta quia infirmus
uel carceratus. et hoc non ab alio
audiuit uel didicit.

*De causa finali exco-
municacionis. seu notifi-
cationis exco-
municacionis.*

Quasi finalis excoicationis
est. ut excoicatus delictum
suum recognoscat. et ad deum
redeat. Imitatur enim ecclesia,
in huiusmodi sententia iudicij dei.
fm Tho. in quarto. dist. xviii.
qui peccatores per diversa flagella
castigat. ut eos ad bonum tra-
bat. et ipsos sibi relinquit ut au-
xilium subtrahat. quibus ad mala multa
prepediebantur. suam infirmita-
tem recognoscant. et humiles ad
deum redeant. sic ecclesia excoi-
municat aliquos separando eos
a comunione fidelium ut erubescant.
et suffragis et aliis spiritualibus
privati. per humilitatem se
ipsos cognoscendo ad penitentiam re-
deant. unde excoicatio medicina
dicitur. extra de sen. ex. cum
medicinalis. li. vi. est enim quidam
pena non culpa. Pene autem sunt
medicines fm phm. et dicit aug
quod nulla est maior pena excoica-
tione in ecclesia. xxviii. q. iii. cor-
ripiantur. Ex hac autem excoi-
catione consequuntur multa da-
na spiritualia et temporalia. Pri-
mo quidem privatur excoicatus
sacramentis ecclesie. non enim est
susceptibilis alicuius sacramenti
sic ligatus. in. q. iiii. en gilem-
dam. Secundo privatur suf-
fragis ecclesie propter quod incurrit
triplex incommunicatio. fm tria que
quis consequitur ex suffragis
ecclesie. secundum magistram sententiarum
in quarto. di. xx. et Tho. ibidem.
Valent enim suffragia ecclesie.

ad augmentum gratie. eis qui
habent. vel ad merendum eis qui
non habent. Et quantum ad hoc
dicit magister sententiarum. quod gratia
dei per excoicationem subtrahitur.
Valent secundo ad protectionem
dei habendam. Quantum ad hoc
dicit magister. quod per excoicatio-
nem protectio dei ei subtrahitur.
et sibi ipsi relinquitur non tam-
en quod omnino a providentia dei ex-
cludatur. sed ab ista protectione
qua filios ecclesie specialiori modo
custodit. Valent tertio ad de-
fendendum ab hostibus. et quantum
ad hoc dicit magister. quod diabo-
lo maior potestas servandi datur
in ipsum corporaliter et spiritua-
liter. de hoc etiam. xi. q. iii. nihil
sic dicit Augustinus. Nihil sic
debet formidare christianus hostis
quod separari a corpore christi. Si
enim separatur a corpore christi.
non est membrum eius. Si non est
membrum eius. non vegetatur spiritu
eius. Si tamen quis iniuste ex-
coimunicatur. et humiliter servat
excoicationem. humilitatis me-
ritum recompensat excoicationis
damnum. fm tho. ibidem. Ric.
autem in quarto dicit. quod excoi-
catus ex iniusta causa non exclu-
ditur propter hoc a suffragis
ecclesie. quia nec ecclesia hoc in-
tendit. xi. q. tertia. et si. Sed et
excoicatus pro iusta causa si peni-
tet. et diligenter facit quod in
se est. extunc sibi valent orationes

ecclesie. dum non stat obstinat9
in sua excoicatione. q̄uis aliquo
modo profint orationes ecclesie
longe tamen minus q̄ aliis nō
excoicatis. In primitia eccle-
sia quando oportebat per signa
ad fidem homīes inuitare. per
exco municationem sequebatur
alius effectus. s. manifesta uexa-
tio corporalis diaboli. ut p̄ma
ad chozinb. quinto. Tūc autem
inuisibiliter sathane traditur. et
spiritualiter modo predicto. un̄
august. xi. q. iii. omnis cristiā9
dilectissimi qui excoicatur a sa-
cerdotibus sathane tradi dicit̄.
Quo. quia scilicet extra ecclesi-
am est diabolus. sicut in eccia
x̄ps. ac p̄ hoc q̄si dia° tradi d̄r
qui ab ecclesie unione remouet̄.
Unde illos quos ap̄tus tunc sa-
thane traditos predicat. excom-
municatos a se esse demonstrat
Tertio excoicatus non potest cū
aliis interessē diuinis. uel cū ali-
is ī eccia orare. alias mortaliter
peccat. Nec etiāz l3 circa eccia9
extra sic prope stare. q̄ audiat
diuina. uel cū aliis oret. de pe-
nit. et remissionib. quod inte.
non tamen prohibetur ab inq̄es-
su ecclesie dū modo non audiat
ibi diuina uel cū aliis oret ibi.
io. de lig. potest etiam īteressē
predicationi. Sed et alias ad of-
ficium dicendum id est horas
canonicas ad quas est obligatus
teneretur nihilominus dicere. sed
solus. et sine dominus uobiscum.

¶ Quarto excoicatio iusta exclu-
dit a regno celorum. xxi. q. i
quisq̄. Sed et iniuste lata si cō-
temnatur. a regno excludit. xi.
q. tertia. nemo. Ubi Crisost̄.
sic ait. Nemo cōtemnat uincula
ecclesiastica. quia non est homo
qui ligat. s3 cristus. qui potesta-
tem hanc dedit. et domōs facit
homines tanti honoris. nam tal
mortaliter peccat. s̄m doctores.
Quinto excoicatus excluditur
a participatione cum aliis fide-
libus. loquendo. salutando. come-
dendo. et h̄mōi. xi. q. iii. sicut.
Exciuntur tamen quedam per-
sone cū quibus participare po-
test. ut dicit̄ infra titulo se q̄nti
Sexto excoicatus si scienter in-
gerat se officiis alicuius ordīs sac̄e-
utens. si est clericus efficitur ir-
regularis. extra de cle. excoica-
to. apostolice. nec pōt disp̄sari
nisi per papam. extra. de sent. et
re iudica. cum eterni. li. vi. o.
Si tamen baptizaret in casu ne-
cessitatis ut uetula. et sine solenni-
tate. non ē irregularis. s̄m qui.
Petrus de palu. in quarto. dis.
xviii. plenius et perfectius ponit
hoc. qui dicit. q̄ excoicatus qui
celebrat. ut ordines recipit fit ir-
regularis. et hoc uerum est. nisi
probabilis ignorantia excuset.
de cle. ex. minis. aplice. et hoc
siue suscipiat ordinem sacrum.
siue non sacrum. quia non disti-
guitur. extra eo. cum illorum.
Et l3 ibi non distinguatur inter

errorem iuris et facti quo ad in-
cursionem irregularitatis. si tñ
error facti esset probabilis excu-
saret. cum grauius sit celebrare
excoicatum q̄ ordinari. Unde
si probabilis ignorantia prefer-
uat ab irregularitate celebrantē
pari ratione ordinatum. Si aut
est ignorantia nō probabilis. ab-
bas dispēsat. si talē ē regularis.
Si uero secularis ē. solus papa.
ut ibidem. Et quāuis aliqui
restringant illum casuz ad exco-
municatum propter iniectionē.
tamen quacūq; de causa sit q̄s
excoicatus. uidetur eadem rōe
q̄ abbas possit dispensare. Si
uero existens excoicatus non ce-
lebrat. sed in suo officio excois
se ingerit diuini. efficitur irre-
gularis. ita q̄ non nisi per papā
dispensatur. xi. q. iii. c. penult.
Unde sacerdos solenniter bapti-
zans. aut etia; in foro consciētie
absoluendo. siue palam. siue ocl-
te. uel quomocūq; cōtrahit
irregularitatez. Secus si bapti-
zaret in necessitate. ut uetula. Et
similiter excoicatus si private
dicat epistolam. uel etiam solle-
mniter. sine manipulo tamen. ubi
est consuetudo. q̄ fiat per nō or-
dinatū. Item si actuz minorum
ordinū etia; solenniter exerceat.
cum hoc etiam per non ordina-
tum licite fieri possit non incur-
rit. Si autē sacerdos solenniter
officiaret ecclesiam in matutinis
uesperis ut aliis horis icurrerz.

Secus si psalmodicādo cū aliis
quod etia; faciunt laici. Item si
epūs tulit sniam excoicationis ī
celebrantē in aliqua capella sine
licentia sua. celebrans in prima
uice non efficitur irregularis. s;
excoicatus. Secunda autē uice
ibi uel alibi celebrans efficitur
irregularis. Sed si capella esset
simpliciter interdicta tunc ibi ce-
lebrans etiam prima uice effici-
t irregularis. Ille uero qui
excommunicatum publice. ad-
~~ipere~~ ad diuina. est ei interdic-
tus ecclesie ingressus. s. ad cele-
branduz et officium. non tñ
ē irregularis. nisi postq̄ admisit
tales ad diuina se ingerat diuīs
ante purgationē excessus huius-
modi. de quo extra de sent. ex.
is qui. li. vi. hoc pe. Et nota
q̄ dicit s̄ Ricar. in quarto. dis.
xviii. circa eandē materiam. q̄
si ille qui ordinatur in excoione
scit se esse excoicatum propter ī-
reccionē manuum in clericum.
siue iniectio sit enormis. siue nō.
siue hoc sit ante ingressuz religi-
onis siue post. super tali irregu-
laritate per prelatum suum dis-
pensari non potest. In ordine
tamen predicatorum et minoruz
per priuilegium. Uirtute conspi-
cuos. possunt ordinatos in exco-
municatione uel suspensione uel
interdicto prelati eoz super tali
irregularitate dispensare. etiam
si contraxissent ante ingressuz re-
ligionis. nisi casus excoicationis

fuiſſet enormis q̄ eſſet abſolutō
pape reſeruata. Item q̄ dicitur
de ignorantia. dicit Richard⁹
q̄ in foro conſcientie creditur
cuiſbet dicenti ſe habuiſſe iuris
uel facti ignorantia in hōi. q̄n
fuit ordinatus. ſed in foro con-
tentioſo ſecus. ¶ Septimo excō-
municatus nō poteſt ſuſcipi ad
religionem. niſi prius abſoluat.
ſm̄ ſi ai. ſi tamen fuerit recep-
tus tenet receptio. ſimiliter etiā
profeſſio excōicati tenet. ¶ Iſtes
autē ordinis predicatorū ^{et} ~~mona-~~
^{capali} privilegio poſſunt abſolue-
re ſeculares ordinem ingredi vo-
lentes. niſi eſſet caſus pape reſer-
uatus. ¶ Octavo excōicatus eli-
gere non poteſt nec eligi. ut nō.
extra de appel. conſtitutus. p̄io.
Et ſi ſecus actū fuerit. talis ele-
ctio eſt ipſo iure nulla. extra. de
conſue. cum dilectus. 7. ix. q. 1.
nō in hōi. Ubi etiā dicit gl̄.
q̄ ſi qui eligunt cum excōicato
uiciatur electio. ¶ Iſte quia dīc
regula iuris li. vi. infamibus
non pateant porte dignitatum.
ſed cum excōicati maiori ſint i-
fames. ut patet. vi. q. 1. infames.
ubi dicitur in textu excōicatos
ergo. 7c. quod etiam tenet bal.
7 intelligitur de excōicatione no-
toria. Et dicit pe. de palud. hoc
eſſe uerum non ſolum de digni-
tate eccleſiaſtica regulari. uel ſe-
culari. ſed etiam de laica. unde
in regem uel imperatorem non
pōt eligi. de elec. per uenerabilē.

Similiter non poteſt conferre
beneficiū. de exceſ. p̄ela. Tāta
¶ Nono excōicatus nullum bene-
ficiū eccleſiaſticū acquirere
poteſt. extra de ele. excō. muniſ.
poſtulaſtis. Et de beneficiis iā
habitis dum eſt i mora abſolu- ^{p̄ten}
tionez. nil percipiet. extra de ap-
pella. paſtoralis. ſecus ſi non eſt
in mora. de conceſ. preben. quia
diuerſitatez. 10. de lig. et dicit
pe. de palu. in quarto. q̄ ſiquis
eſt iniuſte excōicatus. uel facit
poſſe ſuum de impetrando abſo-
lutionem ab iniuſta excōicatione.
in foro conſcientie facit fructus
ſuos. 7 in foro exteriori debet
cum eo diſpenſari. 7 per ſimpli-
cem diſpenſationez ſecū factam
etiam pro tempore i quo in mo-
ra erat poteſt fructus accipere.
Secus autē ſi tempore electōis
uel confirmationis uel collatōis
erat excōicatus. quia tunc nullū
ius fuit acquiſitum ei propter
quod non ſufficit diſpenſatio. ſz
requiritur noua collatio. Unde
ſi eſt beneficiū pertinens ad
collationē ep̄i. uel ſimpli uel p̄
tunc ratione delicti. quia contu-
lit excōicato n̄ ſufficit eius di-
ſpenſatio. ſed diſpenſatio pape uel
alterius qui poteſt conferre ex
certa ſcientia facta. ſufficit etiā
habere pro noua collatione. Ab-
ſolutus autē non ex hoc ipſo fa-
cit fructus ſuos medio tempore
perceptos. niſi cum eo ſuper hō
fuerit ſpecialiter diſpenſatum.

uel iniuste fuisset excoꝛcatus, nō
non fuisset in mora petēdi. hec
ille. ¶ Decimo. excoꝛcatus ē ab
officio ⁊ beneficio suspensus.
ūde nec ligare nec absolueri po
test. xxiii. q. i. Audiuimus.
Nec potest beneficiū conferre.
extra. de concess. prebend. tanta.
tamen tam diu q̄ diu tollerāt.
ualet quod fit ab eo. ut si prom
deret alicui ecclesie, uel confir
maret alicuius electionē. argu.
viii. q. iiii. nonne. nisi forte esset
notorū. Dicit Ric. in quarto
dis. xvi. q. si omnes actus legiti
mi quos aliqui exercent dum
eorum excoꝛcatio latet. essent ir
riti et inanes iudicandi. Post q̄
eorum excoꝛcatio esset detecta.
multi de statu suo essent incerti.
quia aliqui sunt prelati. aliqui
habentes plura beneficia ecclesi
astica. qui a latenter excoꝛcato
fuerunt absoluti. ⁊ sic dura ut
datur hec sn̄a. hec ille. Et id
aliorū sn̄a mitior ⁊ rationabili
or. qui dicunt q̄ i tali casu eorū
absolutiones ⁊ beneficiorū colla
tiones tenent. quous eorum excoꝛ
municatio postea fuerit detecta.
extra. de excep. exceptionē i glo
Arg. de iure patronatus. Con
sultationibus. ¶ Undecimo. ex
coꝛcato est interdictus omnis ac
tus legitimus. Unde nec iudi
care potest. nec accusare. nec tes
tificari. xi. q. iiii. pag. euidenter.
¶ Si unus de iudicibus ferētibus
sn̄am sit excoꝛcatus. non ualet

sn̄a. si simul cum excoꝛcato p
nunciant. io. de lig. extra. de sen.
⁊ re iud. ad probandum. Et dicit
petrus de palu. in quarto. hoc
esse uerum. si sunt excoꝛcati pu
blice. de sn̄a ⁊ re iud. ad probā
dum. quia facta ⁊ iudicata per
occulte excoꝛcatorum ualent. Un
⁊ in spiritualibus nō ualet quod
fit ab excoꝛcato. de appel. cōsti
tutus. tamen q̄ diu tollerant
prelati. Et sunt occulte excoꝛcati.
ualet quod fit ab eis. octaua cā.
q. iiii. nonne. Unde si contulit
beneficiū. uel confirmauerit e
lectionem tenet. ⁊ similiter si ab
soluti i foro consē. hec ille. cū
quo concordat Ric. ut i pag.
precedenti. Constitutiones sn̄a
⁊ sn̄a facte uel late ab eo ut de
mandato eius. irritē sunt ipso
iure. ⁊ nunq̄ ualebūt. extra. de
emun. ecclesie. aduersus. io. de
lig. tamē dicit q̄ ualet iudiciū
coram iudice excoꝛcato habitū.
nisi sit publice excoꝛcatus.
¶ Duodecimo excoꝛcatus nō pōt
cōstitui procurator. extra. de p
bationibus. post cessionem. nec
etiam potest constituere procu
ratorem. quin imo si qua com
munitas aliquē procuratorem cō
stituit. ⁊ ipse excoꝛcatus iter cō
stituentes sit. ut rector uel prin
cipalis. et expressus uel eius au
ctoritate factus ē procurator. uel
si ipsa cōtias sciendo ipsum talē
tamen eum procuratorem fecisset
non ualet. extra. de procu. c. fi.

Si tam excoicatus sit reus bñ
potest in iudicio se defendere.
et ad hoc procuratores constituere.
extra. de iudic. intelleximus.
Secus autē si sit alias rector. ut
si reus conveniat vel reconveniat.
extra. de probationibus. post
cessionem. ¶ Tredecio excoimunicatio
absolvit a iuramento fidelitatis.
xv. q. vi. Nos sanctorum.
et c. iuratos. 10. de lig.
Unde si quis debet alicui in certo
termino. et inter ipse creditor
excoicatur. secundum bartolum
brixen. et 10. de lign. non debet
debitor ei solvere. dum perseve-
rat in excoicatione. Sed ut dicit
10. an. deponat debitum in eadem
sacram. ut postea creditori abso-
luto detur. Io. tamē et Hugo.
dicunt contrarium scilicet quod debet
solvere. ¶ Decimoquarto excoimunicatus
matrimonium contra-
here non potest. contractum tamē
tenet. 10. de lig. Si tamē contra-
hit tenet. licet peccet mortaliter.
¶ Reddere etiam debitum debet.
exigere etiam non puto esse mor-
tale. ¶ Quidecimo item excoica-
tus non potest ordinare. nec or-
dinari quo ad executiones. etiam
si ignoret. Unde ordinati ab epō
excoicato etiam ignoranter indi-
gent dispensatione quo ad execu-
tionem ordinis. de eo qui renū-
ciat. c. ultimo. Similiter qui ex-
coicatur publice siue ignoret ius
siue factum. ordinatus non sus-
cipit executiones. de sen. ex. cu3

illozum. hec pe. de palu. in quar-
to. Dicit etiam idem pe. quod episcopus
occulte excoicatus. non minus
conferat ordinando. quam publicus. ^{ipm.}
quia utrobique caractere. non ex-
ecutionem. Item in altero casu dis-
pensetur faciliter. propter proba-
bilem ignorantiam. Non sic autē
in sacramento penitentie. quia si
occulte excoicatus absolvit. tenet
absolutio. et ratio diversitatis est
scilicet eum. quia causa uniuoca com-
municat formam suam secundum modum
quem habet. Et quia in conferen-
dis ordinibus se habet episcopus ut
causa quodammodo uniuoca. non
potest conferre executiones. quoniam
eam non habet. Sed in collatione
penitentie se habet sacerdos ut e-
quiuocum instrumentum in confe-
rendo gratiam. etiam si non habet.
Et ideo valet absolutio. ¶ Sexto
decimo. excoicatus non potest ad-
ministrare spiritualia vel tempo-
ralia. Valet tamē contractus fa-
ctus per eum nomine ecclesie. ut
nomine proprio. 10. de lig. ^{idm.} et
et tenentur ei obedire donec per
ecclesiam sic tolleratur. xiii. q.
quarta. nonne. 10. de ligna.
¶ Decimo septimo. non valent lit-
tere impetrare per excoicatum.
nec astrigi quis potest pacto ta-
cito vel expresso coiccare excoica-
to. nisi in casibus a iure permis-
sis. Nec post absolutionem uti
potest litteris pendente excoica-
tione impetratis post litem con-
testatam opponi potest exceptio

excoicationis repulso excoicato
ab agendo. currit contra eñ pre-
scriptio si est in mora petēdi ab-
solutionē. ipse prescribit nec da-
bitur restitutio excoicato. si pre-
scriptum sit. 10. de lig. §. Deci-
mo octavo. excoicatus sic dece-
rens non debet ī ecclesia uel lo-
co sacro sepeli. nec potest obla-
tio. p eo suscipi. nec publica orō
pro eo fieri. sicut nec pro ipso
uivo nisi apparuerint ī eo añ
mortem signa contritionis. quia
tunc absoluetur post mortem. ⁊
omnia predicta poterunt fieri. p
eo. xxiii. q. ii. sane. secreta tñ
oratione orari pōt pro excoica-
tis. De. de peru. §. Decionono
Cadaver excoicati non facit lo-
cum religiosum. ut cadaver fi-
delis non excoicati. secūdn 10.
de lig. ⁊ sepultus ī cimiterio si
discerni potest debet exhumari.
Concludatur ergo. cum excoica-
tio inferat tot damna. merito
dicit Augustin⁹. xi. q. iii. Nihil
sic debet formidare christianus.
q̄ seperi a corpore em̄si. Si
quis autem in eam incidit. q̄ ci-
tius querat absolutionē. de qua
n. odo agendum est. *De excoi-*
catione q̄ absolute ab exco-
icatione quō fieri debet et a q̄.
84.

Absolvere potest ab excoica-
tione maior lata a iure. re-
gulariter ep̄s suos subditos. ⁊
exempti prelati sibi subiectos.
nisi papa sibi reservassz absolōz

eius. extra de sen. ex. nuper. vel
etiam capitulu. seu ille ad quez
ep̄alis iurisdictio pertinet. sede
uacante. extra de maio. ⁊ obed.
ca. 1. li. vi. Et idem de sn̄a iu-
ris. A sn̄a vero hom̄is non po-
test absolui quis. nisi a ferente
ipsam. vel a successore eius. nisi
ille esset mortuus. vel amotus
xi. q. iii. si ep̄s. vel a superiore
eius. si tamen haberet omnē iu-
risdictionez ⁊ plenam sup ipsuz
excoitatum. sicut ⁊ ipse qui tu-
lit. sicut si sacerdos parochialis
ex cōsuetudie loci excoicat par-
ochianum suum q̄uis non de-
ceat ep̄m absolvere illum sacer-
dote irrequisito. tamen potest.
⁊ si absoluit absolutus est Et sic
si absoluit provincialis ordinis
mendicantiū. quem ligavit prior
conventualis. Secus autē si ab-
solueret archiep̄s quē excoica-
uit suffraganeus eius. non enīz
hoc potest. nisi ī casu. ut si fuit
appellatū ad eum. ⁊ tunc potest
uocatis tamē tribus. ⁊ cognito
de appellatione. alias non valet
absolutio. extra de ap. §. Romā
li. vi. Uel in articulo mortis.
Tunc enim quilibet a quolibet
sacerdote potest absolui a q̄cun-
qz sn̄a excoicationis. etiaz pape
reservata. cū modificatione tam̄
quam habes in primo ca. huius
operis. Ep̄s extra suam dioce-
sim absolvere non potest ab his
que requirunt cause cognitionē
qa nec ibi sedere pōt. p tribūali

ix. q. ii. epū. Nec etiā legatus
extra terminos sue legationis.
Episcopi tamen expulsi possunt
exercere suam iurisdictionē in
aliena dioceſi. Si papa mandat
alicui qd aliquē excoīcet cōmit-
tēdo ei causē cognitionē. poterit
et illum absoluerē. diſ. xxi. infe-
rior. Sed si mandat ei tantū qd
excoīmunicet. cuz ipse diffinierit
negociū non poterit absolvere.
Cum per papam confirmatur
aliqua snīa excoīcationis lata p
inferiorem. si hoc simpliciter fit
et sine causē cognitionē. poterit
ipse inferior qui tulit snīam ab-
solvere. Si uero fuisset confir-
mata ex certa scīa. et quasi cum
causē cognitionē. non poterit ab-
soluti sine mādato pape. nisi esset
certum per falsi suggestionem
fuisse impetrata. extra de cōfir.
utili vel inuti. c. ii. Absolutō
ab excoīcatione ex falsa causa.
Sūm Innoc. et host. nō tenz. quia
iudex non intendit sic absolvere.
puta si absolvendus dicat se sa-
tisfecisse. vel iniuriā remissam.
cum non sit uerū. vel absolutio
sive iusta siue iniusta tenet. quo
ad ecclesiam militantem. argu.
extra de re iudi. omnes. et diſ.
l. ponderet. Absoluti quis pōt
ab epō illius dioceſis ī qua mo-
ratur. a snīa canonis quam īcur-
rit in alia dioceſi. siue canon sit
de iure cōi siue de iure synodali.
nisi pape reseruetur casus. Sed
a snīa hominis non pōt absoluti.

nisi ab excoīcatore. uel ab eius
successore in officio. uel superiore
Ricard. in quarto. Et hoc nisi
~~articulo mortis~~ ~~si sit~~ ~~pro~~ impe-
dimento detentus. ne possit in
breui accedere ad excoīcatorem.
tunc enim potest absoluti cum ī-
iunctione ut se presentet qd citiq
cōmode poterit ei qui debeat ab-
solvere sublato impedimēto. di-
de hoc supra. c. li. Absoluti
potest quis inuitus ab excoīca-
tione. sicut et inuitus excoīcatur.
Imo manente contumacia pōt
quis districe remittere excoīca-
tionem iuste latam. si uideat sa-
luti eius expedire. Tho. ī quar-
to. di. xviii. Sed Ricard. in
quarto. diſ. eadem concedit hoc
de snīa hominis. sed de snīa iuris.
dicit qd absoluti non potest inui-
tus. allegat. xxiii. q. ii. nec qd
quaz. argu. ad hoc extra. de off
deleg. cum contingat. Absol-
ui debet excoīcat9 qui offert se
ad iusticiā. non obstante appel-
latione partis aduerse. debet tñ
recipi ante absolutionē sufficiēs
cautio ab illo qd iuri parebit. ex-
de appel. qua frōte. Si excoī-
municatus dicat causam excoī-
cationis fuisse dubiā. uel nullā.
uel falsā. et petit absoluti ad cau-
telam. absoluetur cuz iuratoria
cautione. nisi excoīcator. uel is
pro quo lata est snīa probauerit
de causa infra octo dies. extra.
eo. de sentē. ex. solet. li. vi.º.
Excoīcator cognoscens errorem

sue excoꝛcacionis debet reuoca
re siue absoluere. non obstante
appellatiōe aduersarii. sꝫ si du
bitet de errore potest absoluere
recepta cautione qꝫ iuri pareat.
extra de sen. ex. sacro. Liga
tus pluribꝫ sniis uel una ex di
uersis causis. si uere uult absol
ui debet exprimere omnē sniaz
et causaz. et sic una absolutō suf
ficiet ad plures excoꝛcaciones
tollendas. alis non tenet absolu
tio. quia per surreptionem esset
obtentā. extra. de sen. ex. officiu
si uis quis dubitat se esse excom
municatum. si super hoc habet
conscientiā scrupulosam nimis.
deponat eam ad consilium boni
iuri. quam si nolit. uel nō possit
eaz deponere. uel habeat de hō
probabileꝫ opinione faciat se ab
soluti ad cartelaz. extra de sen.
ex. Inquisitione. Absolutio
autē ab excoꝛcacione secūduꝫ qui.
est duplex. Una pertinet ad fo
rum contētiōis. et hec cōmitti
potest clericis non sacerdotibus
imo etiā secūduꝫ Ugonē et laicis
ex delegatione pape tantū. Alia
est que pertinet ad forum peni
tētiāle. que fit cum oratione et
psalmo. extra de sen. ex. a nobis
in fi. et hec non debet nec potest
cōmitti. nisi sacerdotibus. nisi
forte a papa hoc fiat. Sed pe
de peru. et io. uidentur perfectiꝫ
circa hoc dicere. dicūt enī sup
dicta decretali qꝫ quilibet supe
rior etiam non sacerdos qui hēt

potestātē excoꝛcandi. habet et po
testateꝫ absoluendi. qꝫtum ad re
stituendum cōiōi hominū. et
reddendum illum abilem ad ac
tus legitimos. et quātū ad tol
lendum culpā. ratione criminis
uel contumacie contracte. requi
ritur absolutō sacerdotalis. hec
predicti. In absoluteione autē
ipsa a maiori excoꝛcacione. qua
tuor obseruanda sunt. sꝫm hosti.
in summa. Prīmū est ut excoꝛ
municatus in omni casu antequā
absoluator. iuret stare mādatis
ecclesie. et quīs hostien. dixerit
hoc esse de substantia absolutō
nis. contrarium tamen tenet
Unde si obmittat quod fieri nō
debet. tenet nihilominꝫ absolu
tio. extra eo. cum desidet. goff
ber. et qui. Et idem etiā si iuret
predictus parere mandato ipsius
qui suscipit iuramentum. De
pueris autē. an debeant iurare
relinquitur arbitrio epī. Et dicit
Ric. in quarto. qꝫ aliqui dicūt
qꝫ pro leui iniectione non debet
exigi iuramentū propter pericu
lum perjurii. Alii qꝫ hoc est ob
seruandum in absoluteione cuius
cunqꝫ qui incidit in canonē. hec
Ricard. Sed hugo. dicit. qꝫ de
bet exigi pro horredis criminibꝫ
ut incendiariis. falsatoribus. et
huiusmōi. nō autē pro quibꝫ
mortalibus. contra que lata sūt
snia. et istud uidetur satis equū
Secūduꝫ est ut si excoꝛcatus ē
pro notoria offensa in aliquē. nō

absoluatur. nisi prius sufficiens
emenda presteretur. pro contumacia
autem et pro offensa dubia sufficit
iuratoria cautio. extra de verb.
signifi. ex parte. f. ubi nulle ex-
pense petuntur. sed ubi expense
vel satisfactio damni petuntur.
non debet absolui. nisi prius sa-
tisfecerit si potest. Si autem emē-
das prestare non possit. debet absol-
ui recepta ab eo idonea cautione
quod satisfaciatur si ad pinguiorem for-
tunam pervenerit. Et dicitur
idonea pignoratitia vel fideiusso-
ria. extra de solutio. odardus. Et
si illam prestare non potest. saltem
presteret iuratoriam. Absolutio
autem neganda non est. xxvi. q.
sexta. si presbiter. Talis quoque
ad petitionem adversarii tenetur
cedere bonis. ut dicitur qui. Ulex
et si istud secundum non servetur.
tenet tamen absolutio. sed peccat
qui sic absoluit. secundum qui.
Tertium quod servari debet est
ut absoluator per eum qui tulit
sententiam. vel per superiores suum.
vel alium cui commiserit. cum psal-
morum scilicet Miserere. vel alio peni-
tentiali. secundum qui. Oratione. vide-
licet. Deus cui proprium. etc. Et
ubi in ipsa oratione dicitur consuevit
quod delictorum cathena constrin-
git. loco huius dicitur. et hunc
quem excommunicationis cathena con-
stringit. premititur autem post
psalmum cum gloria. chirie. xpi. etc.
pater noster. Saluum me fac. Ulex.

Nihil proficiet. esto ei do.
Domine exaudi. et dominus vo-
biscum. Post autem ipsam orationem
predictam. deus cui proprium.
dicendum est. Auctoritate omni-
potentis dei. et beatorum apostolo-
rum petri et pauli et ecclesie san-
cte sue. et nostra. vel mihi commis-
sa. absolvo te a tali sententia vel ab
excommunicatione quam incurristi pro-
pter talem et talem causam. et re-
stituo te communioni et participa-
tioni ecclesie. et omnium fidelium.
et ecclesiasticis sacramentis. extra.
eo. a nobis. secundo. verberabit
autem absolvens excommunicationem virgis
vel corrigis. nudas habentem
scapulas. dum dicit omnia pre-
dicta. Ista tamen sunt ad bene esse.
et non de substantia absolutio-
nis. Quartum est ut postmodum ab-
solvens faciat illi mandata iusta
et rationabilia. alias appellare pos-
set. extra de pactis. c. fin. Erunt
autem mandata rationabilia sibi
factum. si ipsi excommunicatione iniungit
principaliter quod contra illum ca-
nonem nunquam veniat. ut incen-
diario quod non incendat. percuti
clericum quod non percutiat. et simi-
lia. xxiii. q. ultia. pessima. Alii
etiam requirunt cautio ut de cete-
ro talia non faciat. extra de sen-
ex. grauez. Si autem apparet sen-
tentia iniusta. nullum mandatum
fiat absolutio. Et nota quod prop-
ter violentiam manu iniectionem
in clericum vel religiosum fieri
solet satisfactio pecuniaria que

applicatur monasterio. si percus-
sus est religiosus. Sed si esset
clericus secularis sibi applicare
tur. nisi in contumeliā ecclesie
fuisse percussus. quia tūc eccle-
sie. cum ipsa possit agere ^{actio} ~~actio~~
iāz. fm goff. et host. Defunctus
autem excoicatus et sepultus in
loco sacro cum absoluitur nō ex-
humatur. sed sepulcrum eius ver-
beratur. ut fit circa viuos. de
sen. ex. a nobis. si regularis aut
cum verberat regularem. ut alio
incidit in snāz excois a iure pro-
latāz nec aplice sedis reservatam.
absoluetur a suo prelato. Si tū
percussisset regularem alterius re-
ligionis. tunc abbas vel prelatus
percussus verberabit ipsum absol-
uendum. quod erit loco satisfac-
tionis. sed iuramentum accipiet
et absoluet prius abbas. cōveni-
entius tamē fit totum per unū
ex cōmissione alterius. extra de
off. ord. c. fi. Si autē percussit
clericum secularem. absoluetur
per episcopū. extra de sen. ex.
religioso. li. vi. In casu autē
q regularis excoicatus non ha-
beret prelatus qui esset sacerdos.
vel si esset defunctus ipse prela-
tus vel excoicatus. ad diocesanū
recurrendum ē fm hosti. quod
qui. intelligit tam de exemptis
q de non exemptis. Et nota q
quis absolutio ab excoicatione
regulariter debeat fieri euz mō p^{do}
declarato in superiori pag. xiii.
quando cōmode potest. tamē et

si non seruetur predicta forma.
etiam sine causa ratiōabili ipaz
dimittēdo. simplici nudo uerbo
potest fieri ipsa absolutio. ut si
dicat solum. Absoluo te ab ex-
coicatione. vel rebenedico te. vel
quodcūqz aliud tale intendens
per illud absoluere. extra de re.
iur. omnis res. d. l. ponderet. et
hoc fm si aim. qui. io. et fere
omnes. doc. licet host. dicat cō-
trarium. Unde et bñs Tho. in
tractatu de forma absolutionis
dicit q absolutio ab excoicatione
non ē sacramentalis. sed magis
consequēs iudiciariā iurisdicōz.
et ideo ipsa uerba habēt efficaciam
ab intētiōe dicētis. ubi nō
refert quibuscūqz uerbis utat
ad exprimēdum suam intētiōē
Similiter et si dicar. in quarto dīc
q sufficiunt uerba quicūqz signi-
ficantia remotionē excoicationis
Idē in substantia dicunt Antho.
de bu. et pe. de peru. et addunt
q cum excoicatio feratur pro
peccato mortali. ideo talis indi-
get absolutione sacerdotali et sa-
cramentali ratione peccati. quia
enim tenetur confiteri de omni
mortali. s. ante hanc absolutionē
sacramentalē admittitur ad parti-
cipationem fidelium. sed non eu-
charistie. nisi confessus de illo
mortali. Item nota q si de fa-
cto quis absoluit aliquē ab exco-
municatione de qua non potest
cum postea aduertit debz si pōt
certificare euz de errore suo. s.

declorando quomodo eū nō po-
tuit absoluerē. ⁊ consulere q̄ i-
petret absolutionem. ⁊ interim
se habere ad illum ac si non ab-
soluisset. qui. Item nota q̄ si
ep̄s cōmittat alicui absolutiōz
ab omni excoicatione. nō prop̄
hoc poterit absoluerē illum ex-
coicatum ab eo cuius absolutiōz
non cōmisisset in speciali. forte
quia erat excoicatus prop̄ dā-
num illarum ep̄o. uel aliquid
huiusmodi. extra de re. iu. i. ge-
nerali li. vi. Item nota q̄ ab-
solutio non debet fieri sub cōdi-
tione. puta si satisfecit. uel satis-
fecerit. Nam taliter absolutus
non esset simpliciter absolutus.
extra de reg. iu. actus. li. vi.
Magister etia ordinis ⁊ prou-
incialis ⁊ conuentualis ⁊ eorum ui-
cariorum in prouinciis conuentibus
⁊ locis sibi cōmissis p̄dictis fra-
tribus constitutis ibidem necnō
⁊ aliis fratribus eiusdē ordinis
interdum ad eos declinantibus
undecunqz absolutione indigen-
tibus siue p̄uēp̄ intrauerint or-
dinem siue post i casibus exce-
sserint. quibus excoicationis sen-
tentiam incurrerunt. absolutiōis
beneficiūz ualeant impertiri. nisi
adeo esset enormis excessus q̄
merito esset apostolica sedes cō-
sulenda. Alexander. ḡg. ⁊ boni-
facius in privilegio. uirtute con-
spicuos. quod dicitur mare ma-
gnū. P̄dicti p̄lati possunt
a suis cōfessoribus illas absolōs

ab excoicatione ⁊ dispensatione
super irregularitates recipere.
quas ipsi possunt suis subditis
impartiri. Bonifacius in p̄dic-
to privilegio. uirtute. Item ma-
gister ordinis prouinciales pro-
res ⁊ eorum uicarii eos qui or-
dinem nostrum ingredi uolunt.
absoluerē possunt s̄m formā ca-
nonicam. a sn̄a excoicationis.
interdicti. ⁊ suspensionis. a iure
uel a iudice generaliter promul-
gata. ⁊ sic eos in fratres susce-
pi etiam post susceptum habitū
recoluerit se fuisse talibus sn̄is
innodatos possunt eis absolutio-
nis beneficiū impartiri. nisi
adeo enormis n̄c. Ubi supra.
Bonifacius. Uirtute.

86
Secunda species excoicationis
dicit̄ m̄ior excoi. hec autē
incurritur participando cum ex-
coicatis maiori. in casu nō con-
cesso. Unde Fabianus papa. Si-
cut apostoli statuerūt dicentes
cum excoicatis cōicandū nō esse
xi. q. iii. glo. pau. statuit. cum
uidelz dicit. i. corinth. v. si quis
frater. i. fidelis nominatur aua-
rus n̄c. i. per sn̄am excoicatur
propter aliquod uicium. excoi-
cationem enim appellauit nomi-
nationem. ut exponit Augu. ii.
q. i. multi. Et subdit ap̄us ibi.
euz hoc scilz excoicato nec cibū
sumere debetis. Ioannes etiam
euangelista dicit i sedā canōica

ca. i.º. 21.º. Siquis non auferat
hanc doctrinam. s. fidei recte. no-
lite eum recipere in domo. nec
ei dixeritis aue. 7c. 7 loquitur
de hereticis qui sunt excommu-
nicati. Quod 7 ipse ostendit ex
emplo. ut patet. xxiii. q. i. ois
Ad idem isidorus ait. cum ex-
communicato neq; orare n3 loq-
uisti q ad eandem excommunicatio-
nem pertinent. neq; uesci licet.
Siquis palaz aut absconse secun-
dum fuerit locutus. comunē statz cū
eo excoicationis contrahet penā
xi. q. iii. cū excoicato. glo. sta-
tum. Est ergo casus late snie scz
q incurrat minoz excoicationē
talis. 7 sic ē ibi similitudo seu
communitas in genere. Ad idem
facit precedens 7 sequēs caplm
Pro horuz maiori declaratione
ē sciendum q quadrupliciter q3
potest participare cum excoica-
tis. Primo quidez in eodem cri-
mine propter quod quis est ex-
coicatus. s. dando ei consilium.
auxilium. uel fauorem. 7 per ta-
lem participationē incidit in eā-
dez sniam. ut declaratum est s
in capitulo. Secūdo ī crimie
mortalis participando. sed nō in
illo propter quod est excoicatus.
7 propter talez participationem
mortaliter peccat. sed non incur-
rit maiorez excoicationē. s3 mō-
rem. Tertio participatur euz
excoicato in diuinis. 7 propter
talem ptiipationē peccat mor-
taliter. qñ sciēter hoc agit. 7 si

ius ignoret. 7 pceptue si est tal
conditionis q scire potuit 7 de-
buit huiusmodi participationis
prohibitionē. non tamē est exco-
municatus maiori. s3 miori. nec
est irregularis. sed uicinus irre-
gularitati. **Ua ei ē interdictus**
ingressus ecclesie si uidelicet ad-
mittit ad diuina officia publice
excoicatos. seu ecclesiastica sa-
cramenta. aut ad sepulturaz. do-
nec de transgressionē huiusmōi
satisfecerit competēter. ad arbi-
trium eius cuius sniam cōtemp-
sit. extra de priuil. episcopoz. oñ.
li.º. vi. Et si postquā ē ei interdic-
tus ingressus ecclesie ingerat se
diuinis ī suo officio. sicut prius
irregularis efficitur. Et sic uidet
intelligendum de clericis secula-
ribus 7 regularibus. sed 7 si se-
peliret publice excommunicatuz
ēet excoimunicatus. ut supra di-
ctum est. Si autē talis partici-
patio fieret per metum. ut quia
tirannus cogit per metum mior-
tis sacerdotez celebrare. Et si cul-
pa attenuetur per talem metū.
non tamen simplr excusat. s3
hosti. sed s3m qui. 7 hugu. me-
tus qui cadit in constantez urñ
excusaret in hmōi. Quarto.
participatio cum excoicatis fit.
non in crimie. sed ī aliis actib9
humane conuersationis. ut lo-
quendo. comedendo. salutando.
7 huiusmodi in casu non conces-
so. 7 per hoc efficitur excoicat9
minori. Et si pertinaciter 7 cōtra

prohibitionē supioris cōdicaret iñib
amz n̄ p̄ss. m̄ori excoīcatus ē. et
posset excoīcari maiori. Nota
tamen q̄ dicta sn̄a excoīcatis
scilz maioris lata contra partici
pantes cum excoīcatis in loque
la ⁊ huiusmōi. non tenetur. nisi
premissa esset trina admonitio.
uel una pro tribus. ⁊ nisi expri
mantur ipsi admonēdi nomīatī
extra eo. statutum. li. vi.
Nota tamen q̄ propter predictā
participationem licet quidaz ut
Iñ. ai. dixerint incurri peccatuz
mortale. tamen Tho. i. quarto.
di. xviii. dicit q̄ probabilis ē
quod alii dicunt. s. non esse mor
tale. nisi in quatuor casibus.
Primo. s. participando i crimē.
Secundo participando in diuīs.
Tertio in contemptu ecclesiastice
discipline. Quarto i iustā phi
bitionem preceptorum supioris.
Idem pe. ⁊ abbas. Archi. ii. q.
iii. sicut. ⁊ sic itelligit illud. c.
Sicut apli. s. q̄ cū quis per ḡ tē
ptum participat. tunc potest ex
coīcari. quia mortaliter tunc
peccat. Idem. Jo. an. ⁊ Jo.
de lig. ⁊ Iñ. i. quarto. Qui
ergo participat cū excoīcato
maiori in diuinis. s. cum eo di
cendo officium uel ministrando
ei sacramēta. uel audiēdo missā
cum eo. fm̄ omnes peccat mor
taliter. ut dī in quodam scripto
super quarto. quod uerum est
fm̄ ea que sunt in corpore iñris.
sed hodie secus per extrauagatē

Martini. v. quam habes infra
c. ultimo de minori excoīc. ibi
uide. Nota q̄ participans cū
excoīcato minori. nō incurrit ex
coīcacionem aliquam uel peccatum.
⁊ h̄o est quod cōmuniter dicitur
q̄ excoīcacio. s. maior non
transit in tertiam personam. xi
q. tertia. quomaz multos. i. quo
quidem ca. gregor. subtrahit a
cōmuni excoīcacione m̄ori. q̄
plures or̄ntias personarū cōmu
nicantes excoīcatis maiori
Que tamē omnes cōprehendūt
in isto Uersu. s. Utile. lex. hu
mile. res ignorata. necesse. Hec
anathema faciūt ne possit obesse
Utile id est propter utilitatē ex
coīcati. uel etiam participan
tis. Lex id est propter legeꝝ ma
trimonii. Humile id est prop̄
subiectionem naturalem. uel ali
quam seruitutem ut in filiis ser
uis ⁊ huiusmodi. Res ignorata
id est quādo nescitur quis ē ex
coīcatus. ignorantia. s. facti
Necesse id est propter necessitatē
excoīcati. uel participantis.
Uide tamē clarius de quolibet
horum in sequentibus paḡ.
Primo quideꝝ excusat participā
tem cum excoīcatis ut non
incurratur minor excoīcacio.
Utilitas. que potest esse duplex
Una quidem ipsius excoīcati.
ut cū quis loquitur ei ⁊ his q̄
pertinent ad absolutionēꝝ procu
randam. uel etiam alias ad salu
tem anime. licet alia incidenter

interponat ut magis proficiat.
Unde et ad predicationem admitti-
tur. extra eo. responso. et per hunc
etiam modum predicatorum qui
apud excommunicatos in predicationi-
bus et confessionibus quasi gerunt
causas eorum. qui ab ipsis expo-
liati fuerunt. elemosinas licite
possunt accipere ab ipsis excom-
municatis. praesertim si alias in locis
illis non valent sustentationem
habere. extra eo. cum voluntate.
et etiam secundum hosti. extra casum
necessitatis. dum sperant proba-
biliter de proficiendo eis. Secun-
da utilitas potest esse ex parte par-
ticipantis in temporalibus vel in
spiritualibus. In temporalibus
quidem. ut cum perit ab excommu-
nicato quod ei debet dare. ut in dicto
ca. si vere. Unde si nolit dare
poterit in iudicio conveniri. aliter
ex delicto suo commodum reporta-
ret. extra. de iudi. intelleximus
In spiritualibus autem licite potest
loqui de salute anime sue peten-
do consilium si est necessitas. et
non posset habere recursum ad
alium secundum quod. Secundo ex-
cusat lex matrimonii in huiusmodi
participatione. cum distinctione
tamen. nam aut excommunicatio est
lata etiam in alterum propter ma-
trimonium illicitum contractum.
et tunc neuter potest cum altero
participare. aut excommunicatio est lata
propter aliud delictum. et tunc
in participatione quo ad reddi-
tionem debiti uterque excusatur.

In aliis vero excusatur mulier
participando cum viro excommunicato.
non excusatur vir participan-
do cum uxore excommunicata. ex eo
quod cum sit caput eius debeat eam
regere ut faciat se absolvere. ar-
gum. vii. q. i. sicut. hoc sicut. et
goff. Si autem vir vocaret ex-
communicatum ad mensam. creditur
quod non possit uxor comedere cum
viro ad illam mensam. sed bene
in eadem domo. in alia mensa.
ita remota quod possit dici quod non
comedant simul. Et de bonis
quidem communibus aut de his quae
daret mariti sui nomine excommu-
nicati. secundum quod. non debent accipi ele-
mosinaliter. nisi secundum necessitatem.
sed de bonis propriis si dat vel
si concessum ei fuisset a marito
excommunicato. ut de bonis communibus
daret ipsa nomine proprio. potest
accipi. Idem de familia excom-
municati quo ad elemosinas dan-
das. Tertio excusat humilitas
subiectionis vel servitutis. Pri-
mo quidem filii. qui sunt in pa-
trina potestate vel etiam manci-
pati. qui sunt commensales patri
et ab eo recipiunt necessaria ex-
cusantur participando cum patre
excommunicato dummodo non in crimine
Alii autem filii non excusantur secundum
quod. Secundo excusantur monachi
participando cum abbate excom-
municato. secundum quod. qui sunt quasi
familia eius Tertio excusantur
clerici participando cum suo episcopo
excommunicato. illi. scilicet. qui sunt eius

officio deputati. sicut et alii ser-
uientes. Alii uero clerici non.
xiii. di. miratus. fm hosti.
Quarto excusantur serui et an-
cille. scilicet seruili conditionis.
Quinto excusantur rustici ser-
uientes et alii subiecti. qui non
sunt adeo curiales ut eorum co-
silio scelera perpetrarentur. xi. q.
tertia. quoniam multos. Lij. di.
restrictione tamen. fm guil. quia
si tales persone ante excōicationē
domini seu patroni obligauerunt
se seruituti. et seruitium intraue-
runt. postea sciūt de excōicatione
non tenentur discedere. Si autē
post excōicationem intrauerunt
in seruitum. si tūc ignorauerunt
excōicationem non tenentur dis-
cedere. Sed si scierunt tenentur
discedere. nisi necessitas eos co-
pulisset quod fierent de familia ei.
Quod dicitur de rusticis intel-
lige qui colunt terras domini
suorum. et hoc etiam extenditur
fm guil. ad illos qui dicuntur
mediatores et qui propter cultu-
ram recipiunt certam portione
fructuum. nam et possunt cōica-
re quāntū oportet propter culturā
et huiusmodi rationem. Idem
intelligendum est de nutriciis.
et similibus. qui si a domo re-
cederent non haberēt unde uiue-
rent. arg. extra eo. Si uere. Ibi
etiam in dicta decretali excusan-
tur. qui cum pautis excōicatis
conueniunt de transferendo con-
tra sarracenos. Sexto excusan-

patres et domini participando cū
filiis aut seruis excōicatis. non
quidem simpliter. sed fm Tho. in
quarto dis. xviii. in his in quibus
sunt obligati. quia sicut inferio-
res obligantur ad obsequium su-
periorum. ita superiores ad pro-
uidentiam inferiorum. Ita. tamē
et guil. goff. et hosti. dicunt. quod
tutius est tenere quam non excusan-
tur tales quia tenebant eos cor-
rigere. arg. xvii. q. i. de filia
Quod uidetur quādo ex defectu
ipsorum. quia. scilicet. non correxerunt
inciderunt in suam. uel perma-
nent in ea. Sed ubi per eos non
stetit. et instant ut querant abso-
lutionem. habet locum quod dicit
Tho. Septimo fm hosti. seruis
mercenariis possunt cōicare condu-
ctores eorum. ubi sine magno in-
comodo eorum. eos uitare non
possunt. Et idem de sociis habentibus
aliquid comune. alias autē
non possunt cōicare. concordat
Ber. Octauo armiger uel ser-
uiens militi fm guil. excusatur
cōicando ei. non autē cōicando
cum excōicatis cum quibus do-
minus suus cōicat. Nono uas-
alli cum teneantur reddere tri-
buta pensionis suis dominis ex-
cōicatis. non peccant eis cōican-
do. licet soluant in propria per-
sona. fm guil. Notauit tamen hugo.
de huiusmodi uasallis. qui cum
absoluti obsequio fidelitatis quod
eorum dominus est excōicatus
debet ab eo abstinere. xv. q. vi.

nos sanctorum. *Ad* excu-
sat huiusmodi participationem
res ignorata. ut dicit Guil. id est
ignorantia facti probabilis. fm
Guil. extra de cle. ex. ministrā.
apostolice. Sed ignorantia iuris
non excusat. nisi eos quibus licet
ius ignorare. ut sunt pueri non-
dum dolicapaces. dicitur autem
quis ignorare factum. ut quia non
constat ei quod ille fecit tale quid.
puta quod clementem uerberauit. quia
nec ipse uidit. nec est fama ita pu-
blica quod omnino debeat credi. nam
si ab aduersario audiet. uel leui
fama. non debet sibi de hoc for-
mare conscientiam. xi. q. iii. non
solum. Si uero est publica fama
uel auditur a fidedignis. quod ali-
quis sit publice excommunicatus. uel
quia notorie aliquid fecit propter
quod incidit in excommunicationem deet
uitare. et inquirere ueritatem. si
non plene scit. et interim eum ui-
tare et in occulto. et in publico do-
nec fuerit certificatus. fm *Bar.*
Item si audiui aliquem excommuni-
catus publicari parisiis quem post
ea inuenio bonome. licet quidam
dixerint quod debet uitari ubique
tamen fm Guil. potest benignius
dici. scilicet quod si possunt facere proba-
re excommunicationem puta per testes et
instrumenta. teneor uitare alias
non nisi in illa diocesi. Item si
audiui aliquem excommunicari. uel ui-
di incidere in factum damnatum
per excommunicationem. et exinde non
uidi eum nisi post annum. fm

Guil. si ille est talis homo quod cre-
datur esse timoratus. et qui tunc
seruabat excommunicationem. modo non
seruat. possum credere eum abso-
lutum. Si uero non est talis deo
eum euitare. Si occultus est oc-
culte. vi. q. ii. si tantum. et c. se-
quenti. Si manifestum publice.
nisi constet mihi de absolutio-
ne Item si prelatus uel sacerdos di-
cat mihi quod uidit parochianum
suum aliquid facientem propter
quod incidit in excommunicationem. non
est autem illud publicum. siue cre-
dam siue non credam illud non te-
neor illum uitare quantum scilicet ad
uitandum minores excommunicationes.
et multo minus uitare non tene-
or si dicat mihi alius fm Guil.
Si tamen prelatus episcopus uel alius
diceret mihi de suo subdito quod
esset excommunicatus denunciando mihi
sententiam. et casus est talis de quo
solet fieri excommunicatio. debeat cre-
dere et illum uitare. Si autem
dicat eodem locutione non teneor.
Item si audiui ab ipso excommuni-
cato de sua excommunicatione et hoc in
confessione fm Guil. non teneor
uitare. idem hosti. Si uero extra
confessionem fm omnes debeat eum
uitare sed in occulto solum. nisi
sit publice excommunicatus. Item si
scio habitu aliquem esse excommuni-
catus. actu autem non aduerto et
sic ei commendo subito fm Guil. non
incido in excommunicationem. nec pecco.
Item si dubitatur de excommunicati de
aliquorum. et dubitatur talis preedit

sentiam iudicij. puta quia nōdū
 est declaratum per iudicium con-
 sensum. non sunt vitādi. si post
 concordem iudicium determina-
 tionez adhuc ambiguum sit. ma-
 gis standū est sentē iudicij. et illi
 sunt vitandi. sūm Tho. in quol3
 Quinto excusat necessitas tam
 excōicati q̄ participantis. Unde
 peregrini Viatores. et similes i
 necessitate constituti. licite pnt
 recipere ab excōicatis. sūm Inoc.
 et hosti. xi. q. iii. qm multos.
 Similiter excōicatis potest ali-
 quid dari causa humanitatis.
 sūm guil. i sustentatōne. quādo
 scilz indigent. nec est expectanda
 ultia necessitas. Et si excōicatus
 petat hospiciū nō tenetur ex-
 pectare. donec ab omnibus sit
 aliis repulsus. intelligitur tantū
 quo ad necessaria vite. secus si
 peteret alia utensilia ut fossorū
 vel securum. et huiusmōi. Item
 si vocatur quis a iudicibus ex-
 cōicatis sub quorū iurisdicōe
 est. ut stet iuri. videtur cas9 ne-
 cessitatis et similiter si corā eis
 conveniunt iniuriatores suos.
 sūm guil. *In q̄b' casib' excōicatus
 cū excōicatis incurrit excōi-
 catio.*

Extra predictos casus probi-
 betur in iure. xi. q. iii. cū
 excōicato. et sequentibus. parti-
 cipare cū excōicatis in hiis que
 in isto versu continentur. Os.
 Orare. Vale. cōmumo. Mensa
 negatur. alia minor excōicatio

incurrit. Primo quidem non
 debet participare cū excōicatis
 maiori i locutione. ubi nota s3
 guil. q̄ familiaritas. vel pudor
 vel scandalī timor. non excusat
 participantē cū talibus in locu-
 tione. vel alias in casu non con-
 cesso. Item non licet litteras
 excōicati recipere. ut ei mittere
 vel nuncios. vel litteras. nisi in
 casu quo licet ei loqui. secūdū
 guil. et Ugu. Itē si mungreci
 pit ab eo sciēter. q̄uis nō debue-
 rit recipere. tamē non tenet red-
 dere. sed debz ex consilio paupe-
 ribus erogare. vel excōicato re-
 mittat ad sui ruborem. s3 guil.
 Secundo nō debet participare
 in salutādo. alias qui salutat ex-
 cōicationez minore incurrit. Idē
 si resalutat salutantez. Sed si as-
 surgat. vel reverentiam exhibe-
 at quis excōicato. aut inclinet se
 salutāti. aut moueat labia quasi
 resalutans eum. cū tñ nil dicat.
 sūm guil. non incurrit excōionez
 cum pene sint resringende. de
 pe. di. i. pag. pene. Item cū
 ei scribitur non est salutandus.
 sed loco salutationis dicendum
 spiritū consilii sanioris. Si autē
 salutatur. potest responderi. de9
 emendet vos. et huiusmōi. Ter-
 tio prohibet orare cum excōica-
 tis. Unde si excōicatus intrat
 ecclesiam et ibi se firmat. alii te-
 nentur exire. vel procurare q̄ ex-
 eat. si manifestum est eū esse ex-
 cōicatum. sūm s3 ai. xi. q. iii.

Sicut apli. Si uero est occultū
tunc illi qui sciunt. exhibēt secre-
te ⁊ caute. ita qd non sequatur
manifestatio ei⁹ si possunt. als
non exhibunt. vi. q. ii. si tantū.
Occulte enī excoīcatus. occulte
debet moneri ut exeat. Si autē
excoīcatus sit in ecclesia non eā
orandi. sed pro alio negotio. non
uideo quare in eadē ecclesia ora-
re non possim. ut ait Innocē.
Circa officium uero missē nota
fm Isai. qd si excoīcatus intrat
ecclesiam iaz missā incepta. si oc-
culte est eius excoīcatio. non de-
bet sacerdos dimittere missam.
vii. q. i. nihil. Si uero est mā-
festa. moneat eum publice ut ex-
eat. Si uero nō uult exire. nec
omode potest ipsum facere ex-
pellere. ⁊ sacerdos nondū incho-
auit canonem. debet dimittere.
Argumentū. xxiii. q. i. omnes
qui. Si uero priusquā ille eccle-
siā intret. uel priusquā sacerdos
eum uideret. iam canonē incho-
auit. debet sacerdos procedere ī
officio simul cum eo qui assistit
ei tantū. Alii enim omnes dñt
exire ecclesiam. si excoīcatus nō
exit ipse de quo cōiter scitur.
ita tñ qd fūto canone. ⁊ sump-
to sacramento. ante qd dicatur p-
cōio. moneat illum qd exeat. de
conse. di. ii. relatum. concord.
hosti. ⁊ goff. qd si nō uult exire.
potest eum sacerdos eicere. etiā
si clericus sit. ⁊ si non pōt eici. ī
sacristia; rediens dicat cōionem

post cōionē ⁊ que restabant.
Item fm Tho. in quarto. di. vi.
xviii. potest pro excoīcatis ora-
ri. qd non inter oratiōes que
pro mēbris ecclesie fiunt. ⁊ tam
fructum non participant qdōi ī
excoīcatione manent. sed oratur
ut de tur eis spiritus penitentie
ut ab excoīcatione soluantur.
Quarto. phibetur participare
cum excoīcato in mensa. sed si
hospitatus sum ī aliqua domo
ad mensaz. ⁊ superueniat ⁊ inge-
rat se excoīcatus. fm gui. si est
publice excoīcatus surgere tene-
or. non obstat ēte cuiuscūq; scan-
dalo. Si uero est excoīcatus oc-
cultus. ⁊ non possum sine eius
nota. non teneor surgere. Itē
superueniente publice excoīcato
non teneor exire de domo. imo
etiā ⁊ si scirem aliquē publice
excoīcatū receptum esse in aliq
domo possum ibi hospitari. si
tante capacitatis sit loc⁹ qd pos-
sim eius cōionem uitare. Nam
licet mihi cum excoīcato ī eadē
camera cōmedere. s; non ī eadē
mensa. Similiter nec in eodem
lecto iacere. qd si ueniam īuitat⁹
ad aliquod festum uel conuiuiū.
⁊ inuenio ibi aliquē excoīcatum
publice teneor recedere. neq; de-
beo ibi epulari. s; sedeat ad aliā
mensam. quia omnes tales cōue-
nientes ad festum uel conuiuiū.
simul inuicē cōmunicare dicēdi
sunt. gui. Item si quis amico
suo excoīcato uenienti cōmedere

ad domū suā dimitte et domū
 ⁊ claves. ut p̄mittit eū comedere
 sepatī ī domo sua si h̄o faciat ī
 fraudē ut sic eū n̄ offēdat. s; fa-
 uorem eius acquirit incurrit mi-
 nores excommunicationē. Si autē
 facit. quia timet ne forte uiz ille
 inferret. non incurrit. Item si
 facit hoc causa humanitatis. q̄a
 si putat eum indigere hospicio.
 uel alimento. ⁊ de hoc facit pro-
 testationē. non incurrit. qui.
 Quinto prohibetur eū excom-
 municatis haberi cōmunio. scilz
 in aliis etiā actibus h̄nane con-
 uersationis. ⁊ precipue actibus
 legitimis. Unde non debet q̄s
 facere aliquē contractū cū excom-
 municatis. tenet tamē contractū
 initus cum talibus. si ipse con-
 trahens non obligat se ad com-
 municandum cū excommunicatis.
 ut si quis uēdat ⁊ tradat rez ex-
 cōicato. ⁊ statim precīū recipiat.
 Si uero obligat se ad cōicandū
 cū excōicato in casu non conces-
 so. non tenet contractus. ut si p̄-
 mittat. uel etiam iurat q̄ uēdat
 ei aliquid uel locabit. ⁊ hoc fm
 s̄i R. ai. Sed Innoc. dicit q̄ omēs
 contractus initi cū excōicato ēē
 sciēter. ⁊ durāte excōione tenēt.
 ⁊ ex ipsis agitur contra excōica-
 tū. sed ipse excōicatus agere n̄
 poterit pro tali contractu. nisi post
 absolutionē. quod uerius uidet.
 idem qui. Item cum quis iu-
 rauit soluere alicui in certo ter-
 mino. ⁊ interim ille excōicatur.

fm s̄i R. ai. non debet sibi solui
 dum stat ī excōicatione. sed de-
 poni illud debitum in ede sacra-
 innocē tamē dicit. consulim⁹
 tali q̄ det. naz ⁊ seruiens tenet
 seruire excōicato in p̄missis xi.
 q. iii. quoniam multos. ⁊ hoc ue-
 rius uidetur. Idem si quis reci-
 piat mutuū ab excōicato. ut cō-
 ducit aliqd ab eo. p̄ p̄cio reddē-
 do tempore excōicationis. ipso p̄-
 cio uel mutuato quo ad obligati-
 onem ciuilem uel obligationē
 ex qua actio nascit. ⁊ potest pe-
 ti non reddere. nisi post eius ab-
 solutionē. obligatur tamē ei q̄
 ad naturales obligationē. hosti.
 Item si p̄sbyter locauit operas
 suas alicui domo. dū ipse dñs
 esset excōicatus. non ualuit loca-
 tio. secus si ante. S; nō poterit
 ei seruire ī diuīs ī excōicatoe p̄-
 manēt. hosti. Itē si quis emat
 uel uendat. seruiēte excōicato
 nomīe excōicati. non est contra-
 hendum cū eo. sicut nec cum ex-
 cōicato. quīl. Nota q̄ ille q̄
 incidit ī excōicationē q̄uis com-
 posuerit cū aduersario. ut satisfē-
 cerit de iniuria. ⁊ etiam si uadit
 pro absolutione. uel etiā si non
 dum sit denunciatus. cum tamē
 manifestū sit de eius excōicatoe.
 debet euitari. quousq; sit abso-
 lutus. extra eo. cum desideres.
 fm s̄i R. ai. Imo etiā si iaz iurass;
 stare mandato ep̄i an̄ absolutō;
 tam ep̄s q̄ alii ei cōicantes in-
 currunt minores excōicationem

etiā si fuit ab ipso epō excoīca-
 t9. non enī pōt ipse coīcare tali.
 nec dare licentiā alicui commu-
 nicandi quin incidat in minores
 excoīcationēz. extra. eo nu-
 per. xi. q. iii. excoīcatus. per bō
 autem q̄ papa salutat aliquem.
 uel participat. non intelligitur
 absoluerē. ut i cle. si summis.
 Excoīcacio autē minor et a
 iure et ab homīe fertur. A iu-
 re quidez primo propter partici-
 pationē cū excoīcatis maiori. ut
 dictum est. Secūdo pro sacri-
 legio. xvi. q. iii. minor. Ter-
 tio. pro notoria fornicatione pre-
 cipue clericis. extra de cohabit.
 cle. et mulie. uestra. Quarto
 pro simonia. etiā occulta i ordi-
 ne suscepto. extra de simo. tan-
 ta. Quīto cū quis recipit ec-
 clesiam de manu laici. et sic eam
 tenet. xvi. q. vii. si quis deiceps
 Sexto secūdū quosdam cum in
 bello iusto exercet artē baliste-
 riorū contra xpianos. ex. de sa-
 gitta. artem. Septimo in dis-
 fidētibz pauperū oppressioribz.
 manifestis raptoribz. publicis
 usurariis. et meretricibus.
 qui large dicunt excoīcati iquā-
 tum oblationes eorū ad altare
 non recipiuntur. Octauo i illis
 quibus negat ecclesiastica sepul-
 tura. et qui moritur i tomeamē-
 to. quia priuatur ecclesiastica se-
 pultura. etiā si penituerit. et idē
 potest dici de illo qui non confi-
 tetur semel in anno. ut dicitur.

extra. de peni. et remissi. omnis
 Non in quolibet notorio pecca-
 tore. dis. xcv. illud. et de conse.
 dis. ii. pro dilectioe. Ab hoīe
 autē fieri potest minor excoīca-
 tio. ut ab epō. et quolibet infera-
 ore iudice ecclesiastico. extra. de
 offi. ord. cum ab ecclesiarum. et
 hoc siue pro cōtumacia. v. q. ii
 presenti. Siue pro aliis culpis.
 Idem siue simpliciter. de pe. d.
 prima. in actione. siue ad temp9
 dis. lxxvi. ca. tanta.

Est autē effectus principalis
 excoīcatis mīoris ut talis
 remoueat a participatione sa-
 cramentorū. et si se imisceat. pec-
 cat mortaliter. non tamē incur-
 rit irregularitatez. etiam si cele-
 brat. peccat etiā conferendo sa-
 cramenta. sed ab eo collata non
 carent uirtutis effectū. nec prohi-
 betur eligere. nec ea que rōne iu-
 risdictionis sibi competunt exer-
 cere. si talis tamen scienter elec-
 tus fuerit. eius ē electio irritā-
 da. extra. de cle. ex. mmi. si cele-
 brat. Talis enim sūm iquil. est se-
 peratus ab osculo pacis. quod ē
 in missa. quod est quasi loco cō-
 munionis. non autē ab horis di-
 cēdis. cū aliis. Immo. tenet q̄
 excoīcatus minorū. sacramenta
 conferēdo peccat. sed subditi nō
 prohibentur a receptione. licet
 ipse conferēdo se maculet. host.
 dicit. q̄ conferēdo nō participat

quia non confert ad suam utili-
tatem. sed aliorum. dicitur enī
participare partem capere. ⁊ sic
videtur comprehendī utilitas
ipsius participātis. Jo. ⁊ lig-
videtur tenere in pluribus locis.
q̄ excoīcatio minor seperet a p-
ticipatione passiua tantū sacroꝝ.
scilz q̄ talis non potest recipere
sacramenta ante absolutionem.
Cum eo concordat pe. ⁊ palu-
in quarto. di. xviii. dicit enim
q̄ minor excoīcatio excludit a p-
ticipatione sacramētoꝝ. non a
participatione dininorū. Vnde
quicquid alii dicūt licite potest
missam audire. ⁊ osculum pacis
accipere. ⁊ ecclesiaz officiare. dū
tamē nullum sacramētum perci-
piat. nec matrimoniū. nec aliud
nisi prius absolutus. Et quod
hil. dicit de osculo pacis. ⁊ Re.
spono q̄ ideo osculi pacis ⁊ p̄is
benedicti datio successerūt loco
comūionis ut indigni nō admit-
terentur ad ista.

*De absolūtiōe a minori ex-
communicatione.*

Absolutio autē ab ipsa exco-
municatione minori. fieri
potest a proprio sacerdote. extra.
eo. nuper. ⁊ dicitur propius sa-
cerdos qui illum potest absolue-
re a peccatis quicūq̄ sit. ab alie-
no autē qui scz illum non potest
audire. non potest absolui. sm
Tho. hosti. ⁊ alios. si etiaꝫ ipse
sacerdos. p̄pius esset excoīcat⁹
excoīmunicatione minori. potest

mbilominus absoluere talez. ex-
tra. eo. duobus. Excoīcatus
autē maior si ingerat se cōiōni
alioꝝ peccat. sm ⁊ Ra. ⁊ si i cō-
temptum hoc faceret. mortalit̄
peccaret. debet quoq̄ ut ali⁹ ex-
coīcatus vitari. sm hosti. nec p-
constitutionez constantie factaz
de qua habetur in fine. tollitur
quim ipse excoīcatus debeat se
subtrahere a cōiōne fidelū i di-
uinis. ⁊ extra. Et nota. sm pe-
trū ⁊ peru. extra de sentē. ex.
super ca. inquisitionis. q̄ si pre-
latus precipit subdito q̄ celebꝝ
excoīcato presente. quē subditus
scit excoīcatū. prelatus uero mā-
dans ⁊ alii de eius excoīcatione
ignorant. subditus ipse i hoc pa-
rebit prelato. ⁊ sic celebrabit.
protestari tamē debet celebrans
illi quem excoīcat⁹ scit q̄ non
intendit cum illo concelebꝝ.
sed cum aliis non excoīcatis.
Idem dicit q̄ si scio aliquē ex-
coīcatum quem vitare teneor ēē
in publico. non teneor illi cōica-
re etiam ad mandatū ecclesie. sꝫ
potius debeo pati excoīcationez
Si uero pro certo nescio. sꝫ pro-
babiler credo i tali casu p me
solum illi non cōicabo. sed ad pe-
titionem alterius vitare non te-
neor. Nota diligenter q̄ licet
sm iura cōia excoīcati etiam n̄
denunciati deberent evitari. ut
dictum ē. tamē per constitutoꝝ
factā constantie istud extat mo-
dificatum. ⁊ in consilio basilienfi

anteq̃ scissuraz facerent renoua-
ta fuit q̃ uidelz fideles nō tene-
antur tales enitare in diuinis ⁊
extra. nisi fuerint publicati seu
denunciati. excepto casu de inie-
ctione manuz in personas eccle-
siasticas notoria. ⁊ idē de aliis
censuris ecclesiasticis. Tenor
constitutionis ipsius est iste.

Insuper ad euitanda scāda-
la ⁊ multa pericula que cō-
scientiis timoratis attingere p̃nt.
erisi i fidelibus. tenore presentū
misericorditer indulgemus. q̃ ne
mo deinceps a cōione alicuius
sacramentorū administratione.
uel receptione. aut aliis quibus-
cūqz diuinis m̃tus uel extra.
pretextu cuiuscūqz sñe aut cē-
sure ecclesiastice a iure uel hoīe
generaliter promulgate. teneat
abstinere. uel aliquē vitare aut
interdictum ecclesiasticū obser-
uare. nisi sña ut censura h̃mōi
fuerit in uel contra personā col-
legium. uniuersitatem. ecclesie
cōmunitatē. uel locum certum
uel certā terram. a iudice publi-
cata uel denunciata specialiter ⁊
expressa cōstitutionibus apticis
⁊ aliis non obstantibus quibus-
cūqz. salvo si quez pro sacrilega
manuz iniectione in clericū sen-
tentiam latam a canōe adeo no-
torie constiterit incidisse. quod
factū non possit aliqua terquer
satiōe celari. nec aliq̃ suffragio

excusari. nam a cōione illius. h̃z
denunciatus non fuerit uolum⁹
abstinere iuxta canonicas sanxio-
nes in consilio cōstantieñsi. sub
Martino quinto. Hoc decretū
ut dictum est fuit approbatum
iterum in consilio basilieñsi. ⁊ p̃
eugenū tunc papā. ut asseruit
mibi dominus iulianus qui ibi
legatus fuit. ⁊ aliq̃ etiā. Possz
dubitari utrū papa possit dispē-
sare seu licentiā dare q̃ quis p̃-
cipiet cum excoīcatis maiorē i
diuinis ⁊ extra. ⁊ uidetur q̃ n̄
quia ut cōiter dicitur nō potest
dispensare papa in doctrina apo-
stolorum. ⁊ ratio est. quia hec
doctrina uidetur pertinere ad i⁹
diuinum. in quo s̃m omnes pa-
pa nō potest dispensare. hoc enī
est de doctrina aptorū. s̃. nō cō-
municare excoīcatis. ut xi. q. iiii
Sicut. ⁊ patet. i. cōm̃be. v. ⁊
secūda io. i. ergo. ⁊c. In con-
trarium est quia ecclesia i h̃mōi
ordinationibus que pertinet ad
salutem animarum errare non
potest. cūz regatur a spiritu san-
cto. ut habetur d. viii. Qui cō-
tempta. sed ecclesia per supradic-
tum decretū insuper concessit
talem licentiā. ⁊ papa etiā fre-
quenter dat h̃mōi licentiā. ad
tollenda scandala que multū de-
bent cauēri. ut d̃s. l. ut constitu-
eretur. 8° potest. ⁊ sic cōiter te-
netur. Ad argumētū respondeo
s̃m Tho. i quarto. q̃ nō omnia
que sunt in doctrina aptorū seu

epistolis eorum pertinet ad ius
diuinū. pro ut proprie et stricte
sumitur. s. pro his que pertinent
ad fidem et substantiaz sacramē-
torum. et moralia necessaria ad
salutem. in quibus papa dispen-
sare non potest. sed solus deus.
Sed quedā sunt in epistolis apo-
stolorum pertinentia ad ritus. et
decentiam cristiane religionis.
que sunt pure ordinationes apo-
stolorum. non dei seu iuris diuini
et in hoc cum ecclesia nunc hēat
illam potestatem quam tunc. et
papa succedit Petro. qui presuit
in huiusmodi omnibus apostol
ideo potest huiusmodi tollere.
uel suspendere ordinationes cum
uiderit expedire. sicut etiam dis-
pensat cum bigamo. ut xxxiiii
dist. lctor. quod est extra textū
apostoli. i. thi. iiii. ubi dicit bi-
gamū non promouendum.

Quia interdictū ecclesiasticū
habet similitudinē aliquaz
cū excoicatione. est enim ipsū
interdictū seperatio a certis sa-
cramentis. et omnibus diuinis
officiis. et ecclesiastica sepultura
ut haberi potest ex decretalib9
extra de sponsa. non nobis. et
de peniten. et remissi. quod in re
ideo post tractatum de excoica-
tione. nūc agē de ipso iterdictō
et precipue fm ea que notauit.
io. cal. in tractatu quem fecit de

ecclesiastico interdicto. ubi mul-
ta ponuntur notata per hostiū.
et innocē. que non habentur in
summis. Conclusiones seu de-
terminationes tantum ponendo
et opiniones contrarias et ratios
ac etiam multas allegationes cir-
ca huiusmodi positas ibi omittē-
do causa breuitatis. Primo
ergo sciendū qd sub nomīe cēsu-
re ecclesiastice ista tria compre-
henduntur. s. excoicatio suspen-
sio et interdictum. extra de uer.
signi. queriti. et excoicatio qui-
dem et interdictum ad laicos et
clericos potest extendi. sed suspē-
sio tantū clericos respicit cōter
et ideo de ipsa postea tractabit
suspensione. et demū de irregu-
laritate. conueniunt autē predi-
cta tria fm hostiū. in pluribus.
Primo. quia sicut excoicatio d3
fieri in scriptis cōmentibus cau-
sam ipsius. ita et snā suspensio-
nis et iterdicti. ut habetur extra
eo. cum medicinalis. li. vi.
Secundo quia snā excoicationis
suspensionis et interdicti non re-
levantur per sequentem appella-
tionem. sed per precedētem.
Tertio quia ligati aliqua senten-
tia de predictis. nec eligere. nec e-
ligi possunt. Quarto quia nē-
lus ligatus aliqua predictarum
sententiarū debet celebrare di-
uina. alias efficitur irregularis
Quinto quia tales sentētiās d3
precedere admonitio scilicet cum
feruntur ab homine. Sexto.

quia quilibet eorum iurat ante
q̄ absoluitur non amplius con-
trauenire. ⁊ in omnibus potest
fieri relaxatio ad cautelam. ubi
esset interdictū generale promit-
tatum. quia tunc non habet lo-
cum relaxatio ad cautelam extra
eo. presenti. li. vi. Septimo
quia huiusmodi sn̄e debent ob-
seruari per superiores. Octa-
uo quia nullus eorum durante
sententia p̄t testificare. extra.
de testibus. n̄mens. Nono.
quia superior nō debet ipsas sen-
tentias reuocare. uel pronūciare
nullas. uel de ipsis aliquid dis-
ponere. nisi uocatis partib⁹.
Decimo. quia illi qui per priuile-
gium sunt recepti in proprios
⁊ speciales romane ecclesie uel
apostolice sedis filios. licet pp̄t
hoc non essent exempti. tñ sicut
nec excoīcari sic nec interdicti nec
suspensi possunt ab alio q̄ a ro-
mano pontifice uel legato de la-
tere. extra de verb. signi. ca. i.
libro. vi. Idem io. cal. excep-
to primo quem non ponit. differe-
runt autē ista tria in his. Pri-
mo quidem quia excoīcio ⁊ suspē-
sio proprie feruntur contra sin-
gulares personas. ⁊ excoīcacio q̄
dam contra clericos ⁊ laicos.
Suspensio uero tantū contra ele-
ricos. interdictum uero fertur
contra loca propria uel uniuersi-
tates ⁊ collegia. interdictum tñ
etiam contra singularem psonam
fertur. ⁊ si non ita proprie.

Secundo quia cum suspensio ⁊
interdicto participari p̄t ī aliis
omnibus. exceptis sacramentis
certis. ⁊ diuinis officiis. Non
autē cum excoīcato ut dictū est
supra in tractatu de excoīcatione
Tertio effectus sn̄e excoīcatōis
late non potest suspendi. sed effe-
ctus aliarū sic. Quarto quia
ep̄i non incurunt aliquā sn̄a
suspensionis uel interdicti prola-
tam ab homīe. uel iure. nisi spe-
cifice exprimātur. extra. de sen-
exco. quia periculosum. li. vi.
quod priuilegiū nō habent q̄tñ
ad excoīcationē. Quinto. q̄a
interdictum generale loci nō po-
test ad cautelam relaxari. s̄ bñ
ab excoīcatione ⁊ suspensione.
ad cautelam quis potest absolui
Sexto quia interdictum genera-
le in locum non potest proferri
sine licētia sp̄ali pape. pro pecū-
ario debito. ⁊ suspensio. extra.
de appell. p̄teia. hoc io. cal. de
ipso igitur interdicto. quatuor
uidenda sunt. primo a quo fera-
tur. Secundo contra quē fera-
tur. Tertio quis sit eius effectus.
Quarto quomodo feratur. et
quomodo postea tollatur uel re-
laxetur.

De Interdicto Generali.

Sciendum ergo primo q̄ in-
terdictum fertur a iure. et
ab homīe. ⁊ ab utroq̄ generale
quandoq̄ interdictū speciale. et

quam' oq; etiam singulare. Et
generale quidē dicitur quod fer-
tur contra regnum. provinciam
civitatem. castrū. vel villā. uni-
uersitatem. vel collegium. et hu-
iusmodi. generale interdictū
fertur a iure in his casibus.

Primo si collegium vel uniuersi-
tas civitatis vel loci cogit eccle-
sias. vel ecclesiasticas personas
soluere gindagia vel pedagya ut
ab ipsis ecclesiis vel ecclesiasti-
cis personis exigit vel extorq̃t
pro propriis rebus. quas non cā
negociationis deferunt. hoc ipso
iure sunt interdicti. de censu. q̃. p.
li. vi. io. cal. Et addit tamē
iste casus non est receptus. nec
servatur. licet postea sancitum
fuerit penas p. edictas. et alias
contra non parentes debere per
locorum diocesis publicari. i. cle-
menti. eo. ti. presenti. sed cōter
ista opinio non tenetur. quia et
si de lege dicatur. q̃ confirmat
cum more utētiū approbatur
et propter contrariam consuetu-
dinem abrogatur. di. iiii. leges
Non sic de snā excomūcatōis
quia subito trahit secum suum
effectum. Ibi etiam dicitur
in illo ca. quā q̃. ubi fertur tal
sententia. contraria consuetudinē
non obstante. Secundo uni-
uersitas que domos locauerit.
ut conductas habere permiserit
aliēgenis usurariis i. terra sua
ad exercēdum fenus. de usuris.
ca. primo. libro. vi. Tertio

uniuersitas que represalias con-
tra personas ecclesiasticas cōce-
dit. vel cōcessas ad illas exēdit
nisi id reuocauerit infra mēsem
a tempore concessioms vel extē-
sions. de iurur. et damno dato
et si pignorationes. li. vi.

Quarto si ciuitas interdicta qñ
officiales talis ciuitatis in qua
debet romani pontificis electio
celebrari. ut representātes ipsā
ciuitatē non seruauerit ea ad q̃
tenentur per decretales. ubi peri-
culum. de elec. li. vi. vel frau. de
in eis. vel circa ea cōmiserint.

Quinto interdicta est ciuitas q̃
nis preter urbem que consensit
dando consilium vel fauorē occi-
dentibus vel percutiētibz car-
dinales sancte Rōmane ecclesie
vel que infra mēsez delinquētes
huiusmodi. pro ut enormitas fa-
ciētis exegerit. et ei facultas af-
fuerit non puniri. de penis. feli-
cis. in fine. li. vi. Sexto ci-
uitas q̃ ep̃m propriū iniuriose ut
temere percussit vel cepit vel
banmerit. vel hec fieri mādauē-
rit. vel consilium in his dederit
vel fauorē. vel hoc faciētē sciēt
defensauerit. ut in cle. de p̃is
si quis suadēte. Cāq̃ aut decr.
clericis. de emu. ecclesi. li. vi.
reuocatus ē per cle. Quoniam
eodē titulo. libro sexto.

De Interdicto Speciali.
Speciale interdictum ē cum
interdicitur aliqua ecclesia
ac etiā cū interdiciuntur omnes

ecclesie unius civitatis. vel pro-
vincie. quia si non in illis ec-
clesiis. tamen in aliis locis illius
civitatis extra ecclesias possent
celebrari divina. et audiri ab ho-
minibus illius loci. et huiusmodi
Interdictum speciale scilicet contra
aliquam ecclesiam reperitur in iure
in his casibus. Primo propter
iniuriosum homicidium in eo
perpetratum. vel iniuriosum san-
guinem alias effusum in eo.
Secundo cum propter effusionem
humani seminis studiose procu-
ratum est polluta. In his enim
duobus casibus ecclesia est ita in-
terdicta quod ante reconciliationem
non debent in ea divina officia
celebrari. de conse. di. i. Si mo-
tus. ca. ecclesiis. Tertio quando
propter discordiam patronorum
episcopus claudit hostiam ecclesie. et
tollit inde reliquias. et precipit
ut nullus in ea aliquod sacrum
ministerium celebret. donec ad
concordiam redeant. de iur. pa-
tronatus c. i. et ii. non tamen pro-
ferens sententiam interdicti. Quar-
to si ecclesia fuit simoniace con-
secrata non debet in ea celebrari
prima. q. iii. ecclesia. Quinto
si principaliter pro questu non pro
divino cultu fuit consecrata. de
conse. di. i. si quis basilicam.
Sexto si ecclesia est consecrata
sine licentia episcopi diocesis. de
conse. di. i. precepto. Septimo.
si sine reliquiis vel in loco deser-
to. et nunquam habitato fuit

dedicata. de conse. di. i. placuit
In omnibus tamen his casibus
quibus in tali ecclesia de iure cele-
brari non debeat. tamen contra-
rium facientes id est celebrantes
non sunt irregulares. quia non est
expressum in iure. de senten. ex-
is qui. li. vi. Sed si episcopus per
aliquam causam de predictis spe-
cialiter ecclesiam interdixit. tunc
celebrans in ea bene esset irregu-
laris. iohannes calde.

De interdicto singulari.

Interdictum singulare est cuius
interdicuntur alicui persone
singulari divina officia et eccle-
siastica sacramenta. vel univer-
saliter vel particulariter quo ad
aliqua ipsorum sacramentorum vel
officiorum. ut de off. delega. ex
litteris. et de privileg. ca. primo
et ca. episcoporum. li. vi. et de tem-
po. ordi. vel non est. et c. litteras
di. i. placuit. et de corpo. uenia.
significavit. et istud potest etiam
 dici suspensio. Ubi primo nota
quod interdictus ab aliquo actu re-
spiciente divina intelligitur inter-
dictus et ab omni alio qui includi-
tur in illo. vel qui sine illo inter-
dicto exerceri non potest. extra de
appella. sollicitudine. Unum inter-
dictus ab officio sacerdotali non
debet exercere officia que proprie
competunt sacerdoti. secus si so-
lum altaris ministerium sit ei in-
terdictum. et interdictus a sacer-
dotali officio. non potest exercere
pontificale. quia pontificale sine

sacerdotali exerceri nō pōt. de
excess. prela. ex l'is. Et eadem
ratione interdictus ne promoue
atur ad inferiores ordines. non
pōt promoueri ad maiores. uel
interdictus idest suspēsus ab ex
ercicio inferioris ordinis nō pōt
secus si sine illo exerceri potest
Sicut econuerso interdictus uel
prohibitus a maiori non intella
gitur prohibitus a mīori. quod
in illo maiori non includitur. h.
probat. xcy. di. illud. lxxiii.
di. gesta. Secūdo nota qd epi
scopus suspensus uel interdictus
a pontificalibus si exerceret of
ficium sacerdotale etiā cum pon
tificalibus non est irregularis.
sed si exerceat aliquid quod per se
spectat ad officium epāle. respe
ctu consecratiōis epālis. siue cū
missa ut consecrare uel ordinare
uel sine missa. sicut confirmare
in fronte est irregularis. Ter
tio nota qd sacerdos cui interdi
cta sunt sacerdotalia si conficiat
corpus cristi sine missa ē irregu
laris. de cle. ex. c. i. excoīcatus
tamen minori celebrans scienter
licet peccet mortaliter non tamē
incurrit irregularitatem. Item
nota qd a iure interdictus īges
sus ecclesie in casibus. de sent.
excoī. sacro. 7 eo. ti. ca. i. li. i.
sexto. 7 eo. li. de cens. exigit. 7
xvi. q. vii. si quis deiceps. fm
cōmunē opinionem. item qui
celebrāt scienter seu alias parti
cipāt ī diuinis pntibus publice

excoīcatis uel interdictis uel illos
admittunt ad ecclesiasticā sepul
turam. eis interdictum īgressi
ecclesie. donec satisfecerūt ad ar
bitrium eius cuius sniam con
tempserunt. de pnu. epōz. li. i.
sexto. Archi. tamē super isto c.
dicit qd intelligit de excoīcatis
ab homine uel interdictis quod
probat per textum illum qui di
cit. donec satisfecerūt ad arbitri
um eius cuius sniam cōtempnit
sed admittentes ad ecclesiasticā
sepulturā tles sciēt sunt excoīca
ti p cle. eos. de qua habes supra
de excoīcatione. Si autem talis
cui est interdictus īgressus ec
clesie ab homine uel a iure se in
gerit ī diuinis in ecclesia agēs
in officio suo sicut prius. irregu
laris est. de snia excoīs. is cui.
li. i. vi. Sed si extra ecclesiam
puta sub diuo uel sub templo
uel in domo priuata ingerit se
diuinis. non est irregularis. ut
ibi notatur in glo. 7 ratio ē. qd
dictum limitatum fm suam li
mitationē debet intelligi. xlii
di. Sit rector. Limitatur autē
hec pena. cum scilicet celebratur in
ecclesia. arg. de pe. di. ii. pena.
Si autē talis celebrat ī oratorio
quod construi nō potest sine di
ocesani licentia. de pnu. aucto
ritate. li. i. vi. Si stricte est ora
torium. ita qd non ecclesia. non
est irregularis. sed si celebrat in
ecclesia non consecrata que pro
prie dicit basilica ē irregularis

Satis est enī q̄ auctoritate p̄d-
 tificis sit dedicata. de conse. d.
 prima. Nemo. item prespitero
 celebrante missam in ecclesia. si
 subdiaconus cui est interdictus
 ingressus ecclesie dicat epistolā
 extra ecclesiam in illa missa. ut
 diaconus euangeliz. sic interdi-
 ctus. tales scilz subdiaconū et di-
 aconum puto irregulares fore.
 quia unus est officiz. quod tñ
 principaliter in eccia celebratur.
 cui cooperantur in actu sibi pro-
 hibito. di. l. Si quis uiduam.
 Prespiter uero si celebrans in ec-
 clesia admisit sciēter dictuz sub-
 diaconum uel diaconū ad lectōz
 ep̄le uel euangelii. etiam extra
 ecciam ē irregularis. quia parti-
 cipat crimini et criminoso. de sen-
 excō. nuper. et ca. si concubine.
 Imo uidetur tale participiū fac-
 tuz in ecclesia per proxime dicta
 Sed econtrario si subdiaconus
 cui est interdictus ingressus eccle-
 sie dicat epistolam in ecclesia in
 missa quam sacerdos celebrat ex-
 tra ecclesiam irregularis ē. quia
 in ecclesia uere et de facto id fe-
 cit. et sic i loco prohibito. de sen-
 excō. c. is cui. li. vi. Et ideo di-
 cendum est de diacono i tali ca-
 su dicente euangelium. prespite-
 rum autem talem celebrantē ex-
 tra ecclesiam non audeo dicere
 irregularem. quia licet uideatur
 participare in culpa cum minis-
 tris. tamē non est dignuz q̄ p̄i-
 cipale. uel dignius trahatur ad

accessionum uel minus dignum
 et satis est q̄ in hoc dubio hoc
 non est expressum in iure. item
 talis cui est interdictus ingressus
 ecclesie ip̄ius sit prohibitus per
 hoc a celebratione et etiā ab au-
 ditione diuinorum in ea fm io.
 an. potest tamē non solū per ec-
 clesiam transire pro factis suis.
 fm innocē. sed etiam potest i
 ecclesia orare tempore in quo i
 ecclesia non celebrantur diuina.
 prima. q. i. qm̄ studec. in fine.
 iohannes calde. *De interdicto
 q̄ fit ab homine.*

Item ab homine potest fer-
 ri interdictuz et generale et
 speciale et singulare. et per dele-
 gatum et subdelegatum. de offi-
 deleg. sane. quod est planum. si
 in litteris delegatis est clausula
 consueta scilz contradictores per
 censuram ecclesiasticam cōpescē-
 do. de uerbo. signi. querēt.
 item si simpliciter datz est sine
 dicta clausula. tunc enim maxie
 ubi hoc expressum in iure hanc
 penam poterit imponere. de off-
 dele. de causis. item proferēt
 per ordinarium ep̄m contra eos
 qui sunt sue iurisdictionis. tamē
 non debet suspēdere seu interdi-
 cere clericos uel eorum ecclesias
 perpetuo uel ad longum tempus
 nisi de consensu capituli. et hoc
 maxime quādo procedit ex offi-
 cio suo. sz regulariter et de iure
 et de consuetudine sn̄a pastoret
 solus tenēda ē et tenēda. xi. q.

tertia. c. i. Item electus cōfir-
matus. licet nondū consecratus
interdicere potest. quia hoc est
iurisdictionis. extra de elec. trās-
missam. item et inferior prela-
tus habens iurisdictionē ordi-
nariā interdicere potest sibi sub-
ditos. extra de consuetu. cum
intra nos. et de off. ord. cum ab
ecclesiā. Unde nota qd et q̄do
inferiores ab ep̄is habeant ordi-
nariā iurisdictionem. item
sede uacante capitulū potest in-
dicere. extra. de maio. et obe. c.
is qui. item per mulierē etiā
prelatam non potest proferri in-
dictum. ut priuilegiū uel abba-
tissā. quia per hoc pertinet ad
potestates clauum. de peni. et re-
missionibus. noua. *Contra q̄s
vbi ferri snia interdicti.*

Quantum ad secundū princi-
pale. scilicet contra quem profe-
ratur interdictum. Sciendū qd
promulgatur et promulgari pōt
contra mares et femīas clericos
et laicos et religiosos. priuatos.
prelatos. et rectores. nobiles. et
plebeos. cuiuscunq; sint etatis.
scilicet qd sunt capaces penarū. cō-
tra etiā collegia et universita-
tes. contra ecclesias uillas castra
ciuitates et regna. et dicit iō. cal-
qd proferens sniā interdicti et
superior eius si uolauerit sniā
ipsam credit fore irregulares.
quia hac irregularitate ligantur
a canone. de sen. ex. is qui. li.º.
sexto. de constitution. ca. primo

et ultio. item si proferēs sen-
tentiā non seruat interdictum
forte non male diceretur qd alii
non tenentur seruare. arg. de re-
petitis. de priuilegiis. Sed illa decre-
talis loquitur cum is pro quo
id est ad cuius querelā. et in cuius
favorem latū est. id non seruat
quod non est in casum alium ex-
tendendum. cui uideatur p mo-
dum priuilegiū. licet corpore iu-
ris clausi emanasse. qd ante iuris
priuilegia casus suos non exce-
dant. patet de priuilegiis. Sane
etiā si sint corpore iuris clausi
et ibi nota. hosti. ex quibus seq̄r
qd proferens interdictū celebrās
in ecclesia ab eo interdicta. est et
irregularis. et per cōsequēs alii
non excusantur. licet enim mala
superiorum trahantur frequentē
a subditis in exemplum de uo-
cagne. Non tamen per hūmōi
subditi excusantur a pena iuris
xvi. q. i. in canonibus. item si
proferens inuēdictū non seruāº
interdictum ab eo positum in ali-
quo loco. per hoc intendit illud
relaxare. ita qd ip̄e proferens hº
dixerit. tunc nec subditus nec p-
ferēs essent irregulares. sublato
enim principali cessant omnia ac-
cessoria. cum ergo relaxatō loci
interdicti non habet certam for-
mam. satis fuit qd proferens di-
xit. qd incedebat relaxare. s; ubi
proferens hoc non dixit. licet in
mente gereret relaxare. tunc pu-
tarē ipsum et alios non seruātes

esse irregulares. quia sicut fuit
verbaliter lata sententia interdicti
ita verbo debuit fieri relaxatio
de reg. iur. c. 1. hoc uerum preter quod
in papa. qui non subiacet legibus
ff. de le. princeps. Unde si in me
te gerit interdictum relaxare. licet
verba non exprimat. postea ibi
celebrantes non essent irregulares
si tamen hoc ignorarent. et celebra
rent credentes durare interdictum
grauiter peccant nisi non sint ir
regulares. io. cal. Item si in
terdictum aliqua ecclesia. nec in
capella eius poterit celebrari. nec
in cimiterio poterit quis sepeli
ri. si ipsa capella uel cimiterium
sint ecclesie coniuncta. alias secus
extra. eo. si ciuitas. li. vi. vi.
Item in ecclesia specialiter inter
dicta. quous honestus sit ibi non
baptizari. nisi incommoditas aliud
suadeat. contrarium tamen facies
credit. io. cal. quod non incurrat ir
regularitatem. quia a quouis inter
dicto hoc est exceptum. de spō
salibus. non est nobis. idem de
crismate. Item in ecclesia spe
cialiter interdicta non possunt ce
lebrari diuina. suata forma de
cretalis. alma. pag. addicimus
de sen. ex. li. vi. vi. Ratio est quod
dicta decretalis alma. loquitur
cum locus fuerit interdictus. et
tale appellatur generale interdi
ctum. de penite. et remissi. quod
intelligitur. Si commune quod in idem so
nat. bene ad hoc facit de sententia.
exco. presenti. li. vi. vi. Item

speciale interdictum seu positum
in aliqua ecclesia quous Archiepiscopus.
dicat non posse relaxari ad cau
telam. si dicatur nullum. io. tñ
mol. dicit contrarium. quod fa
tetur io. an. sibi uideri uerius.
et hoc etiam placet io. cal. quia
decre. presenti. de sen. ex. li. vi. vi.
loquitur de generali interdicto
quod non potest relaxari ad cau
telam. secus ergo de speciali. xxv
dis. quale non posset ferri inter
dictum in locum siue generale.
potest tamen ferri speciale. et idem
in particulari uel singulari inter
dicto. s. persone. iteque nisi pro pe
cuniarum debito non potest ferri
interdictum in locum siue gene
rale. potest tamen ferri speciale
siue. s. contra ecclesiam aliquam
uel aliquas pro dicta causa. iteque
cum imponitur in aliqua ecclesia
cessatio a diuinis seruata forma
decretalis. de off. ord. inrefragabi
li. Si quis ibi celebrat non est
irregularis. et ratio. quia talis
cessatio imposita non est uera sen
tentia interdicti. sed si imponat
cessatio a diuinis generalis. s. in
loco ab eo qui potest tunc habet
effectum interdicti. et de hoc de
bet intelligi glo. inno. in decre.
non est nobis. de spons. fm io.
an. et hoc placet. quod probat
etiam clem. ex frequenti. de sen
excom. que equiparat generales
cessationes iudicatas ab eo qui potest
generalibus interdictis. non autem
speciales. i. certarum ecclesiarum

10. cald. item cum promulgat
interdictum in comunē populū
cives incolas vel uniuersitatem
id est sub predictis appellationi-
bus vel aliqua ipsarum intelligit
istud generale interdictū. de sen
exto. alma. pag. illis. li. vi.º.
et q̄a cū interdicto loco propter
delictum populi vel ciuium sin-
gulares persone loci intelligant
generaliter interdicte. ut si dica-
tur generale interdictum. ut in
decretali. cum in partibus. eodē
modo et istud debet dici genera-
le. imo et fortius. quia predictū
interdictum superius. ideo dicit
generale. quia uniuersitate vel
populum loci complectitur. sed
propter quod unumquodque et
illud magis. xix. di. c. 1. 10. cal.

Item quando interdicatur cle-
rus alicuius loci. Non propter
hoc intelligitur populus illius
loci interdictus. Quia hec
sunt diuersa. et econuerso. extra
de sen. ex. si sn̄a li. vi.º. intelli-
go autē appellatione cleri conti-
neri non solum promotos ad or-
dines. sed etiam religiosos et re-
ligiosas. conuersos et conuersas
qui ita sunt ad ecclesiā translati
q̄ de populo proprie dici nō pos-
sunt. xii. q. 1. duo sunt. 10. cal.
item cum interdicatur populus
alicuius terre singulares psone
illius populi cum sint interdicte
nec in illa terra. nec in alia pote-
runt admitti ad diuina. ut eccle-
siastica sacramenta: nisi ī casib⁹

a iure expressis et concessis. ext.
de sen. ex. si sn̄a li. vi.º. item
cum interdicatur terra alicuius
domini. intelligitur de ea que ē
sua quo ad dominium iurisdic-
tionale. et multo fortius si terra
esset illius domini simpliciter.
et absolute propria. item intelli-
gitur de terra quam ab alio te-
neret in feudum. vel emphyteo-
sim. quia in illis casibus ad eū
spectat utile dominium. item
intelligit de terra que pertinet
ad ipsum dominum ratione do-
tis uxoris. quia maritus constā-
te matrimonio est dominus do-
tis uxoris. item intelligit de
terra sibi pignozata. si proferēs
dixit. interdico terram quam ta-
lis tenet. secus si dixit interdico
terram suam. 10. an. item si ta-
lis dominus cuius terra interdi-
citur. habet terram in diuersis
proinciis. uel in diuersis locis
si habet eam pro parte et pro di-
uiso. omnes ille partes subiacēt
interdicto. sed pro diuiso sec⁹
ne innocens puniatur. arg. 1. q.
quarta. pag. ultio. Si autē talē
dominus postea acquirit nouaz
terram. talis terra non subiacet
interdicto. nisi latoz sn̄e expres-
sisset. ut intendit tam de ea quā
habebat. q̄ de ea quam habitū-
rus esset. Si autēz uendit terraz
interdictam. uel perdit eam. non
propter hoc tollitur interdictum.
cum onus rei transeat cum ipsa
de decimis pastoralis. nec enim

ille est modus tollendi interdictum
quod debet relaxari per iudicem
qui tamen cessante fraude et causa
interdicti se facilem exhibebit.
10. calde. Item si interdictum
populus vel universitas collegi
um vel commune alicuius loci non
intelligitur per hoc locus ille in
terdictus. secundum 10. an. super causa.
Si sententia. eo. tit. li. vi. Quia ali
ud est interdictum loci aliud uni
uersitatis. vel collegii. de usu.
causa. 1. li. vi. poterit ergo cele
brari alta voce in illo loco. ut
prius interdictis tamen exclusis. quia
hoc non est prohibitum. sed licet
dictum huius. s. 10. an. procedit
de iure scripto. tamen prestare
videtur occasionem periculi.
Audientur enim voces celebra
ntium publice ab interdictis. et per
hoc vilipendetur censura ecclesie
Unde consulendum esset clericis
ut tali interdicto durante absti
nerent a publica celebratione. 10
cal. item si aliquis de uniuers
itate interdicta se transferat ad
aliud locum primo dimisso. si
est specialiter interdictus. aut
de populo interdicto. ita quod fuit
in culpa propter quam latum fuit
interdictum quocumque se transfe
rat. remanet interdictus. de sen.
extor. Alma. pag. illis li. vi.
Si vero non fuit culpabilis et ex
toto desinit esse de populo inter
dicto. credo cessare interdictum
circa eum. quia in eo cessat cau
sa efficiens et conseruans ergo et

effectus. lxi. vi. neophitus. 10.
calde. item si exiles de popu
lo non interdicto factus est postea
de populo vel uniuersitate inter
dicta. Credo quod extunc ligatus
est. sicut et alii. cum factum sit
membrum illius corporis. et sic de
bet et eodem iure censeri. dist. 7.
xii. c. 1. 10. cal. item si exiles
de populo interdicto. vel uniuers
itate. si banatur simpliciter et
non ad tempus cessat interdictum
circa eum. quia non censetur am
plius de uniuersitate vel populo
sed confinatus vel relegatus bene
remanet interdictus. quia adhuc
censetur de corpore uniuersitatis.
10. cal. item si talis de popu
lo vel uniuersitate interdictus si
ingrediatur monasterium post
professionem indubitanter pote
rit ordinari. quia desinit esse de
populo totaliter. sed ante profes
sionem tutum est consilium quod
non ordinetur. s. tali interdicto
durante. si tamen fuerit ordina
tus. puto illam tenere. argum.
de sen. ex. ff. Religioso. li. vi.
10. cal. item de absentibus te
pore late sententie interdicti in
uniuersitatem vel populum et de pre
sentibus non consentientibus. sed
contradicentibus aliorum culpa
propter quam latum est interdic
tum. an ligentur. dicit 10. an.
in decreta. Si sententia. eo. tit. li. vi.
sexto. quod quidam religiosi tenent
tales non ligari. etiam quo ad
ecclesiam. quia absens et ignorans

ex maleficio non obligatur. xv
q. i. aliquos. 7. c. nō est. 7. quia
pena suos debet tenere auctores
de pen. di. i. Nemo. Sed dicit
ipse q. isti non pōderant q. pēa
interdicti etiam puniuntur. qui
nō peccaverūt. de spon. nō ē no
bis. Unde tenet ipse absentes 7
contradicentes ligari. quod pro
bat decreta. Si snia. ifatetur
tamē illos infantes quo ad deū
7 hoc placet io. calde. item si
talis absens est de alia ciuitate.
uel populo. Licet gratiose recep
tus fuerit ī ciuē uel popularem
populi interdicti. ut faciunt De
neri. 7 forte ibi nunquā habita
uit. credo q. dicto populo inter
dicto talis itelligatur interdict9
Item habitantes in ciuitate nō
ciues. nec de populo illius. pla
num est q. non includuntur in
interdicto illius uniuersitatis uē
populi. ut in decre. si sententia.
Si tamen etiam locus esset int
dictus in eo non possent audire
diuina. sed extra locum illum.
io. cald. Item si interdicatur
locus sub appellatione regni. p
uincie ciuitatis castri uel uille.
suburbia 7 continentia edificia
illius loci interdicta intelligunt
de sen. ex. si ciuitas. li. vi°. etiā
si dicta suburbia. 7 continentia
edificia ī nullo erāt subiecta di
cto loco interdicto uel uniuersi
tati. si tamē proferēs interdictū
habebat iurisdictionem spiritua
lem in dictis suburiis. Si autē

non habebat iurisdictione. licet
de iure scripto non uideantur in
terdicta dicta suburbia. tamen
ponderata ratione decre. si ciui
tas. posset dici q. etiā tunc itel
liguntur interdicta suburbia. nō
ab homine sed a iure. extra de
sen. ex. nuper. intelliguntur autē
suburbia burgi extra 7 prope ci
uitatem in quibus domus sunt
contigue. continentia uero edifi
cia dicuntur domus ultra bur
gum seperate. 7 nō contigue. uē
dicuntur suburbia per que iter
est rectum. continentia uero he
dificia que sunt prope ciuitatez
uel locum inter suburbia.
Item interdicto loco sub appella
tione ciuitatis castri uille uel hu
iusmodi nō sunt interdicti ciues
illius ciuitatis seu homines illius
castri uel uille. cuz predictus lo
cus est interdictus propter delict
tum domini uel alicuius singu
laris persone. Unde nō in
loco illo interdicto. alibi tamen
poterūt audire diuina. 7 hoc nisi
tales persone sint culpabiles. et
dederint causāz interdicto e. ti.
alma. pag. illis. Tales enī sunt
interdicti ubiq. 7 idem. etiā est
si interdictum sit latum propē
delictum populi. uel ciuium uē
uniuersitatis ipsius loci. de sen.
ex. si snia. li. vi°. io. cal. Item
ciues habitantes continuo extra
ciuitatem 7 suburbia uel conti
nentia edificia interdicto popu
lo uel ciuibz ciuitatis itellagū

et ipsi interdicti ubicumque habi-
tent. ex quo ponuntur ciues vel
de universitate interdicta. io. cal.
Item nobiles ut marchiones co-
mites et barones. et huiusmodi
habitantes in tali ciuitate. si sunt
de populo interdicto. vel de dic-
ta universitate. quod patet ex eo
quia subeunt onera. et habentes
honores sicut alii ligantur sententia
interdicti. et idem si per privile-
gium essent exempti ab oneribus
secus autem si essent sui iuris vel
ex consuetudine vel ex privilegio
imperiali. ita quod dicte universita-
ti tanquam de ipsius corpore in
nullo participant. io. calde.

*De effectu interdicti quo-
modo seruandum. et a quibus
diuinitus cessandum.*

Quotum ad tertium prin-
cipale scilicet effectum in-
terdicti. Sciendum primo
quod in loco supposito ecclesiastico
interdicto secundum antiqua iura nul-
la per mittebantur ecclesiastica offi-
cia celebrari vel audiri. extra de
peni. et remissi. quod in te. et de
spon. non es ex nobis. nisi semel
in ebdomoda. vel celebrari cau-
sa officiendi corpus cristi. de sen-
exco. permittimus. Sed per noua
iura istud extitit moderatum
extra de sen. ex. alma. li. vi. q. i.
per istum uero modum quod singulis diebus
in tali loco debent. seu possunt
in ecclesiis vel monasteriis missae
et alia officia celebrari sicut prius

Sed cum his quatuor conditio-
nibus scilicet submissa uoce. ian-
nuis clausis. non pulsatis campa-
nis. exco. et interdictis ex-
clusis. Unde per quodlibet horum
quatuor de perse si non seruetur
aliis tribus obseruatis. uiolatur
interdictum. et est irregularis ibi
sic celebrans. uel aliquid agens
alicuius ordinis. ut in officio
suo. puta si pulsatis campanis cele-
brat uel etiam si alta uoce tantum. et
huiusmodi. secundum hosti. et io. an.
et io. cal. qui addit sic. et licet hec
dura uideantur. tamen sufficit
ita scriptum esse. xix. di. in meo-
riam. item si clericus loco in-
terdicto facit tamen alterum pre-
dictorum. alius celebrantibus. pu-
ta sonat campanam. uel aperit
ianuas ecclesie. et huiusmodi: cre-
do ipsum irregularem. quia par-
ticipat in crimine et criminoso.
de sen. ex. nuper. Secus si facit
alterum predictorum ut celebre-
tur diuina. que tamen non cele-
brantur de facto. cum irregula-
ritas requirat actum perfectum.
xv. q. i. c. finali. item si cleri-
cus scit interdictum loci. quod
tamen non publicum est per de
nunciatione. si illud non seruat
est irregularis. secundum arch. argu.
de regu. iu. li. vi. q. i. et hoc uerum
nisi eliet occultum. vi. q. ii. si tan-
tum. nec obstat de. infra. de sen-
exco. quod licet in seruando inter-
dicto quod seruat matrix ecclesia
loca religiosa se deant reformari

non sequitur q̄ ubi mat̄rix non
seruat. quia non est ei denuncia-
tum. Alii qui sciunt non debeāt
observare. ut ibi notatur. quia
secundum hoc idem inferetur.
etiam si esset publicus. et mat̄rix
ecclesia non servaret. quod est
absurdum. Dicit tamē 10. an.
q̄ expediret per constitutionē p̄
videri clericos nō teneri ad ob-
servantiam interdictorum prola-
torū a iure. nisi primo fieret ip-
sorum declaratio. per id quod
habetur de cens. quāq̄ .li. vi.
et in cle. presenti. eo. ii°. item
nota q̄ dicta moderatō populi.
seu universitatis non expellō lo-
co in sn̄a interdicti. quīs enim
et illud etiā dicatur generale in-
terdictum. tamen decret. alma.
cum sua moderatione loquitur
de interdicto generali loci. ut ci-
uitatis. castri. ville. regni. et bu-
iusmodi. itē laici qui nō sunt
interdicti nō possunt admitti ad
divina que celebrantur cū dicta
moderatione. in loco interdicto
nisi sint super hoc specialiter pri-
vilegiati. De clericis vero extra-
neis. seu alibi beneficiatis. An
possint admitti in ecclesia sita ī
loco interdicto ad celebrandū vel
concelebrandum. archi. tenet q̄
non. 10. an. dicit q̄ hoc durum
est. et qui nimis emungit. et sic
videt̄ tenere cōtrariū. quod
contrarium. 10. cal. probat per
multas rationes. et idē videtur
dicendum de religiosis. item

tam canonici q̄ clerici ecclesiarū
in quibus distributiōes cottidi-
ane tribuuntur illis qui īterfunt
horis si non venerint amittent
eas. sicut amitterent si non esset
interdictus. item misse nō cō-
ventuales. sed peculiare celebra-
ri possunt tempore interdicti in
ecclesiis cōventualibus. servata
moderatione predicta. item si
in tali ecclesia deficiunt omnes
preter unum. 10. an. post hosti.
dicit. q̄ ille poterit celebrare cū
familiari. Archi. dicit q̄ nō au-
det hec tenere. sed primū placet
īfateor tamen q̄ ī privilegio cō-
ventus de celebrando tempore ī-
terdicti. nō includunt familiares
conventus. sed in casu predicto
ille solus adhibere poterit fami-
liarem seu servitorem vigore p̄-
missionis. pag. adiciamus. neces-
sitate ad hoc cogente. 10. cald.
Si tamen alicui singulari perso-
ne sit concessum ut tempore in-
terdicti possit celebrare vel audi-
re divina in voce submissa. tunc
familiares eius ad audiendū cū
illo. et ad celebrandū sibi admi-
tuntur. nisi esset talis cuius do-
lo culpa vel fraude sit lata sn̄a
interdicti. vel ad dictam culpā
dedisset auxilium consilium vel
favorem. de p̄m. licet. li. vi°. *Quo intelligit̄ iterumpi
seu relaxari īdicti ī festis
natalis. Resurrectionis. et
Assumptionis b̄te marie. et q̄
corpi xpi. et pentecostę.*

Item per dictum capitulum Alma de sen. ex. extat alia moderatio circa interdictum. videlicet qd i festiuitatibus soluz natiuitatis. resurrectionis. pente costes. et assumptionis beate marie. campane pulsantur. et ianuis apertis alta uoce diuina celebratur. in locis interdictis. excoicatis exclusis. sed i terdictis admissis. ita tamen qd illi propter quos prolatum est interdictum. altari non appropinquent. non obstantibus quibuscunqz priuilegiis qd reuocantur. quia sufficere debet omnibus qd celebratur. ut dictum Item nota qd predictis quatuor sollempnitatibus. de quibus habetur in dicto. c. alma. addita est sollempnitas corporis cristi. per extrauagantem martini. quinti. i qua interruptitur interdictum seu suspenditur. ut in predictis qtuor. Ubi nota qd illud quod dictum est de dictis festiuitatibus. intelligi debz de una die tantum pro qualibz festiuitate. Unde et doctores querunt qdo incipiat talis dies. et quantum ad principiu diei concordat. qd omnis scz qd incipit in uesperis uigilie sed quantum ad finem sunt uarie opiniones. et Archi. tenet qd terminetur in completo festi i clusue. quia in beneficiis est larga interpretatio fienda. io. an. et tenet in dicta decre. Alma. glo. antepenult. qd terminet i uesperis ipsius festi. et sic excludit oplet.

que opinio etia placet io. calde. Item nota qd i predictis festiuitatibus non potest licite dari corpus cristi in loco interdicto. nisi sicut et in aliis diebus. scilicet i firmis decedentibus. de sen. ex. ex responso. Unde et quod dicitur in canone de conse. di. ii. et si non frequentius. et de penit. et remi. om. s. scz qd fideles debent communicari in pascale. natali. et pentecoste. intelligendum interdicto et alia prohibitione cessantibus. et idem dicendum est de extrema unctione. qd scz non est danda istis diebus. Archidi. et io. an. Item nisi in dictis festiuitatibus honestius et iustius sit. saltem quantum ad principalem missam que in ecclesia celebratur de ipso festo proprio dicere. quia id est inductum in honorem illaz sollempnitatum. et ideo de eis celebrandum. de conse. di. i. ad hoc attendendum. et de cele. miss. c. secundo. potest tamen et alia missa dici qd de ipso festo. io. calde. Item in dictis festiuitatibus. credo qd possint aqua sollempniter benedici. et aspersio fieri. panes et fructus benedici. et lactis etia i terdictis ministrari. quia ista de se non prohibentur. tempore interdicti. et ipsorum benedictio est officium diuinum. quod generaliter i predictis festiuitatibus promittitur. io. calde. item i festo assumptionis beate uirginis marie. semper tempore interdicti.

nuptie possunt solemniter benedi-
ci. quod aliis diebus tempore in-
terdicti non potest fieri. Item host
et hoc ideo quia talis benedictio
pertinet ad diuinum officium quia
illa die permittitur sollempniter ce-
lebrari. et aliis tribus festiuita-
tibus non oportet querere. quia
nuptie in ipsis prohibentur cele-
brari in omni loco. et ab omnibus
fidelibus. xxxiii. q. iiii. non op-
tet. io. cal. item in dictis festi-
uitatibus possunt uirgines et al-
taria consecrari. uel benedici. et
calices et paramenta. et abbates
et abbatissae. quia huiusmodi be-
nedictiones non sunt sacramenta
proprie. sed orationes. et certa of-
ficia. io. cal. item in dictis die-
bus festiuitatibus in loco interdicto
Utrum possint admitti ad eccle-
siasticam sepulturam. io. an. di-
cit. quod putat quod non. licet multo-
ciens fuerit contrarium obserua-
tum. et subdit post pauca io. cal.
scio quod uideretur temerarium re-
sistere opinioni domini et patris
mei. maxime quod non uiderim per
aliquem contrarium scriptum.
Attamen mea pusilla intelligen-
tia iudicat in dictis festiuitatibus
non obstante interdicto. posse pu-
blice et sollempniter mortuos sepe-
liri. ubi aliud non obstat. puta
quia non est specialiter aut noua-
tim interdictus. aut quia fuit in
culpa. uel ad hoc dedit auxilium
consilium uel fauorem. propter
quam latum est interdictum.

Adoneo ad dicendum. quia per
generale interdictum prohibetur
ecclesiastica sepultura. quia ipsa
accedit ad officium diuinum. nam
cum officio diuino debet ferri
funus ad ecclesiam. ut habetur
xiii. q. ii. Qui diuina. Sed offi-
cium diuinum permittitur his
diebus sollempniter celebrari. io.
calde. qui multa inducit pro et
contra. circa istam materiam.
*Quo aliqua sacramenta et
que possint conferri tempore
interdicti.*

Item tempore interdicti. quasi
prohibita sit ministratio sa-
cramentorum. illud tamen habet
multas exceptiones. Nam primo
excipitur baptisma. non solum par-
uulorum. sed etiam adultorum.
extra eo. quoniam. li. vi.º.
item excipitur confirmatio. ex-
tra. eo. responso. item excipit
penitentia non tantum morientium
sed etiam uiuorum et sanorum.
cum modo non fuerint exco-
municati. qui non possunt admitti: nisi
in morte. et exceptis illis propter
quorum culpam. uel dolus lata
est sententia interdicti. uel prebuerint
consilium auxilium uel fauorem
et si non prius satisfecerint. uel
de satisfaciendo dederint idoneam
cautionem. aut si hoc non possunt
nisi iurauerint quod cum poterunt
satisfaciant. et ad satisfactionem
faciendam per illos qui tenentur.
dabunt consilium et auxilium.
et pro posse laborabunt. nec app-
et

aliquod predictorum fieri debet
relaxatio interdicti. extra. eo.
Alma. li. vi. item et catho-
licismus qui precedit baptismum
fieri potest. quia permissio bap-
tismi. intelligitur permissa oia
per que peruenitur ad illud. et
sine quibus expediri non debet
huiusmodi autem est catholicismus
de conse. di. iiii. ante baptismum
item permittitur confectio cris-
matis in die cene. quo utendum
est in baptismo et confirmatioe
extra. eo. responso. item per-
mittitur eucharistia dari dece-
dentibus. de peni. et remis. quod
in te. nec enim debet alicui peni-
tenti denegari. l. di. penitentes.
Sanis etiam damnatis ad mor-
tem dari potest tempore inter-
dicti. quia censentur tunc in arti-
culo mortis. io. calde. Sed laicis
vel clericis non interdictis. sed in
loco interdicto positus. an possit
dari eucharistia. preterquam in mor-
tis articulo. dubium est exceptis
tamen prespiteris nullam celebra-
tibus cum forma seruata decre-
talis. Alma. celebrantes enim te-
nentur sumere corpus cristi. de
conse. di. ii. Comperimus. De
aliis ergo dicit. io. cal. trepide
ferens snam cum uideris gene-
raliter religiosos suos fratribus
et sororibus vel monialibus que
curam gerunt tempore interdicti
indifferenter concedere eucharis-
tie sacramentum. Sed quo iure
hoc faciunt ipsi discernant. cum

contrarium uideatur de iure scri-
pto. in edictis enim permissionis
certorum casuum quod ratione
non inuenitur expressum et per-
missum. subiacet regule prohibi-
tue. ii. q. v. consulisti. et est ex-
pressum in clem. de verb. signi-
fici. pag. porro. Cum ergo sit
permisus tempore interdicti spe-
cialiter corpus cristi in quantum
dicitur uaticum. id est in quantum
datur decedentibus. g. et cetera
Et addit idem io. q. cum portat
eucharistia ad infirmum. tunc cre-
dit quod debeat portari cum pulsa-
tione campanelle. et lumine prece-
dente. et alius consuetis. quia cum
aliquid permittitur. ubi aliud
non appareat. intelligitur permis-
sum fore secundum quod ius disponit
illud fieri et usque observat. ad h.
iii. di. erit autem. xii. di. illa.
Sed de portatione luminis dis-
ponit ius. de cele. miss. Sane.
De pulsatione autem campanelle
habet generalis consuetudo g. et c.
Poterit ergo tale uaticum dari
infirmis in prelatia astantium
et uenientium ut permissio intel-
ligatur. secundum conditionem status
persone infirme. xli. di. quisque
De mulieribus ergo pregnantibus
et partu propinquantibus.
an tempore interdicti possit dari
eucharistia. uidet io. an. dicere
quod non. nisi aliud periculum im-
mineret in eis. Ratio est quia
tales non proprie dici possunt de-
cedentes ex appropinquatione ad

partum. sed non nisi decedenti-
bus conceditur eucharistia. in
tali tempore scilicet interdicti. Eadez
ratione idē per omnia putat io.
calde. de intrantibus mare. uel
bellum campestre. uel obsessis.
et facit quod nota. de off. ordi.
Pastoralis. sedō responso. in glo
extrema uero unctio incunctant
est prohibita tempore interdicti
sed an clericis uel religiosis ma-
ribus uel feminis non interdic-
tis. sed de loco interdicto. et qui
seruauerunt interdictum. an pos-
sit conferri extrema unctio. a q.
busdam dubitatur. dominus et
pater meus. ueritatis et iusticie
cultor. in decre. quod in te. ex.
de pen. et rem. dicit quod nō. quod
tamen multi male auertunt io.
cal. Matrimoniu uero in dicto
tempore permittitur. quia cōtra
hi potest quocūqz tempore per
legittimū consensum uiri et mu-
lieris. etiam si cōtrahētes essent
interdicti. sicut inno. Nam et
per infideles et per excommunicatos cō-
trahi potest. sed solēnis benedic-
tio nuptiarū tunc fieri non pōt
sicut host. etiam si alter tantum
uir scilicet uel mulier esset iter-
dictus. et in loco non interdicto
fieret. io. calde.

De Ordine.
De sacramento ordinis scien-
tūz quod nullus ordo cōferri
potest in loco interdicto clericis
et laicis. et ratio est quia prohibē-
tur ibi ecclesiastica sacramenta

ministrari. exceptis quibusdam
casibus. de quibus iste non est.
ut in decre. nō est nobis. Si autē
populus est interdictus. cūqz nō
propter hoc sit clericus interdictus
poterunt clerici illius loci extra
locum interdictū ad ordines su-
periores promoueri ab eo tantū
qui hoc de iure possit. item si
locus tantū est interdictus. licet
ibi nullus ualeat ordinari. laici
tamen qui non fuerunt culpabi-
les delicti propter quod latum ē
interdictum. extra locum inter-
dictum poterunt ordinari. nū
propter delictum uniuersitatis
lata fuisset sententia interdicti in loco
quia tūc nullus de dicta uniuers-
itate posset ordinari. io. calde.

De Sepultura.

In tempore generalis in-
terdicti denegatur laicis ec-
clesiastica sepultura. etiam si pe-
nitentiam egerint. sicut inno. ex.
de pen. Quod in te. Ratio est
quia interdicti sunt tales etiam
si peccatores non sint. xvi. q.
quarta. miror. sed et illi interdicti
qui et tūc absoluntur ab aliqua
excommunicatione. remanēt tamen adhuc
interdicti. donec soluantur inter-
dictum. et si in morientibus in-
terdictis apparuerint signa peni-
tentie. et postmodū fuerint abso-
lutum interdictum. tunc talium
corpora erunt apud ecclesias trāf-
ferenda. argu. extra. de sen. ex.
cum illorum. et si apud ecclesiam
stange interdicto sepulti fuerunt

non erunt postea exhumandi cū
ad eum statum venerit res a q^o
incipere potuit. ⁊ pro huiusmōdi
interdictis scz qui penituerunt li
cet mortuaria recipere. ac pro eis
orandum est. xi. q. iii. quicūqz
Sed si non penituerint. nec pro
eis orandum est. nec mortuaria
recipienda. lxxxviii. di. c. finali
Clericis uero qui in tali genera
litate non sunt interdicti non ne
gatur ecclesiastica sepultura ita
tamen qz fiat sine pulsatōe cam
panarum ⁊ cessante omni solem
nitate. extra. eo. ti^o. quod in re.
⁊ quod ibi dicitur cum silentio
non uidetur hoc intelligendum
de silentio officii funeralis. qz
cum conceditur quod maius est
scilz dicere missam ⁊ horas sub
missē. ⁊ de officio funerali cōce
di uidetur. item quando aliq
ecclesia est singulariter interdic
ta. si quidem ē interdicta prop^t
delictum clericorum tantum. ul
quia niolata fuit. tunc parochi
ani possunt in alia ecclesia non ī
terdicta eligere sepulturaz. ⁊ au
dire diuina. Sed si sit interdic
ta in penam populi. etiaz si mul
ti ex eis non deliquerūt. s; forte
universitas. Uel magna pars.
uel forte quia deliquit domin9
⁊ in hoc punitur. tunc parochi
ani nō possunt in ecclesia etiam
non interdicta eligere sepulturā
nisi forte ex privilegio innocē.
item sicut tempore interdicti in
ecclesia non sunt laici sepeliendi

ita nec ī ei9 cimiterio. ⁊ priui
legiis. ut privilegia. ⁊ licet ste
phan9 dicat. qz sufficit qz sit lo
cus ad sepulturam deputatus.
licet non sit benedictus. ut dica
tur cimiterium. tamen io. an.
dicit qz est locus ad usum cimi
terii per episcopum benedictus
de conse. di. i. Nemo. io. etiam
calde. dicit. qz non sufficit qz lo
cus sit ad sepulturam deputat9
nisi auctoritate episcopi fuerit
ad sepulturam destinatus. Et
hoc oportet fateri quantum ad
penam excommunicationis: que ponit
per cle. eos. item laici non in
terdicti non possunt ī cimiterio
sito in loco interdicto cum cleri
corum officio sub silentio cessan
tibus solēnitatib9 aliis sepeliri
Ratio est quia ex gratia id cō
ceditur clericis. ergo aliis intella
gitur denegatum. io. calde.
item privilegiatus post decret.
Alma super auditionem diuino
rum. ⁊ perceptionem sacramen
torum. sine auditione diuinorum
puto qz ex hoc possit admitti
ad ecclesiasticam sepulturam.
quauis de ipso non fiat mentō
Sed si privilegium esset con
cessum super auditione diuinorum
non facta mentione de percepti
one sacramentorum. satis uidet
dubium. tamē placz qz per illud
privilegium sit concessa ecclesias
tica sepultura. per regulam. cui
cōdicamus uiuo. acē. xxiii. q.
scdā. Sane. cellantibus tamen

solenitatibus. ut dñ de clericis
 10. calde. itez sepelientes extra
 ecclesiam ⁊ cimiteriū interdictū
 personam uel non interdictam.
 sed in loco interdicto cū officio
 diuino. clerici illud officium ce
 lebantes sunt irregulares. Sed
 sine officio diuino bene possunt
 interdicti extra ecclesias ⁊ cimi
 teria sepeliri. nec enim debēt cor
 pora eorum remanere inhūata.
 10. calde.

*De penis quas incurrit
 non seruantes interdictū.*

Pena autem non seruantis ī
 terdictum si est clericus est
 ista. s̄m innocē. ⁊ hostiē. quia
 scienter celebrans in loco inter
 dicto. undecunq; sit irregularis
 efficitur. ⁊ suspensus est. extra.
 de cle. excō minis. postulastis.
 pag. ult. ⁊ extra. eo. is qui. li.º.
 sexto. Unde non pōt beneficia
 conferre. extra. de conces. preb.
 quia diuersitatem. idem innoc.
 ⁊ ber. item talis nō pōt eligi
 nec eligere. ut in dicto. c. is qui
 et extra. de consue. dilectus.
 item nec potest postulari. extra
 de postu. ca. 1. Item qui non
 seruat interdictum remouendus
 est a beneficio. extra. de cle. ex
 minis. postulastis. Si autē tal
 sit religiosus ad nullum ordinē
 ordinatus. n̄ si irregularitate nō
 incurrat. quia non est expressum
 in iure. Nam decretal. is qui.
 Agit de sola irregularitate que

procedit ex celebratione diuino
 rum. uel ex executiōe ordinum
 poterit tamen aliter puniri. ut
 recludi in artiori monasterio ad
 penitentiam peragendam. et
 idem uidetur dicendū de moni
 ali non seruante interdictū. qui
 libet tamē horū. s̄. religiosus nō
 habens ordinem. ⁊ religiosa. si
 uiolant interdictum sunt ineligi
 biles. actiue ⁊ passiue. Nam isti
 non habent ordinem clericalem
 ratione tamen ipsorū status ha
 bent officium celebrandi diuina
 s̄m conditionē ipsorum. Unde
 uiolando interdictū illam penā
 incurrēt cuius sunt capaces. ad
 hoc de biga. debitum. 10. cald.
 Purus uero laicus uiolans iter
 dictum q̄uis irregularitatez nō
 incurrat uel suspensionem s̄m
 innocē. grauitē tamē peccat. et
 puniendus est pena arbitraria p
 ecclesiasticum iudicem. de sen.
 excō. grauis. in clem. cum tale
 peccatum sit ecclesiasticum.
 item omnis qui celebrat in loco
 interdicto personis interdictis a
 iure. uel a iudice. uel recipiens
 publice interdictos ad diuina of
 ficia uel sacramenta uel sepultu
 ram. etiā si non sit irregularis
 est interdictus ab īgressu eccē
 extra de priuile. epōrum. li. vi.º.
 ⁊ si ī ea se ingerit in officio suo
 sit irregularis. extra. eo. is cui.
 libro sexto. Nota q̄ licz omib; 9
 predictis in ultimo pag. sit iter
 dictus īgressus ecclesie. p decre

ex tra de priuile. epōm. l.º. vi.º.
est tamen orñtia inter eos. naz
celebrans in loco interdicto est
etiam irregularis. Admittens
uero ad sepulturam nomiatum
interdictos ut publice excoñtatos
sunt excoñcati. in clem. eos. de
sepultu. et etia3 qui tempore in
dicti sepeliunt defunctos in ci-
miteris uel ecclesiis. in casibus
non concessis. ut patet in eade3
elem. Aliis uero de quibus hic
fit mentio interdicitur solum i
gñellus ecclesie modo predicto.
Dicitur autē agere uel ingerere
se in officio suo sicut prius. et p
consequens uiolare interdictum
scilicet cum dicit solenniter ho-
ras diurnas uel nocturnas. uel
missam. uel aliud officiu3 quod
competit ratione alicuius ordi-
nem quem habet. xi. q. iii. epñs. et
idem notauit innoc. et alii post
eum. de excess. prela. ca. finali.
psalmista interdictus. uel non
interdictus sed i loco interdicto
si celebrat. i. si solenniter agit i
officio suo. Utrum fiat per hoc
irregularis. sic respōdet. io. cal.
fm theologos. Talis enim est
irregularis. quia psalmistatus
fm eos non est ordo. sed secūdu
canonistas. quia tenet psalmista
tum esse ordinez. xxi. di. clericos
et tali ordini competit cātare. s.
in choro psalmizando lectiones
et responsoria legēdo. ideo talis
huiusmodi agendo efficitur ir-
regularis. et addit q3 qdaz dicūt

et placet innoc. q3 si consuetudo
est in ecclesia q3 sine distinctione
ordinis quisq3 legat epistolā uel
portat cereos. uel faciat quicqd
aliud pertinet ad aliquod offi-
cium. nō erit irregularis is qui
aliud officium facit. et addit io.
calde. q3 illa distinctio nō tollit
quin de iure talia competant ra-
tione alicuius ordiis. Unde ber.
et io. an. et alii in decre. cū medi-
cinalis dicunt talem esse irregu-
larem. hosti. etia3 et Speculator
putant habentē primam tonsu-
ram tantum. si canet in officio
suo esse irregularem. xxiii. di.
psalmista. Sed si quis faciet ea
que nō sunt alicui ordini uel of-
ficio deputata. ut si i matutinis
legat lectiones. uel canet respon-
soria. Dicunt hosti. et Uil. non
esse irregularem. In benedic-
tione aque benedice cōtrahitur
irregularitas. fm innoc. quia ē
annexa ordini huiusmodi bene-
dictio. de conse. di. iii. Alia3
quando scilicet interdictus cleri-
cus hoc ageret. sed si non ē ipse
interdictus ex eo q3 facit tale3 be-
nedictionem aque in loco inter-
dicto. seruata moderatione que
trahitur de alius officiis non in-
currit irregularitatem. Alia3
autem benedicta non debet asp-
gi laicis loci interdicti a sacerdo-
te. et hoc pref q3 in quatuor festi-
uitatibus. de quibus agitur in
decre. Alia3. Sitamē aspergerz
putat io. cal. q3 nō ēet irregularis

quia non ē hoc in iure cautum.
Per benedictionem autē mēse.
etiam ab interdicto clerico non
contrahitur irregularitas. quia
nulli est ordini deputata. A be-
nedictione etiam quo consuue-
runt priores uel episcopi itinerā
do obuiantibus eis in sua dio-
cesi. dixerunt quidam tutum ēē
abstinere in loco interdicto. Si
contra fiat non erit irregularis
Quod putat io. cald. esse uerū
de simplici bñdictiōe. secus de
solēni. ad quam p̄mittitur. Sit
nomē domini bñdictum. ut al-
quid aliud huiusmōi. Talis. n.
bñdictiō cōpetit ep̄o ratōe ordi-
s. x. vi. ecce. De bñdictiōe autē
calicis uel corporalium uel cande-
larum in festo purificationis nō
oliuarum in die palmarum. dicit
io. cal. fieri non posse a clericis
interdictis. uel a non interdictis
in loco interdicto. nisi seruata
moderatiōe. quē traditur de of-
ficiis diuinis in decre. Alma eo-
ti. li. vi. Et idem dicit tenēdū
de facientibus officium pro ba-
ptismo in sabbato sancto. uel p̄
confectione crismatis ī cena do-
mini pro annuuario defunctis
Benedictio etiam pere uel bacu-
li peregrinorum a sacerdote. dicit
Uil. q. uidetur esse concessum.
cum non sit prohibitum.
Item de purificatione post par-
tum. dicit io. cal. q. non potest
mulier post partum introduci ī
eccēiā ī loco interdictiōis p̄sacerdotē

cum psalmis et orationibus et so-
lemni introductione. alias incur-
reret irregularitatē. quia illud
est officium diuinum ordini cle-
ricali competens: sed sine officio
facta soluz confessione ut monis
est poterit mulier intrare per se
gratias agendo. Item si cleri-
cus interdictus uel nō interdic-
tus sed in loco interdicto. si ex-
cōicat aliquem. uel absoluit ex-
cōicatum. s. m. innoc. non ē irre-
gularis. quia huiusmodi nō sunt
ordinis. sed iurisdictionis. ii. q.
prima. Nemo. Et de excōicatiōe
non ē dubiū. Quare idem di-
cendum ē de absolutione. de pe-
nitē. di. i. Verbum. Tamen ab-
solutionis solēnia exhibere. sicut
ē dicere euz stola psalmū et ora-
tionē. uel in eccēiā ītroducere
excōicatum. quia hoc est ordi-
s et officii. huiusmodi faciens est
irregularis. s. m. innoc. et Spec.
Officium autē commēdationis
animarū decedentium iuxta morē
credit io. cal. q. fieri possit loco
et tempore interdicti. quia istud
officium uidetur quasi annexū
ad absolutionem quē fit in peni-
tētiā. Unde sicut cōceditur tūc
penitētiā. ita et istud. Item in
loco interdicto et excōmunicatis
et interdictis pōt p̄dicari uerbū
dei. extra. de sen. ex. ex respon-
so. et pōt etiam interdictis fieri
confessio generalis in fine p̄di-
cationis. potest etiam campana
propter hoc pulsari. quia cum

dicta pulsatio sit signū et preambulum actus premissi. ut habet generalis consuetudo. intelligit et ipsa pulsatio permissa. 10. cal. Pro missis uero et bonis canonicis dicendis nullo modo habet pulsare campanas tempore interdicti. alias incurreretur irregularitas. exceptis quatuor festiuitatibus de quibus est. etiam si campane essent extra ecclesiam et procul ab ea. non licet pro dicta pulsare. alias fieret fraus legi. xiiii. q. iii. plerique. Nec etiam paruas campanellas licet pulsare tempore interdicti pro diuinis officiis celebrandis. ut faciunt religiosi mēdicantes. Nam prohibitio pulsationis campanarum tempore interdicti utique et minores campanellas includit. cum de facto sonus audiatur extra muros. et interdum satis procul. Unde tales sibi caveant et sufficiat eis quod aliqua signa puta tabule possint conuenire ad diuina eorum. Sed pulsare campanas tempore interdicti pro bonis notificandis. puta tertia. sexta. nona. et huiusmodi. non credo illicitum laicis hac de causa campanas sonare. sed clericis non credo ad hoc licere. licet. n. de facto celebrent diuina. tamen ex quo dicto tempore solent diuina celebrare. presumeretur uerisimiliter pro celebratione diuinorum sonarent. xxviii. di. Saracufana. ifateor tamen pro hoc tantum. ipsos non incurrere

irregularitatem. 10. cal. Pulsare autem campanam pro Ave maria. ut fieri solent laudabiliter de sero. et etiam de mane in quibusdam locis tempore interdicti non inducit irregularitatem. quia illa salutatio uirginis gloriose non est officium ordini deputatum. Pulsare etiam campanas pro ostensione aliquarum litterarum uel in aduentu alicuius prelati et huiusmodi tempore interdicti. nec laicis. nec clericis prohibetur 10. cal. Consultat etiam quod itinerrantes per loca interdicta. si sunt duo uel plures non dicant horas canonicas in uia. quia ex quo ab aliis audiri possunt. dicit ipse quod dicere non audet quod hoc facere possint sine uiolatione interdicti. Secus si esset unus solus. quia ita submisle dicere posset quod non audiretur. Item dicit inno. et abbas. quod non credit irregularitatem incurrere clericum interdictum propter hoc quod intersit diuinis etiam si cantet cum aliis. dum modo non celebret. nec aliquid agat ut in officio suo. peccat tamen 10. autem cald. dicit sibi placere dictum hosti. et Specula. scilicet quod si talis se ingerat diuinis audiendo ex quadam simplici deuotione. non contemnendo. non est irregularis. et sic procedit dictum inno. Sed si hoc facit contemnendo et faciendo celebrari diuina. siue auctoritatem prebendo. siue cooperando. tunc irregularitatem

incurrit. item laici uiolantes
interdictum. et si non incurrant
irregularitatem. graviter tamen peccant
ut dictum est. secundum Innocentium. et ut ui-
detur mortaliter. si scienter hoc
faciunt. quia contra obedientiam
ecclesie agunt. lxxxi. di. Si qui
Sed exercentes officia que non
sunt alicuius ordinis tempore in-
terdicti. ut aduocando. docendo.
et huiusmodi non peccant.
item non prohibentur laici tem-
pore interdicti dicere letanias et
laudes suas. ut faciunt fratres
item non prohibentur orare in ec-
clesia extra tempora celebratio-
nis diuinorum. secundum Guil. et mo-
nal. item si sacerdos probabitur
credere quod aliqui interdicti sunt in
ecclesia. secundum Uil. debet monere
in generali quod exeat. alias non
tenetur uitare eos. maxime pu-
blice. donec constet de sententia. item
si sacerdos recipiat scienter ho-
minem interdictum. licet ipse pec-
cet. et penas incurrat. ut supradic-
tum est. Alii tamen non tenentur
exire secundum Uil. nec peccant audien-
do diuina. item in diuinis of-
ficiis sunt uitandi omnes qui pro-
prio nomine. uel alia certa circū-
locutione per sententiam designantur
interdicti. qui et dicuntur nomi-
natim interdicti. item uitandi
sunt tanquam nominatim interdicti.
omnes illi de quibus constat quod
interdicti sunt. ut si ciuitas uel
castrum interdictum. Si uero in-
terdicti fautores siue participantes

in crimine non dicuntur nominati
interdicti. sed tamen in genere.
Unde tales non tenentur quis eui-
tare. quousque per iudicem denun-
cientur et specificentur. nisi forte
eorum participatio esset multum
notoria. ita quod infamatio non sit
locus. extra. de cohabit. clerico.
et mulierum. Tua nos. Innocentius.
Hostien. et bar. *De forma
seu modo ponendi interdi-*

ctum.
Ultimo uidendum est de for-
ma qua fertur interdictum
et quomodo etiam relaxetur.
Ubi sciendum secundum 10. cal. quod cum
ab homine profertur. et propter
contumaciam. est necessaria moni-
tio precedens. et forma qua tradi-
tur. de sen. ex. c. 1. li. v. i. et sic
intelligitur de appell. Reprehen-
sibilis. Sed si propter delictum
fertur. non est monitio necessaria
p. q. iiii. in loco. Sic intellige
notata per Innocentium. et alios. de appl.
ad hec. Cum uero a iure profer-
tur propter excessum siue delictum
sine monitione fit. siue sit speciale
interdictum scilicet contra eccle-
siam. uel contra personarum singu-
larem. quod superius dictum est
interdictum singulare. Siue sit
interdictum generale loci. scilicet ut ci-
uitatis. castri. uel uille. aut uni-
uersitatis. populi. Quodlibet
enim horum dicitur generale.
Sub hac autem forma uerborum
profertur. Nos propter talem
causam ecclesiarum siue terrarum tale

supponimus interdicto. extra de verbo. signi. cum in partibus. Et additur etiam cōter ecclesiasticis. ad differentiaz interdicti legalis. Potest etiā snīa interdicti ad voluntatem iudicis determinari. puta ut interdicat missam in cantu uel horis. uel sepulturis et huiusmodi. Potest etiā iudex ab interdicto excipere. et subicere quos uult. et quando uult. puta q̄do dominus terre est ibi p̄sens. et huiusmōi. extra. de spō Non est nobis. ad hoc autē ut obliget snīa interdicti sufficit eā publice promulgari. nec postea necesse est eam singulorum auribus inculcare. di. xvi. quod dicitur. Sufficit etiā cum quis scit nuncios suos. maxime metropolitānam ecclesiam recepisse snīaz et obseruare. extra. de postul. c. primo. *De suspēsiōe uel relaxatione interdicti.*

Item nota fm̄ innocen. et hosti. q̄ q̄do locus uel ecclesia interdicatur. talis snīa suspendi potest. et cum suspēsa est potest celebrari. extra. de priu. ut priuilegia. Sed si est interdicta persona siue suspēsa. q̄nādo hoc factum est pro culpa ipsius suspēsi uel interdicti. non possit de licētia alicuius celebrare. nec interdictum uel suspēsiō suspēdi. Sed cum hoc est factū. p̄p̄t culpam alterius. tūc potest dici sicut et de interdicto loci scilicet q̄ralis snīa pōt suspendi p̄ ep̄m

sicut et tolli. Item appellari potest infra tempus suspēsiōis interdicti a suspēsa snīa. sicut et a condicionali. de appel. preter ea. Et idē de snīa suspēsiōis secus de snīa excōicationis. Item snīa interdicti et suspēsiōnis nudo uerbo suspenduntur. uel totaliter relaxantur. cuz iuramento tamen. extra. eo. Alma item postquā snīa interdicti per aliquos inferiores prelatos rationabiliter sit lata. debēt maiores eam relaxare sine congrua satisfactione. et cum consuetudine illius qui tulit sine difficultate relaxare. seu superior ad quem recurrunt. extra. eo. cū medicinalis. li. sexto. item archiep̄s nō pōt relaxare interdictum. uel excōicationem. uel suspēsiōnez latas ab officialibus archidiaconoz seu aliis iurisdictionem h̄ntib9 subditis suffraganeoz ipsi qui tulerunt obmissis. extra. eo. romana. li. vi. item cum quis interdicto uel excōicatione alstrict9 offert se ad iusticiam eorum. p̄ quibus snīam accepit. iudex euz ne sic decedat absolvere poterit etiam si aduersa pars appeller. ne absoluator. debet tamen an̄ absolutionem recipi ab illo sufficiens cautio q̄ in presentia romani pontificis. apud quem appellatur si uoluerit appellator. uel coram iudice cui causam delegauerit iuri parebit. et idē de his qui dicūt se iuste interdictos

Item fm 10. an. tempore generalis interdicti. si is propt cuius culpam latum est interdictum satisfacere uult. tollitur interdictum. Si uero culpabilis fuit tanquam consiliarius uel auxiliarius licet accipiat cautio. et iniungatur penitentia non relaxabitur interdictum. Quod si propter eius culpam latum est ipse quidem punitur. sed eius satisfactio non requiritur. Nota itez qd ea que dicta sunt in precedentibus de materia interdicti. quo scilicet ad obseruandum interdictum ne contrahendo incurratur peccatum et irregularitas. locum habent et uera sunt. fm quod habetur in corpore iuris. Sed per extrauagantem Martini quinti. que incipit. insuper ad euitandum. non tenetur quis obseruare interdictum ecclesiasticum a iure ut ab homine generaliter promulgatum nisi talis sententia fuerit contra personam. collegium. uniuersitatem. ecclesiam. civitatem. uel locum certum. uel certam a iudice publicam uel denunciata specialiter et expresse. et ipsam extrauagantem habes supra in fine de excommunicatōe minori capitulo ultimo.

De priuilegijs predicatorum et minor. quo ad interdictum

Ifratres predicatorum ordinis tempore generalis interdicti terre. possunt ubique in omnibus ecclesiis nostris ut alijs clausis

ianis interdictis et excommunicatis exclusis. non pulsatis campanis et submissa uoce. celebrare divina et recipere ecclesiastica sacramenta. exceptis tribus casibus. Primus est. si causas dederint interdicto. Secundus. si contingat id nobis specialiter interdicti. Tertius est. si ecclesia illa ubi uolumus celebrare est interdicta.

Donifacius. Uirtute. qd tempore interdicti possumus ad diuina recipere pueros nostris seruitiis deputatos. et negotiorum nostrorum procuratores et operarios. qui nostris in locis eorum operibus continue insisterint. nisi in duobus casibus. scilicet si ipsi causas interdicto dederint. Secundus est si contingat eos specialiter excommunicari uel interdicti. **Donifacius. Uirtute.** Quot tempore strictissimi interdicti conuentus quilibet ordinis nostri cotidie unam missam dicere et audire potest cum duobus aut tribus tantum ministris. expulsis primis omnibus qui non sunt de ordine nostro. **Clemens.** Meritis nostre religionis. Quot quando in ciuitatibus uel locis alijs ubi habitat. contingat interdictum poni. et prohiberi omnia ecclesiastica sacramenta. exceptis paruulorum baptismatibus et penitentis morientium non obstantibus quibuscumque priuilegijs religiosi quibuscumque ab apostolica sede concessis. nihilominus tempore talis interdicti possunt

confiteri peccata eorū . 7 ab ip̄is
absolui . 7 temporibus cōsuetis
iuxta morem ordinis nostri cō
munionis 7 unctionis extreme
recipere sacramenta 7 diuina of
ficia celebrare simul . ianuis clau
sis . non pulsatis campanis . 7 uo
ce submissā . excoīcatis 7 interdi
ctis ac omnibus personis que n̄
sunt de ordine nostro exclusis .
non obstantibus prohibitis hu
iusmōi . seu aliquibus litteris a
sede apostolica impetratis uel ī
petrandis . que de ordine nostro
7 hac indulgentia specialem nō
fecerint mentionem . Honorius
Meritis nostre . q̄ omnes sen
tentie interdicti . suspensionis . 7
excoīcationis . contra nos indul
te per quoscūq; prelatos cōtra
indulta priuilegiū nostrorū
sunt ipso facto irritē 7 inanes .
Si autem in alios late fuerint
occasione nostri sunt penitus ir
ritāde . Alexander . Meritis ur̄e
7 minus in qua . Quot a nullo
legato nisi a latere . nec subdele
gato . possumus suspendi interdi
ci uel excoīcari . nisi in eorūz lit
teris de ordine nostro specialis
mentio habeatur . clemēs . exigē
tibus . q̄ magister ordinis et
eius uicarius ī toto ordie 7 pri
ores prouinciales 7 conuētuales
7 eorūz uicarii in suis termīs
possunt fratres nostros constitu
tos in terminis predictis . Uel
ad eos declinantes undecūq; ab
soluere a sententia excoīcationis

Suspensionis 7 interdicti uel a
iure uel iudice generaliter pro
mulgatis . uel si in locis supposi
tis ecclesiastico interdicto presum
pserint celebrare diuina . Dom
facius . Uirtute . innoc . Licet ad
hoc . Credo minores eisde; gau
dere priuilegiis . Excepto eo
quod nunc sequit̄ . q̄ uiri 7 mu
lieres de italia habentes habitū
7 regulam ordinis . qui dicitur
de penitentia sancti dom̄ici . pnt
licite audire diuina . 7 recipere
ecclesiastica sacramēta tempore
interdicti . nisi causam dederint
interdicto . Honorius . Congruū
exultantes .

*De Suspensione titulus
quartus . Capituli p̄mū .*

Quia nom̄e censure eccle
siastice comprehenditur
nō solum excoīcatio . s; etiam
suspensio 7 interdictum .
extra de uerb . signi . Querenti
Suspensio etiam aliquā dicitur
excoīcatio . ut patet . i . q . i . repe
riuntur . ideo post tractatum de
excoīcatione 7 interdicto sequit̄
de suspensione . et quia s̄m Ul
duran . omnis irregularis ē sus
pensus . 7 iterum quia irregula
ritas est quedam inhabilitas ad
ordinum receptōnem 7 officiorū
ecclesiasticorū . 7 receptorū exe
cutionem simpliciter 7 ex toto
ex aliquo īpedimēto proueniēs
ex īstitutōe ecclesie hīs robur

Suspensio uero est inhabilitas ad ordinem uel officiorum executio nem ex aliquo impedimento sic suspensio uidetur solus tangere clericos. quandoque tamen etiam laici suspenduntur ab aliquo actu ut ab officio advocandi in certo casu. rce. Irregularitas uero clericos et laicos. Utraque tamen culpa non est. sed pena. que quod suspensio contingit multipliciter. Aliquando quidem simpliciter et ex toto ab omni scilicet officio ordinis. Aliquando ab uno ordine et non ab alio. Aliquando simpliciter. aliquando ad certum tempus Aliquando non ab ordine. sed ab aliquo alio. ut ingressu ecclesie. uel actu predicationis et huiusmodi De quibus omnibus agitur in processu.

De suspensione quo ad se

Et nota secundum Uil. et al. quod tripliciter dicitur quis suspensus. Uno modo quo ad se tantum quia scilicet non est prohibitus abstinere ab officio. et hoc per sententiam canonis uel hominis. et sic quilibet existens in mortali. uel etiam in minori excommunicatione dicitur suspensus a celebratione et executione ordinum. alias peccat mortaliter quod in mortali exercet solenniter actum ordinis. seu in minori excommunicatione recipit aliquod sacramentum. d. xl. Multi. et i. q. i. Sacerdotes si tamen celebrat uel exequitur ordinem suum. non efficiunt irregulares

nec tenentur subditus tales intare uel quicunque alius. etiam si sciret peccatum eius. d. xxviii. c. ult. et extra de cohab. cleri. et mulie. Uestra. Et quous secundum Thomam in quarto. non debeat quis inducere talem ad dicendum missam. uel alias ad exequendum officia sua. d. i. s. est certus de sua malicia et obstinatione. Si non potest alium habere. excusatur accipiendo sacramenta a tali. precipue cum est superior eius seu parochialis imo etiam secundum pet. de palude. si posset alium habere non uideretur peccare accipiendo ab eo. quia utitur iure suo. et malo illius in bonum suum. i. q. i. Si fuerit. Sicut etiam licet fidei uti iuramento facto ab infideli per falsos deos. ut dicit August. xxii. q. i. Nonet.

De suspensione quo ad alios tantum.

Secundo modo dicitur quis suspensus quo ad alios. non quo ad se. et hoc satis large dicitur. et sic clericus peregrinus dicitur suspensus. quia permittit ex derelictione celebrare in occulto non in publico. pro cuius declaratione nota. secundum s. r. a. quod hi clerici peregrini ignoti non admittuntur ad publice celebrandum populo. nisi cum quinque sigillis episcoporum. d. i. xxviii. c. i. et hoc si sigilla sint ignota. Alias sufficeret sigillum tantum episcopi sui. dist. lxxi. p. amato. et multo magis apostolice sedis mandatum. Ratio

autem huius est fm host. quia in publica celebratione posset etiam mouere inanis gloria. uel cupiditas. non autem si priuatus et in secreto. Item quia in publico commune malum posset accidere. scilicet si non ordinatus celebraret. in secreto autem solum periculum celebrantis. cum illis etiam quinqz sigillis non esset credendum fm inno. nisi esset aliquo modo nota. ite fm inno. nec etiam illis quinqz sigillis credi debz si ex receptioe huiusmodi clericorum peregrinorum fieret alicui preiudicium et damnum. Viatores peregrinorum transeuntem non oportet ita subtiliter examinare de sigillis huiusmodi. xlii. di. quiescamus. Item si amiserint tales litteras et per duos testes possit probare suam ordinationem et conuersionem potest admitti. extra. eo. Tuaz item si non existant testes de ordinatione sua quia longum tempus est. si constat quod semper gessit se ut presbyter admitti potest extra. de pres. non bapti. ca. ii. item fm hosti. ad hoc ut tales suscipi debeant in executione ordinum. littere debent continere hanc clausulam uel similem quem gradatim ad talem ordinem promouimus. di. xxiii. in nomine. et he uocantur littere commendatorie seu testimoniales. extra. eo. tuam. Tamen si sic suspensus celebrat. etiam in publico non est irregularis. neqz excoicatus.

De suspensioe quo ad se. et quo ad alios.

Tertio modo dicitur suspensus propter quod ad se et quo ad alios. quando scilicet per suam hominis et canonis est suspensus ab officiis suis. et talis tenet abstinere ab officio. etiam post contritionem et confessionem quousque sit relaxata suspensio per eum quod potest. alias suspensus a diuinis uel officio uel celebratione et huiusmodi si contra faciat peccat mortaliter et efficitur irregularis fm inno. extra de sen. et re iu. cum eterna. li. vi. et xi. q. iii. Siquis episcopus. et fm inno. et Cui talis etiam extra ecclesiam dicat horas officiando populum. sicut in exercitu efficitur irregularis Secus si non officiando dicat cum uno uel duobus.

Capitulum secundum de suspensioe que incurrunt per simoniam.

Prosequendo de suspensioe Nota quod pluribus ex causis et modis incurritur suspensio. quod scilicet ad se et ad alios. Primo quidem per uicium simonie. sed cum distinctione. Scias igitur quod omnes qui simoniace ordinantur. etiam si uicium simonie sit occultum ipso iure sunt suspensi et non solum ab ordine quem simoniace susceperunt. sed etiam fm ben. et inno. ab actibus omnium aliorum ordinum. et fm inno. etiam in temporalibus. Unde et perdit administrationem. i. q. i. reperiuntur

extra. de simo. tanta. di. lxxxi.
ca°. eos. Deberet etiam puniri
depositione et infamia. si de cri
mine constaret. xv. q. iii. sane.
nec potest cum tali dispensari.
nisi per papam. i. q. i. erga. Qui
etiam non facilius dispensat. cum
commissa est simonia ex parte or
dinatoris et ordinati. Si vero co
missa est ex parte ordinatoris tunc
puta sanguineo ordinandi dante
aliquid ordinatori ipso ordinato
ignorante. tunc potest non ipse
episcopus dispensare propter turpitu
dinem suam. sed successor eius in
episcopatu. vel alius ordinarius eius
si videlicet haberet domicilium
vel beneficium in episcopatu illius.
et multo magis papa. i. q. i. si quis
neg. et hoc secundum Innocentium. hostiensem.
¶ Item si simonia est
commissa tantum ex parte ordinati
non ordinatoris. puta dante ordi
nato vicario episcopi aliquid propter
hoc. si talis non ministrat potest
episcopus dispensare in ordinibus rite
ante susceptis. non antequam in illo
quod simoniace suscepit. nec etiam
quod recipiat alios ante dispensatio
nem. et in hoc papa dispensabit
Sed et si talis ministrasset post
ordinem simoniace susceptum etiam
ante susceptis non poterit episcopus
dispensare. Qui vero recipit be
neficium cum cura. vel dignitate
per simoniam. etiam si occulta
sit. idem iuris est secundum glossam. sicut
et de illo qui recipit ordinem si
moniace ut dictum est. quia. s.

est ipso iure suspensus. etiam quod
ad alios. et non solum ab actibus
omnium ordinum. sed etiam ab
administratione temporalium secundum
Innocentium. Et in tali beneficio vel di
gnitate solus papa dispensat pre
cipue quando scientibus benefi
ciatus est commissus. Nota tamen
secundum Gratianum. quod cum pene non sint ex
tendende: et ille qui simoniace sus
cepit aliquem ordinem sit suspen
sus quo ad ea que sunt ordinis.
non tamen est suspensus quo ad
ea que sunt iurisdictionis. Unde
si alias habet iurisdictionem et nunc
habet. et potest suspendere exco
municare et ab excommunicatione absolovere
et huiusmodi. Qui autem recipit
beneficium simpliciter simoniace
secundum Gratianum. est suspensus quo ad
se et alios ab actibus omnium or
dinum. si simonia est notoria.
Nam si est occulta non est ipso
iure suspensus sed suspendendus
prima. q. iii. c. i. et sequens. Thom.
et hostiensis. Et siquidem commissus est
simonia ignorante ipso beneficia
to. potest episcopus dispensare cum eo
in tali beneficio postquam pure et
simpliciter ei renunciaverit. ex.
eo. de simoniaco. ac etiam quod pos
sit ministrare in ordinibus ante
et post beneficium susceptis. et
hoc intellige si etiam episcopus igno
ravit. nam si scienter contulisset
non ipse sed superior dispensare
posset. ar. i. q. i. c. i. Tho. Gratianus.
et Gratianus. Si vero simonia est co
missa beneficiatis scientibus solus

papa dispensat. non alius. nec in illo beneficio nec in alio. *fm* Ul. Tan. hosti. Qui vero confert ordinem vel beneficium simoniacum vel etiam qui est mediator simonie. *fm* *§* Kai. si est notoria simonia ipso iure est suspensus. etiam quo ad alios. extra. de eo accusatum. xxxii. di. pag. verum. et solus papa dispensat. Si vero est occulta non est suspensus quo ad alios. arg. extra eo. et si quonesca. ueniens. idem dicitur in diretorio iuris. li. iii. tit. vi. scilicet quod episcopus potest dispensare in minoribus speciebus simonie ut in predictis. et allegat glossam. et hostiensem. nec ob. i. q. i. erga. Quia loquitur in dignitate. et sic etiam loquitur de re. nobis. extra. de simonia. et idem dicas de tonsura et minoribus ordinibus. quia solum in maioribus ordinibus dispensatio pape reservatur. ut notat glossa. et hostiensem. hec ille. Si vero committitur simonia in aliis. ut circa exequias defunctorum in consecratione cimiterii. et uasorum sacrorum in uenditione crismatis in benedictionibus nubentium. et huiusmodi. in omnibus hiis episcopus potest dispensare quia non est prohibitus. arg. extra de senex. Nuper. *fm* *§* Kai. et Ul. Quod uidetur intelligendum quod huiusmodi simonia est manifesta. Nam occulta non inducit irregularitatem in huiusmodi. Qui ordinat aliquem vel prelat

ad ordinandum qui promissit uel iurauit nil petere de illa ecclesia ad cuius titulum ordinatur. ipse quidem ordinator triennio est suspensus a collatione ordinum suorum extra. de simo. si quis. et ipse et ordinatus indiget pape dispensatione. *fm* *§* Kai. Hec autem que dicta sunt de simonia quo ad suspensionem. uera sunt. *fm* ea que habentur in corpore iuris. et notata per doctores. Ac etiam ex cōicatio lata est contra eos. de qua habetur supra. c. ibi uide. De simonia autem quantum ad peccatum. et quantum ad restitutionem fructuum beneficii simoniaci recepti. et dispensationem simoniaci peccati. habes supra secunda parte titulo primo. *Capitulum. 3. de suspensione que incurritur per fornicationem notoriam.*

Notorius fornicator est ipso iure suspensus. lxxxi. di. Si quis. et di. xxxii. preter hec pro cuius declaratione Nota primo. quod dupliciter dicitur notorium. *fm* Tho. et *§* Kai. scilicet notorium iuris. ut cum quis confitetur in iudicio. uel conuincitur de crimine. notorium facti est cuius crimen ita populo manifestum est quod nulla potest tergiversatione celari. Quocumque autem istorum modorum sit notoria fornicatio clericus est suspensus quo ad se et quo ad alios. *fm* Tho. *§* Kai. et bar. innoc. et hostiensem. et alios. Secundo

Nota q̄ non solum sacerdos. s; in quocunq; ordine constitutus etiam in minoribus. ex notoria fornicatione est suspensus ab omnibus actibus ordinis s̄m inno. ipso iure. quod notat Archid. dist. xxxii. pag. ad hec. Quod probat etiam per cap. minister. di. lxxxi. in fine. et extra. de cohabi. cle. et mulie. Ueltra. et tã diu stat suspensus q̄ diu perseuerat in uicio. et interim si exequitur officia sua. etiam semel efficitur irregularis. et indiget dispensatione pape. s̄m innoce. et hosti. ut notat Archid. et Anthonio de butrio. Unde etiam si cessaret a uicio. et ante dispensationem utitur officio suo semper peccabit mortaliter. q̄uis nouã irregularitatem non contrahat Si autem cum esset suspensus. non executus est officia sua. indiget nihilominus absolutione a suspensione. quã poterit facere eps s̄m innoce. Tercio nota q̄ talis debet euitari in missa et aliis diuinis officiis. di. xxxii. nullus. et ca.º. preter hec. Sed in hoc uariatur opinio doctorum. nam aliqui dicunt q̄ debeant euitari in diuinis post amonitionem eis factam. si se non correxerint. s̄m hug. et lau. Que admonitio a quocunq; fieri potest. s̄m hu. sed s̄m lau. fieri debet ab ep̄o quod uidetur uerius. probatur per c. si qui presbiteri. di. lxxxi. S; alia opinio cõior est solenni

doctorum. q̄uis archid. dicat eaz duram q̄ statim debeant euitari ante quancunq; admonitionem. quia ius suspendit eos etiam quo ad alios. et hoc tenet Tho. s̄m Ram. Uil. innoce. hosti. io. cal. antho. de bu. A talibus ergo s̄m ea q̄ habentur in corpore iuris non sunt audienda diuina. s. missa. nec sumenda sacramenta. nisi baptismus et eucharistia in extrema necessitate. ut dicitur. di. xxxii. pag. Uerum. Sed bene concedunt. s̄m ai. et Uil. q̄ beneficiis priuari non debent. nisi post monitionem factam a prelato. si se non correxerint. nam tunc et beneficiis debent spoliari. et in perpetuum deponi. Quarto nota q̄ ideo ecclesia induxit suspensionem contra ista duo uicia magis q̄ contra alia. s̄m lau. quia facilius prelati et clerici labuntur in hec. scilicet fornicationem et simoniam q̄ in alia. ut sic uidentes se uitari. saltem uerecundia temporali resipiscant. di. xxxii. pag. Uerum. Uera tamen sunt sacramenta eorum. quinto nota q̄ si decretum est factum in concilio Constan. Insuper ad uitandum. ice. de q̄o habes supra in fi. de minori excommunicatione. non tenentur fideles uitare sacramenta concubinariorum aut diuina eorum. nisi post q̄ fuerint per prelatos denunciati publice. s. q̄ euitentur. *Capitulum q̄ de pluribus suspensionibus et diuersis causis.*

Sunt et alii casus in quibus quis incurrit suspensionem vel simpliciter. vel secundum quid id est quia priuatur collatione vel executione alicuius ordinis vel ministerii per aliquod tempus. et primo episcopus qui ordinat alienum clericum sine licentia sui episcopi vel superioris sciēter seu affectata ignorantia. per annum est suspensus a collatione ordinum. et interius clerici sui absque ipsius licentia. possunt a vicinis episcopis ordines recipere. extra. de tempor. ordi. eos. li. vi. Per quam decre. re probatur opinio dicentium. quod ordinare poterat alienus sub spe sperate habitationis. et intelligitur superior in hoc casu episcopus de cuius diocesi iste qui uult ordinari est oriundus. uel in cuius dioc. officium ecclesiasticum habet. uel ubi habet domicilium licet alibi natus fuerit. Inferiores autem prelati siue religiosi siue alii non possunt talem licentiam dare. nisi haberēt a sede apostolica qualiter possint subditos a quo uoluerūt facere ordinari. item non potest talem licentiam dare officialis episcopi Sed episcopus in remotis agente. uicarius eius generalis in spiritualibus. seu sede uacante capitulum seu is ad quem tunc administratio spiritualium pertinet. possunt licentiam dare. Religiosi quoque a suis prelati in non exemptis prioratibus deputati. priores et eorum socii possunt a diocesanis

locorum quod tunc ibi morantur licite ordinari. licet non sint de eorum diocesibus oriundi. Nec omnia de tempo. ord. c. nullus. li. vi. Predicatores autem et minores in hoc sunt privilegiati a sede apostolica ut sequeantur a quibus cunque episcopis suos subditos facere ordinari. ipsi autem sic ordinati sequeantur ab alieno episcopo. sine licentia proprii prelati. Religiosi autem priuatur ab executione ordinis recepti. Sed potest cum eis episcopus dispensare in hac suspensione. ix. q. ii. lugdunensis. extra. de tempo. ord. quod translationem. Episcopus uel quis alius conferens tonsuram clericalem infanti. nisi forte religiosus intraret. uel inlitterato. uel homine aliene diocesis sine licentia. uel coniugato nisi uolenti religionem intrare. aut ad sacros ordines promoueri. quando scilicet de iure potest est suspensus per annum a collatione tonsure tantum. extra. de tempo. ord. nullus. li. vi. Patriarche. Archiepiscopi. et episcopi locantes uel alio titulo concedentes aliquam domum usurarius alienigenis ad fenus exercendum. ipso facto suspensionem incurrunť extra. de usuris. quinquagesima. li. vi. Et similiter si permittunt quod usurarii alienigenę. scilicet non oriundi de terminis ipsorum locorum publice usuram exercentes uel exercere uolentes habeant domos conductas. seu alias habitant in terris suis. id est eorum iurisdictioni subiectis

Si infra tres menses omnes tales de ipsis terris non expellunt ferreos sententias excommunicationis contra aliquem vel aliquos nisi permittant trinam admonitionem vel unam pro tribus. sunt suspensi per menses ab ingressu ecclesie. extra. eo. sacro. Item debet habere talis mortis temporum convenientia intervalla nisi facti necessitas aliter suaserit. et debet fieri in scriptis continetur causam excommunicationis. aliter excommunicator est suspensus non solum ab ingressu ecclesie. sed etiam a divinis per menses. que quidem si exequatur irregularis efficitur nec nisi per papam cum eo poterit dispensari. extra. eo. cum medicinalis. li. vi. Si hec pene non tangunt episcopos et superiores. cum non fiat specialis mentio de eis extra. de sen. exco. quia periculosum. li. vi. Ultramontani ordinati ab episcopis italie. nisi habeant litteram a papa. vel ab episcopo unum sunt oriundi vel in cuius diocesi sunt beneficiati et per patentes ipsius episcopi litteras continentes causam rationabilem. quare ipsos nolit vel non possit ordinare. sunt ipso facto suspensi absque spe dispensationis. extra. de temp. or. Sepe. li. vi. et ordinantes huiusmodi debent condigne puniri. ut in deo. Qui recipiunt aliquem ex ordinibus sacris ab episcopo qui renuntiant loco et dignitati. si scienter hoc agunt. vel ignorantia crassa et supina. non recipiunt ordines

executionem. Unde sunt suspensi nec cum eis potest dispensari. nisi per papam. extra. de or. ab eo. q. re. c. unico. Si ignoranter non tamen ignorantia crassa. potest cum eis episcopus dispensare. Si recipientes ab eis ordines minores sine licentia proprii episcopi quis deberent deponi. ix. q. ii. episcopus. tamen potest episcopus in ordine tollerare dispensationem. episcopi autem renunciantes loco tantum et non dignitati possunt omnes ordines conferre sicut prius si fuerint rogati a proprio episcopo loci. aliter non ut dictum est supra. Item ordinati a simoniacis in ordine suscepti quantumque occulto. vel etiam in dignitate. vel a simoniacis notorio in collatione ordinum. vel in collatione aut receptione vel mediacione beneficiorum non recipiunt ordinis executionem. sed sunt ipso iure suspensi. i. q. i. Si quis a simoniacis. quis in sua ordinatione nulla sit commissio simonia. et hoc in reprobationem simonie. Ratio est. quia tales cum sint privati executione ordinum. Quod non habent dare non possunt. i. q. vii. dabitur. Verum est tamen quod ordinati a talibus ex ignorantia facti excusantur a peccato. et in ipsa tali ordinatione et in executione ordinum sic receptorum abstinere tamen debet cum sciunt quousque cum eis dispenseetur et per papam. i. q. i. Si qui. in glosa. Ex ignorantia autem iuris hoc

faciendo. non excusarent. Unde
fm Tho. secunda. secunde. q. c.
Nullo modo quis debet recipe
ordines ab his quos scit esse tales
nec tenetur in huiusmodi suis p
latis obedire. quoniam potius
debet permitti se excommunicari fm
goff. Nam obediendo a peccato
non excusaret. xi. q. iii. Quid
ergo. Patiendo autem iniustam
excommunicationem meretur. xxiii
q. iii. Non in perpetuum dam
namur. item ordinati ab here
tico uel scismatico uel excommunicato
uel deposito. non recipiunt ordines
executionem. cum omnes hi pri
uentur omnium ordinum execu
tione. et nemo dat quod non habet
prima. q. i. gratia. Nota tamen
fm Tho. et Pe. si Kai. et goff. quod
omnes tales ordinatores. ueros
conferunt ordines. quantum ad ca
racterem. sicut et omnia alia uere
conficiunt seu conferunt sacra
menta. excepta penitentia. quo ad
manifeste excommunicationem. secus
de occultis. quia absoluunt fm
si Kai. et Pe. de pa. dum tamen
seruent predicti formam ecclesie.
prima. q. i. Dominus declarabit
de conse. vi. iiii. non in uobis.
Peccant tamen mortaliter tam
dantes quam recipientes ab eis que
cunque sacramenta scienter. nisi
baptismum in extrema necessitate
Ignorantia autem facti probabiliter
excusat tales a peccato in ordinum
receptione. et eorundem executionem
cum ea laborant. Cum autem

24
sufficienter hoc sciunt. debent ab
stinere quousque dispensetur.
Circa quam dispensationem dicit
hosti. quod in episcopatu solus papa dis
pensat. extra. de elec. quia dili
gentia. in his uero aliis ordinibus
quantum ad alios qui scienter a ta
libus suscipiunt ordines. uel etiam
ex ignorantia crassa et supina so
lus papa dispensat. imo secundum
si Kai. et goff. si fuerunt ordinati
a tali qui recipit ultimam manus
impositionem. id est episcopalem con
secrationem extra ecclesiam nunquam
tollerantur. ix. q. i. ordinationes
Si uero ex ignorantia non supina
fm host. per discretum prelatum
cum talibus poterit dispensari.
extra. de ordi. ab e. qui re. or.
ca. i. et ii. Sed secundum si Kai. et
goff. si ordinati sunt ab eo qui
recipit ultimam manum impositionem
in ecclesia. id est antequam efficeretur
hereticus. scismaticus. uel excom
municatus. ut tunc est quando ordi
nat. Sive ordinati sciebant sive igno
rabant. tollerantur ex dispensatione
ministrare in officiis susceptis.
Ad superiores uero non debent
promoueri. nisi necessitas magna
esset. videm uideretur dicere goff.
de interdicto et suspenso a diu
scilicet quod non confert executionem.
ix. q. i. c. i. et sequentibus. item
qui aliquem ordinem sacrum recipi
unt extra statuta tempora ordi
nationum sunt suspensi. nec debent
permitti in susceptis ordinibus
ministrare. quantum ad characterem

recep̄erint. ex tra de tempo. or.
ca. ii. ep̄s tam̄ impoſita eis
primo penitētia competēti ſuſti-
nere poterit ut poſtea in ſuſcep-
tis ordinibus miniſtrare. extra
de tempo. ord. conſultatiōi. h.
ſm inno. Ver. ⁊ Ul. qui addit
q̄ ſecus ē de ordinibus ſuſcipiē-
dis. Et ſi ante diſpenſationem
talis miniſtrauit in ordine ſuſ-
cepto. dicunt quidam q̄ nō pōt
ep̄s diſpenſare. Sed uerius ē
q̄ poſſit diſpenſare. ut ix. q. ii.
lugdunēſis. niſi forte interdicta
fuſſet ſibi executō. ⁊ poſtea ad
miniſtraſſet. ⁊ promotus p̄ ſaltū
id eſt aliquo ordine pretermiſſo
ad ſuperiōrē aſcēdēdo q̄uis ca-
racterem recipiat. tamē ſuſpen-
ſus ē ab executiōe ipſius ordi-
ſis recepti. di. lii. ſollicitudo. ex
tra. de cle. per ſal. promo. c. i.
⁊ ſi non malicia ſed ignorantia
uel negligētia hoc egit q̄uis de
rigore deponi deberet. tamen ex
diſpenſatione ep̄i ad ordinē pre-
termiſſum poterit promoueri.
Si autem ſcienter per ſaltum ē
promotus. ⁊ in ordine ſic ſuſcep-
to ſine diſpenſatiōe miniſtrauit
ī ipſo ordiē ſic ſuſcepto poſt rece-
ptionē obmiſſi adhuc poteſt p̄
ep̄m diſpenſari. ſed q̄ulterius
aſcendat non niſi per papā. ⁊ Ra
hoſt. ⁊ Ul. ⁊ Recipiētes eodē
die minores ordines cum ſubdi-
aconatu. uel duos ſacros ordiēs
ſimul. ſiue ordinatore ſciēte ſiue
ignorāte. ſunt ſuſpēſi ab ordib⁹

ſic ſuſceptis. ⁊ deponi deberent
lxvii. di. ſubdiaconus. ext. de
eo qui fur. or. innotuit. poſſunt
tamen permitti miſericorditer ī
minoribus tantum miniſtrare.
⁊ ſi intrant religionē ⁊ uita mo-
resq̄ eorum exigunt. Abbas ſi
uoluerit poterit ī aliis ordinibus
diſpenſare. ut in dicto. c. ⁊ Ra.
⁊ hoſt. Sed ſi lata prius fuſſet
excoicationis ſentētia contra ſic re-
cipientes. ⁊ nihilominus recepe-
rint. non poterit cum eis diſpen-
ſari niſi per papam. ut in dicto
ca. innotuit. ⁊ dicit hoſt. q̄ ē
papa non de facili diſpenſat.
contrabentes matrimonium de
preſenti. ⁊ ante carnis copulam
ſe facientes ad ſacros ordinari.
aliter q̄ ſacris canonibus conce-
datur. q̄uis caracterem ſuſcipi-
ant ſunt ſuſpenſi. ita q̄ nec etiā
poſt mortē uxoris poterūt ī illo
ordine miniſtrare. nec aſcendere
ad alios. nec aliquod officiū uel
beneficium eccleſiaſticum obti-
nere. ⁊ matrimoniū nihilomin⁹
ſic contractum propter hoc non
diſſoluitur. quod intelligitur cū
tales in ſeculo remanentes hoc
agunt. nam ſecus ſi religionem
intraſſent. in extrauaganti. Jo.
xxii. q̄ incipit antiqua. Apoſta-
te a religionē in apoſtaſia ſuſci-
pientes ordines ſunt ſuſpenſi et
irregulares: extra eo. ti. apoſta-
ta. nec diſpenſatur cum eis niſi
per papam. Sed ⁊ alii qui ī ex-
coicatione ordines recipiūt. ſibi

sunt suspensi et irregulares. extra. de sen. ex. cum illorum. et hoc uerum. nisi probabilis ignorantia excuset eos. et de hac materia habes supra in ca. de causa finali excommunicationis. pag. secundo. celebrantes seu participantes in diuinis scienter cum publice excommunicatis uel interdictis. sunt suspensi ab ingressu ecclesie. extra. de priuilegiis episcoporum. li. vi. Sed de hoc plenius supra in titulo de interdicto. c. ii. pag. iiii. et per totum illud capitulum habes plura pertinentia ad materiam suspensionis. conseruatores non possunt se intromittere de aliis quam de manifestis iniuriis et uolentis. quam si de aliis que iudicialiter indaginem requirunt se intromiserint. sunt suspensi per annum ab officio. extra. de officio delegati. Statuimus. li. vi. iudices ecclesiastici. qui contra iusticiam in grauamen alterius partis in iudicio quicquam faciant per gratiam uel per sordes puta per pecuniam suspensi sunt per annum ab executione officii. et durante suspensione si ingesserint se diuinis efficiuntur irregulares. nec nisi per papam poterint liberari. extra. de sen. et re iud. cum eterni. li. vi. Fratres religiosi qui concedunt alicui ad uitam uel certum tempus iura redditus possessiones administrationis cui prestant. nisi duo concurrant scilicet quod necessitas uel utilitas monasterii uel prioratus

illius ecclesie. hoc exposcat. et quod conuentus ipsius ecclesie consentiat. aut si conuentum non haberet. assensus prelati proprii interueniat. sunt ipso facto suspensi ab officio. nec ualet dicta concessio Excipiuntur tamen duo casus. scilicet locatio et uenditio reddituum uel fructuum ad modicum tempus. extra. de re. eccle. non alie. c. i. in cle. Utrum autem hec suspensio intelligatur ab officiis diuinorum uel ab officiis temporalium administrationum. puta prelature procuratorum. cellarii. et huiusmodi. io. an. remittit ad notata de deci. c. i. in clement. et ibi ponit utranque opinionem. et dimittit sub dubio.

De suspensione tangentibus predicatores uel minores.

Fratres ordinis predicatorum promoti uel assumpti ad episcopatus uel alias prelaturas. si prius recipiant munus consecrationis quam resignent ordinem liberos et alia que habebant tempore sue promotionis. eo ipso sunt ab executione pontificalis ministerii suspensi. clemens quartus. in privilegio. prouidentia. Fratres predicatorum si perturbare presumpserint officium inquisitionis contra hereticos per fratres minores exercitatum. ipso facto sunt ab executione ordinum sacrorum suspensi. Nec potest relaxari talis suspensio. nisi per sedem apostolicam aut per inquisitorem cuius officium

perturbauerunt. et idem est de
 minoribus perturbantibus offi-
 cium inquisitionis per predica-
 res exercitatum. clemens quibus
 in privilegio paupertatis altissi-
 me. fratres predicatorum et mi-
 nores recipientes ad professionem
 aliquem in ordine suo ante pro-
 bationis annum elapsam sunt ipso
 facto a receptione quorumcunque
 suspensi. et pene maioris culpe
 debite puniendi. nec etiam per hoc
 ille sic professus est ordini nostro
 obligatus extra. de regula. non
 solum. li. vi. Religiosi qui ut
 debet decimas non percipiunt
 si scienter obmittant facere con-
 scientiam confitentibus de dictis
 decimis soluendis. sunt suspensi
 a predicationis officio. donec fa-
 ciant eis conscientiam si commodum
 possunt. et si interim predicarent
 essent excommunicati. extra. de penis. cu-
 pientes. in cle. Quod tamen intel-
 ligunt. per. de an. et pau. si fue-
 rint super hoc requisiti. scilicet a pre-
 latis. Item cum queritur
 Utrum suspensus ab officio sit
 suspensus a beneficio. Super
 hoc io. an. multa dicit pro et con-
 tra. super cle. cupientes. extra.
 de penis. concludit et notat clare
 Sed per de ancha. super eadem
 ponit distinctionem omnium gasparis
 de cal. dicens sic. aut quis est sus-
 pensus ab officio. aut beneficio
 aut ab utroque. Si est suspensus a
 beneficio siue a iure siue ab ho-
 mine. non est suspensus ab officio

arg. c. dilectus de offi. or. 380
 ad h. odium penarum. reg. iu.
 in penis. de re. iu. item quia
 officium non est accessorium ad
 beneficium. licet sit conuerso.
 Si est suspensus ab officio hoc
 est. aut per dictionem taxatam
 tantum. aut simpliciter. Primo
 casu planum est. quia non est sus-
 pensus a beneficio. cum tantum
 sit suspensus ab officio. quia hoc
 uoluit sine promulgatio. quia uires
 sine ultra intentionem proferentis
 non se extendunt. Saluo casu pa-
 storali. de appella. Si autem sit
 simpliciter suspensus ab officio
 hoc est aut ab homine. aut a iure
 Si a iure. aut propter crimen.
 aut propter infamiam uel contu-
 maciam. Si propter crimen. tunc
 puto quod suspensus ab officio sit
 suspensus a beneficio. ut c. eos.
 et c. si quis sacerdotum. c. lxxxi
 si autem propter infamiam uel contu-
 maciam sit suspensus ab officio non est sus-
 pensus a beneficio. ut c. presbyter
 si a plebe. ii. q. iiii. Si autem ab
 homine est suspensus ab officio. si
 hoc est propter crimen graue. tunc
 est suspensus etiam a beneficio
 ut in iuribus allegatis. Si autem
 propter crimen leue. uel etiam pro-
 pter infamiam uel contumaciam
 non est suspensus a beneficio ut
 in iuribus allegatis. Si autem est
 suspensus ab utroque. aut hoc est
 per dictionem et. planum est. aut
 per dictionem uel. et tunc puto
 opinionem glossae. ueram scilicet quod

talis snia non ualet propter tcer
titudinem. l. iiii. l. de sen. que
sine certa quantitate. hec ille.
Innoc. autē dicit simpliciter q
suspensus ab officio tantū nō de
bet percipere fructū beneficiorū
super c. pastoralis. de appellat.
Sed hosti hoc intelligit. quādo
ē suspensus pro graui cā. p. leui
uel infamia et non est contūax.
Et nota fm hosti. q. suspensus
a pontificalibus si celebrat ī pō
tificalibus non erit irregularis
Ratio est. quia pontificalia nō
sunt de substantia celebrantis.
nec dēmus iudicare aliqz irregu
larē nisi inueniat expressū. arg.
de pe. di. i. pag. pene. itez sus
pensus a participatiōe sacramē
torum de qua suspensiōe habes
xviii. d. si quis autē. et c. fin. et
cā. placuit. di. lviij. c. si. extr.
de elec. osius. et de his que fi. a
mai. par. ca. c. i. Si celebrat nō
est irregularis. Talia enim non
sunt ordin. euz et laici participēt
sacramentis. hosti. et innocē.
clerici qui scienter eligūt ad epi
scopatū indignū scilz cōtra for
mam illam que habetur extra.
de elec. cum in cunctis sunt per
triennium suspensi a beneficio.
in dicto. c. et dicit glossula bñis
et habendis. eligentes aliquem
siue electio sit facta concorditer
siue in discordia. si īfra octo di
es ex quo poterūt cōmode ipsaz
electionem electis distulerint p
sentare. qui culpabiles in hoc

fuerint a prosecutione electōis
sunt exclusi et suspensi per trien
nium a beneficiis. que obtinent
in illa ecclesia. ad q. si īfra illud
tempus temere uel colorate se ī
miscuerint. illis ppetuo sunt pri
uati. ex. de ele. cupiētes. li. vi.
compromissarius si scienter eli
git indignū est ipso facto per
triennium suspēsus a beneficiis
ecclesiasticis. hec tamē suspēsiō
non tangit epōs nec intelligitur
nisi in electōibus epōrum et su
periorum. secus de electōibus
inferiorum. extra de electis. Si
compromissarius. li. vi. Re
ligiosi granantes uel fraudantes
eccias circa decimas eis debitas
si requisiti p illos quorū interest
non desistunt infra mensem uel
de usurpatis. uel retentis infra
duos menses non fecerint emen
dam. suspensi sunt ab officio ad
ministratiōis et beneficiis. et etia
non habentes sunt excoīcati. ex
tra de decimis. c. i. in clem.
Et dicit io. an. ī glo. se credere
q. sufficiat iudicis declaratio su
per satisfactiōe. Nec sit neces
saria alia absolutio quo ad sus
pensionem. sed quo ad excoīca
tionem bene requirit absolutio
Doctor uel magister qui docto
rat aliquem. nisi prius exigat in
rumentū a doctorando q. nō ex
pendit pro suo doctoratu. ultra
summam trium milium turon
argenteorum est suspēsus per sex
menses a collatione doctoratus.

extra de magistris. cum sit. in
cle. In cap^o ecclesie cathedralis
uel collegiate est suspensus a vo
ce in electione et aliis. qui non habet
ad minus ordinem subdiaconatus
et similiter qui habet beneficiu
cui annexus est ordo. nisi infra
annum faciat se promoueri ad ta
lem ordinem quem requirit benefi
cium legitimo impedimento cessante. ex.
de eta. et qual. pro. ut hi qui in cle.
Qui prohibiti sunt audire leges
et phisicam de quibus habes s
in titulo. de excō. c. ultra excōi
cationem sunt suspensi ab offic
is suis. Unde ibi.

**Capitulum quintum. quis
potest suspendere. uel absoluer
e a suspensione.**

Quarto nota. quod suspendere
potest ab officio qui et ex
cōicare. Quis autem potest excō
municare habes supra. ca^o. Unde
laicus uel mulier qui non potest
excōicare. nisi ex cōmissione spe
ciali pape. di. xxxii. pag. Uerū
in glo. non potest etiam suspen
dere. potest tamen abbatilla se
cundum innocē. suspendere a bene
ficio clericos ecclesiarū sibi sub
ditarum. Si hoc ex consuetu
dine habet. non autem ab officio
item nota quod sicut excōicatio sic
et suspensio. per sequentem appel
lationem minime suspenditur.
Suspensio dico ab officio uel ab
ingressu ecclesie lata. ext. de sen.
excō. is cui. li. vi. itez nota
quod absolutio a suspensione officii

simpliciter uel diuinus fieri debet
sub ista forma uel simili. ego
absoluo te a uinculo suspensionis
quod incurristi per tales causas
et restituo te executioni ordinum
et officiorum tuorum. in nomine
patris. etc. Tamen quia suspensio
pertinet ad forum contentiosum
nec reperitur determinata forma
necessaria huiusmodi relaxationis
ideo quicquid dicat. et quibuscum
que uerbis utatur is qui uult ab
soluere a tali uinculo. si intendit
absoluere uere absoluit. sicut di
ctum est supra de excōicatione.
Sed queritur quis possit absol
uere ab suspensione. circa hoc
pau. in cle. Monasteriorum.
extra. de re. ecc. non alie. sic dicit
Ubi papa ponit penam suspensi
onis uel interdicti propter cōtu
maciam canonem cōdendo puta
quod inferior possit absoluer. ex.
de sen. ex. super. nisi papa re
seruet sibi absolutionem. uel alte
ri ex presse et determinate persone
et hoc tenent Uincen. ibi. gos.
inno. Ver. et io. in glo. xi. q. iii.
Si inimicus. et xvi. q. vii. Si
quis deinceps. et hostiē. idem
iudicium est si constitutio infe
rioris approbat et confirmat de
institutione. ex frequentibus. plu
rum enī operatur confirmare quod con
dere sententiam. potest quilibet suf
fraganeus relaxare. cum non sit
maioris efficacie quam commune.
sic intelligitur. c. graue. extra.
de preb. et h^o nisi alteri reseruet

absolutio. Si uero pena suspen-
sionis et homini imponitur per sententiam id
est ab homine. tunc ligans debet ab-
soluere non inferior. extra. de
off. or. cum ab ecclesiariis. salvo
casu decre. eo. tit. pastoralis. idem
tenet Uil. in specu. Si uero sus-
pensio sit perpetua. que habet
uim priuationis. ut notat Din.
de translatio. c. ii. et Uil. in spe.
tit. ii. pag. nunc ostendendum
non habet locum absolutio. sed
necessaria est dispensatio conse-
quens collatio. et tunc est uidere.
an tale sit crimen in quo possit
episcopus dispensare. et hanc conferre
uel non. Et in primo casu poterit
episcopus dispensare. et concedere pu-
ta beneficium uel officium quo
ad concessionem executionem ordi-
nis quo ad dispensationem. in secundo
casu non poterit. l. iiii. c. multos
et de suspensione que ponitur in
dicto. ca. Monasteriorum. dicit
idem pau. non puto hanc de sua
natura operari priuatum. Alias
papa expressisset. hoc ar. de dec.
ad audientiam. Unde credo etiam
posse per ordinarium relaxari ra-
tione premissa. sed si non relaxetur
durabit perpetuo. x. q. ii. perpe-
tua. Nota quod sententia omnes suspen-
sionis late per quoscunque prela-
tos. contra fratres predicatorum
contra indulta privilegiorum suo-
rum sunt ipso facto irritae et in-
ane. Alexander. Meritis uestri.
et si contra alios occasione ipsorum
fratrum late fuerint. sunt etiam

irritae et inane. Alexander. non
iniqua. Item magister ordinis
et singuli priores priuiales con-
uales et eorum uicarii in locis et co-
uentibus sibi commissis fratribus
sibi subditis necnon et aliis fra-
tribus eiusdem ordinis interdum
ad eos declinantibus undecumque.
possunt impartiri beneficium ab-
solutionis a suspensione. exco-
municatione. uel interdicto. quas sententias
incurrissent in ipso ordine. Uel
ante ingressum eius. ac etiam la-
icos qui ordinem ipsum uellent ingre-
di. nisi adeo esset excessus enor-
mis. ut merito esset sedes apostolica
consultanda. Bonifacius et Alexan-
der. Virtute. iteque predicti pre-
lati possunt dispensationem obtinere
a suis confessionibus et absolutio-
nis supra suspensionem et irregularita-
tem quam contraxissent ex eo quod
protulissent sententias excommunicationis
suspensionis et interdicti sine scri-
ptis ex inuicem. clemens exigentibus.

*Cum. q. de plibus.
suspensionibus propter diuer-
sas causas. De qua ita suspen-
sione. depositio. et degradatio.*

Conceditur autem esse differentia
inter suspensionem deposi-
tionem et degradationem. Stricto
sumendo ipsos terminos. Nam
large frequenter accipiuntur in iure
unum pro alio. ut in. xlv. cleri-
cus. Primo suspensio uidetur im-
portare priuationem executionis
legitime ordinis. uel officiorum
ecclesiasticorum. simpliciter. uel

ad tempus. et cum spe dispensationis
quod quicquid a iudice infertur. Depo-
sitionis importat privationem exe-
cutionis legitime officii. et be-
neficiorum ecclesiasticorum pos-
sessionis simpliciter et ex toto
absque spe restitutionis. retento
tamen privilegio clericali. quod con-
veniri non potest in iudicio se-
culari nec capi nec puniri a laicis
et fit per sententiam hominis coeter
nec potest inferri hec pena ab in-
feriori episcopo. qui hoc agere potest
erga proprium suum subditum as-
sistente sibi canonico numero e-
piscoporum. si est in sacris. alio-
sufficit propria sententia episcopi. sine ali-
orum presentia. Depositus autem
et degradatus restitui non potest
ad officia sua. nisi per dispensa-
tionem pape. Item ubi in iure
dicitur suspendatur vel deponatur
vel degradetur comminatio est senten-
te ferende. non lata sententia. ut xxxv.
de episcopis. Degradatio ultra penam
depositionis hoc addit. quia pri-
vatur privilegio clericali omnino cum
certa solemnitate. Character tamen
ei auferri non potest. nec a qua-
cunque creatura. quod quis. io. an. vi.
deatur tenere contrarium scilicet
quod possit ei auferri secundum Theobaldum. in
quarto. et io. in glo. di. l. Acci-
dens. et innoc. tenet quod non.
De modo et forma degradationis
habes in ca. degradatio. extra.
de penis. li. vi. et in summa pri-
mana. Nota tamen quod non omnis
degradatus est tradendus curie

seculari. sed solum in tribus ca-
sibus. Primus in crimine heresis
extra de hereticis ad abolendam
et hoc nisi ad penitentiam in con-
tinenti redire voluerit. sed si re-
labatur non plus parcitur ei.
Secundus in falsario litterarum
pape. ex. de cri. fal. Ad falsario-
rum. Tertius cum quis depo-
nitur propter calumniam quam
tulit suo episcopo. ii. q. i. si quis sa-
cerdotum. Unde cum in curia
romana his temporibus quidam
sacerdos interfecisset Sacristam
sancti petri sacerdotis ut sic pos-
set rapere bona sacristie. requisi-
to consilio peritorum super hoc
concluserunt. quod non debeat pro-
pter hoc tradi curie seculari ad
occidendum. sed poni in perpetu-
um carcerem. vel in cauea suste-
randum de pane doloris. et aqua
angustie. Papa tamen martinus
de plenitudine potestatis illum
degradatum fecit tradi curie se-
culari. et sic fuit occisus. Potest
etiam nihilominus per solum episcopum
suum convocatis abbatibus et aliis
religiosis. et prelatibus et litteratis
sue diocesis. quando sacerdos vel
alius in sacris fuerit curie secu-
lari pro heresi tradendus vel de-
gradandus. sicut ei videbitur ex-
pedire. extra de hereticis. quod
li. vi. Hec autem degradatio cum
quis propter heresim vel aliud
est tradendus curie seculari. sic
fienda presente potestate. dicit
degradatus ut in formam suam recipiat

degradatum. debet tamen inter
cedere pro eo qd non moriatur.
extra. de uerbo. sig. nouimus.

De irregularitate. titul. 9. c. 1.

Istā regularitas sic dis
finitur a specul. qd est
nota siue impedimētuz
canonicuz ex facto seu
defectu proueniens. quo quis p
hibetur ad ecclesiasticos ordines
promoueri. et in eisdem ministra
re. et irregularitas contrahit
multis modis et causis. Et ad
sciendum quando quis efficitur
irregularis. ex indebita celebra
tione uel executione ordinum.
io. calde. ponit talem distinctiōz
celebrans aut utens officio or
dinis. aut est femina aut mascu
lus. et si ē mulier. siue laica siue
religiosa non efficitur irregula
ris. quia cum non sit capax ordi
nis clericalis non cadit in eo ir
regularitas. per quam quis im
peditur in ordine uel ordinis of
ficiuz celebrare. sumitur hec rō
ex ca. debitum. de bigamis. et
xxxiii. q. v. hec imago. Si ergo
mulier excōdicata uel interdicta.
uel in loco interdicto. uel indebite
tractet officia sacra. temere agit
et pñm dicit de pe. et re. noua. nō
tam ē irregularis. Si ē uir. tunc
aut est furiosus. aut sane mētis
Et si furiosus propter quancūqz
celebrationem non efficitur irre
gularis. nec peccat. idē de ifan
te cle. furiosus. de homici. Si
est sane mentis. tunc aut talis ē

Laicus. aut clericus. et si laicus
est. et cum sollemni apparatu ali
cuius ordinis celebrant. scilicet
exequēdo actū alicuius ordinis siue
uersus sit alicuius religionis. siue
secularis. licet hoc sit rigorosum
uidetur qd sit irregularis. de cle.
non or. ministr. nec cum tali ut
ualeat promoueri alius qd papa
potest dispensare. sicut et cū or
dinato et suspenso celebrante aliq
qd papa non dispensat. idem est
in isto casu. Nota tamen qd hoc
uidetur intelligendum de ordini
bus sacris. et in sollemni apparatu
nam officia minorum ordinum li
cite sūm Thō. in quarto. et alios
doctores. possunt exerceri etia
ab illis qui non sunt ordinati in
illis. Si autē hec agit sine solēni
apparatu non efficitur irregula
ris. Si uero ē clericus. tūc aut
celebrat in ordine quē nō habet
aut in eo quē habet. et si primo
modo hoc agens in ordinibus sa
cris est irregularis. De subdia
conatu tamē dicit. Uil. qd si est
in minoribus potest cantare epi
stolam. dñm modo sine solēnitare
et Addit innoc. qd est licituz qñ
deest subdiaconus. et tūc cantet
sine ornamentis subdiaconi. sed
sollemnis apparat9 subdiaconi ui
detur esse manipulus. dicit enī
Petrus de palu. in quarto. qd tu
nicellam licet etiam non subdia
cono portare. quia nō ē propria
uestis. sicut manipulus quē null9
inferior subdiacono portare debet

hec petrus. Unde si talis cantet
epistolam cum tunicella sine ma
nipulo tantum. et non porrigendo
calicem diacono vel sacerdoti.
quod est proprium officium eius.
et principalis actus ordinis talis
et ubi est consuetudo. quod etiam in
minoribus cantet eptam illo modo
non videtur irregularis. Secus
autem ubi cum manipulo. vel por
rigendo calicem. vel ubi non est
mos quod cantent. nisi subdiaconi
De aliis ordinibus superioribus
non est questio. quia sine dubio
incurritur irregularitas. Si vero
clericus celebrat in ordine quem
habet. tunc aut est excoicatus
maiori. vel celebrans aut officium
exercens in loco interdicto ab ho
mine vel a iure. aut est suspensus
Si primo modo. tunc in utroque
casu efficitur irregularis. et indis
pensabilis nisi per papam. de sen.
exco. is qui. li. vi. Dicitur autem
Uil. quod in minoribus constitutus
ministrando seu exercendo offi
cium suum etiam cum solennita
te cum est excoicatus non efficitur
irregularis. quia illa duo. c. Si
quis episcopus. i. et ii. q. iii. non lo
quuntur de eis. et pene sunt restri
gende. secus de subdiacono. Sed
sine solennitate. legendo eptam
subdiaconis vel diaconus vel pres
piter excoicatus. credunt quidam
quod non incurrant irregularitatem.
Si autem clericus est suspensus
sumendo stricte suspensionem. scilicet
quo ad se et quo ad alios. nam

qui est suspensus quod ad se tantum. puta
propter mortale quodecumque. vel
propter minorem excoicationem
vel propter imunctionem a confesso
re. talis celebrans nullam incur
rit irregularitatem. ut dictum est
supra. Sed suspensus quo ad se
et alios. aut est suspensus a cano
ne aut ab homine. si ab homine
seu iudice. tunc aut ignoravit ig
norantia probabili. et tunc non
efficitur irregularis. aut ignoran
tia crassa et supina. et tunc efficitur
irregularis. et multo magis si sci
uit se suspensum. et hoc quomodo
docuimus sit suspensus simpliciter
vel ad tempus determinatum. etiam
si ratione defectus vel infamie
puto talem durante suspensione
celebrantem esse irregularem. nec
posse secus dispensari nisi per pa
pam. ad hec. xi. q. iii. Si quis
prespiter. ii. q. v. prespiter. de sen.
exco. cum medicinalis. li. vi.
Si vero est suspensus a canone.
tunc aut ratione criminis. aut
ratione defectus. aut ratione infamie
vel scandalis. Si primo modo.
aut simpliciter est suspensus. et sic
celebrando est irregularis. xi. q.
tertia. Si quis episcopus. Aut est sus
pensus ad tempus. et tunc aut ad
tempus determinatum. et sic in
terim celebrando est irregularis
Aut ad tempus indeterminatum
et tunc aut cum condicione donec
satisfaciat. aut cum condicione.
donec peniteat. Si cum condicione
donec satisfaciat. aut cum condicione

ut. lxxxi. d. Si qui sunt. et c. se
quenti. et de cohab. cle. et mulie.
Sicut. et in cle. de decis. in c. i.
cum similibus. et tunc licet quidam
contra. puto. si sit suspensus ante
absolutionem celebrat est irregu
laris. quia in hoc factus iudicis
est necessarium ut habeatur pro
absoluto. ut dicitur de eta. et qua.
cum bone. et sic cum factum ho
minis sit necessarium. sequitur
quod ad suspensionem dei cano ali
quid addit. ut in dicta decreta.
de cohab. cle. et mulie. Si vero
suspensus cum conditione donec
peniteat. ut supra de elec. osius.
et tunc equum est tenere quod inte
rim celebrando non efficitur ir
regularis. quia talis suspensio
videtur esse dei. ad quam nihil
addit canon. nec ut habeatur pro
sublata aliquid factus iudicis est
necessarium. ideo dicendum e
st de ea ut de suspensione dei tantum
Si secundo modo sit suspensus a
canone. i. ratione defectus. tunc
aut ratione defectus ordinis. aut
ratione alterius defectus. Et si
ratione defectus ordinis. ut cle
ricus per saltum. promotus quodam
ad ordinem omittitur in quo si ex
ercet officium antequam recipiat e
irregularis. Sed celebrando in or
dine ad quem est per saltum. p
motus. quem habet non est irre
gularis. d. lii. sollicitudo. Si
ratione alterius defectus. ut bi
gamus. illegittimus. corpore ui
ciatus. Ordinatus ante etatem

legittimam. uel a non suo episcopo. in
hoc casu concordant omnes quod ce
lebrando non est irregularis. quia
hoc non est expressum in iure. et
quia quando curia mandat. cum
iam ordinatus in supradictis defe
ctibus dispensari. nil dicitur de
irregularitate. d. lvi. apostolica
et c. cenomansis. Solus autem
curie est attendendus. de crim.
fal. quem graui. Nec obstat quod
ordinatio facta ante legitimum
etatem. uel a non suo episcopo fuerit
cum peccato. quia principalis causa
propter quam diximus tales sus
pensos est defectus non peccatum
ergo ratione defectus non criminis
talis debet censeri suspensus. et
hac ratione puto quod licet irregu
laris ex celebratione diuini sit
suspensus a canone propter hanc
irregularitatem. si tamen alias
non est suspensus a iure uel ab ho
mine. puta quia absolutus est ab
excommunicatione. et suspensione. sed
non est secum dispensatus super
irregularitate. uel non est suspen
sus contrahit irregularitatem.
talis non contrahit nouam irre
gularitatem. quia hoc non est ex
pressum in iure. Si tertio modo
est suspensus a canone. scilicet ratione
scandali uel infamie. tunc celebra
do non est irregularis. de cler.
peregr. c. i. sed bene faciunt alii
abstinendo propter infamiam que
est contra illum. uel ut scandalus
euitetur. et propter hoc sequitur.
Sed innoc. et illi quorum crimina

sunt notoria qui etiam post penitentiam prohibentur celebrare. propter scandalum et infamiam ut de cohabi. cle. et mul. c. fi. Si ante absolutionem celebrant non incurrunt nouam irregularitatem ex allegatōe quaz facit Videtur intelligere de notorio fornicatore. quod prius ē tenere Et quod notatur ī dicto. de sen. excō. in vi°. intelligatur de notorio fornicatore ante penitētiā celebrante. ne uideatur sibi ipsi contrariū. tamen de rigore sola penitentia non tollit suspensionē canonis in notorio fornicatore. ut uidetur expresse. l. o. peruenit. quia requiritur factum iudicis. ut supra dictum est de suspensō a canone. donec satisficiat. sed absolutione facta a snia canonis a qua potest hoc casu episcopus absolvere. quia conditor canonis sibi non reseruauit si penitet remanente irregularitate. quam contraxit huiusmodi fornicator notorius. ex celebratiōe diuinorum. dicit enī ipse inno. qd talis celebrās anteq̄ peniteat efficitur irregularis īdispensabilis. nisi per papam. sed antequā secum dispenseretur celebrando ē penitens. i. dimissa concubina nō contrahit nouam irregularitatē et forte talis fuit intentio. inno. B. Hec omnia notantur per anthoniū. de butr. super decretali de cle. ex. minis. Si celebrat. s. abrenuata aliq̄lī sunt et mutato

aliqua iter ordine additis solum in tribus locis. ut patet dictis breuibz. Tho. pet. de palud.

et Uil. *De ordinato mī legitīmam etatem.*

Nota qd ex precedētibz uidetur qd ordinatus ante legitimam etatem. sit ipso iure suspensus ab executiōe ordinis sic recepti. Sed solennes doctores cōiter tenent contrariū. v. 3. ai ī summa. Uil. ī glo. arch. in rosario. di. lxxvii. pag. uerū extra de cle. per sal. promo. c. primo. Antho. de bu. extra de tempo. or. uel non est compos. paulus de lezariis. et fran. de zamber. super cle. generalem. bi omnes dicunt: qd talis non est ipso iure suspensus. sed suspendendus. et interdicenda est ei executio ordinis recepti an legitimam etatem usqz ad etatem legitimam Et si postq̄ fuerit ei interdicēda a iudice suo usus fuerit ordine tali ante legitimam etatem erit irregularis. Si autē non fuerit ei interdicta. et sic utitur ordine ante legitimam etatem recepto. nō est irregularis. ut dictum est. Idem etiam audiui a quibusdā peritis.

De irregularitate propter homicidium.

Contrahitur etiam irregularitas propter homicidium uel mutilationem membri. Pro cuius declaratione. nota qd cum

homicidium uel mutilatio mē-
bri fieri contingat mente solum
verbo. ⁊ opere. Si solum mēte
fiat nunquā inducit irregulari-
tatem. quia lex promotionis fa-
ctum requirit. xv. q. i. c. ultio.
Imo etiā si quis uibret gladium
animo occidendi ⁊ tamē non se-
quitur effectus mortis. uel mu-
tilationis. non incurrit irregula-
ritatem. etiā si uulneraret. et
certum sit qd nō sit mors secuta
uel amissio mēbri. neq; directe
neq; indirecte. Quod propterea
dico quia si uulnus intulisset nō
de se mortale. ⁊ uulneratus. uel
propter impericiam medici. uel
propter defectum custodie. quia
scilz nō cauet sibi a noxiis. mor-
tuus est uulneratus. est irregu-
laris. fm laud. extra. de homi.
Petrus. Quod dictum allegat
Petrus de ancha. Nam ⁊ si uul-
neratū ad mortē nouo ictu acce-
lero mortem. uel alio modo ho-
micida reputor. dicit idem. illi
autem qui interfunt uindictē san-
guinis seu morti ⁊ non prestant
consilium uel auctoritatem non
sunt irregulares. fm innocē. et
Uil. etiā si appeterent mortē
illius. Item qui uidet aliquē
occidi ⁊ delectatur. ⁊ possz etiā
sine sui periculo liberare. si uel-
let. q̄uis pessime faciat. non tñ
est irregularis. Sicut nec etiā
medicus qui dimittit infirmum
mori nolens mederi. ⁊ diues q
dimittit pauperem fame mori.

ingessim quinta. q. i. si quis non
iratus. *De Irregularitate ex*

mandato i homicidio.

Quod uero autē contrahitur ir-
regularitas tripliciter. scilz
mandato defensione ⁊ consilio.
Mandato quidez qñ quis man-
det aliquem occidi uel mulari
sequitur effectus. di. l. Si quis
uiduam. Si tñ reuocasset mādā-
tum ⁊ expresse. ⁊ sine ulla fictio-
ne phibuit fieri anteq̄ sequere-
tur effectus non ē irregularis.
fm innoc. extra. de simo. sicut
tuus. Sed ⁊ si quis mādāt aliqz
uerberari inhiibēs expresse ne oc-
cidat uel mutilet. ⁊ ille inbi-
minus occidit uel mutilat est ir-
regularis mandator. sicut ⁊ exe-
cutor. quia mandando in culpa
fuit. extra eo. is qui. li. vi.

Itēz episcopus uel alius prelat⁹
qui habet iurisdictionē tempo-
ralem. debet constituere iudicēz
secularem qui audiat causas pre-
cipue sanguinis. ⁊ illi potest et
debet precipere qd faciat unicui-
qz iusticiāz. Si autē talis iudex
interroget eum in speciali. quid
agendum in tali. qui scilz mere-
tur penam sanguinis. potest re-
spondere consule peritos. ⁊ caue-
at ne propter suam responsionēz
directam uel indirectam ille ītel-
ligat qd debeat eum sanguine pu-
niri. fm i. Ra. si ex hac. f. respo-
sione reus occideretur uel muti-
laretur. esset irregularis. potest
etiā prelat⁹ talis delegare alicui.

etiam specialiter super aliquo maleficio ut homicidio et huiusmodi in iurisdictione sua commissio. ut inquisita veritate iusticiam exequatur. et si cui committitur. sic exequatur. et occidat. non propterea ille prelatus est irregularis. extra. ne cle. uel mon. epus. li. vi.

Item non solum iudex in causa sanguinis. ubi sequitur effectus est irregularis. quous si recta intentione et debito processu fecerit iuste agat et meritorie. d. li. Aliquantos. Sed etiam accusator. testis. notarius scribens sententiam. uel proferens sententiam. uel scribens attestaciones. uel legens iuramentum publicum. uel scribens uel dictans litteras pro uindicta sanguinis. omnes hi irregulares sunt. quia cooperantur in mandato sententie. secundum Ray. d. l. Si quis. et ex. ne cle. uel mona. sententiam. Sed si in huiusmodi sententia non est secutus effectus. secundum Uil. quous sint irregulares epus potest super hoc dispensare. Princeps autem qui legem condit. cuius legis auctoritate homines sunt traditi morti. non efficitur propter hoc irregularis ut dicunt quidam et bene. quia incertam personam non animaduertit. ita notat arch. xxii. q. v. officia. *De irregularitate ex defensione i homicidio.*

Homicidium uerbo defensionis committitur tripliciter uno modo. quia defendit causam sanguinis. id est mutilationis uel

mortis. aduocando. et hoc siue aduocet pro actore siue pro reo cum actor obligetur ad penam talionis. agendo pro reo agit contra actorem. Unde si sequitur effectus est irregularis. et quatenus quous iuste aduocet indispensabilis nisi per papam. sed si non sequitur effectus per epum secundum Uil. potest dispensari. Secundo modo est cum quis dissuadet his qui ualent defendere occisum ne defendant. et hoc facit corrupta intentione ut ille moriatur. Nam si pater uel mater uel alius consanguineus uel amicus retrahat filium uel amicum suum uolentes alium a morte liberare. quia timet ne ipse ibi adiuuando occidatur. non est irregularis. Tertio modo cum prelati uel alii clerici ad defensionem rerum suarum ponunt querelas de malefactoribus suis seu qui eos damnificauerunt penes iudicem secularem. et emendationem petant sibi fieri et provideri ne talia presumantur contra eos si ex huiusmodi querelis iudex mortem inferat. exigente iusticia non sunt irregulares dicti clerici si protestati sunt expresse quod penam sanguinis non intendunt. extra eo. ti. prelati. li. vi. Item licitum est prelati ecclesiasticis ob defensionem rerum ecclesie. uel fidei inuocare contra uolentes brachia seculare. et hortari tales non quidem ut occidant uel nerent uel mutilent. quia hoc esset

13
direde ad homicidū p̄uocare. s̄
ut ecclesiam p̄riam fidem defen
dant. liberent. ⁊ terras ab īfide
libus occupatam ad cristum re
ducāt. ⁊ super hoc ecclesia facit
magnas remissiones. ⁊ licet hīc
inde aliqui occidantur non tamē
est prelato imputandū. īmo pec
caret. nisi contra tales se oppo
neret. extra. de homi. postulasti
⁊. xxiii. q. iii. Maximians. et
q̄ōne. viii. igitur. ⁊ ca°. oratu.
⁊ ca°. scire. ⁊c.

*De Irregularitate ex consi
lio. in homicidio.*

Homicidium uerbo consul
tationis cōmittitur respon
sione persuasione ⁊ approbatiōe
I Responsione quidem puta que
renti. an liceat occidere paganū
uel iudici malefactorē. I Respō
deat q̄ licet perpendens probabi
liter ipse respondens q̄ interro
gans uelit facere s̄m consilium
eius irregularis est. d. l. Si q̄s
Secus aut de responsione gene
rali cognitionis uel opinionis ⁊
ex qua non credit aliquem inde
iudicandum uel occidendū dicit
Arch. xxiii. q. viii. pessimam.
q̄ si iudex laicus interroget cle
ricum quid agendum de aliquo
qui de iure esset pena sanguinis
puniendus. posset clericus respō
dere hoc non pertinet ad me cō
sultatis penitus. ⁊ caueat sibi ele
ricus ne propter suam responsi
onem directam uel indirectam

intelligat index q̄ debeat sangui
ne punire. s̄m Iñ. ai. dicunt tam
quidam qui potest q̄ punit eū
s̄m quod ius dictauerit. dñ mō
non exprimat q̄ punit eum ad
sanguinem uel mortē. ut notat
hu. d. iii. dñs. Sed ipse arch.
super dicto. c. omnis. dñc. istud
dictum sez hug. potest intelligi
esse uerum. quando crimen non
īminet puniendum. Alioquin si
ex consilio suo scilz respondendo
sive speciali sive generali sequit̄
propinquum homicidū irregularis
est. s̄m host. extra. de ho
micidio. sicut dignum. Appro
batione. ut cum audit aliquos
uelle facere homicidū sive no
mine suo sive alterius ⁊ ipse ap
probat. ut cum tractetur a pluri
bus de morte alicui⁹ ī consilio
⁊ ipse cñ aliis assentit. ⁊ ex hoc
sequitur homicidū. secus si p
hiberet. Similiter si quis cōsu
lit alteri q̄ occidat ⁊ ante factū
reuocat consilium. sed firmiter
credit q̄ illa reuocatio non suffi
ciat ad impediendum homicidū
si non indicat ei qui est occiden
dus ut sibi caueat est irregularis.
Si autē solam reuocationē
firmiter credit sufficere nō erit
irregularis. ex quo reuocauit
consilium. i. q. iiii. Quia presu
latus s̄m innoc. Persuasione
consilii si quis persuadet alicui
q̄ exponat se periculo pro iure
suo uel pro patria si scit eū uerū
similiter morturū ⁊ mors seq̄

irregularis est. fm inno. ⁊ ho.
Secus si consulens hoc non ex-
timabat. xxiii. q. iii. pro mēbris
Sed si quis suadet alicui q̄ idu-
bitāter se morti exponat, p̄ xp̄o
⁊ ecclesia. non erit irregularis
licet sequatur mors fm inno. ⁊
hosti. Item si uolētī fugere ini-
micos propter timorem mortis
consuluit quis q̄ remaneat. ⁊ p̄-
curabit pacem. ⁊ sic remanens
occisus est. fm Uil. si nō hūit
probabilem causam credendi q̄
illi immineret periculuz irregu-
laris est. Secus si habuit proba-
bilem causam hoc credēdi. puta
quia inimici eius erant adeo ei
coniuncti. q̄ merito potuit prē-
sumere q̄ posset eos cohibere.
Item si quis consulit nō homi-
cidium quidē. sed aliquid unde
secutum est homicidiuz. secūdn̄
inno. distinguendū est. quia si
uerisimilit̄ potuit extimare q̄
inde seq̄batur mors. irregularis
est. ut scilz suasit iactū machine
uel baliste. uel q̄ erat ad capien-
dum castrum. quod non poterat
de facili capi sine morte hoīnuz
⁊ sic mors est secuta. Si uero
non potuit extimare. non erat
uerisimile q̄ sequeretur mors.
tunc si cōsuluit super re illicita
ē irregularis. si sequitur mors
extra. eo. continebatur. Et idem
si mandat. Secus autē si cōsulit
rem licitaz. Et eodē modo dis-
tinguntur. si is cui cōsulitur nō
occiditur. sed occidit. item q̄

consulit ut infirmus uertatur.
ut citius moriatur. Si ex tali cō-
uersione citius moritur consulēs
est irregularis. ⁊ qui hoc facit
etiam fm Uil. Item si quis
clamet latrones ⁊ si hoc facit p̄-
pter timorem corporis sui. nam
timet ne aliqui uelint eum occi-
dere. nō est irregularis. quia nō
intendit ad mortem alicuius. s̄
sui liberationez. pro qua licet im-
plorare auxilium fm inno. sed
si non propter hoc faciat. ⁊ itel-
ligere poterat q̄ ex clamore uel
alio actu suo homicidium sequi
poterat irregularis est. idē hosti
item. Si cum dicitur latro cap-
tus. dicit aliquis claudite ei os
ne clamet. ⁊ latro occiditur.
credit Uil. q̄ qui illud dixit sit
irregularis. quia iuuat ducētes
dando consilium. ⁊ eodē modo
si querentibus malefactorem in-
dicauit euz. nisi forte ignorauit
⁊ ratiōnabiliter ignorare potuit
nesciēs q̄ ad mortē quereretur.

*De similitudine ex opere ho-
miciū. et p̄. de fco ex ne-
cessitate.*

Homicidium facto cōmittit̄
tripliciter. quia necessitate.
casualitate. ⁊ uoluntate. Homici-
diuz necessitate est duplex. q̄a
aut necessitas ē inuitabilis. aut
euitabilis. Si qs igitur occidat
uel mutilet ex necessitate inuita-
bili. i. ita artatus uel angulatus
q̄ nec fugere nec clamar̄ nec alī
se potest uiuare. nisi occidat uel

mutilet. non est talis irregularis
 extra. de homici. si furiosus. in
 clemē. quia unicuique vim ui re-
 pellere licet. cum moderamē in
 culpatē tutele. d. i. ius naturale
 Sed si hoc faceret ad defensioz
 parentum suorum vel sociozum
 non euadet irregularitatem. f3
 io. an. in additione super specu.
 idem Si pro defensione rerum
 suarum. Item si fugere potest.
 sed fugienti periculum poterat
 imminere. puta casure uel uelocio-
 ris cursus inimici insequentis q
 audacior factus propter fugam
 potest de facili fugientē a tergo
 uulnerare et ad terraz prostrare
 et occidere dicit gen. ut allegat
 de. de ancha. super cle. si furio-
 sus. quo probabiliter dici potest
 q talis non fugiens propter pre-
 dicta. nec aliter euadere potens
 si occidat non est irregularis. f3
 et infans et furiosus occidens q
 modocunq non est irregularis.
 ut dicit illa cle. et dicit de. de
 ancha. q ideo est de maiori sep-
 temio. si nō ē dolicapax. xv. q.
 .i. illa. Sec9 si ē dolicapax. Si
 autem est necessitas euitabilis.
 puta quia aliter euadere potest.
 uel quia potuit recedere de loco
 ubi expectabat inimicos eius uē-
 turos. tunc efficitur irregularis
 nec ad maiores ordines ascendet
 imo nec ī susceptis nisi ex mag
 dispensatione permittitur minus
 trare. Et q̄uis gen. dicat si fugi-
 endo fuga erat sibi uituperosa.

et ad dedecus. et si nō ad periculū
 persone. et propter hoc nō fugit
 et occidat. talis euadat irregula-
 ritatem. de. de ancha. nō credit
 hoc uerū. q scilicet talis euitat
 irregularitatem. et hoc uidetur
 magis uerum.

De irregularitate et homici-
 dio casuali.

Homicidium casuale ad sciē-
 dum quando inducit irregu-
 laritatem. nota distinctioez. aut
 quis dat operaz rei licite. aut il-
 licite. Si rei licite tunc duplici-
 ter. Quia aut adhibet omnem
 diligentiam quaz debet. aut non
 In primo ergo casu dando scilz
 operaz rei licite. dato q preter
 omnem eius uoluntatem super-
 ueniat homicidium uel mutila-
 tio opere eius ē irregularis. Un
 si clericus exercitatioe uel uena-
 tione iaculum mittit. et casu ho-
 minem occidit. est irregularis.
 Quia talia opera debent ab eo
 esse penitus aliena. l. d. clerico.
 Similit si ludo impegit lapidez
 contra aliquem. et ille uolens de-
 clinare impegit in alium lapidez
 et mortuus est. proiedor est irre-
 gularis. quia ludus noxius erat
 et idem de similibus. In secūdo
 casu cum scilz adhibet omnē di-
 ligentiam dando operam rei li-
 cite nullam culpam seu irregula-
 ritatem incurrit. si contingat in
 homicidiuz. puta reparabat do-
 mū. posuit signa ante eam et cla-
 mauit anteq proiceret tempore

congruenti pro transeuntib9 uel
incidit arbores. ⁊ cecidit ī partē
contra cōmunē estimatōnē. ⁊c.
Omnes enim casus fortuiti pro-
uideri non possunt. extra. eo. io
⁊ c. quidam. Unde ⁊ si ceruus
uel equus uel aliud anīal alic9
aliquem occidit. fm innoc. non
est irregularis dominus eius.
dñ maliciā uel culpā in morte9
non habuerit. d. l. hi qui arborē
In tertio casu scilz ubi nō adhi-
betur debita diligentia. etiam ī
opere licito incurrit irregulari-
tatem. Unde fm hosti. pbr qui
mittit puerū ad aquandū equū
monens qd caueret de flumīe ⁊
tamē submersus est. iudicat eū
culpabile9. Sicut ⁊ subdiacon9
qui non remouet falcem qua ac-
cinctus erat. cum sciret ludī con-
suetudinem. extra. de hom. con-
tinebatur. ⁊ sacerdos qui nō re-
mouet cultellum a corrigia cuz
qua uerberabat famulum. extr.
de homi. Ad audientia9. item
si clericus capit furē ⁊ tradit
eum iudici. ⁊ hoc ut faciat ei re-
stituere res ablatas. quas alias
rehabere nō poterat si nō habet ī-
tentione9 corrupta9. s. ut inten-
dat mortem furis ipse capiens.
⁊ super hoc facit protestationē9
qd non intendat uindicta9 sangui-
nis. sed suū rehabere. ⁊ nō h3
causam suspicandi qd hoc contin-
gere poterat. Si sequatur mors
illius capti furis nō erit irregu-
laris. Secus autē si aliquid bo9

defnerit. puta quia potuit aliū
rehabere sua. uel non fecit prote-
stationē ⁊ huiusmodi. extra.
de homici. suscepimus. item
Si clericus scribat qd aliquis ca-
piatur. ⁊ ex illa captione sequa-
tur mors. uel trūcatio eius ipō
tamen ignorante. ⁊ factum ⁊ ca-
sum. fm host. uidetur irregula-
ris. Quia debuit suspicari hoc
posse euenire. item si quis īci-
dit. uel flobothomat aliquem.
causa medicine. ⁊ inde sequatur
mors. fm Vil. si incisor erat pe-
ritus artis. ⁊ adhibuit debita9
diligētiā non tenetur ī aliquo
Similiter si incidēdus nō habet
consuetam dispositionē9 mēbro-
rum. uel neruorum uel uenarū
⁊ propter incisionē9 moritur. nō
tenetur in aliquo incisor. secūdn
innoc. si in hoc non errauit prop-
ter suam inexperience9 nec ir-
regularis est. potius enim casu
qd culpa huiusmodi presumitur
mors accidere. xxiii. q. v. de oc-
cidendis. Secus autē ubi prop-
imperitiā accidisset. uel negli-
gentiam. item quando dubi-
tat medicus ī aliquo. potius d3
dimittere qd incidere. fm host.
⁊ innoc. phisici uel chirurgici
si erant periti ī arte. ⁊ nil de cō-
tingentibus obmiserūt. ⁊ habēt
sup hoc probabilem conscientia9
non prohibentur a promotione
q̄uis mortui sint infirmi quos
curauerunt. Secus autē q̄do
sunt impiti ul negligētes circa

infirmos. et ex hoc probabiliter credunt uel dubitant infirmos mortuos uel moribus deperditos quia sunt irregulares. extra. de era. et quali. Ad aures. Et est consilium. innoc. et glossa. quod qui uolunt promoueri absterneant a practica medicine. et precipue a chirurgia. que aduersionem uel incisionem requirit. quia in nullo debet uacillare conscientia promouendi dist. xxxiii. laici. Item custodientes infirmos uel seruitores eius qui uocauerunt minutores uel porrexerunt ei uinum uel aquam uel non bene custodierunt. unde illi ex frenesi se proiecerunt et buisimodi. qui infirmi mortui sunt sed secundum Uil. in omnibus his ubi bona fide fiat. non debet de facili quis habere conscientiam scrupulosam. nisi sit culpa lata et negligentia scrupulosa et dissoluta. puta si custos infirmi frenetici uel furiosi dimisit eum ut iret in platea ad ludendum. uel alias daret operam rei illicite aut ex nimia crapula et ebrietate uigilare non potuit. maxime cum esset deputatus ad custodiam infirmi. nam si certum est quod inde ex hac culpa mors secuta est. tales erunt irregulares. alias non. et si habeat quis conscientiam scrupulosam deponat ad consilium boni iuri.

De Irregularitate ex homicidio spontaneo. et mutilatione.

Homicidium opere et uoluntate spontanea. si quis committit. siue ueneno. siue gladio. siue quomodocumque. etiam sine peccato inducit irregularitatem et talis non solum non debet promoueri. sed si promotus est in perpetuum deponi. extra. de homicidio. Sicut dignum. l. de clericum. Si quis uiduam. etiam si interfecisset sarracenum uel paganum dist. l. clericum. et cum tali nunquam dispensatur in ordine uel officio dist. l. Admor. etiam si sit occultus ministrare in ordine suo non potest extra. de tempo. or. c. ultimo. Poterit tamen cum tali dispensare in beneficio. extra. de clericis. pug. in duobus. c. ii. Nec excusatur seu euitat irregularitatem si hoc facit ex precepto iudicis. ut satellites. quibus non peccet obediendo si iusta sententia est. xxiii. q. v. cum miles. Similiter non euitant irregularitatem qui iure ignari zelo fidei. et propter indulgentiam habendam que datur afferentibus ligna ad combustionem et mortem hereticorum. attulerint ligna ad cremandum hereticos. si illa materia illata lignorum cooperta est ad combustionem et mortem hereticorum. secundum Uil. sed si illa materia non est cooperta. puta quando iam mortui erant. quando ligna attulit. uel antequam apprehenderetur ignis in illa materia non sunt irregulares. Si autem de hoc dubitatur. melius est tenere certum

et se reputare ut irregulares. ex.
de tempo. or. ad aures. Idem
clericis qui cum aliis trahunt
manganellum. unde creditur ali
quis probabiliter mortuus. quia
scilicet secundum Ul. melius est tenere
certum. ut dictum est. arg. de
pe. or. ii. Si quis. Item qui p
cunt mulierem pregnantem. uel
uel dat ei aliquid ut faciat abor
sum. si ex huiusmodi percussione
uel rei datione illa abortitur. si
iam erat formatus conceptus. e
irregularis. Secus si nondum
erat formatum puerperium.

Quod si dubitatur utrum ex
percussione. uel rei sumptione se
cutus fuit aborsus uel ex alia ca
usa uel utrum esset puerperium for
matum uel non. si probabiliter
dubitatur. debet a promotione et
ministerio abstinere. ne periculo
se committat. et multo magis si
hoc omnino credit. Si autem habet
temerariam opinionem deponat
eam. Ul. Item si quis aliquid
facit uel dicit. unde acceleretur
alicui mors. esto quod omnino alias ef
fet mortuus. efficitur irregula
ris. si hoc est certum. puta uol
uit infirmum ut citius moreretur
dicit decapitatio ut ponat caput
in cippo. et ex hoc citius ponit.
dicit aliquis satelliti ut aptet ma
nariam. ne plures habeat recipere
ictus. et fit. et huiusmodi. ar. l. d.
Si quis uiduam. Item qui
associant homicidam. ut si oportet
defendant. quauis nil aliud

faciant. sunt irregulares. si sequi
mors uel mutilatio. quin imo
etiam si dissimulerint prius illi ho
micide ut non faceret. et tamen
pure uolentem associarant. ex.
de cleri. pug. in duell. henricus.
Unde omnes illi qui de familia
rectoris nudent ad sociandum ma
lefactorem cum ducitur ad mor
tem siue pedestres siue equestres
cum uadant pro defensione si o
porteret uti. sunt irregulares.

Qui etiam trahit ad cordas uel
aliam torturam reum ad fatendum
maleficium. et ex hoc fatetur. et
occiditur et irregularis. qui etiam
acuit. uel portat manariam cum
quis est decapitandus uel mutu
at uel portat scalas uel portat fu
nes pro aliquo suspendendo. Si
militer quia quilibet eorum dat
causam propinquam morti alterius
d. l. Si quis uiduam. Secus de
eo qui qui fecit scalas uel funes
uel gladium non ad mortem refe
rendam. sed ad omnes usus. et
casu postea aliquis utitur ipsis
ad occisionem. xxiii. q. v. de oc
cidendis. Qui etiam se mutilat
ex impatentia. uel si hoc facit ex
zelo castitatis sibi uirilia ampu
tando est irregularis. di. lv. qui
partem. Item dicit archidia.
xv. q. i. Siquis clericus animo
irato uadit ad occidendum aliquem
puta propter iniuriam receptam
et reperiens ipsum mortuum ab
aliis. satisfaciatur animo suo am
putat cadaueri caput. quamuis

videri possit irregularis . quia
lex promotionis factuz requirit
ut dicat hoc . c . Et propter inten-
tionem cum opere subsecuto . ex
tra . de biga . nuper . quod etiam
io . in glo . de pe . di . i . periculose
fm quod cōiter tenent doct . nō
est irregularis . quia homo mor-
tuus nō est homo . et hoc est ue-
ritas . Alias sequerēt q omnes
medici qui faciunt notomiam .
essent irregulares . quod non est
uerum nec repentur ista irregu-
laritas posita . et pene sunt restrin-
gende . Archidiaconus . *De irre-*

gularitate xxi in i bellis .

Ex homicidio uel mutilatōe
que contingunt in bellis quō
nel quando bellatores efficiantur
irregulares . quantū quidem ad
clericos . io . cal . in additione ad
dicta io . an . in nouella . extra . de
homici . peticio . Sic distinguunt .
Clericus aut utitur armis in cō-
tinenti repellendo uim ui . et cū
debito moderamine aut aliter .
Si primo modo etiam si occidit
uel mutilat non est irregularis .
cum scilicet facit ad sui defensi-
onem . di . i . ius naturale . Si alr
facit tūc aut hoc agit de licētia
pape . aut proprio motu . si de li-
centia pape . puto q in bello ius-
to uti possit armis offensibilib9
Nam inter alia que faciunt bel-
lum iustum est auctoritas pape
uel principis . et tunc si occidit uel
mutilat nō est irregularis . ex q^o
papa dedit sibi licentiam . Nam

cum irregularitas sit pena p cō-
stitutiones canonicas introducta
ex quo papa potuit dare lñiam
clerico et auctoritatem utendi ar-
mis quibuscunq etiam sine me-
tu irregularitatis dando huius-
modi licētiā . uidetur q abstulit
ab eo incurfionez irregularitatis
quod potest etiam . quia cum uo-
luntario homicida potest dispē-
sare . de conse . di . i . c . i . quando
h^o papa exprimeret uidetur . als
secus . Si proprio motu utitur
armis clericus . tunc aut ī bello
iniusto . aut in bello iusto . Si in
bello iniusto . tunc planum ē qz
non est sibi licitum . siue suis fa-
uorem prester . siue timorem ieu-
tiat aduersariis . et si aliqui sint
occisi uel mutilati ibi . irregulari-
tis est . xxiii . q . viii . c . i . et ii .

Si ī bello iusto . puta pro defen-
sione patrie uel aliorum . xxiii .
q . iii . fortitudo . et tunc poterit
interesse etiam cuz armis defen-
sionis . non tamē debet pugnare
sed hortari potent . ut . xxiii . q .
viii . ut pridem . et orationibus in-
tercedere . xxxvi . di . c . fi . sed cū
armis offensibilibus non debet
ibi esse . nisi ea intentōe ut se de-
fendat . nō ut pugnet . impediēte
ordine professione . xxiii . q . viii .
clerici . et si in talibello est aliqs
occisus uel mutilatus ab ipso cle-
rico est irregularis . Si autem
ipse neminē occiderit uel mutila-
uerit non est irregularis . licet qd
ab aliis occisus sit uel mutilat9

Ad tollendū tamen duplicis
ambiguum ad cautelam h^o cāu
potest sibi imponi penitentia . et
sic intelligatur de cler. percussō
Presentiū . ut ibi notatur ī ult.
glo. et hoc credo uerum . quicqd
not. in spe. ti^o. ii^o. Si ī tali bel
lo clericus uulnerauit aliquē . s.
non occidit uel mutilauit . Dis
tingue . aut talis uulnerat⁹ fuit
postea occisus ab aliis . et tunc
subdistigue . quia aut habuit ani
mum occidendi dictus clericus
qui uulnerauit . et sic est irregula
ris . eo . ti . significasti . ii . ibi . et
si percussor uoluntatē . .c. . xxiii
q . ultia . c . fi . Aut non habuit
animū occidendi . et istud etiam
subdistigue . quia aut uulnus
ipsius clerici potest discerni ab
aliis uulneribus . et tunc non est
irregularis si uulnus non ē mor
tale . ut eo . ti . significasti . Aut
non potest discerni . et tunc p^{pt}
dubium iudicatur irregularis .
ut in eo . uer . q . si discernit .
Ihes autē snas non uidetur lici
tum armis defendere euz alioz
offensione . eo . ti . suscepimus . h
omnia io . cald . sed in principio
sunt aliquantulum abbreviata .
Nota tamen q . ex hoc q . papa
dat l^{it}am clericis q . interfint
bello . non tamen uidetur ex h^o
licere clericis uti armis . nisi ad
se defendendum . nō autē ad oc
cidendum aggrediendo . nec etiā
paganum . sed possunt tamē iter
esse ad ortandum alios . .xxiii .

q . viii . omni . et c . se . q . si occi
derent uel mutilarent ī bello iu
sto . sunt irregulares . ut dicit
io . de lig . Dicunt etiam innoc .
et hosti . q . possunt clamare . capi
te et pugnare . sed non occidite .
Item dicit hosti . q . in bello ius
to clericus potest dare lanceam
pugnanti ante conflictū . nō autē
in bello īiusto . Item dicit Ihesai
in summa . q . ubi plures repen
untur in pugna in q . aliqui sunt
interfecti uel mutilati . et nescit
a quibus . quantum ad irregula
ritatem omnes censentur irregu
lares . et qui sunt ex parte iuriā
tum . et qui sunt ex parte recipi
entium . si illi erant clerici . et sic
illicite mouerunt arma . dis . li .
Si quis post baptismā . Sed
Archi . dicit . xxiii . q . ult . c . fi .
q . istud dictum Ihesai . quidam ī
telligunt . quando clerici erant ī
culpa . et hoc apparet ex uerbis
ei⁹ . dñ dñc . monerūt arma q̄si
uoluntarie et sine necessitate .
Nam si defenderēt se uel socios
necessarios . licet aliquis a defen
dentibus sit interfectus . ex alia
parte reliqui non interfecissent .
nec interfectores inuasissent non
essent irregulares . licet uolūtātē
occidendi habuerint . quia lex ap
motionis factum requirit . xv .
q . i . Si quis . c . ultimo . ipse tñ
archi . distinguit inter repellētē
et inferentem . Nam . ut repellens
ex dispensatōe promoueat⁹ et
tolleretur in susceptis . dñ tamē

constet eum non percussisse. i. fe-
rens secus. quia in culpa est. ar
xvi. q. iii. Porro. Notat etiam
archi. di. xxxvi. q. fm innoc. 7
hosti. Si quis percussit aliquem
in iusto bello. si nō sit inde mor-
tuus uel neminez suis ictibus oc-
cidat uel mutilet nō efficitur ir-
regularis. etiam si alii feriant et
occidant. fm goff. dūmodo nō
prouocauerit eos. eo. ti. signifi-
cavit. Addūt tam innoc. et ber.
q. si antō occidendi percussit al-
quem. licet nō letaliter. sed alii
postea occidunt est irregularis.
quia auxilium morti prebet.
itez si clericus cōmodet balistā
in bello siue iusto siue iniusto et
ex hoc sequatur mors ē irregu-
laris. quia prestat causā propi-
quam morti. di. l. Si quis uidu-
am. Idem fm Ul. de mutūte
gladium nel ensē in bello ipso
Licit etia3 laur. ut allegat fran-
de 3amb. in clem. q. illos qui de-
trudunt homines in carcere3 ita
artum 7 asperū q. incarcerati nō
uiuunt ultra sex uel octo mēses
propter artationez carceris repu-
tat exponētes tales ad hoc hōi-
das 7 irrlares. hec enī pena ma-
gis ē afflictīa q. si ponerēt ī pa-
tubulo: Et est contra pzelatos q.
detrudunt clericos in gabia. ubi
uersimile ē q. īfra paucos dies
moriuntur. fran. de zen. 7 henri
Idec autē irregularitas homici-
diū. quomōcūq3 7 quocūq3
sit cōtracta ante baptisimū tēlet

di. li. Si quis post baptismum
fm innoc. goff. 7 Ul. Sed post
baptismum per soluz papaz dis-
pensatur quam etiam non facile
facit. di. l. dīroz. ibidē per totū
De mutilatione membri. de ho-
micidio quo ad peccatū 7 penā
habetes in secunda parte.

De Irregularitate bigamie.

Irregularitatem etiam indu-
cit bigamia que cōtrahitur
multis modis. Primo quide3
cum quis successi ue 7 diuersis
temporibus habet duas uxores
7 utraq3 cognoscit. xxxi. q. i.
aperiant. Si autem alteram nō
cognouisset. puta quia ante con-
sumationem matrimonii defūc-
ta ē. nō ē irregularis. fm Tho.
in quarto. 7 dīstin. xxxiiii. licet
magister sniarum aliter dicat.
sed nō tenetur ī hoc opinio ei3
Secundo cū quis diuersis tem-
poribus hab3 duas uxores. unā
de iure aliam de facto. puta con-
trahit cū consanguinea. 7 utrā
q3 cognoscit. Idec enim censetur
bigamus propter intentionis af-
fectum cum opere subsequuto. ex
tra. de big. nuper. Tertio. qn
plures habet eo tempore. unam
de iure 7 aliā de facto. 7 utrāq3
cognoscit. puta contracto matri-
monio cum una 7 cōsumato cō-
trahit etiam cum alia. uel cū cō-
trahit cū duabus de facto. puta
consanguineis. et cognoscit eas

ut in dicto ca^o. nuper. eo. ti.
Quarto. cum contrahit cum ui
dua ab altero uiro cognita. sec⁹
si fuisset relicta uirgo. xxxii. d.
Seriatim. Quinto quando cō
trahit cum corrupta ab alio. et
cognoscit eam. et hoc siue scue
rit illam corruptam. siue ignora
uerit. d. xxxiii. curandum. Sed
si ipse solus deflorasset. et postea
contraheret cum ea. non cēsetur
bigamus. d. xxvi. acutius. arg.
extra qui fi. sunt legit. tanta.
Sexto quando uxorem propriam
cognoscit siue scienter siue igno
ranter postq̄ cognita est ab alte
ro d. xxxiiii. si cuius uxorem.
ita q̄ etiam si uir accusaret ux
orem de adulterio et pendēte ac
cusatione ad preceptum ecclesie
uir debitum redderet adultere
irregularis est. quia bigamus
fm Thomā. R. ai. et holti.
Septimo cum quis duxit uxore
uilem mulierem puta ancillaz ut
ioculatricem uel aliquaz ex illis
que publicis spectaculis mācipā
tur. licet uirginem. repellitur ab
ordine. d. xxxviii. Siquis uidu
am. Octauo cum quis in sacris
constitutus uel post professione
in religione contrahit cum cor
rupta. extra eo. a nobis facto.
R. ratio autē principalis quare bi
gamus prohibetur promoueri ē
defectus sacramenti qui est ī eo
scilz coniunctio coniugalis facta
per eum non potest significare il
lam spiritualez coniunctionē xpī

et ecclesie qui ē unus sponsus cō
ecclesia que est una sponsa. nam
cum diuiserit carnem suam in
plures uxores nō est unus unius
d. xxvi. Acutius. Coniunctio
autem fornicaria non signat illā
coniunctionē xpī et ecclesie. sed
tantum coniunctio coniugalis. et
ideo qui non contraxit. sed for
nicatus est cum multis. non cen
setur irregularis. Hec autem ir
regularitas nō tollitur per bap
tismum sicut irregularitas hōi
tidii. R. ratio est quia contrahi ē
ex matrimonio. et baptismus nō
soluit matrimonium. d. xxvi.
deinde. Unde qui habuit unam
uxorem ante baptismū. et aliam
post baptismū. uel ambas ante
baptismū irregularis et bigamus
est. d. xxvi. acutius. Exiunt
autem bigamus omni priuilegio
clericali. et additur foro seculari
non obstante consuet. et eis sub
pena excommunicationis inhibetur ē
deferre tonsuram. extra eo alter
cationis. lib^o. vi^o. Solus autem
papa dispensat cum bigamis. n̄
ep̄s. fm Tho. et io. an. extra.
eo. dicto c. Quidam autē dixe
runt q̄ nec papa potest. quia cō
tra doctrinam apostoli. Sed di
cunt tho. et petrus de pal. q̄ pa
pa non pōt dispēsare in doctrīa
apostolorum quantum ad ea que
sunt de iure naturali. et quantum
ad ea que sunt de necessitate sa
cramentorum et fidei. sed ī aliis
potest. cum eandem potestatem

hēat ecclia nūc sicut ⁊ tūc. q̄ at
obici possēt decretalis. extra. eo
nuper. soluit thō. dicens eandē
difficultatem esse in dispēfando
cum eo qui contraxit cum pluri
bus de facto. sicut si cōtraxisset
de iure. uult papa ibi ostendere
⁊ ideo non deēt dispensare. et
non quin possit dispensare. ubi
etiam dicitur. non posse. quia n̄
consuevit dispensare. ⁊ si possit
Si diffusius vis uidere de biga
mia habes in summa confessorū
li°. iii. .ti°. .ii°. per totum.

*De irregl.ritate ex illegit.
tinatione.*

Istā regularitatem etiam in
ducit illegitimitas: Ratio
autē quia talis prohiberetur a
promotione est s̄m s̄rai. p̄rio
quia tales reputantur uiles per
sone. dignitas autē clericalis uili
bus personis dari non conuenit
Secundo etiam quo ad testa
tionem paterni sceleris. nec est ī
conueniens unūz puniri pro alio
ut filium pro peccato patris. pe
na tamen temporalis nūq̄ autēz
eternali. ut. i. q. .iiii. per totum
Tertio. quia tales solēt esse imi
tatores paterni sceleris ⁊ intem
perati moris. lvi. di. si gens. et
in glo. sumaria in principio di.
Et q̄uis aliquando reperiantur
h̄mōi uiri ualde indultrii ⁊ uir
tuosi. ⁊ ex hoc reddātur magis
laudabiles. di. lvi. Nunquāz tñ
iura adaptantur s̄m ea que ut
ī pluribus accēt. ī dignitatibz

tamen secularibus nō semper re
pelluntur tales. ff. de cū. l. spu
rii. Illegitimi etiam s̄m iura
hereditare nō possunt. quod sta
tutum est in fauorem matrimo
nii. ⁊ ut dicit pe de ancha. si fie
ret in aliqua ciuitate statutū q̄
illegitimi possēt hereditare. n̄
ualeret. quia essēt contra bonos
mores ⁊ nutritiū luxurie. tam
quo ad deum ⁊ uirtutū opera
nil nocet illegitimitas. si in se
bonus sit. ut diffuse habes. di.
lvi. Nasci. cum. v. c. se. dicitur
autem illegitimus qui non est
natus de legitimo matrimonio
uel quod reputabatur legitimū
s̄m s̄rai. extra. eo. cum inter.
Unde si uir ⁊ mulier contraxe
runt in facie ecclesie bona fide
credentes se legitime copulatos
cum tamen non essent propter ī
pedimentum consanguinitatis.
uel etiam si alter eorū tantū hō
credebat. s. legitimū copulatōz
puta quia contraxit eūz eo quē
nesciebat habere aliam uxorem
talis reputat legitimus. ⁊ utri
qz parenti succedit. extra. eo. ex
tenore. extra. qui fi. sunt legit.
Secus si clandestine contraxis
sent. quia uidetur fuisse ignoran
tia affectata. ⁊ multo magis si
contraxerunt publice. scientes ī
pedimētum ambo. extra. de clā
despo. cum inhibitiō. ⁊ secūdnz
Tho. ⁊ pet. Item dum quis
ignorat se illegitimum. cum sit
s̄m hosti. probabilis ignorantia

excusat euz. arg. co. de testa. l. i.
Unde durante tali ignorantia nō
peccat faciendo se promoueri. ul
hereditatem adeundo. Sed cum
scit sufficienter. q̄uis aliis occul
tum esset ⁊ dispensatione indigz
quo ad ordinem ⁊ dignitatem.
⁊ hereditatem dimittere debet
quando pater etiā nesciebat illū
scilz esse illegitimum. Utrum
autem in hac materia debeat fi
lius credere matri. dicit hosti.
prima facie credendum est. arg.
extra. de proba. afferte. sed tam
non cogitur ad hoc scilz credere
L. de testa. l. iii. profes. Qua
litas autē matris ⁊ conuersatio
eius cum aliis circūstantiis plō
uel minus uidetur q̄ habeant in
ducere talem filiu ad credendū

Quo dō legitimetur.

Legitimatur autē q̄s tripl̄.
Uno modo per sequēs ma
trimonium. puta cum quis cō
trahit cum illa ex qua ante ma
trimonium habuit filios. etiā
si ille ul illa anteq̄ sumeret talē
in coniugem cum altero contra
heret. qui postea moreretur. ⁊
hoc est uerum si illa tunc pote
rat illi esse uxor. quando de ea
habuit filios. quia si uterq̄ so
lutus erat. Unde natus de adul
terio uel incestu per istū modū
legitimari non potest. extra. eo
conquestus. extra. qui fil. sunt
legi. ⁊ hec legitimatio ualet
ut succedere possit in omnibus
bonis parentum. in Autent. q.

mod. effi. leg. pag. quomā. Ua
let etiam ad habendum dignita
tem ⁊ ordinem. Secundo mō
per specialem indulgentiaz pape
extra. eo. per venerabilem. ⁊ h
legitimatio ualet ad hoc. ut tal
ualeat promoueri ad omnes or
dines ⁊ dignitates ecclesiasticas
ubi qz terrarum. Ualet etiā ad
successionem bonorum parentuz
⁊ ad omnes actus legitimatos se
culares in terris ecclesie subiec
tis temporaliter. Si autem fiat
per ep̄m legitimatio. ualet ad
hoc ut minores ordines suscipe
possit. ⁊ beneficium sine cura.
ubicunqz. ⁊ ad successionē bono
rum. ⁊ actus legitimatos secula
res in terris temporaliter eccle
sie subiectis. ⁊ etiam ī aliis terris
quantū ad ea in quibus non fie
ret alteri preiudicium. ⁊ multo
magis ad hoc ualet legitimatō
per papam. Sed in his per que
fit alteri preiudicium. puta q̄
succedant ab intestato. non ualet
legitimatō. nec per papam. nec
per ep̄m in terris que eis tem
poraliter non subsunt. hoc. fm
innoc. ⁊ ber. super decreta. per
venerabilem Tertio modo le
gitimatur quis per leges tem
porales ⁊ seculares. fm scilicet
modos in eis traditos. qui redu
ci possunt ad tres. Primus ē
si pater filium naturalez offerat
curie imperatoris. efficiaturqz
curialis. ī Autem. quibus mo
effi. na. leg. pag. si quis. glosa.

collo. viii. Idem si offerat eum
curie ciuitatis. de qua uel de e9
uico sit oriūds. insti. de nup.
pag. ultimo. Secundus mod9
est. si pater decedens in testame
to filium naturalem nominet le
gitimū heredem. 7 ipse postea
testamentum offerat principi ut
si pater in instrumēto per publi
cam manum confecto. uel alio
scripto cum subscriptione triuz
testium eum filium nomiet nec
adiceat naturalem. i. autem. ut
liceat ma. 7 al. pag. ad hoc.

Tertius modus est. si nullo fi
legittimo existente. ipse natural
filius se ipsum offert curie. ut i
autenti. quibus mo. natur. effi.
leg. pa. i. Hec legitimatio p
leges facta ualet ad secularia et
temporalia. quo ad successionem
7 dignitatem i. terris tamē sub
ditis potestati legitimantis et
in aliis ubi non fieret preiudiciū
ad ordinem uel dignitatem eccie
non se extendit. innoc. 7 ber. *De
dispensatōe uaria ci illegitimis.*

Dispensatur autem cum ille
gittimis tripliciter. Uno mō
per ingressum religionis appro
bate. 7 hoc quo ad omnes ordi
nes ut di. lvi. c. i. fm. 38. ai. et
glo. summaria. s3 ad prelatiōes
ut puta prioratum etiam in ipsa
religiōe ut alias dignitates sine
dispensatione talis promoueri nō
potest. ut i. dicto c. i. Et nota q
magister ordinis p̄dicatōrū pōt
dispensare cū trecentis fratrib9

ordinis sui super defectu nataliū
ut possint ad omnes ordies 7 pri
oratus ordinis. pmoueri. nisi fu
erint procreati ex incestu. uel a
ulterio. ut r̄lamb9. Alexander
deuotiois. sed ex alio privilegio
scilicet. io. xxii. potest dispensa
re in illo numero cum omnibus
gentis de soluto 7 soluta. etia3
si essent patres eorū sacerdotes
ut scilicet promoueantur ad or
dines 7 prioratus conuentuum
deuotionis. Secūdo dispensatō
siue dispensari potest per epūm.
7 hoc quo ad ordines minores
tantum. 7 ad beneficiū sine cura
quo autē ad alia dispensare non
potest. Terno fit dispensatio
per papam. 7 hoc non solum q
ad ordines. sed etia3 quo ad oēs
dignitates 7 personatus. extra.
eo. is qui. li. vi. Dispensatō
autē aliquādo fit circa tales mi
nor. ut scilz ordinentur 7 institu
antur in ecclesiis aliis a paterna
Dico si sunt filii p̄spiteri. als
uero in quibuscunq3 ecclesiis.
arg. extra. eo. ti. presentiu3. Aln
maior. ut scilz instituānt in pa
terna. aliquo tamen medio. ex.
eo. ex transmissa. Aliquādo ma
xima. ut i. paterna nullo medio
Et nota q. cui3 dispēsatur illegit
imus a papa. quo ad ordines 7
beneficiū ecclesiasticum. non
propter hoc itelligit promoueri
ad personatum uel rectoriam ad
quam per electionē procedi con
suevit. ex. de preben. c. ult. Sed

bene ad ecclesiā parrochiale
poterit promoueri. Item si a
papa obtinuit dispensationem il
legittimus. et postea impetrauit
quod duo aut plura beneficia cum cu
ra possit habere. tacuit autem
predictum defectum non ualet hec
secunda gratia. extra eo. si is qui
li. vi. Item nota quod filii sa
cerdotum quos ipsi susceperunt
de legitima uxore ante sacrum
ordinem. secundum Iheronimum ad. et alios promo
ueri possunt ad omnes ordines et
dignitates cum legitimi sint.
nisi in illa ecclesia in qua eorum
patres immediate fuerunt prelati
uel canonici ubi non possunt ca
nonizari uel promoueri. extra.
eo. ad hec. glossa. etiam dicit quod cum
pater habuit personatum uel ui
cariam perpetuam in aliqua ec
clesia. filius immediate ipsum uel
ipsam habere non potest. extra.
eo. quoniam. extra. de fili. pres.
Item si pater habuit personatum
filius non potest habere uicariam
nec econuerso. extra eo. Adichab
el. quod si filius dispensatiue suc
cedat patri. frater istius bene potest
succedere fratri. ut ponit hostiensis.
quia in hoc non succedit patri im
mediate. sed secus si primus ha
buisset ipsam ecclesiam de facto
propterea ad nepotes hec prohibito
non extenditur. secundum Iheronimum ad. glossa. et
hostiensis. Ordinati uero in sacris. scilicet
subdiaconatu et supra. si suscipi
ant filios ex uxoribus cum quibus
ante ordinationem contraxerant

tales filii illegitimi sunt si uxo
res consenserint quod uiri ordinare
tur. uel scientes hoc non contra
dixerunt. xxxii. dist. Seriatim.
Sed si ordinati fuerunt inuitis
uxoribus et ignorantibus. legitimi
censentur. et non indigent dispen
satione. Aliqui tamen dicunt quod
indigent etiam tales dispensatione
Dreici tamen sacerdotes quia li
cite utuntur matrimonio contra
cto. ante susceptionem sacrorum.
Nam in sacris contrahere non pos
sunt. nec licuit a tempore aposto
lorum. dicit. 10. filii quos gene
rant de uxoribus suis dum sunt
in sacris legitimi sunt. et idem iu
dicium sicut de aliis legitimis
De irregularitate in corpore
iuratis.

Irrregularis est corpore ui
ciatus id est mutilatus uel
debilitatus in membris. Talis pro
hibetur. aut propter inabilitatem
ad officium exequendum. aut propter
deformitatem ad scandalum aliorum
tollendum. pro cuius declaratione
nota distinctione. Aut quis est
mutilatus et priuatus membro
magno et manifesto. quod scilicet
inducit notabilem deformitatem
ut priuatio nasi et huiusmodi uel
inabilitatem ad exequendum offi
cium. ut priuatio manus. et hu
iusmodi. Et tunc quacumque de causa
sit mutilatus seu priuatus iusta
uel iniusta. naturali uel acciden
tali impedit a promotione. et de
iure promotus. cum tali defectu.

Si autem erat iam promotus . quando superuenit defectus . si non propter hoc redditur nimis deformis potest exequi illa officia ad que non impeditur . propter illum defectum . puta si factus sacerdos amisit visum nullam celebrare non poterit . vel alias in altari ministrare . sed poterit audire confessionem et predicare . a beneficio etiam non remouebitur si sine culpa sua incidit in defectum . quia non debet addi afflictio afflictio . vii . q . i . cum percussio . Dabitur tamen ei coadiutor . si tale beneficium est cui ipse deferre non possit . extra . de cleric . egrot . c . ii . Aut quis mutilatus vel priuatus membro paruo vel occulto . et tunc subdistinguitur . quia aut sponte et iusta causa ut ex indignatione vel impatiencia vel superbia : Aut ex iusta causa vel iniuria . Si primo modo tunc indistincte in quocumque membro siue a se . siue ab alio . repellitur a promotione . et dicitur iam promotus . et si putabat se obsequium prestare deo se castrando . extra . eo . significauit . et secundum innoc . idem etiam est si non totum membrum amisit . sed partem membri que deformitatem generaret . Unde scandalum esset . extra . eo . ca . i . vel inabilem redderet ad officium exequendum . extra . eo . tho . Secus in alio . vel etiam si dente sibi excuteret . Si autem ex iusta causa et sponte . ut propter periculum

lepre ne totum corpus inficeret fecit sibi amputari membrum occultum ut virilia . vel manifestum paruum . ut digitum non necessarium scilicet ad signum crucis faciendum . vel ipse met hoc sibi fecit . cum esset bene peritus in chirurgia . talis nec repellitur a promotione . nec dicitur promotus Idem iudicium si mutus . puta si ab inimicis castratus . vel etiam sic natus . vel etiam a casu in tale quid incidit . dando operam relicte . puta dolando lignum abscedit sibi partem minimi digiti . in omnibus istis non repellitur nec est necessarius secundum hosti . et glo . di . lvi . quod talis castratus testiculos secum deferat siccos ut dicunt vulgares . Sed si dando operam rei illicite a casu amissum membrum talis repellitur a promotione . Sed si membrum vel pars membri esset que generaret mortuam deformitatem talis ex misericordia tolleratur in susceptis scilicet per dispensationem episcopi . Hec ex dictis Isai . Uil . innoc . et ber . et trahuntur ex di . lv . Si quis abscederit . et in alio . c . extra . eo . significauit . Quantum ad quodam particulam et determinatam corporis uicia . Nota quod claudus ad mittit consuetudo . nisi talis sit quod sine baculo ad altare stare non possit . arg . de conse . di . i . nullus et di . xlv . disciplina . Licitas unius oculi tantum repellit a promotione secundum archi . quod probat per cap .

si euangelica. di. xlv. Vibbhosus non repellitur a promotiōe. nisi sit nimia deformitas uel debilitas. habens sex digitos in pede indubitāter promouetur. ⁊ etiā fm host. si habeat in manu uel si habeat digitos cōiunctos. dñ modo ex his non sit impedimētum in usu membrū. ff. de edili. edic. l. item offilius. Leprosus populo celebrare non debet propter scandalum. sed si non sit nimis deformis non est prohibendus priuatim celebrare. uel etiā leprosis. non autē sanis. Unum omnino non bibēs ad sacerdotiū promoueri non pōt. cuz sumere oporteat sanguinē cristi celebrantem. qui est sub specie uini. ii. q. vii. ipsi apostoli. Maculam habens in oculo non repellitur a promotione. nisi nimiam tēducatur deformitatem. quod considerare est in arbitrio prelati. extra. de corpo. uici. cum de tua. S; ibi suffraganeorū consilium requiri mandatur. ⁊ quod sibi uisum fuerit exequatur metropolitanus. Ubi not. Ain. ⁊ bar. q. sine consilio illorū super macula nil dī sponere debet. alias non ualet. Sed hosti. illud non approbat. q̄uis enim consilium archiep̄z instruat. ⁊ ipso irrequisito nil expediri debeat. non tamen habet necesse ipsuz ep̄s sequi. ut nota in consueuit extra. de elec. cum in ueteri. lv. di. studeat. tu dicat q̄ cum apostolicus ī predcā

decretali mandet procedi cuz cōsilio suffraganeorū. si absq; cōsilio ep̄s p̄cedet non ualet ut in predicta decretali. cum in ueteri. Si autē requisito cōsilio ipsoz. hoc consilium ipsoz nō sequatur bene ualet. extra. de arbi. cum olim. Sed secus dici potest si diceretur in mandato. de consilio suffraganeorū. ⁊ cetera uidetur enī papa tunc metropolitānū uel alium cui scribit ut sequatur conditionē. ⁊ industriam persone siue personarū ⁊ multo magis si dicit ī mandato. ut nō faciat sine consilio talē uel talium. Hec omnia de macula notat archi. d. xlix. huic c. ⁊ enim. super uerbo albuginez habens in oculo. De furiosis lunaticis. caducis. ⁊ demoniacis. dicit Nil. ⁊ glo. di. xxxiii. sup ca°. cōiter. q̄ nullus talium promoueri debet. etiam postq̄ fuerint liberati. Si autē iam sunt promoti. tunc aut sunt omnino ⁊ ex toto liberati a predictis passio nibus. aut non. ⁊ in primo casu poterunt exequi officium suum q̄nto autē tempore expectari debeat ad probandum tales. utruz sint liberati ⁊ qualiter. quāuis di. xxxiii. c. cōiter. dicatur. q̄ per annū. ⁊ alibi dicatur q̄ per xxx. dies. vii. q. ii. c. fin. tamē dici potest q̄ est arbitrariū tempus probationis. pensatis conditionibus morbi ⁊ persone. Si uero nō oīo ex toto sunt liberati

tunc aut frequēter aliqua dicta
rum passionum vexat eos. aut
raro. Et siquidem frequēter oīo
debent cessare ab officio missę.
vii. q. ii. in litteris. Si raro aut
cum spume iactatione et uocis cō
fusione. et sic debent abstinere.
aut raro. et sine hōi expiatiōe
et confusione uocis. et tunc nō. p
hibentur ab officio missę. dum
tamen habeāt iuxta se alium sa
cerdotem. ut si ille cadat uel de
ficiat iste suppleat. vii. q. i. illud
Quidam tamen hoc non admit
tunt de demoniacis dicentes q
omīo oportet eos esse liberatos
De Irregularitatib9 nāq. et p. de lxi.

Sunt et quedam alie irre
gularitates que quia nō
ita cōiter contingunt bre
uiter expediēti9 ī singulis pag
inam tangendo in isto. c. p. rō
ē hīs ex qua post uuln9 sana
tū. i. ei9 dīlīōz īman9 cicatrix
s. irregularitatis. ut dicit. i. q. i
Uentum. Unde prohibetur ap
motione. et dicitur promotus.
Si autē reuertantur ad fidei ue
ritatem post abiuratiōz heresis
recipiuntur de iure cōmuni ad
laicam cōmunionem. postquam
fuerint reconciliati. i. q. vii. dat
bit9. et circa eos fit quadruplex
dispensatio. Quādoq3 quidem
semiplena. ut scilz solum recipiā
tur ī ordinibus ante hec omnia
susceptis. i. q. i. Si quis hereti
ce. Quādoq3 plena ut possint sa
cerdotes fieri. i. q. vii. uenētib9

Quādoq3 plenior. s. ut possint
esse epī. xii. dis. Nos consuetudi
nem. Quādoq3 plenissima. ut
scilz promoueri possint etiam ad
superiores dignitates. xxxiii. q.
quarta. ipsa pietas. De heresi
quantum ad exēdicationē habes
supra titulo p. rō. c. de ipsa. q. tū
ad peccatum habes infra in secū
da parte capituli *De Irregularitate*

De solēni penitētia.
Solennis penitētia inducit
irregularitatem. d. l. ex pe
nitentibus. hec penitētia fieri de
bet cum illa solennitate que ha
betur. d. l. in capite. et imponit
tantū ab epō uel de ei9 mādato
nec imponitur clerico. nisi depo
sito. et quia hec hodie non est ī
usu. ideo breuissime tangam de
ea. Ratio autē quare impedit. p
mouenduz. quia non sunt digni
suscipere uasa sacramētoruz. q
dudum fuerunt uasa uiciorum.
dis. l. illud. Non enim imponit
talī penitētia. nisi pro crimine
uulgatissimo et enormi. quod to
tam ciuitatez cōmouet. Secūda
ratio est propter scandalum po
puli qui scit crimen eius. dis. l.
de his uero. Tertia ratio est ti
mor ne iterum labantur. qui ti
mor de consuetudīe p. rō. sur
git. dis. lxi. in sacerdotibus.
Quarta ratio. quia non habet9
frontem reprehēdēdi alios. d.
xxv. primū. Ra. et Tho. ī q. rto
Potest autē euz eis in minorib9
propter necessitatē uel utilitatez

ecclesie dispensari. l. v. placuit.
et hoc per episcopum. ex quo non
est ei prohibitum. publica autem
penitentia non inducit irregula-
ritatem. hec enim iungi potest
secundum si R. ai. per confessorem. et est cum
iungitur alicui ut uadat pegri-
nando per mundum cum baculo
cubitali. et scapulari. et hmoi.

*De irregularitate ex dilatione
baptismi.*

Dilatio baptismi usque ad e-
gritudine que tunc suscipit
timore mortis. inducit irregula-
ritatem. di. l. Si quis. Ratio
huius est. quia non presumitur uere
contritus. et ut per hanc penam
homines inducerentur non negli-
gere propriam salutem. Nec tolli-
tur ista irregularitas per bap-
tismum. quia baptismus ita dila-
tus inducit eam. idem autem non
operatur contrarios effectus. ex-
tra. de bap. maiores. Secus tamen
est de illo qui distulit communionem
usque ad talem terminum. quia
hic non repellitur ab ordine. di. l.
is uero. potest tamen talis qui
sic distulit baptismum in duobus
casibus promoueri. Primus si
post baptismum fides et uita eius
probabilis apparuit. Secundus
si raritas clericorum hoc exege-
rit. di. l. Si quis. *De irregularita-
te ex iterata sacramenta*

Terata susceptio sacramenti
imprimens caracterem ut
baptismi et confirmationis et or-
dinis inducit irregularitatem. di.

l. confirmandum. de conse. di.
quarta. Qui his. et di. v. idem
i. q. i. quod quidam. Et si scienter
rebaptisati sunt. uel confirmati
uel reordinati. uel etiam ignora-
ter: sed post scitum ratum habue-
runt absque dispensatione pape pro-
moueri non possunt. secus si ig-
noranter ut infantes uel ut coac-
ti absolute. hmoi enim possunt pro-
moueri de iure. Sed secundum alios
quod tutius est dicere cum dis-
pensatione. de conse. di. iiii. eos
Ubi autem quis probabiliter dubi-
tat de susceptione huiusmodi
sacramentorum et non leuiter et
temerarie. et propter hoc suscipit
aliquod dictorum sacramentorum
facta prius diligenti inquisitione
super hoc ad inuentionem ueritatem
et non inuenta suscipit. non pro-
pterea efficitur irregularis quia
uis alias suscepisset. quia non re-
putatur iteratum quod nescitur
esse factum. di. Et debet dici in
forma cum dubitatur. Si non
es baptisatus. ego te baptiso. et c.
Si non es confirmatus. et c. ratio
huius est propter iniuriam factam
sacramentis que est in hoc quod sa-
cramentum non est iterandum propter
effectum indelibilem caracteris ne-
ratur. *De curialibus curie se-
cularis. quoniam sunt irregulares.*

Curialis etiam censetur irre-
gularis. et prohibetur ordi-
nari nisi sit absolutus a curia.
di. l. c. i. et se. et dicitur curi-
alis hic secundum si R. ai. large omnis

qui quacumq; conditione obliga-
tus semper est curie alicuius po-
testatis publice habens honestū
officium uel inhonestum ut iudi-
ces aduocati milites histriones.
et huiusmodi. Ratio huius pro-
hibitionis est. tñ quia tales qñz
repetuntur. et inde ecclesia pertur-
batur. tum quia presumitur cō-
tra eos q non causa deuotionis
transiunt ad clericatum. sed ut
fugiant rōcīa domōzū suorū
di. l. i. legem. Qui autē ex pre-
dictis aliquod ministerium pre-
buerint in causa sanguinis etiāz
absoluti a curia promoueri non
possunt. x. lvi. d. clericus. Sicut
si in turpi et inhonesto officio.
ut histriones. de conse. di. i. p.
dilectione. *De obligatis. ad*

ratiocinā
Obligatus alteri ad rōcīa
potest quis esse tripliciter.
Primo si ē obligatus rei publi-
ce. et si quidem est obligatus ad
hoc ex administratione quā ges-
sit promoueri nō debz ante red-
ditam rationem. d. lvi. preterea
Sed si alias est debitor rei pu-
blice non prohibetur. L. de epi.
et cle. Quisquis. Secundo si
ē obligatus alicui persone secu-
lari. non miserabili. quia scilicet
gessit administrationē eius ut tu-
tor. curator. et procurator. et talē
promoueri non potest nisi finito
officio administrationis. xxi. q.
tertia. c. fi. si finita autē admini-
stratione si adhuc sit obligatus ad

ratiocinium. et mouet et questio
de dolo. promoueri non potest
ante decisam litem. dist. lxxxi.
Tantis. Debet tamē taxari tem-
pus infra quod questio decidat
Similiter etiam si questio non
moueretur. et manifestum sit eū
teneri dolo. debet epūs ex offi-
cio suo. repellere eūz sicut quēz
criminofum seu infamez. vi. q.
prima. infamis. Alias non pro-
hibetur ordinari. Tertio si ē
obligatus ex administratione. p
persona miserabili seculari. ut
uiduis et pauperibus. cecis pupil-
lis. et huiusmodi. uel persona ec-
clesiastica et talis nō impeditur
a promotione si aliud non ipedit
ut si esset manifestus dolo in ad-
ministratione. uel aliquid aliud
quia ad adiuvandum tales quīz
teneatur. di. lxxxvi. peruenit. et
xvi. q. i. d. Donaci. *Ratio. De her-*

mafroditis q ē irregularis.
Hermafroditus est irregula-
ris. et dicitur huiusmodi ille
qui participat de utroq; sexu scēz
masculino et feminino. hic repel-
litur a promotione propter de-
formitatem et monstruositatem
arg. dist. xxxviii in litteratos.
Talis si magis uergit in sexum
masculinum q; femininū quis
ordinari non debeat nec ordinarē
ministrare. tamen suscipit carac-
terem. Sed si magis uergat in
sexum femininum q; masculinū
uel etiam si equaliter participat
de utroq; non est suscepturus

caracteris. s3 Ul. 7 multo ma
gis femina ordinis non est. sus
ceptura. dicitur autem mulier
prespitera. dis. xxii. prespiter.
non quia habeat ordinem sacer
dotis. sed quia uxor sacerdotis
7 diaconis a. quia dicit omelia
euangelii. *De seruis non or*

diatis an libertatez.

Seruus quocunq; genere ser
uorum ordinari non debet
nisi prius consecutus fuerit ple
nam libertatez. d. liiii. c. 1. 7 ii.
7 iii. Ratio huius est clericalis
dignitas 7 seruilis uilitas. ex.
de ser. non or. de seruoz in fi.
Si aut seruus fecerit se promo
ueri nesciente domo uel sciēte
7 contradicente. si ordinatus fu
erit in minoribus reducitur in
seruitutem ut prius. liiii. dist.
nullus. Si fuerit ordinatus ad
subdiaconatum uel diaconatu
oportet q; det alium loco sui.
uel procuret redemptionem sui
per aliquam personam. d. liiii.
Ex antiquis. extra. de ser. non
or. Miramur. Si in sacerdotez
sit promotus. remanet quidem
in ordie suo reddito peculio. si
quod habet domino. 7 si nō ha
bet. debet procurare redemptio
nem suam. Quod si nō potest
seruire tenetur domino suo. in
seruitutibus tamen conueniēti
bus sacerdotio. ut officiando ei
in missis bonis 7 huiusmodi. d.
liiii. frequēs. q; si nollet seruire
deponendus est. Tempus autē

infra quod dominus suus pōt
eum repetere est tempus unius
anni. a tempore noticie huius.
xvii. q. ii. si quis icognitus. Si
uero seruus promotus est sciē
te domino 7 non contradicēte
eo ipso ingenuus fit. di. liiii. si
seruus. 7 hoc est uerum ad quē
cunq; ordinez fuerit promotus
s3 inno. gof. 7 s3 ai. 7 nota
q; seruus eccie liberatus adhuc
tenetur etiam si non fuisset ex
pressuz in sui manumissione ut
non iniurietur ecclesie neq; ac
cusset eam. nec testificetur con
tra eaz. d. liiii. qui ex famulis
alias reuocatur in seruitutem.
xii. q. ii. diaconi. 7 s3 quosdā
etiam ad operas honestas ut in
dicto ca°. Non tamen tenetur
seruire ecclesie perpetuo in offi
cio clericali. nisi i manumissione
fuiisset expressum. 7 i ordinatōe
extra. eo. eo libentius. Sed ser
uo priuate persone liberato ut
promoueat nō potest sibi do
minus retinere aliquas operas
in quibus teneatur ei. di. liiii.
ca. i. nisi spirituales quod expri
mi debet si hoc uult patronus
i sui manumissione. 7 postea de
clarari in ordinatione. s3 ho.
et sic promotus si nollet in hu
iusmodi deseruere non reuoca
bitur in seruitutem. sed degra
dabitur. si est factus sacerdos.
s3 s3 ai. gof. 7 inno. Item
nota q; euz ordinatus restituit
domo suo. non licebit domo

manus violentas inuicere in euz
alias incideret in canonem. fm
innoc. Nec illi seruo cōtrahere
matrimonium si est in sacris p
notum annexuz ordini clericali
extra de conuer. coniu. quida
aliis privilegiis clericalibus nō
gaudebit. extra de cleri. coniu.

iobannes. *De iuritate p. vnc.
ma. et mediocra crimina.*

Altimo crimen mediocre et
notorum inducit irregula
ritatem. pro cuius declaratiōe
omissis opinionibus antiquoz
circa istam materiam nota dis
tinctionem quam facit s. r. a. i. in
summa. Videlicet criminū aliud
enorme aliud mediocre. aliud le
ue. Crimen enorme ī hoc loco
dicitur homicidium et simonia
aliqua et etiam fm g. o. f. heresis
Quodlibet autem horum siue
occultum siue manifestū sit im
pedit promouendū et deicit pro
motum etiam post penitentia.
et de heresi et homicidio dictuz
est supra ac etiam de simonia.
Crimen leue dicitur hoc illud
mortale quod de se non iducit
depositionez. nisi ex contūacia
post admonitiōē. ut ebrietas.
ludus aleē. d. xxv. c. i. strepi
tus in sinodo. v. q. iiii. in loco.
esus carnum ī diebus probibi
tis. confectam eucharistiam nō
assumere. et huiusmōi. et ista ta
lia siue occulta sint siue māife
sta. neqz impediūt promouēduz
neqz deiciunt promotum. extra

de cohab. cle. et mulie. Ueltra.
Crimen mediocre dicitur hic
ut adulterium furtum fraudu
lentia. sacrilegium. periurium.
falsum testimonium et similia.
hec autē si sunt occulta nō im
pediunt promouenduz. neqz de
iciunt promotum. nec indigent
dispensatiōe. sed sufficit penitē
tia sacramētalis. extra de tēp.
or. ex tenore. et c. quesitum. Si
sunt manifesta. et tūc aut sunt
manifesta per propriam confes
sionem delinquentis extra iudi
cium factum. et sic non faciunt
irregularitatem: quous ille si cle
ricus est. deberet suspēdi ab of
ficio et beneficio. extra. de exco
la. q. sit graue. aut sunt manife
sta per famā deficiente accusa
tore et legitima probatione. et
sic non inducunt irregularitatē
purgatio tamen canonica tali
indicienda est. quia prestita absol
uetur. et si in ea defecerit depo
net: extra. de adul. significasti.
Aut sunt manifesta per finiam
et conuictionem. uel confessionē
metu probationis factam. et sic
inducunt irregularitatez. et idē
si est notorum per euidentiam
facti. quod nulla potest terguer
satione celari. cuius scilicet tes
tis est populus. et inficiationis
non est locus. extra. de tempo.
ord. c. quesitum. potest tamen
in huiusmodi mediocribus no
toriis in iure uel de facto per
epōz dispensari ī tali irrēlaritate

fm innoc. in glo. super c. ex te
nore. ⁊ de his oibus habes
in summa confessorū. lib^o iii^o.
tit^o. xxix^o. q. iiii. Infames ē
omnes tam de iure q̄ de facto
repelluntur a promotōne digni
tatum ⁊ ordinū. di. li. qui ī ali
quo. extra de reg. iu. infamibz
li^o. vi^o. fm s^{ca} ai. ⁊ dicitur ī
famis de facto ille cuius apud
bonos ⁊ graues grauata est opi
nio. super aliquo crimine. In
famis uero de iure est quez ius
ponit esse infamem. ut qui con
uictus est de furto. uel qui pug
nat in harena cū bestia dentata
pro lucro ⁊ huiusmodi. Alia
plura potes uidere de ifamibz
tertia. q. vii. pag. porro. in tex
tu. ⁊ glo. Repellatur etiam ifa
mis fm iura a procurādo. iudi
cando. accusando. testificando.
postulando. *De modo dispen*

sandi i irregularitatibus.
Et nota q̄ q̄uis consuetuz
sit ⁊ conueniens ab irregu
laritatibus cum irregularibus
uerbis dispensare per eum qui
potest ex tali forma uel simili.
ego dispenso tecum in tali irre
gularitate quaz cōtraxisti prop
ter talem causaz. si cōtraxisses
quando de hoc dubitatur. tñ
si ep̄s ordinat aliquem irregu
larem intendens eum dispensa
re per hoc de facto dispēsat q̄
uis non usus fuerit illis uerbis
dñ modo possit in tali casu dis
pensare. et idem in prelatiis qui

mittūt ad ordinādū aliquē irre
gularē. quem ex auctoritate sibi
concessa poterāt dispēfare. licet
non dixerūt illa uerba. mittēdo
de facto dispensant fm docto.

*De dispensatiōe i irregularitatibz
cū predicatoribz et minoribz.*

Et nota q̄ arēp̄i ⁊ ep̄i p̄nt
in suis diocesis fratres
ordinis predicatorū absoluerē ⁊
ī irregularitatibus dispensare.
quādo fuerūt ab eis requisiti siue
inciderint anteq̄ intrarent ordi
nē siue post nisi adeo esset eno
mis excessz q̄ merito ēet sedes
aplica cōsulēda. gregorius. qa
prouic. Item q̄ magister ordi
predicatorū prouiciales ⁊ priores
cōuēntuales ⁊ eorū uicarii ī pro
uinciis ⁊ cōuēntibus ⁊ locis sibi
cōmissis. fr̄es suos omnes ibidē
constitutos ⁊ ad eos undecunqz
declinātes p̄nt dispēfare sup ir
rēlaritate quā cōtraxissent si ex
cōicatiōe uel suspēsiōe inodati
diuina celebrassent uel locis sup
positis ecciastico interdicto. itē
ab irregularitate quā cōtraxis
sent recipiētes ordinē sic ligati
bonifacius. uirtute. Itē omnes
predicti prelati ord. predi. a suis
cōfessoribz p̄nt dispēfatiōz reci
pere sup prediis irregularitatibus
si eas cōtraxissent ī qbus. s. ipsi
ualēt dispēfare. Clemēs. exigē
tibus. Idē puto ⁊ fr̄ibus mio
ribus. quia cōter dicitur q̄ su
mz pares ī priuilegiis. de aliis
suis habes in locis suis.

Quia de penis quibusdam .s. ecclesiasticis nunciusq; actus est .s. excoꝛcatis suspensionis interdicti ⁊ irregularitatis. nunc breuissime de penis ⁊ genere ali quid tractemus. ⁊ pro fundame to huius materie sumat regula iuris. que dicit. Sine culpa nisi subsit causa non est aliquis puniendus. que regula locū habet ⁊ in iudicio poli. ⁊ in iudicio fo ri. ⁊ cum pena sit multiplex ut infra dicitur. in iudicio quideꝫ poli siue dei pena spiritali. q; principaliter tangit siue sit sub tractio gratie. siue sit pena dā ni. s. priuationis glorie. siue sit pena sensus. s. excoꝛcatis iq nis infernalis. nuncq; punitur q; sine culpa sua. uel cōtracta q; tū ad originale. uel cōmissa quātuz ad actuale peccatuꝫ. unde quod dicitur exod. xx. ego dominus zelotes uisitans patrum peccata in filios usq; ad tertiaz ⁊ quar tam generationem. intelligitur de imitatoribus patrum sce lerum ut exponit gratianus .i. q. iiii. pag. contra do. ubi etiā dat ⁊ alias expositiones ad dic tam auctoritatem. Aliis penis quibusq; i iudicio dei punit quis non solum pro culpa sua cōmissa uel cōmittēda .s. ut eui tetur. sed etiā pro culpa alteriꝫ n̄ tamē sine causa ⁊ iustissima nisi nobis ignota. Unde augus. xxiii. q. iiii. c. nabuchodonozor pag. his omnibus mala nostra

de tiris ⁊ sidonius sic ait. et si rōne facti profunditatē iudicio ruz dei penetrare nō possumus Uerum tamē scimus esse quod dixit ⁊ iustum quod fecit. hīc ⁊ grego. i. moralibus. Si iusta deo placere scimus. pati autem nulla. nisi que deo placuerint possumus. iusta sunt cōcta que patimur. ⁊ ualde iniustum ē si de iusta passione iuste murmu remus. Quāq; nanq; de cau sis deus hominem flagellat in uita presenti siue penas infert. ut ponit magister in quarto sen tentiarum. d. xv. Uel ut deus glorificetur. dū uidelicet seq̃t miraculose remotio pene siue flagelli. exemplū de ceco nato iohis. ix. de lazaro resuscitato. iohis. xii. Secundo ut merituz accumuletur per exercitium pe ne. ac etiam uirtus latens aliis manifestetur. exemplū in iob: ca. i. i. eiusdem. ⁊ thobie. ii. Tertio ut uirtus cōseruetur p humilationem flagelloruz. exē plum in paulo. qui de se dicit. se. ad corinth. xii. Ne magni tudo revelationum extollet me datus ē mibi stimulus. qui sti mulus etiam sū sremigium. fuit quedam infirmitas corpo ralis. Quarto ut eterna dā natio inchoetur ut scilicet hic aliquantū ostendatur quid in inferno patietur. exemplū i be rode actū. xii. ⁊ anthiochio. si. machab. yiii. Quinto. ut

homo purificetur uel p expul-
sionem culpe. cuz scilicet flagel-
lis conteritur. exempluz dema-
ria sorore aaron. numeri. xii. a
lepra infecta. ⁊ israelitis prostra-
tis in deserto. fm ieronimum
xxii. q. iiii. quid ergo. Uel ad
satisfactionem pene. exemplum
in Dauid qui post remissionem
adulterii comissi quo ad culpaz
in penam fuit expulsus a rego
ut in secundo libro regn. quod
notat grego. de pe. di. i. Si pec-
catum dauid. Possit etiaz dici
omnem penam quam patimur
procedere ex culpa nostra saltez
orig mali cum qua nascimur. qz
ipsum est causa omnium penali-
tatum. arg. d. v. ad eius. Puni-
tur etiam quis a deo i uita pre-
senti non solum pro culpa sua.
sed etiam pro culpa alterius. et
hoc triplici ratione fm Tho.
sa. se. q. c. viii. Primo quidez
inquantu unus homo est res al-
terius. ⁊ ita in penam ⁊ ipse pu-
niture. sicut filii. sz corpus sunt
quedaz res patris. ⁊ serui ⁊ ani-
malia res dominoz suorum. ⁊
sic filii puniuntur quandoqz pro
parentibus sicut natus ex adul-
terio dauid mortuus est qd citiqz
⁊ animalia amalechitarum mis-
sa sunt interfici. quauis in hoc
sit ratio mistica ut habetur. i.
q. iiii. pag. contra dominus.
Secundo inquantu peccatu uni-
us deriuat in alteru. ⁊ hoc uel
per imitatione. sicut filii imitae

peccata parentuz. ⁊ serui pecca-
ta dominoz. ut audaci9 peccet
Uel per modu meriti. sicut pec-
cata subditoz merentur pecca-
torem prelatum. fm illud iob.
qui regnare facit ipocritam p-
pter peccatu9 populi. uel prop-
aliquem consensum uel dissimi-
lationem. sic eni interdus boni
puniuntur cuz malis. quia eoz
peccata non redarguunt. ut dic-
augusti. in primo. de ciui. dei.
Tertio ad comendanda unitate
humane societatis. ex quo un9
homo debet esse sollicitus pro
alio ne peccet. ⁊ ad detestatioez
peccati. dum scilicet pena unius
redundat i omnes quasi omnes
sint unum corpus. exempluz de
peccato achor. Item ut dicit
gratianus. xxiii. q. v. c. ultimo
aliqui deus punit malos. ut le-
gitima potestatez gerentes ex
mandato suo. ⁊ fit cum merito
punientiu si puniunt. sicut pec-
cata chananeo9 punita sunt p
populum suum. Alii punit nli
per populos suo iussu excitatos
non tamen intendetes deo obseq
sed sue satisfacere cupiditati. ⁊
ideo cum sui damnatione. sicut
puniuit populu suu p alienige-
nas. Quacuqz autē de causa
quis puniatur. si non sustinet
patienter penas sunt ei flagella
no ad satisfactionem sed ad uin-
dicatione tantum id est punitoz
iuxta illud deutronom. xxxii.
ignis sez pene ifernalis succesul

est in furore meo .i. in punitiōe
 ⁊ ardebit usq; ad inferni nonis-
 sima .i. uindictam. hic incipiet ⁊
 ardebit usq; ad extremā dam-
 nationem. ut exponit augus. de
 pe. di. iii. pag. auctoritas. sed si
 patienter ferantur ipsa flagella
 ⁊ sit patiens in statu gratie ha-
 bent locū satisfactōis ut dicit
 Tho. in quarto. etiam si quis
 puniretur a iudice propter ma-
 leficium cōmissum. ⁊ hoc plus
 uel minus sū deuotionē patie-
 tis ⁊ qualitatem criminis mors
 autem naturalis ⁊ si sit terribi-
 lum ultimū. nō est tamē satis-
 factōia. quia p natura ioleuit
 in penam originalis peccati. sed
 mors uolenta etiam si quis eaz
 meruit est satisfactōia si patien-
 ter sustineatur ⁊ in gratia. tho
 in quarto. Sciendū etiam qd
 peccata dimissa a deo nunquā
 redeunt per sequentē culpam. nō
 quo ad culpam. neq; quo ad pe-
 nam. ut dixerunt quidā. neque
 etiam in aliquo genere peccati.
 sū opinionem quorundā qui
 hoc dixerunt propter peccatum
 sequēs odiū uel apostasie. uel cō-
 temptus professionis uel pñie.
 Unde uersus. fratres odit apos-
 tata sit spernit fateri. penitus
 se pigz pūstina culpa redit. que
 opiniones ponuntur de pe. dis.
 quarta. in textu. ⁊ in glo. sum-
 maria. sed reuertuntur tantum
 quantū ad quendam grauatiōis
 effectum. sū tho. in iii. dis.

xxii. ex eo uidelicet qd sequens
 peccatum post remissionē prece-
 dentium habet quandā defor-
 mitatem ingratitudinis propter
 beneficium perceptum remissio-
 nis. Unde grauis reddit ipsū
 peccatū qd si esset sine deformati-
 one ingratitudinis. non tamen
 qd talis aggrauatio ex illa circū-
 stantia faciat peccatū aliud or-
 gnum tanta pena quanta digna
 erant omnia dimissa. ⁊ sic per
 istum modū aggrauationis or-
 cūtur peccata dimissa rediri ut
 sonare uident auctoritates plu-
 res sanctorū que habentur. de
 pe. di. iii. in principio.
 In foro humano siue seculari.
 siue ecclesiastico pro culpa tātū
 mentali nunquā infertur pena.
 Unde dicit lex canōizata de pe-
 dis. i. pag. cogitatio uero. Co-
 gitationis penā nemo patiatur
 cum. s. est cōtenta cogitatio ter-
 minus suis. Decultorū enī cog-
 nitor ⁊ iudex ē deus. xxxii. di.
 Erubescant. Culpa autē exte-
 rior uariatur quadrupliciter. qz
 aut consistit in facto. ut furtū
 ⁊ cedes. aut in dicto ut cōiuria
 ⁊ inique aduocationes. Aut in
 scripto ut falsum instrumētum
 aut famosi libelli. Aut in consi-
 lio sicut conuersiones. uel cum
 quis est conscius cū latronibus
 ⁊ suadet uel fauet eis. Et hec
 quatuor genera culparum con-
 siderāda sunt ex modis siue cir-
 cūstantiis. s. ex causa. ex psona

ex loco. ex tēpore. ex facti qua-
litate. ⁊ quantitate. ⁊ euentu .
Primo ex causa . sicut uerbera
que sciūcet illata sunt a magis-
tro uel parentibus impunita
sunt . Quia uidentur facta ex
emendationis animo ⁊ causa . s.
cum fiunt per irā ab extraneo
ex certis puniuntur . Conside-
randa ergo est secundo persona
⁊ illius qui fecit ⁊ illius qui pas-
sus est . aliter enī puniuntur serui
q̄ liberi . aliter qui cōtra domi-
num : uel qui contra parentē . q̄
qui contra extraneum . aliter q̄
contra constitutū in dignitate
sive rectorem q̄ qui cōtra pūa-
tum . Pertinet etiā ad hanc cō-
siderationem de persone etate
facientis ⁊ patientis iniuriam .
Tertio considerandus est locus
Nam idem actus si fiet ī quolq̄
loco non sacro erit furtū ⁊ nō
capite punietur . si ī ecclesia erit
sacrilegium ⁊ capite puniendū
Quarto considerandū est tem-
pus . nam per hoc discerni solēt
emansores a fugitiuis . ⁊ temp⁹
discernit effractorem uel furem
diurnum a nocturno . ⁊ noctur-
nus acius punitur . Quinto
consideranda est qualitas facti .
per quā atrocius uel leuius est
ut furta māifesta acius puniū-
tur q̄ nō māifesta . ⁊ crassatura
q̄ ē uolētia illata a latronib⁹
grauius q̄ rixa que ē cōflictus
alteratio . per hoc etiā discerni-
tur expilatio que est subtractō

rerum hereditariarū antequā
hereditas adeatur a furto ⁊ pe-
tulantia que fit per quandā las-
ciumiam distinguitur a uolētia .
Sexto consideratur quātitas p
quā discernitur abigens . i . qui
gregem rapit a fure qui unum
suum rapuit . ⁊ expectatur euen-
tus id est si res habuit effectū
ut si aliquis etiā demens nifus
est aliquid contra alium . ⁊ res
habuit effectum condemnabit .
si non habuit effectum non con-
demnabitur . nisi in quibusdam
atrocibus que ad aliquem actū
extrinsecum procedunt . ut si qs
occidendi cā cū telo percussit
uel si quis attemperauerit rape-
mentales pro matrimonio . ⁊ alia
huiusmodi . habentur hec de
peni . di . i . circa principium .
Pena autem que infligitur in
foro iudiciali siue humano est
sub triplici genere . Primū ge-
nus est pena spiritualis . ⁊ hec ē
quadruplex . ⁊ excepta ultima
solum infertur in foro ecclesiā-
tico . ⁊ prima est increpatio . di .
lix . peruenit . que ē quasi pream-
bulum assequenti . hec etiam
locum habere potest in foro se-
culari . Secūda est censura ec-
clesiastica . ut excoicatio iterdic-
tum . ⁊ suspensio . extra de uer-
signi . querenti . ⁊ pena excoica-
tionis nunquā puniendus ē un⁹
pro peccato alterius . ut expresse
dicit augus . xliiii . q . iii . si hōs
Nec inferenda est talis pena . p

culpa uera uel presumpta. siue probata. pena autem suspensionis aut interdicti punitur sepe quis sine culpa sua. Nam interdicitur ciuitas. pro peccato domini. et suspenditur clericus ab officio propter amissionem uisus. uel lepra. Tertia est pena depositionis uel degradationis. di. l. si episcopus. quia non imponitur nisi pro crimine proprio et notabili. et ubi pro contumacia imponitur. primo talis debet suspendi. postea crescente contumacia excommunicari. deinde deponi. xxiii. q. iiii. forte. Ubi autem inferitur depositio pro crimine et incorrigibilis apparet. post hanc penam non excommunicat. Quarto est pena infamie qua punitur quis quandoque sine culpa nam et iusti uiri aliquando de facto infamantur. quod deus permittit ad eorum humiliationem ne extollantur ex laude exhibita alii ultra eorum merita. ut dicit gregorius. vi. q. i. sunt plurimi. Sed in iudicio humano hac pena non puniuntur nisi pro culpa uel sua. ut. vi. q. i. infames. uel alterius. ut in crimine lese maiestatis. vi. q. i. quisquis cum militibus. Secundum genus pene est pena corporalis. et hec est multiplex. Prima quidem incarcerationis. uel abstinentie siue ieiunii. que solet infligi carceratis pro eorum sceleribus in utroque foro. de hac pena intelligit illud capitulum. si quis contristatus

di. xc. et xvii. q. i. Si homo esset. Secunda est pena uerberationis. que etiam in utroque foro inferitur. sed non nisi pro peccato proprio. xlv. di. cum beatus pag. salomon. Notatur etiam xxiii. q. v. circuncellationes. Tertia est truncationis membro rum. quarta est mortis. et hac duplici pena non utitur iudicium ecclesiasticum. Dictum est enim Petro. Conuerte gladium tuum in uaginam suam. Mathei. xvi. imo ecclesia debet intercedere pro reis ne occidantur moderate tamen. xxiii. q. v. reos sanguinis. In iudicio autem seculari nunquam debet inferri pena mutilationis uel occisionis sine culpa propria commissa. secundum thom. secunda. se. q. c. viii. nec etiam talem potest inferre quicumque iudex uel rector sed habens merum et iustum imperium ex se uel ex delegatione quinta est pena exilii. qua utitur uterque forus. di. lxiii. in synodo Exilium autem potest esse triplex. Unum est in certo loco ut cuius quis detruditur in monasterium extra. de adulteri. puenit. aliud a loco certo. quando quis prohibetur in loco certo stare. ii. q. i. in primis. Tertium ab omni loco. ut cum interdicitur quibusdam penitentibus ne morentur in aliquo loco ultra unum diem uel duos. de pe. di. vi. sacerdos. pena etiam seruitutis imponitur et per leges et per canones in certis

cum proponas. idem ber. Iteꝛ
fm̄ Chil. tã dñi q̄ milites ⁊ ec
clesiastice persone retinere p̄nt
illas penas quas leuant fm̄ con
suetudines legitimas ⁊ statuta
regionis. nec peccant quando in
hac parte subest causa. ⁊ seruat
iuris ordo. ⁊ fit non propter cu
piditateꝛ sed propter zeluz iustie
nec obstat q̄ pene excedãt dam
nũ. q̄z hm̄i pene nō solũ prop̄
interesse statute sunt. sed etiam
propter crimina coercẽda. tamẽ
sunt temperande pensatis circũ
stãtiis. sed securus esset hm̄i
excessus emẽde ī pios usus ero
gare. Item cum reus meretur
mortem. ⁊ iudex ex iusta causa
nō infert ei ad utilitateꝛ rei pu
blice. habens super hoc potesta
teꝛ si mutat illam penã ī pecuni
ariam penaz nō ex auaricia sed
ex iusticia non peccat. ut dicit
hosti. si oĩa bona sua exigeret.
nō uidetur nimis. quia ut dicit
iob. iº. cuncta que habet homo
dabit pro anima sua. i. uita. ⁊ si
quis propter maleficiuz pecuniã
multã non possit soluere potest
ez cõmutari ī corporale incarcerationẽ. uel uerberationẽ. xiiii.
q. vi. Si res. Ad penas auteꝛ
legum positas contra transgres
sores nō tenet ipse transgressor
nisi postquaz fuerit adiudicatus
id est postq̄ reus fuerit per iu
dicẽ cõdemnatus ut dicit s̄ka
⁊ Tho. s̄a secũde. sed sufficit q̄
prestat emendam reo de ablati

uel iniuriis factis ad arbitrium
boni iuri. Veneraliter autẽ pu
niri possunt iudices subditos su
os iuxta qualitateꝛ culparum ⁊
nullq̄ aliq. xvi. q. vi. c. i. nam iu
risdictio sine coercionẽ nulla ẽ.
de of. delega. pastoralis. Scias
tamẽ q̄ penas maiores ut depo
nere quo ad forum ecclesiasticũ
uel decapitare quo ad forũ secu
larẽ nō p̄nt iudices nisi maiores
qui etiaꝛ dicũtur habere meruz
ĩperiuꝛ. ut ep̄i ī ecclesiasticis d.
xxv. plectis ⁊ criẽ probato. ut
dicit hosti. Si certa pena repe
ritur in iure infligenda est non
mollior. neq̄ durior alioquin ī
famis fit iudex. nisi hoc faceret
scilz in remittendo uel diminu
endo. cum uiderit expedire rei
publice ad scandalum tollenduꝛ
⁊ ipse super hoc habeat plenam
potestate. ⁊ ubi est alteri facta
iniuria. passus iniuriã uellet re
mittere. ut dicit tho. s̄a. secũde
qõne. lxi. possit etiam augere
aliquãdo ad alioꝛũ terroꝛez qui
proni sunt ad culpaꝛ. q̄a multis
crailantibus opus est. ff. de pe
le. offert. Quid si plures pene
taxate sunt tũc arbitrio iudicis
reliquitur. ⁊ debet illam impo
nere que magis timetur: extra
ut lit. non contesta. quomiaz fre
quẽter. Si uero certa pena sta
tuta non est. sed iudici cõmittit̄
debet equitate seruata semper
in humaniore partem decliare
extra. de trans. ex pte. ī penis.

enī benignior ē int̄pretatō faciē
da. ex. de re. iu. li. vi. et maxīe
mitigare debet. cū cā subest. pu
ta qz nō ex. p̄p̄ito. s. cāu culpa
cōssa ē. uel p̄p̄t etatē et h̄mōi.
Et nota s. 3. rai. sunt vii. q̄ ex
cusant a pena siue a culpa. Pri
mū ē mētis alienatio qz aliēatō
tripl̄ cōtigit. qz. s. uel p̄ stupo
rē et sic auq. uidet̄ excusār loth
qñ uoluit filias. p̄stituer̄ ut ho
spites liberaret. d. xiiii. q. art.
uel p̄ furores. xv. q. i. aliquos.
uel p̄ ebrietates. xvi. q. i. inebri
auerūt. et itelligas si ex toto ta
les sunt mente alienati. alias n̄
excusarēt a toto. s. a t̄to. Se
cūdn̄ ē coactio. q̄ si fuit absolu
ta excusat a toto. si cōditō data a
t̄to. d. l. p̄spteros. Tertiuē ē
deceptō. ut si forte aliquis dolo
alteri⁹ decept⁹ p̄ errorem p̄babi
lē fecit aliqd uel omisit. xxiiii
q. ii. i. lectn̄. hoc tñ fallit i his
q̄ nō l̄z ignorare. ut q̄ sunt c̄tra
fidē uel expresse dei p̄cepta. xvi.
q. i. si cupis. Quartū ē multi⁹
i simili peccato. s. hec nō excu
sat a p̄ccō a p̄a diuini iudicii.
Unde augus. nō p̄pterea min⁹
ardebunt. qz cū multis ardebūt
ii. q. i. multi. s. releuat hoc ali
qualit̄ ad penā. nā correctō aln̄
omittit̄ cū multi⁹ ē i scelere ad
utādū scādālū scismatis ut gra
uis mali. d. xliii. cōmessatōes.
et d. l. ut cōstitueret. simil̄ cō
suetu⁹ s. inno. excusat qñz. s. a
pena t̄pali. d. iiii. deniqz. s. nō

a culpa et p̄a et inā t̄mo augz cul
pā. ex. de cōsu. c. ult. Quātū ē
etas. et h̄ excusat a toto si ē in
fans uel puer nō dolicapax. xv.
q. i. illud. qñz nō a toto excusat
ut si ē dolicapax. ext. de delie.
pue. c. i. Alie uero etates s. earū
uarietates attenuāt p̄cā et p̄as
ar. d. lxxxvi. tanta. Sextū ē ca
sus et si cōtigit dādo operā rei
licite et dādo dēz debitā diligē
tiā excusat a toto. ext. de hōi.
iobes. s. si dabat operā rei illi
cite uel nō adhibuit debitā dili
gētiā dādo opaz rei licite excu
sat a t̄to. d. l. clerico. septimū
ē iocātō siue ludus et si lud⁹ no
xius uel ēt hōest⁹. s. n̄ cū debi
ta diligētia excusat a t̄to. xv.
q. i. illud p̄qz relatū. Et nota qz
postq̄ qz semel p̄nit⁹ ē. p̄ aliq̄
criē s. rai. n̄ d̄z ei aliqua p̄a i
figi. qz nō iudicabit deus bis i
idipsuz. nā. ii. et nēo d̄z duplici
c̄tritiōe cōteri. ex. de re iud. ac
si. multotiēs tñ. p̄ eadē culpa i.
ponit̄ multiplex p̄a simul i eo
dē iudicō. nā tūc d̄es ille pene ac
cipiūt̄. p̄ aliqua. qñ p̄ se n̄ fuit s. z
sufficiēs. s. i diuersis iudiciis n̄
l̄z i idipsuz bis iudicat̄. ut dictū
ē. nisi forte crescerz cōt̄nacia. ex
ut lit. nō cōt. quoniā frequēt̄. sic
et diuina clemētia p̄cā d̄issa i ul
tionē uenire nō patitur. xxiii. q.
quarta. si illic. et p̄as q̄ i ferunt
a iudicibus habes etiā infra in
tertia parte. titulo de iudicib⁹.
ifinit. Laus deo.

Sequuntur huius rubricæ tractatus sibi ordinez capitulorum. et ideo sequitur prima primi capituli. que est ista

¶ Excommunicatio contra iniicientes manus uolentas in personas ecclesiasticas. ca. i.

¶ Excommunicatio contra insecutores cardinalium et receptatores eorum. cuius absolutio reservatur ipsi pape. ca. ii.

¶ Excommunicatio contra bannientes episcopos et ad hoc operam dantes. pape cuius reservatur absolutio. ca. iii.

¶ Excommunicatio contra omnes hereticos. et pape reservatur absolutio. ca. iiii.

¶ Excommunicatio contra fautores et receptatores hereticorum. pape reservatur absolutio. ca. v.

¶ Excommunicatio contra sepelientes hereticos et fautores et receptatores eorum. ca. vi.

¶ Excommunicatio contra rectores impediētes uel non iuuantes episcopos et inquisitores in inquisitione hereticorum uel credentium eis. et fautorum et receptatorum eorum. ca. vii.

¶ Excommunicatio contra inquisitores male et contra conscientiam tale officium exercentes contra quosdam. et pape absolutio reservatur. capi. viii.

¶ Excommunicatio contra inquisitores et commissiones eorum illicite extorquentes peccatum sub pretextu inquisitionis. ca. ix.

¶ Excommunicatio contra eos qui innotuntur ordinationibus uel alienationibus de rebus ecclesiasticis factis a scismaticis. uel etiam beneficiis. ca. x.

¶ Excommunicatio contra eos qui non tenent romanam ecclesiam esse caput aliarum uel non possunt condere canones uniuersaliter. uel non esse ei obediendum. ca. xi.

¶ Excommunicatio contra incendiarios ecclesiarum et locorum piorum. et si fuerit denunciati pape reservatur absolutio. ca. xii.

¶ Excommunicatio contra effractores locorum sacrorum. pape reservatur absolutio post denunciationem eorum. ca. xiii.

¶ Excommunicatio contra falsarios litterarum papalium. et pape reservatur absolutio. ca. xiiii.

¶ Excommunicatio contra utentes scriptis papalibus falsis. ca. xv.

¶ Excommunicatio contra capientes litteras papales seu bullas in curia non de manibus pape. uel deputatis ad hoc. ca. xvi.

¶ Excommunicatio contra corrigentes aliquid in litteris papalibus et pape reservatur ipsius absolutio. ca. xvii.

¶ Excommunicatio contra facientes statuta contra ecclesiasticam libertatem. et seruari ea facientes et scriptores eorum. et officiales iudicantes secundum ea. capi. xviii.

¶ Excommunicatio contra doctores prohibentes subditis ne faciant obsequia corporalia personis

ecclesiasticis. ca. .xix.

Excommunicatio contra usur-
pātes patronatū de nouo ī locis
piis. uel usurpātes bona uacāti-
um ecclesiarum. ca. .xx.

Excommunicatio contra compel-
lentes prelatos ⁊ personas eccle-
siasticas ad submittendū eccias
uel bona ecciastica eis. ca. .xxi.

Excommunicatio contra conte-
dentes repesalias ⁊ utentes in
clericos ⁊ bonorum clericorum
capitulum. uicesimūsecundū

Excommunicatio contra grauā-
tes personas ecclesiasticas in se
uel in suis. pro eo qd noluerunt
eligere eos pro quibus rogati
fuerāt. c. .xxiii.

Excommunicatio contra impedi-
entes personas ne litigent in fo-
ro ecclesiastico ī causis ī quib⁹
iure uel cōsuetudine exerceri pnt
ī tali iudicio. c. .xxiiii.

Excommunicatio contra officia-
les ⁊ domōs dantes lñaz gra-
uāci clericos uel suos cōsangu-
neos propter sentēcias latas con-
tra eos. c. .xxv.

Excommunicatio contra exigen-
tes uel faciētes exigere pedagia
⁊ gabellas a clericis ⁊ religiosis
⁊ psonis ecciasticis. c. .xxvi.

Excommunicatio contra impo-
nētes tallias ⁊ coactōes clericis
⁊ ecclesiasticis psonis sine licen-
tia pape. c. .xxvii.

Excommunicatio contra extor-
quentes per uim uel metum ab-
solutionē ab ipsis ecclesiasticis

censuris. c. .xxviii.

Excommunicatio contra cogen-
tes diuina officia celebrare ī lo-
co interdito. ⁊ contra excommu-
nicatos aut interdictos euocan-
tes ad diuina. ⁊ contra admoni-
tos non exeūtes. c. .xxix.

Excommunicatio contra facien-
tes statuta qd usure soluāt uel
solute repetite non restituantur
⁊ iudicātes fm ea. c. .xxx.

Excommunicatio contra portā-
tes prohibita sarracēis uel mit-
tentes. uel de portubus extrahi
pmittētes. c. .xxxi.

Excommunicatio contra pirra-
tas. ⁊ spoliātes eūtes ad curi-
am ⁊ redeūtes ⁊ naufragium
patientes. ⁊ cetera: ⁊ reseruāt
pape absolutio. c. .xxxii.

Excommunicatio contra clericos
participantes sponte ⁊ scienter
cum excommunicatis a papa ī
diuinis. ⁊ pape reseruatur ab-
solutio. c. .xxxiii.

Excommunicatio contra sepeli-
entes interdictos tempore inter-
dicti. ⁊ contra sepeliētes excom-
municatos a iure uel usurarios
manifestos. c. .xxxiiii.

Excommunicatio contra contra-
hentes scienter matrimonium ī
gradibus prohibitis uel euz mo-
nialibus. ⁊ contra religiosos ⁊
moniales professos uel ordina-
tos ī sacris cōtrahētes. c. .xxxv.

Excommunicatio contra commu-
nicantes cum excommunicatis
nominatum scienter in crimine

- criminoso. c. xxxvi
- E**xcommunicatio contra facientes aliquem interfici per assilinos vel et mādātes. c. xxxvii.
- E**xcommunicatio contra procurātes q̄ conservatores se intro mittāt de aliis q̄ de māifestis iniuriis sciēter. c. xxxviii.
- E**xcommunicatio contra doctores et magistros docentes aut ī scolis suis ad audiendū retinētes leges vel phisicam sciēter religiof hītu dīllo. c. xxxix.
- E**xcommunicatio contra magistros vel scolares qui super condonētes aliorum hospitium in lesionem vel p̄iudiciū habitātium audent hospitem convenire ante tēpus conductionis elapsū. capitulum. xl.
- E**xcommunicatio contra mittētes nunciū vel scripturāz cardinali alicui vel secrete loquētes eis cum scilicet sunt in conclavi pro electione pape. c. xli.
- E**xcommunicatio contra dominos et rectores civitatis ubi fit electio pape si non servant ea q̄ debent fm constitutionem illā Ubi periculum circa ipsam electionem. c. xlii.
- E**xcommunicatio contra assumētes statum seu vitāz begbīnaz et h̄ochozum non approbatum et contra prelatos fouentes talē statum. c. xliii.
- E**xcommunicatio contra assumētes officiū Senatoris seu regiminis urbis sine licentia pape

patente per litteras suas. et contra instituentes tales et contra fautores eorū. et pape reservat absolutio. c. xliiii.

- E**xcommunicatio contra impediētes uisitationem monialūz fiendāz per suos superiores post monitionem tamen. c. xlv.
- E**xcommunicatio contra fingētes casum fraudulenter per quē iudex ad aliquam mulierem p̄ testimonio mittat vel uadat.
- E**xcommunicatio contra ingerētes se ad habendum curam aliquius populi alteriq̄ lingue sine licentia diocesis illius populi. c. xlvii.
- E**xcommunicatio contra eos q̄ absoluti propter aliquem casum mortis vel piculi ab eo q̄ alias non poterat si cessante impedimento non se presentent ei qui legitime poterat absolvere facturi quod ip̄ont eis. c. xlviii.
- E**xcommunicatio contra eum q̄ se gerit pro papa cum non ē electus a duabus partibus cardinalium et sequaces ei9. c. xlix.
- E**xcommunicatio contra clericos locantes domos māifestis usurariis alienigenis fenus exercētibus. capitulum. .l.
- E**xcommunicatio contra impediētes sequestrationem factāz per ordinarium super aliquo beneficio. ex quo nua snia diffinita est lata contra possēsores apud sedē aplicam. c. .li.
- E**xcommunicatio contra clericos

et religiosos qui inducunt aliquē
ad iurandum vel uouendū vel
promittendū ut sepulturam eli-
gat apud ecclesias eorum. Uel
electam non mutant. et pape re-
seruatur absolutio. c. .lii.

Excommunicatio contra religiosos
exiuntes claustrum ad audiendū
leges vel physicam. et contra cle-
ricos habentes dignitatem et
omnes sacerdotes. c. .liii.

Excommunicatio contra religiosos
professos si dimittant habitum
temerarie. uel si accedunt ad stu-
dium sine licentia suorum pre-
latorum. c. .liiii.

Excommunicatio contra religiosos
omnes qui sine licentia parrochi-
alis. clericis uel laicis dant sa-
cramentū eucharistie uel extre-
me unctionis. uel sollemniant
matrimonium. uel absoluunt a
sententia excommunicationis. iur. uel
a sententiis prouincialium uel
sinodalium statutorum. uel a cul-
pa et pena. Cuius pape reseruatur
absolutio. c. .lv.

Excommunicatio contra religiosos
qui in predicationibus uel alibi
dicunt aliqua ad retrahendum
homines a solutionibus deci-
marum. capitulum. .lvi.

Excommunicatio contra religio-
sos omnes non seruantes inter-
dictum positum a papa uel ordi-
nariis quando sciunt ecclesiā ma-
tricem illud seruare. c. .lvii.

Excommunicatio contra religio-
sos qui cum omiserint scienter

facere conscientiam sibi confite-
tibus de soluendis decimis pre-
dicantes postea non purgata tali
negligentia si commode possint.

Excommunicatio contra mona-
chos canonicos regulares qui
non habentes administrationem
curias principum intrant ut dam-
nificent monasterium uel eius
prelatum. c. .lx.

Excommunicatio contra mona-
chos portantes arma infra septa
monasterii sine licentia abbatis.

Excommunicatio contra mendi-
cantes qui sine licentia pape re-
cipiunt noua loca ad habitan-
dum. uel mutant. uel alienant
iam recepta. c. .lxi.

Excommunicatio contra religio-
sos fouentes bacinos uel ba-
cinas in illo statu. c. .lxii.

Excommunicatio contra fratres
minores admittentes fratres uel
sorores de tertio ordine uel de
tertio habitu suo ad diuina tem-
pore interdicti. c. .lxiii.

Excommunicatio contra omnes
facientes temporalium aliquod
pactum uel promissionem pro ali-
qua gratia uel iusticia obtinenda
in curia romana. et contra omnes
et recipientes ex dicta promissi-
one uel pacto. et pape reseruatur
absolutio. c. .lxiiii.

Excommunicatio contra exen-
trantes et scandentes corpus de-
functi pro ossibus eius transfe-
rendis. Cuius pape reseruatur
absolutio. c. .lxv.

- E**xcommunicatio contra simoniacos in ordinibus vel beneficiis.
- C**apitulum. sexagesimū sextū.
- E**xtrauagans Martini quinti.
- E**xtrauagans eiusdē martini. v.
- E**xcommunicatio contra recipientes aliquod temporale. vel dantes pro ingressu monasterii. pape reseruatur absolutio. c. lxvi.
- E**xcommunicatio contra impugnantes litteras electi in papam ante coronationē suā. c. lxviii.
- E**xcommunicatio contra glosantes clementinam illam. exiui de paradiso. Sed postea fuit suspensa illa excoicatio per aliam extrauagantem.
- E**xcommunicatio contra intrantes monasterium monialium ordinis predicatorum et minorum.
- E**xcommunicatio contra facientes libellos famosos vel cantilenas et richimos in detractioe ordinis predicatorum et minorum.
- P**pape reseruatur absolutio.
- E**xcommunicatio contra predicantes contra statum predicatorum et minorum vel dicentes pertinaciter quod non possunt audire confessionem de licentia pape sine licentia suorum episcoporum vel parochialium prespiterorum.
- E**xcommunicatio contra facientes uolentiam damnabilem in locis ordinum predicatorum.
- E**xcommunicatio contra retinētes apostatas ordinis predicatorum in ecclesiis vel monasteriis suis.

- E**xcommunicatio contra medicantes intrantes ad quoscunqz ordines monachales. uel canonicos regulares et eos recipientes excepto ordine cartusienſium.
- E**xcommunicationes plures cōtente in processu qui fit annuatim in curia. in cena domini. et pape reseruatur absolutio.
- D**e causa materiali excommunicationis maioris.
- D**e causa forali siue de modo fiendi excommunicationem.
- D**e causa efficiente siue de eo quod potest uel non potest excommunicare. cap. lxxiii.
- Q**uis non possit excommunicari.
- Q**uis possit excommunicari.
- D**e causa finali et de effectibus seu documentis excoicationis.
- D**e absolutione ab excommunicatione maiori. quomodo fieri debet et a quo.
- S**ecundus titulus de minori excommunicatione.
- I**n quibus communicando cum excommunicatis incurritur minor excommunicatio.
- D**e effectu excommunicationis minoris.
- D**e absolutione a minori excommunicatione.
- Q**uot non tenetur quis euitare excommunicatos nisi fuerint denunciati.

Tertius titulus de interdicto ecclesiastico. in quo conueniunt et differunt

